

Handwritten title in cursive script, possibly "Lecturae..."

Handwritten text, possibly "post..."

Vertical text on the left edge of the cover, possibly "Lecturae..."

Small white label or piece of tape at the bottom left corner.

DGCL
A

Sp G-E

Dominica tertia

ti blasphemant Christum, credituri in Christum: quam multi se in ebriant futuri, sobrij: quam multi rapiunt res alienas, donaturi suas, verum tamen modo vocem alienam audiunt alienos sequuntur. Item quan multi intus laudant blasfemari, casti, sunt fornicari: sobrij sunt, se vino postea sepulturi: stant, casuri: & non sunt oues: de predestinatis enim loquimur, de his loquimur quos nouit Dominus, qui sunt eius & in ipi quandiu recte sapiunt. Christi vocem audiunt. Ecce audiunt ipsi, non audiunt illi, & tamen secundum predestinationem non oues isti, oues illi.

*Trophylactus, in Lucam.
cap. 15.*

DOMINVS quidem illud facebat, cuius gratia incarnatus est, cecedens ad publicanos & peccatores, tanquam medicus ad infirmos, qui autem re vera peccatores erant ob murmurationem tantae humanitati rependebant, abominabiles enim censebant publicanos, ipsi autem domos viduaru & orphanoru comedebat. Quid igitur Dominus? Sicut misericors erat erga publicanos. ita & erga illos qui suam calumniabantur misericordiam. Non enim auersatur eos tanquam in sapientes & obmurmurantes in sanabiles sed mansuete sanat. Parabolam hanc de oue

Deus misericors erga omnes.

A Manifeste igitur parabola haec iustos dicit per oues nonagintanouem, & per vnam peccatorem qui perierat. Dicunt autem nonnulli centum oues omnem creaturam rationalem, vnam autem ouem, rationalis naturae hominem quam errantem requisit, pastor bonus, relictis nonagintanouem in solitudine, hoc est in superno loco caelesti solitudo enim est caelum, & amundano tumultu sequestratum, plenumque omni tranquillitate, ac pace. Dominus vero

Oues nonagintanouem sunt iusti ouis perita est peccator.

Solitudo caelum dicitur.

Esai. 53.

Qualiter oue super humero sportat Christus.

B ut inuenit illam que errauerat, imposituit in humeros. In firmitates enim nostras, & peccata nostra ipse portauit, & omnia onera nostra non grauatim ipse suscepit, per solutis omnibusque debebamus & nos sponte ac libenter portauit usque in domum nostram, hoc est in caelum: Et conuocat amicos, & vicinos fortassis Angelos quod omnis creatura, condita ad

C Deum confertur pecuina est & bruta, & secundum hoc dicuntur etiam supernae virtutes oues, at si ad alias creaturas conferuntur rationales, dicuntur amici, & viam Angelicorum virtutum chori.

*Ambrosius in Lucam, lib. 7.
capit. 15.*

D IDICERAS in superioribus ablegare negligentiam, vitare arrogantiam, deuotionem sumere, secularibus occupationibus non teneri, caduca non praepetuis. Sed quia fragilitas non firmum nequit, in tanto lubrico tenere vestigium, auersus errorem remediatus medicus demonstrat ueritatis iudex misericors non. Itaque non ociose Sanctas ex ordine tres parabolas

Euangelij totius summa.

to 138834

865125

Ecl. 4.

las posuit, ouis quæ perierat, & inuenta est drachmæ que perierat, & inuenta est, filij qui erat mortuus & reuixit vt triplici remedio prouocati vulnera nostra curemus spartum enim triplex non rumpitur. Qui sunt isti pater, Pastor, & mulier Nonne Deus, Pater, Christus Pastor mulier Ecclesia? Christus te suo corpore vehit, qui tua in se peccata suscepit, Quærit te Ecclesia recipit Pater. Quasi Pastor reuehit, quasi mater inquirat, quasi Pater vestit. Prima misericordia, secūda suffragatio, tertia reconciliatio. Singula singulis quadrant, Redemptor subuenit, Ecclesia suffragatur, author reconciliatur. Eadem diuini operis misericordia, sed diuersa pro meritis nostris gratia. Ouis à Pastore lassa reuocatur drachma que perierat inuenitur, ad Patrē Fili⁹ suis vestigijs redit, & plena conde nati erroris regreditur pæniten tia. Vnde bene scriptum est: *Ho mines, & iumenta saluos facies Domine.* Quæ sunt ista iumenta? Dixit Propheta: Semen Israel in semen hominum, & Iuda in semen animalium. Itaque quasi Israel homo seruatur, quasi ouis Iuda colligitur. Malo ergo filius esse, quā ouis Ouis enim à Pastore reperitur à Patre Fili⁹ honoratur. Gaudeam⁹ igitur, quoniam ouis illa quæ perierat in Adam, leuatur in Christo. Humeri Christi Crucis brachia sunt. Illic peccata mea de po sui, in illa patibuli nobilis ceruice requeiui, ouis illa genere est vna nō specie. Vnum enim omnes corpus sumus, sed multa membra. Et ideo scriptum est: *Vos autem corpus estis Christi, Et membra, ex mēbris eius venit itaque filius hominis saluum facere quod perierat. Omnes scilicet, quia sicut in Adam omnes moriuntur, ita in Christo omnes viuificabūtur.* Diues igitur

Psalm. 33.

Iumenta diei tur semē israel & Iuda.

1. Cor. 12.

A tur Pastor cuius omnes nos centesima portio sumus, habet Angelorum habet Archangelorum, dominationum, potestatum, thronorum aliorumque innumerabiles greges, quos in montibus dereliquit. Qui quoniam sunt rationabiles, non immerito: hominum redemptione lætantur, quanquam hoc quoque proficiat ad incentiuam probitatis, si vnusquisque conuersionem suam gratam fore credat cætibus Angelorum, quorum aut affectare patrocinium, aut vereri debet offensam. Et tu igitur esto Angelis lætitiæ, gaudeant de reditu tuo, non ociosum etiam, quod mulier illa drachma lætatur inuenta. Non mediocris hæc drachma est in qua Principis est figura & ideo imago Regis, census Ecclesiæ est. Oues sumus, oremus vt super à quam refectio nis nos collocare dignetur. Oues in quā sumus petamus pascua, drachmæ sumus habeamus præciū, Filij, sumus festinemus ad Patrem. Nec vereamur quia acceptum spiritalis patrimoniū dignitatis terrenis prodegimus voluptatibus. Quod Pater in Filiū quem habebat, thesaurum contulit, fidei census, nunquas exinanitur, licet totum dederit, totum habet: qui quod donauerit non amittit. Nec verearis ne te non recipiat, non enim delectatur Deus perditione viuorum iam occurrens venienti tibi cadit supra collum, Dominus enim erigit, elisos. Osculum dabit quod, est pignus caritatis, & amoris. Stulam, anulum, calciamenra proferri iubebit. Tu adhuc iniuriam metuis, ille restituit dignitatem. Tu supplicium vereris, ille osculum defert. Tu conuiuium times, adornat ille conuiuium.

1. Cor. 15.

Homo dicitur ouis drachma & filius.

Psalm. 146.

Beda, in 15. cap. Luc.

*Penitentes.
Publicani.*

ERANT autem appropinquantes ei Publicani, & peccatores ut audiēt illum. Et murmurabant Pharisei & scribæ dicentes, quia hic peccatores recipit, Et manducat cum illis. Quia non solum iustus peccare per inertiam sed & peccator respicere per solertiam potest, postquam sal infatuatum foras mitti debere narratum est, mox penitentium cohors intus admissa describitur, qui ad audiendum Dei verbum appropinquantes non solum ad colloquendum, sed etiam ad conuiscendum recepti sunt. Quod videntes Pharisei dedignati sunt quia vera iustitia compassionem habet. Et falsa iustitia dedignationem, quanuis & iusti soleant recte peccatoribus indignari? Sed aliud est quod agitur typo superbiam, aliud quod zelo disciplinæ. Sed qui ægri erant ita ut ægros se esse nescirent, quatenus quod erant agnoscerent, cælestis eos medicus blandis fomentis curat, benignum paradigma obijcit, & in eorum corde vulneris tumorem præmit. Ait namque. *Quis ex vobis homo qui habet centum oves, & si perdidit vnā ex illis, nonne dimittit nonagintanouem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat donec inuenierit illam?* Ecce mira dispensatione pietatis, similitudinem, veritas dedit: quam & in se ipse homo recognosceret, & tamē hæc specialiter ad ipsum aut horē hominum pertineret: Quia enim cetenarius numerus est perfectus ipse centum oves tunc habuit cum Angelorum substantiam & hominum creauit. Sed vna ovis tunc perijt, quando peccando homopascua vitæ dereliquit. Dimisit autem nonagintanouem oves in deserto, quia illos summos An-

Agelorum choros reliquit in cælo. Cur autem cælum desertum vocatur nisi quod desertum dicitur de relictum? Tunc autem cælum homo deseruit cum peccauit. In deserto autem nonagintanouem oves remanserant, quando in terra Dominus vnā quærebat, quia rationabilis creaturæ numerus Angelorum vide licet & hominum quæ ad videndum Deum condita fuerat, pereunte homine erat imminutus, & ut perfecta summa ouium integraretur in cælo, homo perditus quærebatur in terra. *Et cum inueniret illam imponit in humeros suos gaudens. Ouem in humeris suis imposuit, quia humanam naturam suscipiens, peccata nostra ipse portauit. Et veniens domum conuocat amicos & vicinos dicens illis: Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat.* Inuenta oue ad domum redijt quia Pastor noster reparato homine ad regnum cæleste redijt ibi amicos & vicinos inuenit, vide licet Angelorum choros. Qui amici eius sunt, quia voluntatem eius continue in sua stabilitate custodiunt vicini quoque eius sunt quia clatitate visionis illius sua assiduitate perferuntur. Et notandum quod non dicat congratulamini oui inuentæ, sed mihi quia videlicet eius est gaudium vita nostra: & cum nos ad cælum reducimur solennitatem letitiæ illius implemus, dico vobis quod ita gaudium erit in cælo super vno peccatore penitentiam habente quam super nonagintanouem iustis qui non indigent penitentia. Plus de conuersis peccatoribus quam de stantibus iustis, gaudium erit in cælo, quia plerumque hi qui nullis se oppressos peccatorum molibus sciunt, stant quidem in via iustitiæ nulla illicita perpetrant sed tamen ad cælestem

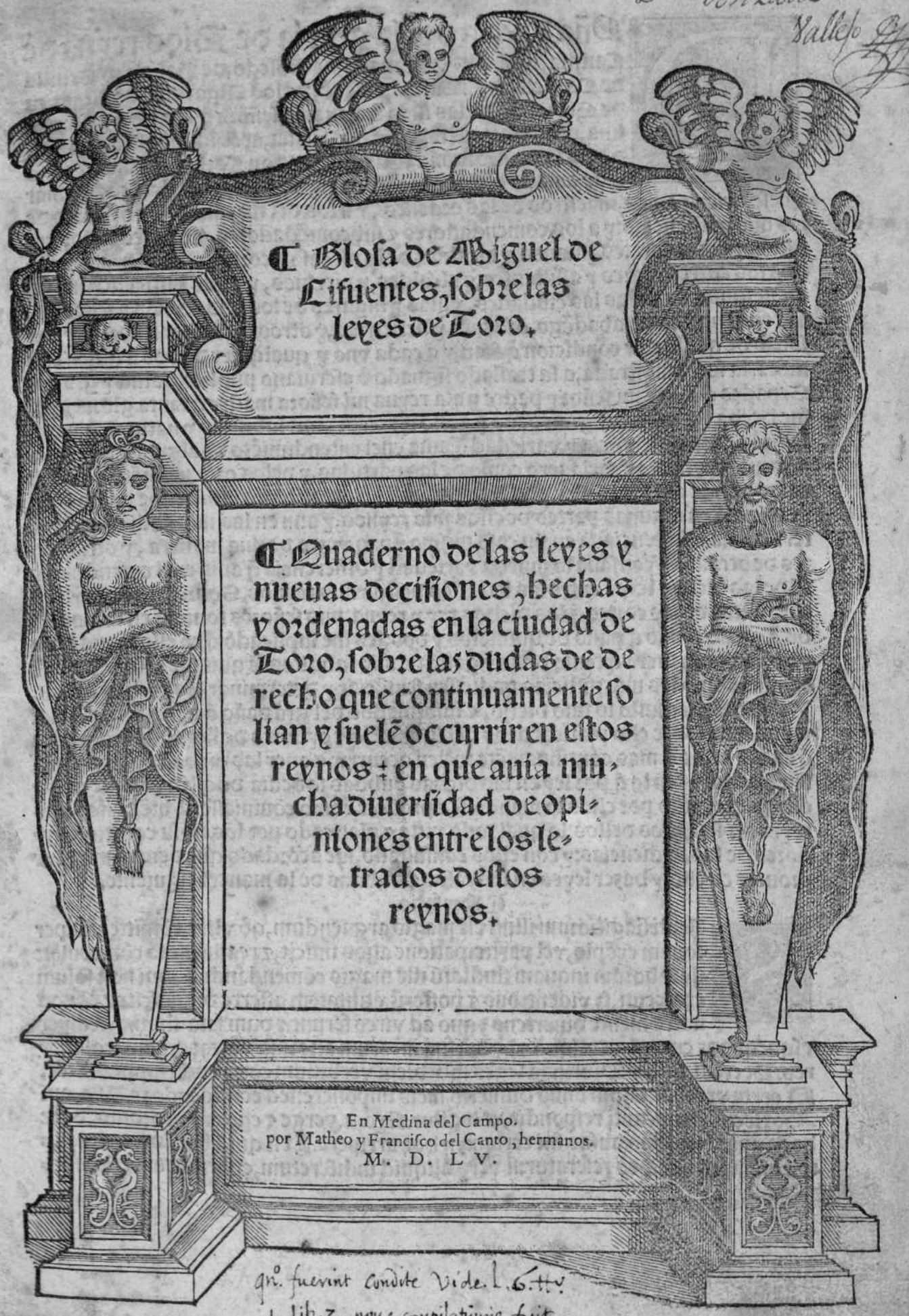
Ouem humeris imponere quid sit.

Congratulamini michi non oue.

Gaudium de penitentibus.

Oves nonagintanouem in deserto, Cælum deseruit.

D.^o Gonzalez de Salles

C Blosa de Abiguel de Cifuentes, sobre las leyes de Toro,

Cuaderno de las leyes y nuevas decisiones, hechas y ordenadas en la ciudad de Toro, sobre las dudas de derecho que continuamente solian y suelen ocurrir en estos reynos: en que auia mucha diuersidad de opiniones entre los letrados destos reynos,

En Medina del Campo.
por Matheo y Francisco del Canto, hermanos.
M. D. L V.

qu. fuerint condite vide. l. 6. tit. v.
.1. lib. 2. noue compilationis fuit
anno. 1505. publicate enturo.
a. 7. de mayo -

Dña Juana por la gracia de Dios Reyna de
Castilla, de Leó, de Granada, de Toledo, de Galizia, d Sevilla
de Cordoua, de Murcia, de Jaén, de los Algarues, de Algezira
de Gibraltar, de las islas d Canaria, señora d Vizcaya y de Mo
lina, princesa de Aragon y de Secilia, archiduquesa d Austria,
duquesa de Borgoña, Al principe don Carlos mi muy caro y
muy amado hijo: y a los infantes, duques, perlados, còdes, mar

queses, ricos omes, maestros de las ordenes, y a los del mi consejo, y oydores de
las mis audiencias: y a los comendadores y subcomédadores, alcaýdes de los ca
stillos y casas fuertes y llanas, y alcaldes de la mi casa y corte y chácillerias: y a to
dos los corregidores y asistentes, y alcaldes, y merinos, y otras justicias y juezes
qualesquier de todas las ciudades, villas y lugares de los mis reynos y señorios,
assi realengo como abadêgo, ordenes y behetrias, y otros qlesquier señorios y per
sonas de qualquier condicion q sean, y a cada vno y qualquier de vos a quien esta
mi carta fuere mostrada, o su traslado signado d escriuano publico, salud y gracia.
Sepades q al rey mi señor y padre y ala Reyna mi señora madre q santa gloria aya,
fue hecha relacion del gran daño y gasto q recebiã mis subditos y naturales, a cau
sa de la gran diferencia y variedad q auia enel entendimiêto de algunas leyes de
estos mis reynos, assi del fuero como de las partidas, y de los ordenamiêtos: y otros
casos donde auia menester declaracion, aun no auian leyes sobre ello: por lo qual
acaescia q en algunas partes de estos mis reynos, y aun en las mis audiências se de
terminaua y sentenciava en vn caso mismo vnas vezes de vna manera, y otras ve
zes de otra: lo q causana la mucha variedad y diferencia q auia enel entendimien
to de las dichas leyes entre los letrados de estos mis reynos. Sobre esto por los pro
curadores de las cortes q los dichos rey y Reyna mis señores touieró en la ciudad
de Toledo el año q passo de quiniêtos y dos, les fue suplicado q en ello mandassen
proueer, de manera q tanto daño y gasto de mis subditos se quitasse, y que ouiesse
camino como las mis justicias pudiessen sentēciar y determinar las dichas dudas.
Y acatando ser justo lo suso dicho, y informados del grã daño q desto se recrescia:
mandaron sobre ello platicar a los del su consejo y oydores de sus audiências, para
q en los casos q mas continuamēte suelen ocurrir y auer las dichas dudas, vies
sen y declarassen lo q por ley en las dichas dudas se deuia de alli a delante guar
dar: para q visto por ellos lo mandassen proueer como cõuiniessse al biē de estos mis
reynos y subditos dellos: lo qual todo visto y platicado por los de su consejo y oy
dores de sus audiencias: y con ellos consultado, fue acordado que deuiam mandar
proueer en ello: y hazer leyes en los casos y dudas de la manera siguiente.

C Prefatio.

Sicuti flagitiorum illud est magis arguendum, qd̄ vltra cõmittentis per
sonam exēplo, vel participatione alios inficit, et reatus nota cõmaculat:
sic laborum inquam studiosũ ille magis cõmendandus, qui non solum
exercenti, sz videntibus et posteris vtilitatem asferre dignoscitur. Quod
non a mente diuertens, quo ad vires ferunt et dum fata sinunt, semper

vsquequaq; curauit, vt aliqua vigiliarum mearum aliorum valeat extenuare labo
res. Deceui igitur Taurinas leges sub breui verborum compendio apposillare.
Et certe verebar tãtum onus humeris meis imponere: sed considendo in Dño, qui
Abysi eum inuocanti respondit, vt legitur. Exo. 4. perge et ego ero in ore tuo, doce
boq; quid loquaris: ausus fui certamen hoc arripere. Et si quid boni dixerò, laus
ipsi omnipotenti Deo referatur: si vero aliquid indiscretum, charitatem vestrà sup

Benito mmo uelazquez

pley exoro, ignorantias meas equo animo toleretis, et vicem mea si opus fuerit superpleatis. Corrigatis igitur et emendatis benigne, que correctione et emendatione digna fuerint.

Cincipit lectura valde utilis atq; preclara super nonnullas Lauri leges, per doctorem Michaellem de Lusuentes, in vtraq; iuris sapientia peritum composita.

Lex prima.

Rimeramente, por quanto el señor rey don Alonso en la villa de Alcalá de Henares era de edad y tresientos y ochenta y seys años, hizo vna ley cerca de la orden que se deuia tener en la determinacion y decision de los pleytos et causas, el tenor de la qual es este que se sigue.

Nuestra intencion y voluntad es, que los nuestros naturales et moradores de los nuestros reynos sean mantenidos en paz y en justicia: y como para esto sea menester dar leyes ciertas por do se librasen los pleytos et las contiendas q̄ acaescen entre ellos: et maguer que en la nuestra corte vsan del fuero de las leyes, et algunas villas de nuestro señorio lo han por fuero, et otras ciudades et villas han otros fueros departidos, por los quales se pueden librar algunos de los pleytos.

Pero por que muchas son las contiendas et los pleytos que entre los homes acaescen, et se muenen de cada dia que no se pueden librar por los fueros: por ende queriendo poner remedio conuenible a esto, establescemos et mandamos q̄ los dichos fueros sean guardados en aquellas cosas q̄ se vsaron: saluo en aquello que nos hallaremos que se deuen emendar y mejorar, y en lo al q̄ son contra Dios et contra razon, et contra las leyes que en este nuestro libro se contienen.

Por las quales leyes de este nuestro libro mandamos que se libren primeramente todos los pleytos civiles y criminales, et los pleytos y las contiendas que se podierẽ librar por las leyes deste nuestro libro, et por los dichos fueros, mandamos que se libren por las leyes de las siete partides que el rey don Alonso nuestro visabuelo mando ordenar, como quier que fasta aqui no se halla que fuessen publicadas por mandado del rey, ni fueron auidas ni recibidas por leyes: pero nos mandamos las requerir et cõcertar y emendar en algunas cosas q̄ complia: et assi concertadas y emendadas, por q̄ fueron sacadas y tomadas de los dichos de los sanctos padres, et de los derechos y dichos de muchos sabios antiguos, et de fueros et costumbres antiguas de España, damos las por nuestras leyes. Y por que sean ciertas, et no aygan razon de tirar y emendar en ellas cada vno lo que quisiere: madamos hazer dellas dos libros, vno sellado con nuestro sello de oro, et otro sellado con nuestro sello de plomo, para tener en la nuestra camara, para en lo que ouiere duda que lo concertedes con ellas y tenemos por bien que sean guardadas y valederas de aqui a delante en los pleytos, y en los juyzios, y en todas las otras cosas que se en ellas contiene en aquello que no fueren contrarias alas leyes deste nuestro libro et a los fueros sobredichos.

Y por que los hijos dalgo de nuestros reynos han en algunas comarcas fuero de aluedrio, y otros fueros, por que se juzgan ellos y sus vassallos, tenemos por bien que les sean guardados sus fueros a ellos y sus vassallos segun que lo han de fuero, y les fueron guardados fasta aqui.

Otro si en hecho de los rieptos, sea guardado aquel vso et aquella costumbre que fue vsada et guardada en el tiempo de los otros reyes, y en el nuestro.

Otro si tenemos por bien, que sea guardado el ordenamiento que nos agora bezimos en estas cortes para los hijos dalgo: el qual mandamos poner en fin deste nuestro libro: et por que al rey pertenece et ha poder de ha-

ibi quese. lege
que no. urdab
tur in alio exer
plari nansiede
dicho: no.

Abateria. l. j.

ser fueros y leyes, y de las interpretar y declarar y emendar dōde vieren q̄ cumple tenemos por bien q̄ si en los dichos fueros o en los libros de las partidas sobredichas, o en este nuestro libro, o en algunas leyes de las que en el se contienen, fuere menester declaracion y interpretacion, o emendar, o añadir, o tirar, o mudar q̄ nos lo hagamos. E si alguna contrariedad pareciere en las leyes sobredichas entre si mismas, o en los fueros en qualquier dellos, o alguna duda fuere hallada en ellos o algun hecho porq̄ por ellas no se pueda librar q̄ nos que seamos requeridos sobre ello porque hagamos interpretacion y declaracion o emienda do entēdiēmos que cumple, o hagamos ley nueva la que entendieremos que cumple sobre ello, por que la justicia y el derecho sea guardado, empero biē queremos y sofrimos que los libros de los derechos q̄ los sabios antiguos hizieron, q̄ se lean en los estudios generales de nuestro señorio, porq̄ ha en ellos mucha sabiduria: y q̄remos dar lugar que los nuestros naturales sean sabidores y sean por ende mas hōrrados. Y agora somos informados q̄ la dicha ley no se guarda ni executa enteramente como deuia y porque n̄ra intencion y voluntad es q̄ la dicha ley se guarde y cūpla como en ella se contiene. **O**rdenamos y mandamos q̄ todas las n̄ras justicias de estos n̄ros reynos y señorios, ansī de realengos y abadengos como de ordenes y beatrias, y otros señorios q̄lesquier de q̄lquier calidad q̄ sean, q̄ en la dicha ordenacion y decision y determinacion de los pleytos y causas guarden y cumplan la dicha ley en todo y por todo segun q̄ en ella se contiene: y en guardando la y cūpliēdo la en la dicha ordenacion y decision y determinacion de los pleytos y causas, assī ciuiles como criminales, se guarde la orden siguiente: que lo q̄ se pudiere determinar por las leyes de los ordenamientos y prematicas por nos hechas, y por los reyes donde nos venimos y los reyes que de nos vinieren en la dicha ordenacion y decision y determinacion se sigā y guarden como en ellas se contiene, no embargante quo contra las dichas leyes de ordenamientos y prematicas se diga y alegue que no son vsadas ni guardadas, y en lo que por ellas no se pudiere determinar. **A**bandamos que se guarden las leyes de los fueros, ansī del fuero de las leyes como las de los fueros municipales, que cada ciudad o villa o lugar tuviere, en lo que son o fueren vsadas y guardadas en los dichos lugares, y no fueren cōtrarias a las dichas leyes de ordenamientos y prematicas, assī en lo que por ellas esta determinado, como en lo que determinaremos adelante por algunas leyes de ordenamientos y prematicas, y los reyes que de nos vinieren: ca por ellas es n̄ra intencion y voluntad que se determinen los dichos pleytos y causas, no embargante los dichos fueros, y vso y guarda dellos, y lo que por las dichas leyes de ordenamientos y prematicas y fueros no se pudiere determinar. **A**bandamos que el tal caso se recurra a las leyes d̄ las siete partidas hechas por el señor rey don Alfonso nuestro progenitor: por las cuales en defecto de los dichos ordenamientos, prematicas y fueros: mandamos que se determinen los pleytos y causas, assī ciuiles como criminales, de qualquier qualidad o quantidad que sean: guardando lo que por ellas fuere determinado, como en ellas se contiene: aun que no sean vsadas ni guardadas: y no por otras algunas. **E** mandamos que quando quier que alguna dubda ocurriere en la interpretacion y declaracion de las dichas leyes de ordenamientos y prematicas y fueros, o de las partidas, que en tal caso recurran a nos y a los reyes que de nos vinieren para la interpretacion y declaracion de ellas: por que por nos vistas las dichas dubdas, declararemos y interpretaremos las dichas leyes como conuiene al seruicio de Dios nuestro señor, y al bien de nuestros subditos y naturales, y ala buena administracion de nuestra justicia. **E** por quanto nos ouimos fechas en la villa de Madrid, el año que passo de

nonenta y nueue, ciertas leyes y ordenanças, las quales mandamos que se guardassen en la ordenacion, y algunas en la decisio de los pleytos y causas en el nuestro consejo y en las nuestras audiencias: y entre ellas bezimos vna ley y ordenança que habla cerca de las opiniones de Bartolo y Baldo y Juan andres y el Abad: qual dellas se deue seguir en duda a falta de ley: y por que agora somos informados que lo que bezimos por estoruar la prolixidad y muchedumbre de las opiniones de los doctores, ha traydo mayor dafio y inconueniente: por ende por la presente reuocamos, cassamos, y anulamos en quanto a esto, todo lo contenido en la dicha ley y ordenança por nos hecha en la dicha villa de Madrid: y mandamos que de aqui adelante no se vya de ella, ni se guarde ni cumpla, por que nuestra intencion y voluntad es q̄ cerca de la dicha ordenacion y determinacion de los pleytos y causas solamente se haga y guarde lo contenido en la dicha ley del señor rey don Alfonso, y en esta nuestra.

ibi yente ellas
Videtur similiter
decisionem. In
in. e. Statutum
de. rescript. in 6
que consonat
ibi atq̄damo
dano.

¶ Ley. iiij. La glosa de la qual va inserta en la glosa de la ley primera.

Por que nuestra intencion y voluntad es que los letrados en estos nuestros reynos sean principalmente instructos y informados de las dichas leyes de nuestros reynos: pues por ellas y no por otras han de juzgar. Y a nos es hecha relacion que algunos letrados nos sirven, y otros nos vienen a servir en algunos cargos de justicia, sin auer passado, ni estudiado las dichas leyes y ordenamientos y prematicas y partidas: de lo qual resulta que en la decisio de los pleytos y causas algunas vezes no le guardan ni platican las dichas leyes como se deuen guardar y platicar: lo qual es contra nuestro seruicio. Y por que nuestra intencion y voluntad es de mandar recoger y emendar los dichos ordenamientos, para que se ayen de imprimir, y cada vno se pueda aprouechar dellos. Por ende por la presente ordenamos y mandamos que dentro de vn año primero siguiente, y dende en adelante, contado desde la data destas nuestras leyes, todos los letrados q̄ oy son, o fueren: assi del nuestro consejo, oydores de las nuestras audiencias, y alcaldes de la nuestra casa y corte, y chancillerias, o tienen o tuuieren otro qualquier cargo y administracion de justicia: ansi en lo realengo como en lo abadengo, como en las ordenes y behetrias, como en otro qualquier señorio de estos nuestros reynos: no puedan vsar de los dichos cargos de justicia, ni tener los, sin que primeramente ayen passado ordinariamente las dichas leyes de ordenamientos, y prematicas, partidas, y fuero real.

Lex que cassat consuetudinem preteritam, an videatur ita cassare / q̄ de nouo vltorius introduci non possit.

Lex. l. s. ibi (se diga y alegue que no son vsadas ni guardadas) Circa materiam huius. l. dubitatur vtrum per istam. l. que cassat consuetudinem preteritam: videatur ita cassare / vt vltorius de nouo introduci non possit talis consuetudo: et glosa in Clemen. Statutum: de Electio. tenet q̄ non inimo q̄ de nouo possit talis consuetudo introduci: sed contrarium tenet Bar. et communiter docto. in. l. Si mihi et tibi. §. in

legaris. ff. §. legaris. j. et C. inus: et communiter docto. in. l. h. C. que sit longa consuetudo. et Bal. et docto. in. l. dudum. C. de contrahen. emptio. et ista est communis conclusio: secundum Alex. qui latius loquitur / q̄ alius. in d. §. in legaris / de quo etiam vide aliquid per Joan. Lupi et e. Mala. Kube. in sua repetitione cap. per vstras. fo. lxxxix. in. h. col.

Legem secundam sequentem videatis per vos / quia claram continet materiam. circa quam vide. l. ito. q. lib. 3. recopila.

Lex. iij.

Ordenamos y mandamos que la solemnidad dela ley del ordenamiento, que el seño don Alfonso que dispone quantos testigos son menester enel testamento, se entienda y platique enel testamento abierto, que en latin es dicho (nuncupatio) agora sea entre los hijos, o descendientes legitimos, ora entre herederos estraneos: pero enel testamento cerrado que en latin se dize (in scriptis) mandamos que entreuen gan alomenos siete testigos con vn escriuano: los quales ayá de firmar encima dela escriptura del dicho testamēto, ellos y el testador si supieren, o pudierē firmar et si no supieren y el testador no pudiere firmar, que los vnos firmen por los otros, de manera que sean ocho firmas, y mas el signo del escriuano. Y mandamos que en el testamento del ciego interuengan cinco testigos alomenos, y en los codicillos interuenga la mesma solēnidad que se requiere enel testamento nuncupatio. o abierto, conforme ala dicha ley del ordenamiento: los quales dichos testamentos y codicillos sino tuuieren la dicha solemnidad de testigos, mandamos que no fagan fe ni prouea en iuzio ni fuera del.

- 1 **Q**ue solemnitas requiratur in testamento in scriptis.
- 2 Testamentum in scriptis hodie fieri non potest sine tabellione.
- 3 Solemnitas huius. l. an debeat seruari de iure canonico.
- 4 Solemnitas huius. l. an debeat seruari in testamento facto tempore pestis.
- 5 Solemnitas huius. l. an debeat seruari in testamento facto ad pias causas.
- 6 Que solemnitas requiratur in testamento nuncupatio.
- 7 Inter filios eadem solemnitas requiratur / que requiratur in testamento facto inter extraneos.

- 8 In testamento facto inter liberos / semper intelligitur apposta clausula derogatoria.
- 9 Que solemnitas requiratur in testamento cecel.
- 10 Que solemnitas requiratur in codicillis.
- 11 Testamentum per testatorem factum ad interrogationem aliorum / an valeat.
- 12 Testes scripti in testamento / an debeant esse masculi vel femine.
- 13 Infames an sint legitimi testes in testamento.
- 14 Duo testes dicentes que fecisse testamentum cum sufficienti numero testium / an probet et an valeat testamentum si testis moriatur viuo testatore.
- 15 Testis non scriptus in testamento, an possit testificari pro testamento.

- 16 Si testator inter vivos dicat se velle instituire
Liriu: si moriat ab intestato/ a Liri9 erit heres
- 17 Que solēntas requiritur in testamento facto
in mari/ vel in portu maris.
- 18 Tabellio an possit conficere suum testamentum
propria manu.
- 19 Testamentum in scriptis/ quod nō valet vt res-
tamentum in scriptis propter defectum sigillo-
rum/ an valebit: vt testamentū nuncuparium.
- 20 Per statutum vel consuetudinem/ an possit in-
troducti q̄ testam. valeat cū minore solēntate.
- 21 Testamentū factū cū minore solēntate/ scd3 cō-
suetudinem vel statutū huius ciuitatis/ an va-
leat in alia ciuitate vbi est diuersa consuetudo:
r vbi maior numerus siue solēntas requirit.
- 22 Civis huius regni an debeat testari in alio re-
gno/ seruata dispositione huius legis.
- 23 Civis alterius regni testādo in hoc regno/ an
teneatur seruare solēntatem huius legis.
- 24 Que solēntas requirit i testamēto peregrinorū
- 25 Quod dicatur testamentum in scriptis: r quod
dicatur nuncuparium.
- 1 **I**tem. l. iij. Nota ex ista. l. quod ad validitatē
testamēti in scriptis/ requiritur q̄ interve-
niat numerus septē testū r etiā psona tabellio-
nis copulatiue. r hoc quādo testator subscripsit
nomen suū. Si tamē testator nō sciat subscribe-
re/ debet adhiberi alius testis/ qui pro eo se sub-
scribat taliter q̄ tunc sit numerus octo testū: r
etiā tabellio: r omnes isti testes cū tabellione
debēt subscribere nomen suū. Et si oēs subscri-
bere nesciunt/ scietes supplebunt eorū defectus
r pro non scientibus subscribent. Et idē dispo-
nit tex. in. l. Hac cōsultissima. C. de Testa. r in
princi. Instituti. d. Testa. r in. l. n. ritu. j. par. vj. q̄
concordat cū. l. iij. a/ preter quā in hoc de tabel-
lione/ quod de nouo introducit p istā l. **E**t
si testamentum alio modo fuerit factū/ non ser-
uata solēntate huius. l. erit nullum per istam. l.
r per iura supradicta. **S**ed videtur q̄ in nu-
mero septē testū/ vel octo quando testator non
scit subscribere/ includatur tabellio per istā. l.
in quantum dicit (siete testigos con vn escriuano)
Sed contrariū est verius per istam. l. i. quā-
tum dicit (de manera q̄ seā ocho firmas/ y mas
el signo del escriuano) De quo vide Alex. in. l.
Hac cōsultissima. i. iij. co. C. q̄ testa. facere pos.
- 2 **S**ecūdo nota q̄ hodie nō potest fieri testa-
mētus in scriptis sine eo q̄ interueniat tabellio
per istam. l. in quātū dicit (y mas el signo del es-
criuano) nam si debet interuenire sigillū siue si-
gnū tabellionis/ inferitur q̄ sine tabellione fieri
nō possit: maxime quia lex nostra cassat testamē-
tum aliter factū sine tabellione/ quod est notan-
dum. Per quod corrigi tex. in. d. l. Hac cōsul-

issima/ r in dicto prin. Insti. de Testa. r in. d. q̄
lege. n. ritu. j. par. vj. vbi disponitur q̄ tale testa-
mentum possit fieri coram testibus/ etiam non
adhibito tabellione.

Sed circa premissa primo dubitatur/ vtrum
solēntas huius. l. debeat seruari in foro canoni-
co: r dicaris quod non: r potest esse ratio quia
de iure canonico reperitur certa solēntas in
cōdenda testamenti statuta vt in. c. Cum esses:
de Testamen. r illa in suo foro est tenēda/ vt no-
tatur per glo. r doctores in regula. n. de regu-
iuris. lib. vj. in parte possessor/ r bar. r doctores
in. l. Preuilegia C. de sacrosan. eccle. r per do-
cto. in. c. j. de noui ope. nūcia. Si tamē de iure
canonico non esse statuta certa solēntas/ esset
recurrendū ad ius regii/ r in eius defectū ad
ius civile: vt tenet Gundisaluis de villa diego:
in repe. c. Constitutus/ de restitu. in integ. quem
refert: r sequit Joan. Lupi de pala. rube. in sua
repe. c. per vestras. fo. j. in. iij. co. r fo. lix. i. iij.
co. ante si. restat ergo cōclusio/ q̄ solēntas hu-
ius. l. non debet seruari in foro canonico/ in tā-
tum q̄ Abb. in dicto. c. Cum esses/ tenet q̄ ius
civile/ r per cōsequens ius regii corrigat per
ius canonicū: sed salua eius pace contrariū vi-
detur verū: quia hic nō vertit materia peccati
vt teneamur stare iure canonico/ per ea que no-
tat glo. in dicta regula. n. r bar. in dicta. l. preui-
legia/ r doctores in dicto. c. j. de noui ope. nun-
ci. vide Abb. in. c. q̄ clericis de foro cōpetēti.

Secūdo dubitatur/ vtrum solēntas huius. l.
debeat seruari in testamēto facto tēpore pestis:
r bal. in l. si. in. si. col. C. de testamē. tenet q̄ nō:
imō q̄ tunc sufficiat minor solēntas: si copia te-
stium haberi non potuit. Sed contrarium seu-
rit bar. in l. j. ff. de bonorum poss. ex testamento
militis/ r ange. in. l. Cōstituitur. q̄ Codicilli ff.
de iure codicillio/ r pau. de ca. r fulgo. r alex. in
dicta. l. si. C. de testa. r ista est cōmūnis opinio.
Pro qua cōclusione est tex. in. l. nostra/ in quā-
tum loquitur nimis generaliter: quod tamē in-
telligi verum/ preter q̄ in illis qui remāserunt
tempore pestis in ciuitate ad rempublicam ad-
ministrandam: quia isti bene possunt testari cum
minore solēntate. vt tenet alex. in dicta. l. si. C.
de testa. Item limita istam. l. in illis qui existūt
in bello/ qui possunt iure militari testari cū mi-
nore solēntate: vt est casus i. d. l. j. ff. de bonoz
poss. ex testamento militis. r in. l. iij. ritu. j. par.
vj. de quo vide per alex. r docto. in. d. l. si. C. de
testa. Item limita in rusticis personis: vt est ca-
sus in. l. si. C. de testamentis qui possunt testari
cum solo numero quinqz testium etiam in scri-
ptis/ vt tenet glo. r docto. ibi. Sed tu hodie vi-
de tex. notabilem in. l. vj. ritu. j. par. vj. que dicit

Trium tenet
top. in l. i. r. r.
p. 6. v. otro
imo q̄ non cor-
gat. l. p. ubi
refert Casteli
idem tenentem
q̄ p̄uidentem. l.
It q̄ Gomez iij
h. n. 39.

iure canonico
deficiente recu-
rendū ad regium
quo deficiente ad
ius civile.

¶ Illa. l. finalis duntaxat habet locum in testa-
mento nuncupatio/ non tamen in testamento
in scriptis: quia omnes testes non sunt literari.
Et sic secundū hoc rusticus testādo in scriptis
tenetur seruare solēnitatem huius. l. alias non
valebit testamentum per. d. l. partite: ad qd bñ
facit lex nostra in sua gñalitate: et ita practica.
Iz predicta. l. partite in sui principio videatur
statuere cōtrarium: quia in fine dicit (non deue-
ser hecho en poridad: antes lo deue hazer leer
paladinamēte) et illud principū debz intelligi/
quā omnes testes sunt literari: et finis/ quā sunt il-
literari. Sed quicquid sit in practica seruatur di-
spo. nre legis tam in civilibus quam in rusticis
generaliter prout facer: et ita vidi plura testa-
menta cassari.

¶ Tertio dubitat/ vtrum solēnitas huius. l. de-
beat seruari in testamento facto ad pias causas:
et dicaris q non: vt est tex. in. c. Lū esse/ et in. c.
Relatū: et. j. d. testa. et tenet expresse abb. et. do.
in. d. c. Lū esse. et Bar. et docto. late in rep. l. j.
C. de sacrosan. eccle. Et sic scđum hoc testamētū
in scriptis respectu pie cause valebit licet solē-
nitas huius. l. non seruatur: et q solēnitas requi-
ratur in tali testamento ad pias causas: vide p
specula. in ti. de instrumē. edictio. §. cōpendiose
in. v. co. et per bar. et doctores in. d. l. j. C. de sa-
crosan. eccle. et per abb. in. d. c. Lū esse. ¶ Et
q dicatur pia causa/ vide bar. et docto. in. d. l. j.
C. de sacrosan. eccle. ¶ Et an annullēt testamē-
tum factuz ad pias causas/ non seruata solēni-
tate huius. l. si testator reconualecīt: vide per
bar. ibi. Circa qd nota q testamentuz factū ad
pias causas/ tollit primum testamētū solēne re-
spectu pie cause: vt tenet Mau. de La in consi.
ccclxxij. in. ij. volu. vbi dicit q in tali testamēto
ad pias causas mulier potest esse testis. de quo
vide alex. in. l. i. ff. in. ff. co. C. de codicillis. 3rē est
sciendum/ q si testator moriatur antequā per-
ficiat siue cōpleat testamētū/ talis dispositio im-
perfecta nō valet/ etiā quo ad pias causas/ per
tex. in. l. si ita scriptū. ff. de legatis. i. in quā dī-
cit/ et hoc ante impletū. Et ita tenet specu. in ti.
de instru. edī. d. par. cōpendiose in. v. co. et Bal
in. l. l. hereditas. C. d. his quibz vt indig. et pau.
de ca. in. l. l. Hac cōsultissima. par. ar. cū humana
C. qui testa. face. pok. et in cōsilio. ccj. in. ij. volu.
d quo vide Sumā angelicā l. pte Legatū. el. ij.
in. iij. co. in ver. vtrū ex defectu. fo. ccxxv. qd p
cedit etiā si testator habēs scripturā puatā corā
testibus dixisset/ q talē scripturam volebat esse
suum testamētū/ tñ q volebat testamētū cōde-
re corā tabellione et testibus quos iussit vocari/
ex quo cōstat nolle d p̄senti testari: q licet p̄mo
dixerat se facere testamētū/ tñ nō p̄māsit in ca-

dē voluntate in quantū dixit/ q volebat testamē-
tum facere corā tabellōe: p̄pterea tale testamē-
tum nō valebit etiā ad pias causas/ vt tenet ex-
presse Mau. de La. in consi. ccclxx. in. ij. volu.
¶ Quarto dubitatur/ q solēnitas requiratur in
cōdendo testamēto nuncupatio. Circa qd bre-
uiter dicit/ q d iure ciuili requiritur numerus septe
testium/ vt est casus in. l. l. Hac cōsultissima. §. p
nuncupationē. C. de testa. hodie tñ standū est
dispositioni. rex. in. l. j. tit. ij. lib. v. ordina. rega.
que per. l. nostrā confirmatur. Anum tamē no-
ta circa intelligentiam illius. l. q etiam potest
quis testare nuncupatioe corā testibus sine ta-
bellione. licet sit in loco in quo faciliū potuisset
tabellio adhiberi: vt est casus in. d. p̄ nūcu-
pationē: et hoc vult dicere rex. i. d. l. j. in fine/ in
quantū dicit (y mādamos otrosi q vala el testa-
mēto q fuere hecho cō buenos testimonios) Sz
tūc requiritur numerus septe testium/ alias nō va-
leret p dicta iura. Circa qd est notādū/ q testa-
mentuz nuncupatiū in scriptis redactū debet
per tabellione testatori et testibus legi alias nō
valet: vt tenet glo. notabl in. l. fidei commissa.
par. quotiens. ff. de legatis. iij. et tenet Sal. in.
l. l. Hac cōsultissima. par. ex imperfecto. C. de te-
sta. et in dubio nunqz presumitur lectum si hoc
in ipso testamento non exprimat: vt tenet glo.
notabilis in. d. par. quotiens: que ad hoc est ni-
rabilis scđz Bal. in. l. statutis/ in prin. C. d sen-
tēcijs ex periculo reci. Et ideo tabellio sit cau-
r in condendis testamētis. Anus tñ est q pōt
probari p duos testes/ testamentuz esse lectum
testatori et testibus: vt tenet Bal. et doctores in
l. fi C. de bono. poss. scđm tabulas.
¶ Quinto dubitat/ q solēnitas requiratur in testa-
mēto facto inter liberos. circa qd dicit q de iure
ciuili requiritur numerus duoz testium: q sufficiūt
ad validationē: vt ē tex. i. d. l. l. Hac cōsultissima
par. ex imperfecto. C. de testa. et l. l. vñ. ti. j. par.
vj. Hodie tñ eadē solēnitas requiritur in testamē-
to facto inter liberos/ q requiritur in testamēto fa-
cto inter extraneos/ per istā. l. in quantum dī-
cit (agora sea entre hños o descēdiētes/ oza en-
tre herederos estrānos) Sz certe dispositio. l.
nre in hoc loquitur duntaxat in testamēto nun-
cupatio: p̄pterea dubitatur vtrū erit idem in
testamento in scriptis facto inter liberos/ vt in
eo requiratur eadē solēnitas q requiritur in facto
inter extraneos. Et videt q nō cū lex nra sit cor-
rectoria/ et ideo non extendēda. Cū ergo loq-
tur in testamēto nuncupatio/ nō debet exten-
di ad testamētum in scriptis: quare exren-
di qñ sine lege loquimur: cum ergo lex non dicat:
nec nos dicere debemus. vt in. l. illam. C. d col-
la. Contrariuz tñ credo verius per generalita

pia cā qd dicit
et vt Angelum
in sum. in v
legatum. el. 2
et vt l. 30

tem. huius. l. Cuz ergo loquitur generaliter ita generaliter debet intelligi: vt in. l. de precio. ff. de publicia. Item qz testamētuz nuncupatiuz r in scriptis inter filios factuz equiparatur: vt notatur per glo. r docto. in. d. par. ex imperfecto: r in equipatis disposituz in vno: cōfetur disposituz in reliquo: vt in. l. Illud/ in. p. ff. ad. l. a. q. li. r in. c. Trāllato. de constitū. Item qz est eadē ratio imo fortior ratio in testamēto i scriptis qz in nūcupatiuo cū magis facilius possit falsitas fabricari. Item qz clausula in medio posita/ de termina/ pariformis precedētia r sequentia. vt in. l. iij. par. filij. ff. de lib. r posthumis: r notaf in. c. ante pe. de appell. s; clausula ista ponitur in medio inter testamētū nūcupatiū/ r inter testamentum in scriptis/ igitur r. c. Et ita quotidie praticatur r bene.

8 **C**irca qd nota q in tali testamēto facto inter libros/ semp in scriptis apposita clausula derogatoria/ licet expresse nō dicatur. Et ideo ad hoc vt tale testamētū rumpat p aliud/ oportet fieri mentionē d illo in vltimo testamēto/ p rex. in auct. hoc inter libros. C. de testa. qd in relligerē verum pter qz si vltimum testamētum fieri etiam inter libros per rationē dicte auct. de qua materia vide late per Barto. r docto. in. l. si quis in p. ff. de legatis. iij.

9 **C**irca r sexto dubitatur/ q solēnitās reqratur in testa. ceci. Circa qd breuiter dic/ qd de iure civili cecus vtroq; oculo carens/ nō pōt testari in scriptis/ sed nūcupatiue dūtaxat cum numero septē testium/ r etiā corā tabellio: vt est casus in. l. Hac consultissima: C. q. testa. facere pos. Et si tabellio reperiri nō possit/ dber ioco eius alius testis adhiberi: vt ibi dicit: r idē notatur in par. cecus. In sti. quibus nō est pmi. fa. testa. Et idē disponitur d iure partitarū: vt est rex. in. l. xiiij. ti. j. pa. vj. Hodie tñ d iure isto cecus pōt testari nūcupatiue/ cum solo numero quinq; testium: vt disponitur p l. n. fam: r intellige d ceco vtroq; lumine carēte: cecus tñ ē de ceco monoculo/ idest vno oculo tñ carēte: qz talis pōt testari sicut quilibet alij: vt est rex. in. l. frater. C. de excusatio. tuto. et notatur p glo. r d. i. d. par. cecus: r sic remanet cōclusio q oīno cecus olim nec hodie/ nō poterat nec pōt testari in scriptis. Hodie tñ pōt testari nūcupatiue corā quinq; testib;. Sed circa premissa dubitatur utruz isti quinq; testes debeāt subscribere nomen suum ad validitatē testamēti: r videtur q nō: qz l. n. fa hoc non dicit/ ergo nec nos dicere debemus: vt in. l. illā. C. de colla. Cōtrarium tñ videtur verius: nā certū est q de iure civili requiritur q testes in tali testamento se subscribant: vt notatur in. d. l. hac cōsultissima

r etiā de iure partitarū vt in. d. l. xiiij. Et licet per l. n. fa; diminuat numerus testium tñ nō dicitur in scriptis cū iustis testis. cū ergo non mutetur: quasi et iure phibetur: vt in. l. san. cum. C. de testa. maxime quia lex noua generaliter loquens/ non videtur corrigere casum particularem in corpore iuris inclusus: vt notatur p glo. in. l. de curionib;. C. de allen. li. xij. r per Barto. in. l. nō plures in. ff. C. de sacro. ecclie. et in rex. C. de iusti. C. confirmā. r per Felij. in. c. sicut de hereticis. Item qz non est nouus q lex noua declaratur r restringatur p antiquā: vt in. l. nō est nouum: r in. l. Sed r posteriores. ff. de legibus. Si tñ omnes testes nō sciunt subscribere/ scientes supplebunt defectuz aliorum: vt in. d. l. xiiij. r etiam declaratur in. l. nostra.

Septimo dubitat q solēnitās reqratur i co lo dicillis. circa qd breuiter dic/ q d iure civili sufficiunt quinq; testes: siue fiat in scriptis codicillis siue nūcupatiue: vt est casus in. l. si. in. ff. C. de codicillis. Et idē disponitur de iure partitarū: vt in. l. j. ti. viij. par. vj. Hodie tñ p istā. l. eadē solēnitās reqratur in codicillis/ q reqratur i testamēto nūcupa. de qua dixi supra in. l. iij. q. qd in relligerē vtz in codicillis q sūt nūcupatiue: si tñ fierēt in scriptis/ deberēt quinq; testes adhiberi/ per rex. in. d. l. si. in. ff. C. de codicillis: q in hoc nō corrigitur p l. n. fa; cuz lex ista dūtaxat loqitur in codicillis q sūt nūcupatiue/ in quantum se remittit ad solēnitatē. l. j. ti. ij. li. v. ord. rega. q tñ loqitur r habet locum in testa. nūcupatiuo p principium n. fa. l. s; tunc dubitatur vtz isti quinq; testes dbeat subscribere nomen suuz ad hoc vt codicillis q sit in scriptis valeat: r rex. in. d. l. si. i. ff. disponit qd sic. sed cōtrariuz disponit rex. in. l. iij. ti. viij. par. vj. Hodie tñ credo qd sit stādū dterminatiōi huius. l. vt testes teneatur subscribere: q licet loqitur in testamē. debet extēdi ad codicillum p eandē rōnem: vt euitet falsitas: r ita p n. fa. teneo. r circa pmissa nota qd femina pōt esse testis i codicillis/ l; in testa. nō: vt tenet gl. in. d. l. si. in. ff. C. d. codic. de quo vide ibi p docto. S; ea q dicta sunt nō habēt locuz in codicillo facto p ceci in q dber iteruenire solēnitās septē testium: vt tenet gl. r cōiter. doc. in. l. Hac cōsultissima. C. qui testa. facere pos. Hodie tñ p istā. l. sufficiunt quinq; testes. Et in materia tene mēti q primus codicillis nunq; tollit p sed; nisi hoc specialiter i sedō d claret annullādo primū: vt est rex. i. l. iij. ti. viij. par. vj. de qua materia vide per ange. r doc. in par. posteriore in sti quibus modis testa. infirme. r p Jo. Fab. late in par. ex eo aut in sti. co.

Octauo dubitat vtrū testamētū p testato: r factum ad interrogationē alioz valeat vt in. l. i.

15 ¶ Duodecimo dubitat/ vtrū testis nō scriptus in testamēto possit rēstificāre pro testa. in scrip-
tis: et Pau. d. ca. in. l. hac cōsultissima. §. p nū-
cupationē. C. d. testa. tenet q nō: et an possit re-
stificāre/ non pro testamento. sed contra testa-
mentum: vide per Bar. in. d. l. j. §. Si quis ne-
get. Quemadmo. testa. apc.

16 ¶ Decimo tertio dubitatur/ si testator iter vi-
uos dicat se vele instituire Titius. Si moriat
ab intestato/ an Titius erit heres: et sic an p hoc
non faciendo aliud testamentū/ videatur testa-
tor Titium instituire heredē: et Pau. de Ca. in
conf. clxxxix. in. ij. vol. p. tex. in. l. Paphilo. §.
propositū. ff. de lega. iij. tenet q nō: et bene.

17 ¶ Decimo quarto dubitat/ q solēnitas req̄ra-
tur in testa. facto in mari ad eū validationē: et
Lepola in trac. seruitutū/ in ti. de portu/ tenet
q sufficit numerus duorū testium. Qd intelligo ve-
rū si alij testes adhiberi non possint/ alias con-
tra argumento tex. in. l. s. ti. ij. li. v. ordin. rega.
De qua materia videatis aliquid per docto.
in. l. ij. C. quemadmo. testa. aperiantur.

18 ¶ Decimo quinto dubitat/ vtrū tabellio possit
cōficere suū p̄p̄iū testamētū sua p̄pria manu:
et dicatis q sic: vt est tex. et ibi Bar. in. l. seru. ff.
d. test. d. q vide Pau. d. ca. i. cōf. cccclij. in. ij. vo.

19 ¶ Decimo sexto dubitat/ an testamētū in scri-
ptis q nō valet: vt testamētū i scriptis/ ppter
defectū sigilloz: an valebit vt testam. nuncupa-
tium: et Bar. in. l. ff. de iure codicilloz tenet
q nō: et idē tenet Linus in. l. hac cōsultissim. §. per
nūcupationē. C. de testa. qd est verū: nisi testes
audierint torā voluntatē d̄functi/ qz tūc valebit
vt nūcupatiū sedz Linus. Pau. d. ca. alex. Fas.
in. d. §. per nūcupationē: nisi cōstasset testatorē
volūtie testari d̄ntaxat in scriptis/ et nō nūcu-
pative/ secundū predictos doc. quos vide.

20 ¶ Decimo septimo dubitat/ vtrū p statutū vl
cōsuetud. possit itroduci/ q testamētū valeat
cum minore solēnitate: et dicatis q sic: vt tenet
Spe in ti. de instru. editio. §. cōpēdiōse/ in. vj.
co. et Abb. in. c. sicut/ de p̄batio. et do. in. l. ff. C.
d. testa. et late Bar. Bal. Sal. Fas. in. l. cūctos
populos. C. de sum. tri. et fide catho.

21 ¶ Decimo octavo dubitat/ an testamē. factū
cū minore solēnitate s̄m cōsuetud. vel statutū
hūius ciuitatis/ valeat i alia ciuitate vbi est di-
uersa cōsuetu. et vbi maior num. siue solēnitas
requirit: et Spec in. d. §. cōpēdiōse/ in. vij. co. in
versū. qd si de cōsuetudine mouet istā. q. et nō se
inclinat in aliquā p̄rez. Sed Bar. Lin. Jo. fa.
Bal. Sal. et Fas. in. d. l. cūctos p̄p̄los tenet q
tale testam. valet/ et quo ad bona alibi sita. Et
idē tenet Bar. et do. in. l. ij. C. quemadmo. testa.
aperi. De q vide late p̄ Georgiū natā in repe-

ritio. de. si po. §. et qz in. ij. co. de vbor. signi. et la-
tissime p̄tendē in repe. c. quāuis pactū d̄ pactis
li. vj. i. iij. q. p̄ncipali. i. vj. ix. vsqz ad finē.

¶ Decimonono dubitat/ an ciuis huius regni
testādo i alio regno: teneat seruare solēn. huius.
l. q ad bona i hoc regno sita. et Linus in. d. l. cū-
ctos p̄p̄los videt tenere q nō: imo q sufficit te-
stare s̄m cōsuetudinē regni/ vbi testamē. con-
ditur: et idē tenet ibi expresse Jo. a. fab. et Bar.
Sal. et Fas. post Bal. ad qd et faciunt ea q di-
cta fuerunt in supra p̄xima. q. de quo vide Ge-
orgium natam in dictis locis.

¶ Trigesimo dubitat/ vtrū ciuis alterius regni
testādo i hoc regno teneat seruare solēn. huius
l. et credo q sic: qz inspicit locū testamētū p̄ ea q
dicta sunt supra p̄xime. Et q̄s locus debeat in-
spici qm̄ moritur ab intestato: vide per Bal. in
auct. oēs peregrini. C. cōia/ de successioibus.

¶ Trigesimo p̄mo dubitat/ q solēnitas req̄rat
in testa. peregrino. et glo. in. auct. oēs p̄grini/
C. cōi/ de successio. tenet q req̄rit eadē solēni-
tas q req̄rit de iure in quolibet testamēto. Et
idē tenet ibi Linus. et Jo. fa. et sal. sed Aug. ibi
quē sequit̄ pau. de ca. i. l. nutritoribus/ eo. tit. et
Alex. in. l. ff. C. de testamē. tenet cōtrariū: imo
q p̄grinū p̄t testari corā duobus testibz: et ista
ultima videt̄ fauorabilior. d. q̄ matia vide tex.
i. l. ij. et in. ti. ij. li. v. ord. rega. et vide. l. s. cū tribz
seq. ti. ix. li. j. ord. rega. et p totū tit. xliij. foro. l.
h. iij. et l. xxx. cum duabus seq. tit. j. par. vj.

¶ Trigesimo scdo dubitat/ qd dicat̄ testa.
i scriptis/ et qd dicat̄ testamē nūcupatiū: cir-
ca qd breuiter dic̄ q̄ testa. in scriptis d̄ qm̄ te-
stator testat̄ in scriptis/ et testes ignozāt cōten-
ta in testa. Sz nūcupatiū d̄ qm̄ testator corā
re testibz declarauerit suaz voluntatē. taliter q
testes sciū oia in testamēto cōtenta: vt colligit̄
ex dispositiōe tex. i. §. ff. Insti. d. testa. et i. l. here-
des palā in p̄i. ff. d. testa. qd p̄cedit siue tale te-
stamē. nūcupatiū sit redactuz in scriptis siue
nō: vt tenet gl. in. l. hac cōsultissim. §. p nūcupa-
tionē. C. d. testa. et glo. j. l. hac cōsultissima. C.
q̄ testa. facere pos. et p ista cōclusiōe est et̄ tex. i.
l. j. et ij. ti. j. par. vj. ¶ Anū tñ ē notādū q nō so-
lū d̄ testam. in scriptis modo p̄dicto: sz etiā qm̄
testator nūcupant nomē heredis/ et alia contē-
ta in testamē. corā testibz: sed dixit q volebat
d̄ntaxat testari in scriptis. quo casu nō dicef̄ te-
stari nūcupatiue. sed i scriptis: et ideo si nō ser-
uet̄ solēnitas huius. l. testamen. erit nullū: vt te-
net notabl̄ Linus in. d. §. p nūcupationē et bar.
in. l. ff. de iure codici. et idē tenet Jo. a. fab. in.
§. sed cum aliquis: in ff. de testa. quē oino vide-
atis. Et idē tenet Pau. de ca. Alex. et Fas. in.
d. §. per nūcupationē/ quod teneatis menti.

¶ Corneli.
§. 149. n.
7. vol. 2.

¶ Solo fer
andez hic
n. 2. E. n. 5
ui infusat
unc locū

+

¶ comueq
multis No-
galle
con. s. 33.
6. vol. 3.
Vale sum
multa. 142

nota

Abateria. l. iiii.

C. Ley. iiii.

Mandamos que el condēnado por delicto a muerte cenil, o natural, puede ha-
zer testamento z codicillos, o otra q̄lquier vltima volūtad, o dar poder a otro
que lo haga por el, como sino fuesse condēnado: el qual condēnado y su comissario
puedan disponer de sus bienes, salvo de los q̄ por el tal delicto fueren confiscados,
o se ouieren de confiscar, o aplicar a nuestra camara, o a otra persona alguna.

1 **D**e iure hodierno condēnati ad mortē h̄nt
2 testamenti factiōnem actiua. Condēna-
3 ti ad mortem / an habeant hodie testamenti fa-
4 ctionem passiuam. Que bona condēnato-
rum applicantur hodie fisco / statibus filiis vel
parentibus condēnati. Publicatio bono-
rum an extēdatur ad bona alibi sita: z ad quē
pertineant talia bona alibi sita.

1 **I**n l. iiii. i. p̄i. nota ex ista. l. q̄ hodie condē-
nati ad mortē naturalē habēt testa. factio-
nē actiua: licet cōtrariū disponat de iure civili:
vt notat p̄ bar. i. l. q̄ vltimo. ff. d. penis: z p̄ tex.
z do. in auc. s̄ hodie. C. de donatio. inf. virū z
vro. z in l. v. ti. v. l. i. fo. l. z l. xv. ti. j. par. vj.

2 **S**ed circa p̄missa primo dubitat̄ vrrū p̄-
dicti cōdēnati habeāt hodie etiā testamenti fa-
ctionem passiuā. s. vt eis possit hereditas vel le-
gatū relinqui. Pro cui⁹ declaratiōe est sciendū
q̄ de iure civili dānati ad mortē nō habent tes-
tamēti factiōnē actiua nec passiuā: vt i. l. q̄das
sunt. ff. de penis z in l. si quis mihi bona. s̄ q̄
plane. ff. de acquil. here. z i. l. j. C. de here. insti:
z in d. l. xv. ti. j. par. vj. Hoc p̄supposito ad que-
stionē p̄missā redeundo / videtur dicendum /
q̄ licet cōdēnati ad mortē habeāt testamēti fa-
ctionē actiua / vt. d. est p̄ istā. l. nō tñ habeāt tes-
tamēti factiōnē passiuā: nō q̄ lex ista ē correcto-
ria iuris civilis / z dūtaxat p̄mittit cōdēnatis te-
stamēti factiōnē actiua: ergo nō ē extēdēda ad
passiuā / imo restringēda: vt in l. si vero. s̄. de vi-
ro. ff. solm. matrimo. Nec obstat tex. in s̄. legari
Insti. d. lega. i. i. cta glo. z in l. is. cui lege. s̄. si iñ-
tra gl. ff. de testa. vbi dicitur q̄ testamēti factio
actiua z passiuā equiparant̄: z in equiparatis
a iure dispositū in vno / cōfēt dispositū in reliq̄
vt in l. illud in prin. ff. ad l. aquil. z in c. transla-
to / de consti. qz non semp equiparatur: naz cer-
tum est q̄ seruus z etiā filius fa. habēt testamē-
ti factiōnem passiuam / non tñ actiuam: vt in l.
Filius. fa. ff. de testamē. quam tamen haberet
si procederet predicta equiparatio. Et sic pro-
nunc teneo q̄ cōdēnati ad mortē habēt testa-
menti factiōnem actiuam / per istam. l. non tamē
passiuam / per iura supradicta.

3 **I**n eadē. l. ibi / salvo d̄los q̄ por el tal delicto /
pro declaratiōe huius materie est vidēdum q̄
bona condēnatorum applicantur fisco / z q̄ nō
Et primo sic regula q̄ de iure auct. bona dam-

natorum applicantur ascendētib⁹ z descen-
dentibus condēnati vsqz in infinitū: vt i auct.
bona dānatorū. C. de bonis proscryp. tamē ho-
die de iure regni vsqz ad tertium gradū tñ: vt
in l. viij. ti. x. z in l. vj. ti. vij. z i. l. v. ti. xxxj. s̄. vj

¶ Item applicant̄ et transuersalibus vsqz ad
tertium gradū / deficientib⁹ ascendētib⁹ z ds-
cendentibus: vt in d. auc. bona dānatorū. Ho-
die tamen transuersales excluduntur / z admit-
titur fisco eis exclusis: vt in d. l. vij. z in d. l.
v. z. vj. p̄terqz in casu. l. ij. ti. xxvj. par. vj. S̄
tu vide tex. in l. iij. z iij. titu. iij. z in l. iij. titu.
fi. l. vij. ordi. rega. z vide q̄ infra proxime di-
centur. ¶ Remanet ergo conclusio / q̄ bona dā-
natorū applicant̄ descendētib⁹ z ascendē-
tib⁹ vsqz ad tertium gradum: quod procedit
etiā si ille cuius bona veniunt cōfiscanda se
occidat: vt tenet glo. notabilis in l. fi. in fi. C. d̄
iure fisci. lib. x. z ibi doctores / et Bar. in l. fi. s̄.
fi. ff. de bonis eorum. z Sal. in l. j. C. de bonis
eorum / pro qua cōclusionē est tex. in l. ix. titu.
xij. li. viij. ordi. rega. Item predicto cōclusio
procedit etiā si iudex in sentētia expresse pu-
blicet bona in casu in quo erant publicāda in
consequentiā penē: vt tenet Bal. in c. j. d̄ pa-
ce tenēda in vsibus seu. z Odofre. magis clare
in l. fi. C. de iure fisci. lib. x. in. iij. col. z Joā. de
Imo. in l. eius qui. s̄. j. ff. de testa. Limita tamē
primo predictā regulam quando non publicā-
tur omnia bona / sed dūtaxat aliqua pars sine
quota bonorum: quia tunc indistincte admit-
titur fisco exclusis descendētib⁹ vel ascen-
dentibus: vt tenet Bal. in d. c. j. d̄ pace tenen-
z Bal. Sal. z docto. in d. auct. bona damna-
torum / z Joā. de Imo. z Mau. de La. in d. l.
eius qui: z Ang. de Aretio in suo tractatu ma-
lesticiorum in glo: z eius bona publicantur so-
lio. l. iij. z pro ista cōclusionē est tex. in l. vij. tit.
x. partita. vj. licet glosa in l. j. ff. de iure fisci: z
Bar. in l. j. in. fi. ff. de bonis damna. teneāt cō-
trarium. ¶ Secundo limita in crimine lese
maiestatis: vt in auct. vt nulli iudicium in fi.
colla. ix. z in l. quisquis. C. ad l. Jul. mage. z
in l. ij. titu. ij. par. vj. z in l. ij. titu. vij. lib. viij.
ordi. rega. Sed videtur q̄ hoc debeat limita-
ri duobus modis.

¶ Primo modo quando filij cōmittentis tale
crimen lese maesta. sunt emancipati: quia tūc

tales filij habebunt predicta bona fisco excluso. vt tenet glo. vltima in. d. l. quisquis. § emancipatio in parte non valeat que ibi non legitur per docto. & sic secundum illam glo. tex. in. d. l. quisquis cum similibus duntaxat habet locus respectu filiorum in paterna potestate existentium. Sed certe illa gl. licet in loco remoto reprobatur per Joan. ne imo. & Alexan. in. l. ex facto. § si quis rogatus. ff. ad trebe. & fundatur per glo. contrariam que communiter app. in. d. l. quisquis in parte minus que dicitur de dispositione illius. l. habet etiam locum in filiis respectu matris: sed certum est quod mater non habet filios in potestate: vt in. §. femine iusti. de adoptio. ergo. &c. & ista videtur de iure verior quas vos teneatis. ¶ Secundo modo limitatur in filiis natis ante delictum lese maiestatis commissum: quia tunc tales filij excludunt fisco vt tenet glo. notabili. in. l. diuo Marco. C. de questio. & sic secundum illam glo. tex. in. d. l. quisquis cum similibus duntaxat habet locum in filiis natis post perpetracionem delicti pro qua conclusionem facit in terminis tex. in. l. iij. in versiculo / mi su hjo q̄ huuo despues que hjo la traycion. ti. ix. lib. iij. ordi. rega. & est casus litteralis in. l. vj. ad. fi. ti. xxvij. par. ij. & licet tex. in. d. l. quisquis cum similibus loquatur generaliter debet tamen recipere restrictionem de habilitate: vt notatur per glo. & doct. in. l. j. C. de sacrosan. eccle. & expedit iura iuribus concordari: vt in. l. vna. C. de inoffi. doti. & in. c. cum expediat de electio. li. vj. bene tamen credo quod fisco non patitur tale limitationem: licet sit contra tex. in. l. non puto. ff. de iure fisci: vbi dicitur quod in dubio contra fisco est sententia: de quo vide mathe. mathesa. i. suis singularibus in singulari. lxxj. & Joan. lup. de pala. rube. in sua repe. c. per vras de donatio. inter virum & vxor. fo. lxxxiij. in. j. col. ¶ Tertio limita predicta regulam in crimine heresis vt in auct. gazaros. C. de hereticis & in. c. cum secundum leges de hereticis lib. vj. tñ hodie de iure partitum filij catholici heretico non excludunt fisco: vt in. l. ij. cum duobus seq. ti. xxvj. par. vj. tamen de iure magis nouo confiscatur medietas bonorum duntaxat: vt in. l. iij. & iij. ti. iij. & in. l. ij. in. fi. ti. vij. li. viij. ordi. rega. & in. l. iij. ti. fi. eodẽ libro. Sed predictæ leges regni sunt correcte per tex. in. d. c. cum secundum cui est statum cum sit crimine ecclesiasticum: vt in. c. iniqui

sitionis. § prohibemus de here. li. vj. de quo vide de Abb. in. c. j. in pen. col. de offi. ordi. & Joan. lup. in dicta repe. fo. lxxxiij. in. iij. co. ¶ Quarto limita quoniam quis interfecerit manus in cardinales: vt in. c. fencis de penis li. vj. ¶ Quinto fallit & limita predictam regulam in omnibus casibus in quibus bona ipso iure confiscantur: vt tenet Bal. in. d. c. j. in prin. in. iij. col. de pace tenen. de quo vide doc. in. l. commissa. ff. de publica. & ista conclusionem videtur tenere Joan. fa. in. d. auct. bona dānatorum. ad quod bene facit tex. in. l. v. titu. xxxj. par. vj. ¶ Sexto limita in descendibus vel ascendibus naturalibus tñ vel spuris quos excludit fisco: vt est tex. notabili. in. l. j. ff. de bonis dāna. ¶ Septimo limita quoniam quis propter delictum condēnatur ad perditionem omnium bonorum abiqz alia pena corporali quo casu admittitur fisco exclusis parētibz: vt tenent docto. in. d. auct. bona dānatorum de quo vide per Bal. in. d. c. j. de pace tenen. & Ange. de aretio in dicto tractatu maleficiorum in parte & eius bona publicam? l. iij. co. ¶ Octauo limita quoniam confiscant bona alicui? p annotationem propter eius contumaciam. vt tenet Bal. in. l. j. in. ij. co. post prin. ff. de bonis dāna. & idē tenet Joan. fab. & Bal. in. d. auct. bona dānatorum: & Ange. de aretio. in. d. loco. Sed Bal. in. d. auct. bona dānatorum: & in. l. j. in. fi. C. de re quod reus tenet contrarium de quo vide hodie tex. in. l. vj. ti. viij. par. iij. & in pragmatice huius regni. fo. clxxij.

¶ Et an publicatis bonis patris publicetur comoditas vsus fructus? quā pater hz in bonis adueticis filij vide per Bar. in. l. si postulauerit. § iubet. ff. de adulte. & Bal. in. l. si quid eriant. C. de bonis pscripto. & per Alex. & doct. in. l. si finitas. § si de vitigalibus. ff. de dāno. in fectro.

¶ Sz circa premissa dubitatur si iudex expresse in sententia dixit quod confiscabat alicui? bona in casu quod applicant filij ab ista sententia non fuit appellatum nunquid talis sententia transiit in rem iudicatam in preiudicium filiorum? & Bal. notabiliter in. d. c. j. in. prin. in. iij. col. de pace tenen. dicit quod non.

¶ Secundo principaliter dubitatur an publicatio bonorum extendatur ad bona sita in altero territorio: & in casu quo extendatur ad quod pertineat talia bona de quo quia recipit distinctionem vide late per Bar. & do. in. l. cunctos ppos. in. fi. co. C. de sum. trinit. & fide catho.

Lex. v.

¶ El hijo, o hija que esta en poder de su padre seyendo de edad legitima para hazer testamento, pueda hazer testamento como si estuuiesse fuera de su poder.

Bateria. l. v. r. vj.

¶ Sequitur materia. l. v.

- 1 **F**ilius fami. hodie testari potest.
- 2 **D**ispositio huius. l. an debeat seruari in foro canonico.
- 3 **F**ilius fami. ad hoc vt possit testari quam etatem habere debet.
- 4 **A**dultus potest testari sine curatoris licentia.
- 5 **T**estamentum factum in pupillari etate an cōualescat adueniente pubertate.
- 6 **F**ilius fami. huius regni an possit in alio regno testari secundum dispositionem huius. l.
- 1 **I**ta. l. v. in. pr. Mora ex ista. l. q̄ hodie qui liber filius fami. potest facere testamentū. per quod corrigitur tex. in prin. insti. quibus non est perm. facere testa. cum similibus. r̄ in l. xij. ti. j. par. vj.
- 2 **S**ed primo dubitatur utrū in foro canonico debeat seruari dispositio huius. l. cū in hoc casu de iure canonico non reperitur aliquid dispositum r̄ dicatis q̄ sic. per ea que dixi in l. iij. in prima. q. numero. iij. supra eo.
- 3 **S**ecdo dubitatur quā etatē debet habere filius fami. ad hoc vt possit testari circa qd̄ breuiter dic q̄ masculus debet habere etatem quatuordecim annoz. vt in l. qua etate. ff. de testa. femina vero d̄z habere etatē duodecim ānoz. vt in d. l. qua etate. ¶ Et an quatuordecimus vel duodecimus annus debet esse cōpler? vel sufficiat qd̄ sit cept? licet nondū cōpler? / vide

per tex. gl. r̄ do. in. d. l. qua etate. r̄ p̄ gl. in. §. preterea insti. quibus non est perm. facere testa. r̄ in. l. iij. §. minorem. ff. de minoribus. q̄ non.

¶ Tertio dubitatur an adultus possit testari sine licentia curatoris: r̄ dicatis q̄ sic. vt tenet Bal. in. l. si curatorē. C. de in integrū. resti. mi no. r̄ in. l. j. in lectura ordinaria in. iij. co. C. d̄ sacrosan. eccl. r̄ p̄ ista cōclusionē iudicio meo est hic tex. nam in. l. nostra disponitur q̄ filius fami. possit testari sine licētia p̄ris sed certū est q̄ pater maiorem potestatem habet in filium q̄z curator in adultum suū cum ergo filius fami. possit testari sine licentia patris a fortiori adultus sine licentia curatoris.

¶ Quarto dubitatur an testamentum factum in pupillari etate conualidetur adueniente pubertate. r̄ breuiter dicatis quod non / vt tenet B. h. d̄cimus / notabiliter in regula. ij. §. Et in puberes in. j. co. in. si. ff. de regu. iuris.

¶ Quinto dubitatur an filius fami. huius regni possit in alio regno testari mediante dispositione huius. l. circa quod breuiter dic quod aut loquimur quo ad bona existētia in hoc regno r̄ quoad illa potest testari. aut quoad bona existētia in alio regno: r̄ tunc testari non potest: vt notatur per Bar. r̄ Bal. r̄ do. in. l. cunctos p̄pos. C. de sum. tri. r̄ fide cath. vbi etiā Bal. in. xj. co. tenet q̄ filius fam. alterius regni non pōt testari i hoc regno quo ad bona alibi sita.

Lex. vi.

¶ Los ascendientes legitimos por su orden r̄ linea derecha sucedan ex testamento r̄ ab intestato a sus descendientes, y les sean legitimos herederos como lo son los descendientes a ellos en todos sus bienes de qualquier calidad que sean en caso q̄ los dichos descendientes notengan hijos descendientes legitimos, o que ay an de recho de les heredar: pero bien permittimos, que no embargante que tengan los dichos ascendientes que en la tercia parte de sus bienes puedan disponer los dichos descendientes en su vida, o fazer qualquier vltima voluntad por su alma, o en otra cosa qual quisieren: lo qual mandamos que se guarde, saluo en las ciudades, villas r̄ lugares do segun el fuero de la tierra se acostumbra n tornar sus bienes al tronco, o la rayz ala rayz.

ibi derecho aut in casu. l. 10. §. ibi pero si el tal hijo et de ista l. Gomez. i. tomo. c. l. n. 6.

¶ Sequitur materia. l. vj.

- 1 **Q**ue sit hodie legitima descendentium r̄ ascendentium.
- 2 **S**ubstitutus pupillaris etiā iure isto excludit matrem cum limitationibus.
- 3 **M**ater per transitum ad. ij. vota ob nō peritū rurorem priuatur successione cum ampliationibus r̄ limitationibus de quibus hic.
- 4 **A**n debeat legitima ascendentib? vel descē

dentib? legitimis d̄ bonis acquisitis p̄ clericū
Ita. l. vj. ibi. en todos sus bienes. Mora ex ista. l. q̄ hodie oia bona ascendentiū sunt legitima descendentium qd̄ intellige verū preter q̄z quintum bonoz p̄ tex. in. l. j. ti. vj. r̄ in. l. ix. ti. v. lib. iij. foro l. q̄ approbatur per tex. in. l. xxvij. §. eo. d̄ quo vide que ibi dicā: per qd̄ ampliat̄ decisio tex. in auct. nouissima. C. d̄ inofficio. testa. Sedo nota q̄ hodie oia bona descē

dentium sunt legitima ascendenti preterquam tertium bonorum: et sic conclusiue teneatis quod ascendentes possunt legare personis extraneis: et pro anima quintus bonorum duntaxat descendentes vero tertium bonorum et non ultra. de qua materia vide per doctorem in d. auct. nouissima. et per Joannem fa. in §. si. insti. de seruilii cogna. Et qualiter ascendentes vel descendentes succedant ad inuicem inter se videbimus in l. ix. et in l. x. infra eo.

2 In eadem l. ibi quoque apparet de heredar. puta quod filii sunt pupillariter substituti: ut notatur in l. precibus. C. de impube. et alijs: et in l. ij. in prin. ff. de vulga. et pupi. substi. et in l. vij. tit. v. par. vj. et sic nota quod substitutus pupillaris et iure isto excludit matrem: quod intellige verum in substitutione expressa per iura supradicta. secus tamen est in substitutione tacita pupillari quam non excludit matrem: ut notatur per gl. et doctorem in l. si. C. de insti. et substi. et per doctorem in d. l. precibus. et per Bar. et doctorem in d. l. ij. in prin. ff. de vulg. et pupi.

Sed ista vltima conclusio limitatur alijs modis: de quibus per glo. in d. l. precibus in preteriti possunt et in parte omnimodo. de quo ibi per doctorem et per Bar. in d. l. ij. Sed tu vide Bal. in d. l. precibus l. vi. co. ubi tene quod tacita pupillaris comprehensa in expressa vulgari excludit matrem cuius opinio reprobatur: ut per Alex. in d. l. ij. in. xij. co. ff. de vulgari et pupi.

3 Item potest et verificari lex nostra in matre transiente ad secundas nuptias tutore prius filijs non petito quo casu prius successione filiorum: ut in l. oem. C. ad senatusconsultum Tertulia. et l. §. si. insti. eo. tit. et in auct. eiusdem penis. C. de secundis nup. quod procedit et si petierit tutorem si non reddiderit rationem administrationis: quod non sufficit sola tutoris petitio: ut est casus in d. l. oem. in si. et idem tenet ibi pau. de ca. et l. d. auct. eiusdem penis in si. et ibi expressum se bal. in. ij. co. vni tamen est quod talis mater excusabitur si per errorem calculi sit minus filijs solutus quam debebat ex dicta administratione. vlt si propter paupertatem non potuit solueret: ut tenet bal. l. d. auct. eiusdem penis in si. co. Item predicta conclusio procedit etiam si alij administrauerunt bona pupillorum sine decreto iudicis: ut tenet gl. notabilis l. l. §. si mater in parte nec legitime. ff. ad senatusconsultum Tertulia. Item talis mater ob non petitum tutorem excludit a substitutione pupillari si ipsa sit filijs substituta. ut est rex in d. l. oem. non tamen excludit a substitutione legatarie: vel fidei commissarie: ut tenet cinus bal. et doctorem in d. l. oem. quod intellige in fidei commissio vel legato relicto in primis tabulis secus tamen est si relinquat in secundis tabulis pupillaribus: quod tamen talis mater excludat: ut tenet Bal. et pau. de ca. i. d. l. oem. et bar. in l. sciant. C. de legit. here. Sed hoc videtur contra id

quod dicit Bar. in d. auct. eiusdem penis in si. ubi tenet quod talis mater non petens tutorem patitur etiam penas de quibus in l. j. C. de secundis nup. ubi rex dicit quod mulier nubens. j. annum luctus perdit sibi relicta: sed licet doctorem non dicat dicaris quod dicta lex prima est hodie correctata per tex. in c. cum secundum apostolum de secundis nup. et in l. v. ii. j. li. v. ordina. re. et in pragmaticis huius regni. f. lxxij. Item etiam excludit a successione quam deferunt filijs virtute statutum. ut tenet bar. l. d. l. ij. §. et si forte. ff. ad tertulia. Item non solum prius successione filiorum legitimum et naturalium simul: sed etiam naturalium tantum per tex. in d. l. si. qui petat tuto. in tantum quod non excusatur propter iuris ignorantiam per tex. in d. l. si. qui petat tuto. Item etiam talis mulier ob non petitum tutorem excluditur a successione nepotum. ut in l. ij. §. si mater in versi. quid si nepotibus. ff. ad tertulia. Item predicta procedit non solum respectu filiorum sed et respectu filiarum feminarum per tex. in d. l. ij. §. si mater in versi. utique et filiarum. Item predicta procedunt etiam si petat tutorem non sponte: sed coacta et compulsa per tex. in d. §. si mater in versi. quid ergo. si petat. Item procedit etiam si talis mater non petat curatorem filijs dari in casu quo pupillis debet dari quod quibus sit: ut in §. interdum insti. de curato. cum similibus. per tex. in d. §. mater in versi. Sed dicendum est si quidem. Item procedit si non petat curatorem dari bonis primis mariti de quo stat pregnas donec pariat: ut in d. §. mater in versi. quod sic pregnas. de quo vide per bal. in l. matres in. ij. co. C. ad tertulia. Item procedit si non petat curatorem dari vel tutorem filijs furiosis. ut in d. §. mater in versicu. quod si furioso. Item procedit si non petat tutorem dari in locum excusati vel remoti: ut in d. §. mater in prin. et in §. si. insti. eo. titu. Item procedit etiam si talis mater sit relicta tutrix in testamento. ut tenet glo. et doctorem in d. l. omnem. C. ad tertulia. Item procedit etiam si pupilli habeant tutorem legitimum. ut tenet bal. et doctorem in d. l. oem. et tenet bar. in d. §. mater in versi. quod si per licet. glo. tenet contrarium in l. matres. C. ad tertulia. quod contra rep. quod intellige. ut per bal. in d. l. oem. et in d. l. matres: et in d. auct. eiusdem penis: et per bar. in l. ij. ff. qui petant tuto. Item procedit etiam si petierit tutores qui fuerint dati: sed non administrauerunt antea quam talis mater nuberet: ut tenet bal. in l. precibus in. l. ij. co. C. de impube. et alijs. et tenet Sal. in l. sciant. C. de legit. here. Item procedit si talis mater luxuriet post mortem mariti licet non contrahat secundum matrimonium si filij moriantur in pupillari etate non alias: ut tenet notabiliter pau. de ca. in d. l. oem. de quo vide etiam glo. et doctorem in auct. sacramentum. C. quoniam mulier officio tute. ad quod bene facit quod non

Nota et est. l. 3. m. p. lib. 5. copila

in mat. no. Gomez 4. tozo. co. 18.

vi. in d. iur. Pala. Ruvia in repetitio. Rub. de don. inter. §. 67. n. 17. et seq.

ra Bal. et Joā. Fa. in. d. auct. eisdē penis. Itē procedit licet talis mater ita bñ gesserit tutelā q̄ in aliquo nō erat debitor: vt tenet Bal. i. d. l. oēm. in. ij. co. et in. d. l. matres. in. ij. co. et idem Bal. in. d. l. precib⁹. in. iij. co. C. de impube. et alijs. Itē procedit etiā si talis mater in secreto cōtrahat scđo matrimoniu licet nō fuerit carnaliter cognita. nec ad domū traducta: vt tenet Bal. in. d. l. oēm. et idē tenet Ludo. roma. i. singulari. ccxvii. et Joā. lupi. de Mala. rube. in sua repe. ca. per vestras. fo. xxvii. in. iij. col. Itē procedit etiā si talis mater vna die susceperit tutelam et alia die sequenti contraxit secundum matrimonium: vt tenet Bal. in. d. auct. eisdem penis in. iij. co. in principio.

¶ Et supradicta procedunt in tantum q̄ talis mater per penitentia non pot moram purgare vt tenet Alex. in. l. si insula in. xij. co. ff. de ver. oblig. et Sal. magis late in. l. sciat. C. de legit. here. de q̄ vide in simili aliquid per Bar. in. l. non solum. §. morte. in. xij. co. ff. de noui operis nuntia. ¶ Itē q̄ dicta sunt in matre habent et locū in aua: vt tenet Bar. in. l. ij. in. prin. l. vij. co. ff. de vulgā. et pupi. et est tex. in. d. l. ij. §. mater in versi. quid sine potibus. ff. ad senatus cōsultum tertu. et idē tenet Bal. in. d. l. precibus in. iij. col. C. de impube. et alijs.

4 ¶ Sed circa premissa dubitatur vtruz debeatur legitima patri vlt̄ matri d̄ bonis adquisitis per filium clericū / de quo vide que dicam in. l. ix. in. fi. q̄. j. eo. ¶ Sed conclusio supradicta limitatur aliquibus modis / et sit prima limitatio in matre que non suscepit filiorū tutelā que ob non petitum tutorem per transituz ad secundas nuptias nō priuat successionē / et sic ad hoc: vt procedat cōclusio supradicta requiritur q̄ mater sit nutritrix filiorum alias nō priuabitur successionē per tex. in. d. l. oēm. et in. d. auct. eisdē penis in quantuz dicūt si ea legitima tutela suscepta. Si ergo nō suscepit cessat dispositio. et ita tenet Bal. in. d. auct. eisdē penis in. ij. co. quod intellige versi quando talis mater expresse recusauit tutelam filiorū taliter q̄ sequēti in gradu statim cōpetebat ius administrandi tutelā alias si nō recusauit priuat successionē. vt tenet Bar. in. l. ij. §. qd̄ si pater. ff. ad tertulia. et idem tenet Bal. in. d. l. precib⁹ in. v. col. de quo vide per Sal. in. l. sciat. C. de legit. here. Sed licet tūc nō patiatur penā nō petiti tutoris i casu in quo expresse recusauit tutelā pariet tū penam priuationis secundum iudicium de qua in. l. mater. C. ad tertu. vt tenet Bal. in. d. auct. eisdem penis qui vicio scriptoris allegat. l. matres. q̄ non facit ad propositum. de qua tū materia et vltimo puncto videbimus late in. l. xv. j. co.

¶ Secundo limita quando filij moriunt post puillarem etate quo casu mater non priuabitur eorum successionē ob non petitum tutorem: vt est tex. in. l. matres. C. ad tertu.

¶ Tertio limita quando talis mater esset minor. xxv. annoz quo casu nō priuabitur successionē ob non petitum tutorem: vt est tex. in. l. ff. C. si aduersus delictum: quod pcedit etiā si efficiatur maior et tempore maioris etatis contrahat secundas nup. nō petito tutore: vt tenet specula. in. ti. de restitu. in. integ. §. j. in. v. col. in. fi. in. versi. Sed et si mater. et idē tenet Bal. in. d. l. oēm. in. ij. co. et in. d. auct. eisdem penis: et in. d. l. pci. l. iij. co. et idē Bal. i. l. qui. cōtra. C. de incestis nup. et Sal. in. d. l. ff. C. si aduersus delictū d̄ quo vide Ludo. roma. in. singularib⁹ suis in. singulari. ccxx. ¶ Quarto limita si interesset filiorum tutore non dari / vt in. l. ij. §. tractari in. fi. ff. ad tertulia. et tenet glo. et docto. in. d. l. matres. C. ad tertulia. et exemplificat. vt per Alex. in. add. ad. Bar. in. l. sciant. C. de legit. here. ¶ Quinto limita quando filij sunt penit⁹ egeni / vt in. d. l. ij. §. si mater. ff. ad tertulia. in. versi. q̄ si penitus egenis. ¶ Sexto limita quando mater fuit preuēta ab alijs anteaq̄ esse in mora petendi tutorem / vt in. d. §. si mater in versi. sed si forte absens. de quo vide per Bal. in. d. l. precibus in. v. co. C. de impube. et alijs.

¶ Septimo limita quando tales filij moriuntur infra annum cōnumeranduz a tempore mortis primi mariti qz integer annus datur matri ad petendum tutore per tex. in. l. sciant. C. de legit. here. et in. §. si. in. situ. ad tertulia. et ista opinio nē tenet Bal. i. d. l. matres. C. ad tertulia. et idē tenet ibi Pau. de ca. et idē tenet Ange. Sal. et Pau. de Ca. in. d. l. sciant. et Alex. in. l. si deciserit in. fi. ff. qui satisfacere cogantur: vbi dicit q̄ ista est cōs opinio. licet Bar. in. l. ij. §. cōfessiz ff. ad tertulia teneat contrarium. quod in intel lige verum preterq̄ si ille annus fuerit per iudicem causa cognita abrenūtiatus: qz tunc si non petierit tutorem infra terminū a iudice statutū priuabitur successionē: vt tenet Bal. in. d. l. matres. et in. d. l. precibus in. vj. co. C. de impube. et alijs. Itē et secundo intellige verum preterq̄ si mater fuisset in tanta negligentia q̄ permisisset bona pupillorū dilapidari quo casu licet si infra annum si non petat tutorem priuabitur successionē: vt tenet Bal. in. d. l. precibus in. vj. co. et Pau. de ca. i. d. l. matres. ¶ Et limitatio vij. supradicta pcedit etiā si pupilli moriantur in fine anni et tempore quo erat impossibile matrem posse tutorem petere infra annum: vt tenet Pau. de Ca. in. l. cum. stipulatus. ff. de verbo. obliga. et Alex. in. l. non ois in. fi. prin. ff. si cerz

num petat. l. i. si decesserit. ff. qui satisfacta. cogā.
 et in d. l. cū stipulatus in quantum se remittit ad
 ea que ipse dixit in d. l. si decesserit. Et ista opi
 nionē videtur tenere expresse Oldraldus in cō
 silio. c. iij. in quantum dicitur qd licet certus sit q
 ille cui fuit collatum beneficium non possit pro
 moueri infra annum iuxta tex. in c. licet canon
 et in c. cōmissa. de electione. lib. vi. quia iam su
 m? in fine anni non propterea priuabitur donec
 totus labatur annus: et poterit illud beneficium
 permutare: et valebit talis permutatio: vt dicit
 Oldraldus. Et ista videtur equior et fauorabi
 lior opinio. licet Pau. in d. l. si decesserit. teneat
 contrariam sententiā / a qua pro nunc recedo.
¶ Octauo limita / quando talis mater esset pro
 digā / quia tunc ob non petitus tutorem non pri
 uaretur successione: vt tenet Alex. et docto. l. i. is
 cui bonis. in. iij. co. ff. de verborū oblig. Quod
 intellige verum quando iam esset per iudicem
 declaratum eā esse prodigā / alias vero con
 tra. per ea que dicunt doctores in d. l. is cui bo
 nis: et Bal. in l. vna. in. xij. co. C. de confessis.
¶ Nono limita in matre mente capta / per ea
 q dicit Bal. in d. l. vna. in. xij. co. C. de confessis
 et per ea q dicuntur doc. in d. l. is cui bonis. **¶** De
 cimo limita / quando talis mater esset p vim cō
 pulsa cōtrahere secundas nuptias: vt tenet Bal.
 in d. l. oēs. l. ij. co. C. ad tertulia. **¶** Undecimo
 limita quā sit monacha non petito tutore vt t3 bal
 i. d. l. oēs. l. ij. co. post mediū. **¶** Duodecimo li
 mita / quā talis m? haberet tutorem: q tūc nō te
 neret aliū tutorem loco sui peteret. S; licet nō te
 nearur petere tutorem teneat tū reddere contuto
 ri rationem administrationis: quā si non reddi
 derit / priuabitur successione: vt tenet Bal. l. d.
 l. oēs in. ij. co. **¶** Decimo tertio limita / quando
 pupilli haberet tutores testamentarios: q tunc
 mater non teneretur tutorem petere: vt tenet Li
 nus in l. si. §. personis. C. de administra. tuto. et
 Bal. in l. precib?. in. iij. co. C. de impube. et a
 lijs. Quod procedit etiam si tutores testamen
 tarij non fecerint inuentariū. vt tenet Lin? in
 d. §. personis. Quod tamen intellige verū / pre
 terquam si tutores testamentarij essent mortui
 vel remoti: quia tunc mater teneretur petere
 tutores: vt tenet Lin? et Bal. in dictis iurib?.
¶ Decimo quarto limita quā talis mater petijt
 tutores licet nō idoneos / duz tū hoc faciat bo
 na fide / secus si dolose: vt tenet Bal. in d. l. preci
 bus in. vj. co. et in dubio semp presumit bona fi
 des / nisi cōtrariū probet: vt tenet Bal. ib. et ita
 debet intelligi tex. et Bar. ibi in d. l. ij. §. quid si
 indignos. ff. ad Tertulia. **¶** Decimo quinto li
 mita quando talis mater non petijt tutorem sed
 petijt curatorem de consensu pupillorum: vt tenet

et Bal. in d. authē. eiusdē penis. in. ij. co ad fi.
¶ Decimo sexto limita: quā talis mater strahere
 ret secundas nuptias non petito tutore / et mortuo
 secundo marito / re integra / pupillis non habēti
 bus tutorem vult reassumere tutelam: quia tūc
 non priuabitur successione: vt tenet notabiliter
 Alex. in addi. ad Bar. in l. sciāt. C. de legiti. he
 re. Ad qd alegat dictū Spe. in tit. de tutore. §.
 nunc dicendū. in. iij. co. in vers. quid si mater.
 Sed licet per docto. nō dicat / credo q hoc nō
 sit verū per ea q. s. dicta fuerunt: vbi dicit q isto
 casu nō h3 locū penitentiā: nec pot? mora purga
 ri. et Spe. dicitur loquitur respectu tutelle / nō
 tamē respectu successione: maxime / quia dicit
 q stantibus legitimis tutoribus in casu predicto
 etiam reintegra. excluditur mater a tutela
 In tantū q Lin? in authē. matri et aule. in fi. q
 C. quā mulier officio. tutelle. tenet q etiā si desi
 ciāt tutores legitimi / semp excludit mat a tute
 la in casu. s. dicto. de q vide ibi p Bal. et Sal.
¶ Sed circa premissa primo dubitat. Si mat
 accepit curam filiorū impuberum ad litē / vel ad
 vna causam duntaxat / si postea contrahat ma
 trimonium non petito tutore / an priuetur successio
 ne. et Bal. in d. authē. eiusdē penis in. ij. co. an
 te fi. mouet istam q. quam nō decidit / sed relin
 quit cogitandū. Sed licet ipse non decidat / mi
 hi videt / q aut isti impuberes habebāt alios
 tutores vel tutorem / et tunc nō priuabitur successio
 ne: cū sit pūillū pupillis. Aut nō habebāt alios
 tutores / et tūc aut talis mat erat tutrix: et habet
 locū ea q dicta sunt: aut nō erat tutrix et tūc aut
 expresse renūciavit tutelē et nō priuabitur: aut non
 renūciavit / et tūc priuabitur successione / per ea q
 supradicta sunt in prima limitatione. **¶** Secū
 do dubitatur / an ea q dicta sunt in matre / ha
 beant etiā locum in patre transeunte ad secun
 das nuptias / vt priuetur successione ob nō peti
 tus tutorem. et dicatis q non: vt tenet Bal. l. d.
 authē. eiusdē penis. in fine. co. ad qd bene facit
 tex. in l. si. C. de bonis mater. **¶** Tertio dubita
 tur: si talis mater suscepit tutelā / deinde contra
 hit matrimonium nō petito tutore / taliter q fuit
 priuata / sed pupilli habebant auiam maternā
 que infra annum non petijt tutorem pupillis ne
 potibus / an priuetur successione predicta auia.
 et videtur q sic. per tex. in l. scitā. C. de legiti. he
 re. et ita tenet Bar. in l. ij. §. cōfessim. in fi. ff. ad
 Tertulia. et in d. l. sciāt. et in l. nepotibus. C. qui
 petant tuto. vbi dicit / q si sequens in gradu in
 fra annum cōnumerandū a fine primi anni da
 ti primo existenti in gradu non petat tutorem
 priuabitur successione. et idem Bar. in l. quid er
 go. §. ff. de his qui norā. in fa. Sed. glo. in d. l.
 sciāt et ibi Ruge. Pau. d. ca. 3. oā. fab. et Sal. et

auia

Abateria. l. viij.

glo. et ibi *Linus* et *Joan. fa.* *Bal.* et *Sal.* in. d. l. ne porib⁹. et *Bar.* l. l. n. in pri. ff. qui petant tuto. tenent contrarius: ideo quia mora non petiti tutoris duntaxat nocet existenti in primo gradu preter q³ si existens in primo gradu moriat: q² tunc annus qui datur ad petendū tutorem per d. l. sciāt. incipit currere a tempore mortis primi existētis in gradu: vt tenet *Bal.* et *Sal.* in. d. l. nepo ribus. et lati⁹ *Sal.* in. d. l. sciāt. ¶ Et idē est si mater non petito tutore cōtraxit secundas nuptias. quia tunc habetur pro mortua: et aucta incipit tenere primū gradum a tempore cōtracti matrimonij. vt tenet notabiliter *Bal.* in. l. matres. C. ad Tert. et in l. p^orib⁹ in. v. co. C. d. im pube. et alijs. S³ hoc nō videt verū per ea q³ di

cta sūt vbi fuit dicitū q³ mora non petiti tutoris solūmō nocet p^omo existētī i gradu. ¶ Quarto dubitat si pupill⁹ / cui erat extrane⁹ pupillarit⁹ substitutus / moriatur post annum cōnumerandum a morte patris nullo ei existente vel petito tutore a substituto vl' a matre / queritur ad quē deferatur illi⁹ hereditas / an ad substitutū / vel ad matrē / vl' ad neminē eoz. d. qua. q. q. latissimē dispurat p *Bar.* in. l. n. ff. q³ petāt tuto. ad ibi vidēdū vos remitto. cui⁹ p^oclu. ibi appbat per *Man.* de ca. i. d. l. sciāt. C. de legit. here. ¶ Itē et q²to dubitat / a lex n^{ra} possit verificari i vxore occidēte maritus. Et dicatis vt per *Joannē Lu.* de Mala. rub. in sua repetitione. ca. per vestras. d. donatio. iter virū et vxo. fo. xl. i. iij. co.

¶ Lex. vij.

¶ El hermano para heredar abintestato a su hermano, no pueda concurrir con los padres, o ascendientes del defuncto.

- 1 **I**re hodierno ascendentes in successione descendentiū preferuntur fratribus defunctoꝝ.
- 2 Ascendentes inter se qualiter succedant descendētib⁹.
- 3 Descendentes inter se qualiter succedant ascēdentibus.
- 1 **I** *Al.* vij. Nota ex ista. l. q³ hodie ascendentes in successione descendentiū preferuntur fratribus defunctoꝝ. per quod corrigi⁹ tex. in. l. n. cū trib⁹ authē. ibi positi. C. ad Tertuliam.
- 2 ¶ Sed p^o declaratione huius. l. dubitat primo qualiter ascendentes inter se succedant descendētib⁹. De q³ vide distinctionem / quam ponam in. l. x. infra eo.
- 3 ¶ Secundo dubitat. qualiter descendētes inter se succedāt ascendētib⁹. Circa q³ breuiter dic⁹ q³ aut loquimur in descendētib⁹ spiri⁹ / et dic⁹ vt in. l. x. co. ¶ Aut in descendētib⁹ naturalib⁹ / tātū / et dic⁹ vt in. l. x. infra. eo. ¶ Aut loquimur in descendētib⁹ legitimis et naturalibus / et tunc aut loquimur in filijs / aut in nepotib⁹. In primo casu quando in filijs / dicaris

q³ tales filij equaliter succedū patribus / nisi al⁹ cui eoz sit factum prelegatū / vel melioratlo / vt in authē. i successione. C. de suis et legit. here. et in. l. iij. ritu. xij. par. vj. ¶ Aut loquimur in nepotib⁹. et tunc aut tales nepotes procedunt a patre / et in nihilum succedūt: vt in. d. q³ ita demū. et in. q³ interdū. et i. q³ cū filijs. insti. de here. q³ ab intesta. d^oferunt. et in. d. l. iij. ri. xij. par. vj. ¶ Aut nō procedūt a p^{re} / et tūc aut cōcurrūt cū filijs aut defuncti. et tūc succedunt in locū p^{ris} vl' matris in stirpē. et nō in capita: vt in. d. authē. i successione. et in. d. q³ cum filiis. et in. d. l. partite. ¶ Aut cōcurrunt inter se: et tūc quilibet succedit in loco sui patris vel matris in stirpem / et nō in capita taliter: q³ solus nepos vnus filij vel filie habebit tantū sicut quattuor vel quinq³ nepotes ex altero filio vel filia: vt in. d. q³ cuz filius in vers. Item si ex duob⁹ filijs. et in. d. l. partite. ¶ Et idem est in pro nepotib⁹ / vt in. d. q³ cū filio in vers. et quia placuit. De qua materia vide meli⁹ q³ abbi per *Linū* in authē. Fraqs. C. communia de successio. et per *Jo. Fa.* in. q³ re petitis. insti. de seruli cognatione.

¶ Lex. viij.

¶ Mandamos que sucedan los sobrinos con los tios ab intestato a sus tios in stirpem y no in capita.

- 1 **F**ilius fratrum succedunt cum patris vel auunculis ab intestato in stirpem et non in capita.
- 2 Idem si ex testamento succedat.
- 3 Filius filij fratris non succedit cum fratre vel sorore defuncti.
- 4 Filij duorum fratrum succedunt patruo vel auunculo in capita / et non in stirpem / et idem in alijs in vltiori gradu positjs.
- 5 Fili⁹ fratris ex vno duntaxat latere cōiuncti pre

fertur patro vel auunculo defuncti. ¶ Si q³ d^ocesserit sine descendētib⁹ et ascēdētib⁹ / et sine fratrib⁹ / et sine fratrum filijs / superstitē vn⁹ no patruo q³ fuerat frater sui p^{ris} vtrinq³ coniunct⁹ / et superstitē alio patruo / q³ fuerat frater sui p^{ris} ex vno latere tantum / vtrinq³ coniunctus nō prefer⁹ cōiuncto ex vno latere tantum / imo equaliter admittunt ad successionem. ¶ *Al.* vij. in prin. Nota ex ista l. q³ filij frat⁹ trū succedūt patruo vl' auunculo cū patris

¶ Auunculis ab intestato i stirpe & nō i capita & idē disponit rex. in authē. cessante. C. d. legi. he. Qd intellige verū / nisi repiret cōtraria cōsuetudo q̄ vinceret legē istā: vt in l. c. xij. i legibus ff.

¶ In eadem lege ibi ab intestato circa delarationē huius. l. est notādum / q̄ idem erit si succedant ex testamento in dubio / puta / si instituatur a patruo vel auunculo cum patruis vl' auunculis: nā in dubio videretur instituti in stirpe & nō in capita: nisi per testatorem aliud esset dispositus vt tenet notabiliter Jo. d. imo. in l. in heredus. in prin. ff. de here. insti. & Alex. in ij. vol. consilioz in cōsi. lv. quos refert & sequit' Nicolaus Boerij. in cōsilijs suis. in cōsilio primo. Que cōsilia sunt incorporata cū lectura Dni d. regulis iu. li. vj. i. si. lecture. qd est bene notandū in practica.

3 ¶ Sed circa pmissa dubitatur primo. vtruz filius filij fratris succedat cuz fratre vel sorore d. functi. Et dicatis q̄ nō: vt tenet pau d. ca. in l. defun. C. ad terru. & i authē. post frēs. la. ij. C. d. legi. here. & istā cōclu. tenet ibi glosa notabilis.

4 ¶ Scdo dubitatur qualiter filij duoz fratrum inter se succedant patruo vel auunculo. Et dicatis q̄ succedunt in capita & nō in stirpe: vt in l. xij. tit. vj. li. ij. foro. l. & in l. v. tit. xij. par. vj.

¶ Et idē est in alijs parentibus vltioris gradus per dicta iuraz ita tenet Linus Jo. Fa. & do. in authē. cessante. de legiti. here. & est rex. in authē. post frēs. la. ij. co. ti. licet. bar. in l. post cō sanguineos. §. hereditas. ff. de suis. & leg. here. & glo. in d. authē. cessante. teneant contrariuz.

¶ Tertio dubitatur vtruz filius fratris etiā ex vno tantuz latere coniuncti preferatur patruo vel auunculo defuncti. & dicatis q̄ sic: vt tenet sal. in d. authē. post frēs. in. s. co. & Jo. fa. l. §. si. in. ij. co. insti. de seruilis cognat. qd est bene notandum.

¶ Frē & ff. nota q̄ si aliq̄s moriat sine descē dēribus / & ascendēribus / & sine fratribus: & sine fratrū filijs relicto vno patruo qui fuerat fratri sui patris vtrinqz coniunctus: & relicto etiā alio patruo qui fuerat sui patris ex vno tantuz latere / nō preferatur vtrinqz coniunctus cōiuncto ex vno latere tantum / imo equaliter admittuntur ad successionem / vt tenet Bar. in l. post cō sanguineos. §. legitima. ff. de suis & legi. here. & idem tenet Pau. de La. & ibi Alex. in ad. di. ad Bar. in d. authē. post. fratres. C. de legi. here. de qua materia vide omnino per Linum in authē. Itaqz. C. cōmuniā de succē. & Jo. fa. in d. §. fina. insti. de seruilis cognatione.

Cley. ix.

¶ Los hijos bastardos y legitimados de qualquier calidad que sean no puedan heredar a sus madres ex testamento ni ab intestato en caso que tengan sus madres viuo, o hijos, o descendientes legitimados: pero bien permitimos que los puedan en vida, o en muerte mandar hasta la quinta parte de sus bienes: de la qual podrian disponer por su aia, y no mas, ni allende. Y en caso que no tenga la muger hijos, o descendientes legitimados aunq̄ tenga padre, o madre, o ascendientes legitimados mādamos q̄ el hijo, o hijos, o descendientes q̄ tuuiere naturales, o espurios por su orden y grado les sean herederos legitimados ex testamento & ab intestato: saluo si los tales hijos fueren de dañado y punible ayuntamiento de parte de la madre, que en tal caso mādamos que no puedan heredar a sus madres ex testamento ni ab intestato.

¶ Pero bien permitimos que los puedan en vida, o en muerte mandar hasta la quinta parte de sus bienes y no más de la que podian disponer por su anima, y de la tal parte despues que la ouieren, puedan disponer en su vida, o al tiempo de su muerte los dichos hijos y legitimados como quisieren. E mandamos que entonces se entienda & diga dañado & punible ayuntamiento, quando la madre por el tal ayuntamiento incurriere en pena de muerte natural, saluo si fueren hijos de clerigos, o frayres o freyles, o de monjas professas, que en tal caso aunque por el tal ayuntamiento no incurra la madre en pena de muerte: mandamos que se guarde lo contenido en la ley que hizo el señor rey don Juā el primero en la ciudad de Soria que habla sobre la succession de los hijos de los clerigos.

¶ Filius naturalis vel spurius an possit succedere matri.

¶ Filius adulterinus an succedat matri.

¶ Filius matris illustris an succedat matri illustri

¶ Filius clerici an succedat patri suo clerico. 4

¶ Filius clerici an succedat matri.

¶ Filius clerici natus a nō p̄sbiteratū an succedat. 6

¶ Nepos legitimus & naturalis clerici an succedat. 7

contraria
suetudo. que
succesio nibus
indit' l. 67. 2

in. and. mōt. q̄
ne. tr. ibi. les
an. heredes
itimos. Vt
ista. insiba
on. per. m. i. u.
m. t. u. r. o. & sic
necesse. habe
it. p. o. r. e. n. s. i. l. l. o.
st. i. m. e. r. e. f. a. i. t.
i. r. e. p. e. r. t. e. e. t. e.
r. o. q. u. i. e. x. d. u. o.
c. o. r. t. u. s. u. a. n. t.
l. o. d. i. c. i. t. m. a. n.
l. a. m. e. t. s. e. d. p. o. r.
m. i. m. o. s. i. t. i. b. i.
p. u. d. a. m. s. e. d.
l. i. s. o. s. e. m. p. t.
i. b. i. p. u. d. a.
e. d. i. c. a. t. i. s.
i. b. i. n. i. 2
q. u. a. n. t. 3

- 8 Clericus de equitate canonica potest filio suo donare ratione alimentorum.
- 9 Clericus potest dotare filiam tam de iure canonico quam civiliter.
- 10 Dos data filie spurie per patrem clericum an possit per heredes clerici renocari vel per successores ab intestato.
- 11 Filius incestuosus natus ex consanguineo et consanguinea an succedat.
- 12 Filius clerici an succedat consanguineis patris.
- 13 Clericus an possit succedere filio suo spurio vel legitimo.
- 14 Mater an possit succedere filio spurio nato ex clero.
- 15 Consanguinei filiorum clericorum an succedant predictis filiis clericorum.
- 16 Filius spurius an possit prescribere donata sibi a patre vel matre contra dispositionem legales.
- 17 Ex bonis acquisitis per filium clericum an debeat legitima patri vel matri vel filiis legitimis.

Item l. ix in pr. Nota ex ista l. qd non statim descendit legitimis et naturalibus filiis natura vel spuris succedit matri tam ex testamento quam ab intestato. et ideo disponit rex in l. hac pre. et in l. si spurio. ff. vii. congn. et ideo est in nepote: ut tenet c. ius et sal. in l. si. C. de natu. libe. scilicet statibus filiis legitimis et naturalibus: tales filii naturales tamen vel spurii ex dispositione matris sunt capaces quinte partis bonorum duntaxat per istam l. si tamen non disponat de predicta quinta in nihilum succedit. Credo tamen qd tales filii natura vel spurii debeat alimentari a filiis legitimis per rex. in auth. quibus mo. natu. effi. sui. §. si. colla. vii. et nota in c. cum haberet. de eo qui duxit in matrimonio tamen quam polluit per adulte. et est etiam text. in l. viii. ti. xii. par. vi. Qd intellige verum / si tales filii non possint suis laboribus se alimentare: alias filii legitimi non tenerent eosdem alimentare / ut tenet expresse Bar. in d. auth. quibus mo. natura. effi. sui. §. discretis. colla. vii.

In eadem lege ibi salvo si los tales filios fuerint de dano et punibile ayuntamiento: ut quia sunt precati in adulterio / qd punibile est: ut in l. quavis la. ii. in fi. et l. grachus. C. ad l. iulian. de adulte. et in l. lxxxi. et l. lxxxi. j. eo. et sic nota qd filius adulterinus etiam non stantibus filiis legitimis non succedit matri preterquam in quanto duntaxat si sibi relinquatur non alias. et ideo tenet gl. Cin. Jo. Fa. Bal. Sal. Pau. d. Ca. et do. l. si qua illustris. C. adophi. et glo. et doc. in §. no. uillime. insti. eo. tit. et est text. in l. cum seq. titu. xii. par. vi. de quo vide late per Cin. in auth. Fraqs. C. coia de successio. Sed conclusionem super predictas intellige veram preterquam si talis mater esset per vim stuprata / quo casu talis filius adulterinus non stantibus legitimis succederent: ut tenet Bal. notabiliter in d. l. si qua illustris. Pre

et secundo intellige predictam conclusionem veram: quoniam talis mater tempore conceptionis filii habebat maritum vivum. Secus tamen esset si talis mater esset soluta licet vir cum quo habuit accessum esset coniugatus: quia tunc talis filius bene succederet matri: et sic ad hoc ut filius adulterinus non succedat matri / requiritur qd adulterinum committatur ex parte matris: secus tamen est si committatur ex parte patris / quia tunc succedit: ut tenet notabiliter Sal. in d. l. si qua illustris. Pro quo conclusio pondero text. in m. in quantum dicit: punibile ayuntamiento de parte de la madre. nam in casu nostro mater non punitur pena mortis: de qua in hac lege / cum sit soluta / et non coniugata: ut notatur in l. j. C. ad l. Julii. de adulte.

Sed circa premissa primo dubitatur / utrum si filius spurius succedat matri illustri. De quo quia recipit distinctiones vide per doc. in d. l. si qua illustris. et vide text. in l. si tit. xii. par. iij.

Secundo dubitatur / utrum filius clericus succedat patri suo clerico. Circa quod brevis dicit qd aut talis filius est legitimus et naturalis / et succedit: ut in auth. presbyteros. C. de episc. et cle. et in auth. in successione. C. de sus. et legit. here. et dixi in l. v. supra eo. **A**ut est filius spurius. et tunc non succedit. ut in l. xxii. ti. iij. li. f. et l. l. tit. iij. li. v. ordi. reg. et idem tenet Abb. et Depositus in c. cum haberet. in fi. eo. de eo qui duxit in matrimonio. quam polluit per adulterum.

Tertio dubitatur / utrum filius clericus succedat matri. Et videtur qd sic per text. in l. hac pre. et l. si spurio. ff. vii. congn. et ista opinionem tenet Dd. talis in l. ix. ti. v. li. iij. foro. l. S3 Abb. et Depositus in d. c. cum haberet. tenet contrarium: dicentes qd in iure talis filius non succedit matri nec patri. et ideo tenet Abb. in c. p. venerabile. l. vii. co. qd filii sunt legitimi. et per ista conclusionem (iudicio meo) est hic text. in quantum lex nostra dicit / salvo si fuerint los hijos de clergos en cuya succession manda mos qd se guarde lo contenido en la ley qd fizo el señor rey don Juā. qd est text. xxii. ti. iij. li. f. et lex ij. ti. iij. li. v. ordina. rega. et sic per istam l. extenditur et ampliat dispositio illarum duarum legum / que dicunt / qd filius clericus non succedit tali patri clerico ut habeant etiam locum in matre / ut talis filius non possit ei succedere. et per ista conclusionem pondero etiam text. in d. l. xxii. in quantum dicit / si sus filios heredassen sus bienes y de sus padres. ecce quod dicit. sus bienes. scilicet matris. et postea dicit / y de sus padres. et ad text. in d. l. hac parte. et in d. l. si spurio. videtur qd illa iura loquuntur in aliis filiis spuris non tamen in filiis clericorum / et ista opinio de iure videtur mihi vioribus prima sit equior.

Quarto dubitatur utrum filius clericus natus a presbytero succedat patri suo clerico. Circa quod dicitur per Noj. de successioib. c. 27. n. 20. ubi contra Bartolum tenet

sequitur
tello et
Ladon
in hac
dicitur.

5
ve. h
Anto
n. 15.

gru ten
Grego
l. 3
p. 4
lordelan
die

ibi qd punibile est
cum in iure comi
tente a adulterium
punibile non sit
succedet ei filius

¶ autralis filius fuit natus ex legitimo matrimonio et tunc succeditur ei ex testamento quod ab intestato ut dixit supra l. i. q. i. ¶ Aut non fuit natus ex legitimo matrimonio: et tunc aut tempore quo fuit natus eius pater habebat ecclesiasticum beneficium: non esset in sacris constitutus: et non succeditur: quod dicitur in ceteris filiis clericis. ut in 3. B. b. in. c. p. venerabile. in pe. co. q. filii sunt legiti. et bar. in. l. in concubinato. ff. de concubinis. ¶ Aut non habebat ecclesiasticum beneficium et ceteris filiis naturalis dicitur et non spurium / ut tenet gl. notabilis. in. l. impalis. q. his illud. C. de nup. et tenet Bar. in. d. l. in concubi. de quo vide glo. et Bar. in. l. i. C. de epis. et cleri. etiam Pau. de ca. ibi. et qualiter succedat talis filius naturalis videbitur in. l. p. infra proxima.

7 ¶ Quis dubitat. utrum nepos legit. et naturalis clerici succedat tali suo clerico. De quo vide Bar. et do. in. l. gall. q. qd si is. ff. de libe. et post. hu. et late p. sal. l. si. C. de natura. libe. et p. abb. in. c. ex tenore. et i. c. causamq. et i. c. lato. q. filii sunt legiti. ubi dicitur concludit quod talis nepos potest succedere ex testa. si instituat ab auo: non tamen ab intestato. Quod est verum prout quod si sit natus ex filio spurio habito ex danoato coitu / quo casu non potest succedere ex test. nec ab intestato. ut tenet bal. l. si quis incesti. C. de incest. nup. et Sal. l. i. C. de natura. libe. de quo vide Hippo. d. Maritima i. singlari. c. l. i. et mortalium l. i. r. v. l. i. in foro. l.

8 ¶ An tamen est quod filii clericorum de eitate canonica sunt capaces ratione alimentorum que ipsis possunt donari a patre clerico ut in. c. cum haberet de eo que dicitur in matrimonio quod polluit per adulte. et i. a. the. quibus modis natura. effi. sui. q. si. colla. vii.

9 ¶ Item tales filii possunt a parentibus clericis dotari ut p. bar. in. l. i. ff. de his quebus ut indignis et p. bar. bal. sal. et do. in. auth. ex complexu. C. de incestis nup. et p. bar. l. i. mens. q. duobus. ff. de legatis. q. in. l. i. ff. de socero. ff. de his que in fraude credi. et per Abb. in. consilio. xv. et in. d. c. cum haberet et Jo. lupi d. Mala. rub. in dicta sua repe. et per vestras fo. lxx. ij. que videatis. et per Dathesala in notabili. c. lvi. et per Jo. de imo. in. l. lucius. q. i. ff. de legatis. ii. facit quod notat abb. et do. in. c. peruenit de arbitris. et in. c. i. de cohabi. clericorum. et supradicta est communis conclusio / sal. d. auth. ex complexu / et Alex. in. l. i. in. v. co. ff. sol. matrimonio. teneant contrarium / in tantum quod non solum talis clericus pater potest dotare immo tenetur ut tenet Dathesala. in dicto notabili. c. lvi. et Abb. in. d. consilio. xv. pro qua conclusione facit tex. l. i. v. r. x. par. iiii. Sed contra hec est tex. in. l. v. r. q. p. naturalis. ff. de legatis. i. et doctrina bal. et sal. in. l. i. C. de dotis promi. ubi dicitur quod pater naturalis non tenetur dotare filium naturalem. ergo a fortiori non tenebitur dotare spu-

ria. Sed dicitur quod illud est verum / quod talis filia est dicitur / quo casu pater naturalis non tenetur eadem dotare et ita loquitur tex. in. d. q. p. naturalis. secus tamen est si esset pauper: quia tunc teneretur ut tenet bal. in. l. nec mater. C. de iure doti. Et idem est in filia spuria ut tenet bal. et romanus in. d. l. i. ff. sol. matrimonio / ut refert ibi alex. in. v. col. Intantum quod pater tenetur dotare filiam incestuosam vel nefariam / ut tenet Dathesala. in dicto notabili et abb. in. d. c. cum haberet. in. ij. co. et cinus et bar. in. d. auth. ex complexu. pro qua conclusione est tex. in. l. v. r. x. par. iiii. et facit tex. in. l. i. infra p. r. in quantum loquitur generaliter. et bal. que ibi sequitur alex. in addi. ad bar. in. d. auth. ex complexu. teneat contrarium. Intantum quod etiam frater tenetur dotare sororem spuriam / ut tenet abb. in. d. consilio. xv. quem sequitur celsus in addi. ad bar. in. l. i. in. ij. col. in parte creditur. C. solu. matrimonio. ¶ Et si avus teneatur dotare nepotem spuriam / vide tex. in. l. v. r. x. par. iiii. ¶ Sed conclusio supradicta videtur quod non procedat de iure civili / per tex. in. d. auth. ex complexu. sed dicatis quod ille tex. corrigitur per tex. in. d. c. cum haberet et ita tenet ibi abb. in. ij. col. et est de mente civil. Jo. fa. Bar. Bal. in. d. auth. ex complexu. et bar. in. l. i. ff. de socero. ff. de his que in frau. credi. et bal. in. l. eam quas in. r. co. C. de fideico. pro qua conclusione est bon. tex. in. d. l. v. r. x. par. iiii. Sed Jo. de imo. in. l. ex facto. q. si quis rogatus cl. in. v. co. ff. ad treber. et alex. i. d. l. i. v. co. ff. solu. matrimonio: et fra. d. aretio in consilio. xlii. et alex. in addi. ad bar. in. d. auth. ex complexu. tenent contrarium dicentes quod imo quodlibet ius servet in suo foro. pro qua conclusione facit glo. in regla. ij. de regu. iuris. lib. vi. et notata per bar. et do. in. l. privilegia. C. de sacrosan. eccle. et per. abb. et do. in. c. i. de nouis opus nuntia. ubi concludit quod in materia concernente peccatum si ius canonicum et ius civile discrepant: standum est iuri canonico. in materia vero non concernente peccatum / quodlibet ius servabit in suo foro: sed in casu nono non vertitur peccati materia / igitur etc. Sed tenendo primam opinionem potest dici quod illa regla non habet locum quoniam equitas prefertur rigori / concurrendo cum rigore / cum equitas scripta preferat rigori scripto: ut in. l. placuit. C. de iudici. et in. l. i. C. de legibus. nam in casu nono reperitur equitas scripta de qua in. d. c. cum haberet. ergo debet preferri rigori scripto. de quo in dicta auth. ex complexu. maxime quod opinio ista comprobatur legibus regni de quibus supra.

¶ Sexto dubitat utrum dos data filie spurie possit reuocari per heredes vel successores ab intestato huius patris filie spurie: circa quod breuiter dicitur aut loquimur utrum possit reuocari constante matris

monio inter filia spuria et eius maritum aut solum
matrimonio. In primo casu quoniam constante matrimo
nio dicatis quod non potest reuocari ut tenet bar. in l. i.
si filia a socero. ff. de his que infra credito. et l. i. me
nius. §. duobus in. iiij. q. ff. de legatis secundo. et tenet
bal. in. d. autem. ex complexu. Sed contrarium videtur de
sponere tex. in l. xliij. infra co. Sed dicitur quod ille tex.
loquitur in alio casu scilicet in filiis legitimis et natu
ralibus ubi si fuit dos data filie legitime in ma
gna quantitate taliter quod fuit defraudata legitima
aliorum debet diminui predicta dos quatenus excedit
legiti. alioz etiam constare matrimonio. p. d. l. xliij.

¶ In secundo casu quoniam soluto matrimonio. aut predi
ta filia spuria non est mortua aut est iam mortua in
primo casu quoniam non est mortua dicatis quod de iure ci
uili potest talis dos reuocari. ut tenet bar. in. d. §. duobus.
et l. d. §. si a socero. et Jo. lu. de pala. rub.
in dicta sua repe. fo. lxxij. in. ij. col. post prouincie
pl. Sed de iure canonico non potest reuocari nisi
quatenus excedit illud quod potest dari ratione alimēto
rum. p. tex. i. d. c. cum habet. ut tenet bar. in dictis lo
cis. et abb. in consilio. c. xv. et bal. in. d. l. ea qua. i. r.
co. C. de fidei com. et alex. in addi. ad bar. in. d. §. si
a socero. sed cuius in hoc sit statum a iuri canonico vel
ciuili supra dictum fuit: sed hodie videatis tex. i. l.
x. infra p. r. i. ubi disponit quod filia spuria non pos
sit habere ratione alimētoz nisi quantum patet bonoz quod
ab illa non valeat auferri: et sic lex illa in hoc con
cordat cum iure canonico et corrigi videtur ciuile secus
quod filia spuria soluto matrimonio aliquid non po
terat habere etiam ratione alimētoz. In. ij. casu quoniam
filia spuria est mortua dicatis quod tamen de iure canonico
quod si ciuili potest talis dos repeti taliter quod non re
maneat quicquid penes heredes predictae filie spurie
ut tenet bal. in. d. l. ea qua. in. r. co. et tenet abb. i.
d. c. l. i. c. xv. et alex. in addi. et bar. i. d. §. si a socero
Hodie tamen poterit repeti preterquam quantum bonoz ut
l. d. l. x. i. p. r. i. quod intellige statim filijs legitimis
et natura. alias secus: nam esset durum contrarium asse
re inspecta equitate et ratione naturali: sed de rigore
iuris prima opinio videatur verior: de quo videat
tis que dicam in. d. l. x. infra proxima.

¶ Septimo dubitatur utrum filius incestuosus natus ex
consanguineo et consanguinea succedat. circa quod
dicitur quod aut loquimur in filio nato ex legitimo matri
monio sed ex consanguineo et consanguinea et tunc
dicitur ut notatur per abb. et do. in. c. quod super. de consangu.
et affini. et l. c. ij. et in. c. quod nobis. et in. c. referere
in. c. ex tenore. quod filij sunt legiti. et per do. in. ant. h. e.
ex complexu. C. de incestis nup. et tex. et do. i. ant. h. e.
incestas. C. co. ti. et vide tex. i. l. si. ti. xvij. par. vij.

¶ Aut loquimur in filio nato non ex matrimonio. et
tunc dicitur quod talis filius non succedit: ut tenet glo. et
eodem do. in. l. si qua illustris. C. ad orphi. et glo.
et do. in. §. nouissime. in. si. ad orphi. et est tex. in. l.

x. ti. xij. par. vij. et per ista conclusio est hic tex. in qua
tamen dicitur de damnato et punibile affirmamento. nam
certum est quod in casu non imponitur a iure pena adul
terij: ut tenet glo. et do. in. l. si adulterium cum ince
stu. in. prin. ff. ad. l. iuliam. de adul. et est tex. in. l. i. in
ti. xvij. p. vij. et pena adulterij est pena mortis.
ut in. l. quauis. la. ij. in. si. C. ad. l. iuliam. de adul.
de quo vide sal. in. l. quod adulteri. co. ti. Et dicitur tamen
quod talis filius sit capax quinte partis bonoz ra
tionem alimentoz vel dotis per ea que dicta sunt

¶ Octavo dubitatur utrum filius clericus succedat con
sanguineis vel parentibus prius et videtur quod sic per
tex. in. l. hac parte. et in. l. si spuria. ff. vii. cog. et ista
opinionem videtur tenere gl. in. ant. h. e. quod mo. na.
effici. sui. §. si. col. vij. et bal. in. l. ea qua. in. pe. co.
C. de fidei com. et bar. et do. in. l. si is qui ex bonis
ff. de vulga. et pupi. substi. ubi dicitur quod filius spuria
potest succedere fratri legitimo ex testamento fra
tris. De quo vide etiam bal. et sal. in. l. matre. C. de
natu. libe. et gl. notabile in. l. meum. ff. de condi. et
demonstratio. et alex. in. l. p. herede. §. papinianus
ff. de acqui. heredi. Sed hodie contrarium reperit
dispositum per tex. in. l. xvij. ti. in. lib. primo. et in. l.
ij. ti. in. li. v. ordi. rega. de quo vide bal. in. d. l. eam
qua. in. r. co. cum duabus seq. et in. repe. l. j. C. de
sacrosan. eccle. et mortalium in. l. x. ti. v. li. in. foro.
l. et ad iura per prima parte adducta respondetur:
quod loquuntur in alijs filiis spuris non tamen in filiis
clericorum: ut in eisdem iuribus patet. ¶ Quis tamen
est quod filius duarum concubinarum se inuicem non succe
dunt: ut tenet gl. notabilis in. d. l. hac parte. ff. vii.
de cog. de quo vide quod dicam in. l. x. infra p. r. i.

¶ Tamen omnes alij filij spurij preterquam filij clericorum bene
succedunt matri et eius parentibus per tex. in. d. l.
hac parte. et in. d. l. si spuria: et per istam. l. et ita te
net Jo. Fa. in. §. nouissime. in. si. ad orphi. et Li
nus que oimino vide in. ant. h. e. itaqz. C. co. i. de suc
cessio. et summa angelica in. pre. fili. fo. c. in. iij.
co. et est tex. in. l. x. et in. l. si. in. si. ti. xvij. par. vij. non
tamen succedunt patri ut tenet Linus in. l. si qua illu
stris. in. si. C. ad orphi. de quo videatis que dic
cam in. l. x. infra proxima.

¶ Nono dubitatur utrum clericus possit succedere
filio suo Circa quod breuiter dicitur quod aut talis filius est
legitimus et naturalis habitus ex legitimo ma
trimonio. ante quam eius pater esset clericus: et tunc sine du
bio succedit: ut fuit dictum in. l. vij. §. co. Aut est
spuria natus ex concubinato. et tunc talis clericus
non succedit filio. ideo quod in omnibus casibus in quibus si
lius non succedit pater non succedit fi
lius: ut tenet bar. in. l. si gener. in. §. co. ff. de his que
bene ut indignis. et in. l. §. in fine principij. ff. de bo
noz pos. contra tabu. et ab. in. c. tanta. in. pe. co.
quod filij sunt legitimi. et prepositus in. p. p. i. s. terminis
in. c. cum haberet. in. si. co. ante si. de co. quod dixit in

matrimo. quā polluit per adult. Bal in authē. licet. C. de naturali. libe. z summa angelica in parte filius. fo. cxc. iii. iij. co. ex tex. in. l. vij. in fi. titu. rij. par. vj.

14 **Decimo** dubitatur vtrum mater possit succedere filio spurio nato ex clerico. De quo dicitur ut dixi in. q. supra proxima/ quia in omnibus casibus. in quibus filius succedit matri/ de quib⁹ supra in. ij. q. in eisdem mater succedit filio per iura adducta in questione supra proxima.

15 **Undecimo** dubitatur vtrum consanguinei clericorum succedant filiis clericorum. Et dicitur q sic sint legitimi z naturales: vt tenet Bal. z Pau. de ca. in. l. pe. ante fi. C. de legit. here.

16 **Duodecimo** dubitatur vtrum filius spurius possit prescribere donata sibi a patre vlt matre contra dispositionē legalem. De q vide meli⁹ z lat⁹ qz alibi per Jo. Fra. in tractatu prescriptionū. in iij. parte qrtē partis principalis. in vers. xvij. quero. fo. xxxv. in. iij. co. vbi cōcludit q nō pōt prescribere minori tempore triginta annorum.

17 **Decimotertio** dubitatur vtrum ex bonis acquisitionis filius clericus debeat legitimam p̄ri vel matri vel filijs legitimis z naturalibus. Circa qd breuif dicit q aut loquimur de bonis patrimonialibus: vlt de bonis acquisitionis intuitu p̄sonę: tūc di-

catis q de illis debet legitima: vt notat in. c. qz nos. de test z p do. in authē. licentiā z in authē. presbyteros. C. de episco. z cleri. Aut loquimur d bonis acquisitionis intuitu ecclē: z videtur idem ideo/ quia legitima descendentiū z ascendentium laicorū equiparatur/ z aucta legitima descendentiū censetur aucta legitima ascendentium: vt notatur per glo. z doc. in authē. nouissima. C. de inofficio. test. z per Alex. in. l. fi. in. ij. col. C. de codici. z fuit dictū. in l. vj. supra eo. ergo idem debet esse per omnia in clericis. per iura supradicta/ maxime per tex. in. d. authē. presbyteros vbi disponitur q de bonis clericorum debetur legitima. Sed contrarium videtur verius per tex. in. c. cum in officijs. z in. c. relatum el. ij. de test. vbi disponitur q talia bona debent penes ecclesiā remanere: z ita tenet ibi Abb. z Lin⁹. Jo. fa. z Sal. z. Bal. in. d. authē. licentiā Qd tū intellige verū preter qz in clericis simpliciter beneficiatis non in ecclesia cathedrali vel collegiata: qz tunc de bonis iam perceptis etiam ratione talis beneficii debetur legitima/ cum de illis possit talis clericus liber e testari vt tenet glo. notabilis in. c. presenti parte reservari de officio ordinarij. lib. vj. z idem tenet Sal. in. d. authē. presbyteros. teneatis menti.

vi ho die. l. 13. tt. 8. lib. 5. recapil.

Lex. r.

Mandamos que en caso que el padre, o la madre sea obligado a dar alimentos a alguno de sus hijos y legitimos en su vida, o al tiempo de su muerte, que por virtud de la tal obligacion no le pueda mandar mas de la quinta parte de sus bienes de la que podia disponer por su anima: y por causa de los dichos alimentos no sea mas capaz el tal hijo y legitimo: de la qual parte despues que la bouiere el tal hijo, pueda en su vida, o en su muerte hazer lo que quisiere, o por bien tuuiere: pero si el tal hijo fuere natural, y el padre no tuuiere hijos, o descendientes legitimos: mandamos que el padre le pueda mandar justamente de sus bienes todo lo que quisiere, aunque tenga ascendientes legitimos.

- 1 **Filius naturalis tantum** an succedat patri ex testamento / z an pater naturalis teneatur eundem instituere.
- 2 **Filius naturalis tantum/ an succedat patri ab intestato.**
- 3 **Aepos naturalis an succedat auo vel auie tan paternis qz maternis.**
- 4 **Filius naturalis vel spurius/ an succedat parentibus ex parte patris.**
- 5 **Filius naturalis tantum per ingressum religionis an efficiatur legitimus.**
- 6 **Filius naturalis a patre institutus/ an transmitat hereditatem non aditam.**
- 7 **Filius vnus patris duarum tamē concubinarum an se inuicem succedant.**
- 8 **Filius illegitimus: an possit effici legitimus p̄ prescriptionem.**

Mater naturalis tantum qualiter possit succedere filio naturali.
Bona quorum filius vel pater naturalis tantum non sunt capaces / ad quem pertineat de iure.
Mater mater au⁹ vel auia q̄liter inter se admittunt tant ad successionē descendentiū/ z ecōtra/ q̄liter descendentes inter se succedant ascendentiū.
Si hereditas alicui⁹ deferaat parentibus/ primo ribus/ ista proximitas an debeat cōsiderari tempore mortis ciuili⁹/ vel tempore mortis naturalis.
M. l. r. Mora ex ista. l. q̄ filius naturalis tantum non stantibus filiis legitimis z naturalibus potest a patre naturali institui vniuersaliter in omnibus bonis et statibus ascendentiū legitimis z naturalibus. l. 3 in hoc de ascendentiū aliter disposita d iure ciuili p. tex. in. auth. l. 3. C. de natura. lib. 2. in. l. vij. tit. xij. par. vj. q̄ iura in hoc sunt

additum
citatur
ego. l. p.
p. b. ubi
phat in
the. h. An
in. hic in
17. Vide
lib. d. in. l. 7.
8. lib. 5. recap.
58. 59. 60.
ibi citat Nojas
item istum
num.

anque. ex
limitat. l. 65

hodie correcta per legem nram in alio tm cōcor
dant cuz dispositione legis nre. Itē talis filius
naturalis pōt etiā per viā donationis vel lega
ti vel per aliu titulu predicta bona patris natu
ralis habere vt in l. humanitatis. t in d. authē.
licet. C. de natura. libe. t in d. l. viij. tit. xij. par.
vj. ¶ Sed circa premissa primo dubitat vtrius
pater teneatur de necessitate filium naturalem
tantum instituere. Et dicatis q nō / per tex. in.
l. si. C. de natu. libe. t est de mēte Cini in authē.
itaqz. C. cōta de successione. t Jo. fa. in. §. si. me
sti. de seruii cog. Et p ista conclusionē est tex.
in d. l. viij. tit. xij. par. vj. t in l. nostra. Nam per
l. nostram disponitur / q pater possit talem filium
instituere. Sed certum est / q verbū potest non
inducit necessitatē vt in l. non quicquid. ff. d. iu
dicijs. si ergo non inducit necessitatem non te
netur talē institutionē facere si nō vult : de quo
vide p bar. in suis questionibus in. q. xj. Intan
tū q si esset talis fili⁹ a pfe preteritus / non ha
beret bonorum possessionē cōtra tabu vt tenet
doctor Segura in repe. l. vnus ex familia. §. sed
t si fundum. fo. vj. in. j. co. in. si. cuz pñ. seq. ff. de
legatis. scdo ad quod benefacit tex. in d. l. si. C.
de natura. libe. t in d. l. viij. t etiam tex. noster
modo predicto. ¶ Unum tm est / q stantibus
filijs legitimis t naturalibus / filius naturalis
tm ex testamento est capax dūtaxat quinq par
tis bonorum patris naturalis per istam. l. licet
tex. in. l. ij. t in authē. ibi posita. C. de natura. li
be. t in d. l. viij. tit. xij. / par. vj. disponant / q isto
casu sit duntaxat capax vnus vncie de duode
cim. q iura in hoc articulo sunt correcta per istā
l. de quo vide per Socinus in tractatu fallētia
rū in regula. cclxxv. Et intellige predicta esse
vera in casu / quo filio naturali legetur vel relin
quatur predicta quinta in vita vel in morte.

¶ Alias si nō legetur donetur vel relinqtur in ni
hilum succedit p dicta iura. Credo tm q isto ca
su debet alimentari ab heredibus patris / si suis
laboribus alimentare se nequeat: siue heredes
patris sint filij siue extranei per tex. in d. authē.
licet. C. de natura. libe. t in corpore vnde sumit
ur. in. §. differetis: t ibi p Bar. t ita tenet Bal.
t Sal. in dicta authē. licet. t est etiam tex. in d.
l. viij. titulo. xij. par. vj.

¶ Scdo dubitatur vtrū filius naturalis tantū
succedat patri naturali ab intestato. circa quod
dic q aut st aut filij legitimi t naturales / t tunc
in nihilū succedit: vt in authē. l. t ibi bal. t sal.
t cinus in d. authē. itaqz. Qd procedit etiam si
legitimetur per principē: vt est casus in l. xij. in
fra eo. Anū tm est q debet alimentari modo pre
dicto per iura superius allegata: t tenet Cimus
in d. authē. itaqz. t est tex. in authē. quibus mo

dis natura. effici. sui. §. si. colla. vñ aut non stant
filij legitimi t naturales: t tunc non stante con
iuge legitima succedit i duas vncias de duode
cim. vt in d. authē. licet. t in d. l. viij. stāte tm cō
iuge. in nihilū succedit. vt in d. authē. licet t ibi
glo cinus. bal. t sal. t tenet cinus in d. authē.
itaqz. Credo tm q debeat alimentari ab heredi
bus patris si suis laboribus se alimentare ne
queat per iura supra dicta. Sed hodie coniux
legitima non impedit quin predictus filius ha
beat predictas duas vncias. t in hoc predicta
iura corriguntur per tex. in l. ix. titu. xij. parti.
vj. qua ad hoc est valde nota.

¶ Tertio dubitatur vtrū nepos naturalis tan
tus succedat auo suo vel aue circa quod dic q
aut loquimur de auo vel aua maternis / t tunc
aut stant filij vel nepotes legitimi t naturales:
t tunc talis nepos non potest eis succedere ex
testamento: nec per viam legati vel donationis
nisi in quinta parte bonorum: si sibi relinquatur
per l. ix. supra proximam / t per l. istā. Si vero
sibi non relinquatur vel si succedat ab intesta
to / in nihilum succedit per dictā l. ix. t per istā
credo tamen q debeat alimentari modo predi
cto / per iura superius allegata. aut non stant legi
timi t naturales: t tunc aut preceditur a matre
t tunc in nihilum succedit / per ea aue dixi in l.
vj. t viij. supra eo. nisi sibi donetur vel relinqua
tur quinta pars bonoz / de qua est capax: vt in
d. l. ix. supra proxima iuncta. l. xvij. infra eo. aut
non preceditur a matre t tunc succedit: vt in l.
hac parte t in l. si spuris. ff. vnde cogna. t ita
tenet Cimus in l. si qua illustris. C. ad ophi t
Jo. Fa in. §. nouissime insti. eo. titu. t idem Ci
mus in authē. itaqz. C. cōta. de successio. t summa
angelica in parte filius. fol. cxc. t in. in. co. t ex
tex. in l. xj. t in l. si. titu. xij. par. vj. t in d. l. ix. su
pra proxima. Quod tamen est verum / preter qz
si esset filius cleric⁹ / vel adulterinus / vel ince
stuosus vt dixi in d. l. ix. de quo vide ibi. Aut
loquimur in auo vel aua paternis / t tunc dic
q aut talis nepos fuit procreatus ex filio legit
mo t naturali / aut ex filio naturali tantū: in pñ
mo casu quādo ex filio legitimo t naturali: aut
preceditur a patre / t tunc ab intestato in nihilū
succedit. vt in §. ita demū. t in §. interdum. cum
seq. insti. de heredi. que ab intesta. deferuntur.
Ex testamento tamē potest habere quintā par
tem bonoz si sibi relinquatur nō alias / p istā. l.
iuncta. l. xvij. infra eo. aut nō prec edit a patre
t tunc aut talis aue vel aua habet sobolē legi
timā t naturalē t ab intestato in nihilum succe
dit: vt in d. l. si. q. de natura libe. Ex testamēto
vero potest habere quintam partem bonoz si
sibi relinqtur nō alias / per istā. l. t p. l. ix. supra

proxima. Aut non habet legitimā & naturalem sobolem/ & tunc ex testamento talis nepos pōt succedere in omnibus bonis/ vt in. d. l. fi. C. de natura. libe. Pro qua conclusione est hic tex. si bene ponderetur/ nā lex nra loquitur simpliciter de filiis naturalibus/ sed certū est q̄ appellatio ne filioꝝ in materia fouorabili cōprehenditur nepotes maxime q̄ est eadem ratio/ vt in. l. l. beronū. ff. de verbo. signi. Ergo inferitur q̄ lex nra cōprehēdit tā filios q̄ nepotes/ tñ talis nepos ab intestato non succedit vt in. d. l. fi. p̄ter q̄s in duas vncias de duodecim per tex. in. d. a. authē. licet. C. de natu. libe. que licet loquat̄ in filio habet etiā locū in nepote p̄ idēritatis rōnē vt tenet sal. notabiliter in. d. l. fi. C. de naturali. libe. in secdo casu p̄cipali/ qñ fuit p̄creat⁹ ex filio naturali tantū siue talis nepos sit legitim⁹ & naturalis tantum patri suo/ dic idem per oia vt p̄mo precedentē casu fuit dictū/ vñ tenet Jo. Fab. in. d. authē. licet. & C. inus & Sal. in. d. l. fi.

¶ Quarto dubitatur vtrū filius naturalis succedat parentibus ex parte p̄ris ab intestato est dicendū q̄ non vt in. d. l. fi. C. de natu. libe. in fine & idē tenet cinus in authē. itaq̄. C. cōtia de successio. & in. l. si qua illustris. C. ad orphi. & Joā. Fa. in. §. nouissime. insti. co. ti. & sūma angelica in pre filius. fo. cxc. in. iij. co. & est etiam tex. in. l. si. ti. xij. par. v. in fi. Que tñ excipit vñ casū scz in successione fratris naturalis de quo vide que dicam infra numero. vij. tñ ex testamento pōt succedere intellige prout distinxī supra in successioe aui vel auie numero. iij. Item filius spiritalis non pōt ab intestato succedere parētib⁹ patris per iura supra proxime allega. Credo tñ q̄ debeat alimentari si suis laborib⁹ se nequeat alimentari/ per ea q̄ dixi supra in. §. & ij. q. tñ ex testamento vel ex alto titulo donationis potest succedere in quinta parte stantibus filiis legitimis & naturalibus per istam. l. & non stantibus credo q̄ possit institui vniuersaliter/ per ea que dixi supra in. §. q. & in seq. dic vt ibi. Qd̄ intellige verum nisi sit filius cleric⁹/ vel nisi sit adulterrinus vel incestuosus vt dixi in. l. ix. supra p.

¶ Quinto dubitatur vtrū filius vel nepos naturalis per ingressum religionis efficiatur legitimus ad hoc vt pater vel auus teneatur eundē instituere/ vel ad hoc vt possit succedere ab intestato. & bar. in. l. §. lectura ordinaria in. iij. co. in versi. iuxta hoc quero. C. de sacrosan. eccle. tenet q̄ sic & idē tenet Alex. in. l. necessarius. in. fi. co. & ibi frāci. de are. ff. de acqui. here. & idem alex. in. addi. ad bar. in. l. cuz quis in parte legitimanf. C. de natu. libe. & Iudo. roma. in authē. similit. C. ad. l. falci. de quo tñ vide oino/ Jo. Fa. in. l. cum quis. & in authē. licet. C. de natu.

libe. Anūm tñ est. C. etiā si p̄dicta conclusio esset vera nō haberet locū existentibus filiis legitimis & naturalibus cū quibus nō succedit legitimus/ vt in. l. xij. infra eo. de quo vide ibi.

¶ Sexto dubitatur si p̄ instituat filium naturalē/ qui moriatur ante aditā hereditatē an trāsmittat hereditatē nō aditā ad heredes beneficio. l. vnice. C. de his qui ante apertas & videt q̄ non per tex. in. l. fi. in fi. C. de natura. libe. vbi dicitur q̄ fili⁹ naturalis d̄ de genere idest de nō genere ergo in eo non habet locū dispositio. d. l. vnice attentis eius verbis. Item vbiq̄ lex facit mētionem de filio intelligitur de legitimo & naturali/ vt in. l. filiū. ff. de his qui sunt sui vel alie iuris/ sed filius iste non est huiusmodi. ergo. & c. Contrariā tñ op̄inōnē credo veriorē/ ideo q̄ transmissio d̄ qua in. d. l. vnica sit humanitatis causa/ vt in eadem lege patet. & illud qd̄ est introductum humanitatis causa habet locū nedū in filiis legitimis & naturalibus/ sed etiam in naturalibus tantū/ vt in. l. generaliter. §. cum aut. C. de institutio. & substi. & in. l. hūanitatē C. de natu. li. & l. ex facto. §. si quis rogat⁹. ff. ad trebellia. ergo. & c. & p̄ hoc patz solutio ad iura pro contraria parte adducta vt procedant nisi qñ aliquid introducit humanitatis causa. & istā cōclusionem in terminis tenet Ange. & Jo. de Imo. in. l. ventre preterito. ff. de acqui. here.

¶ Septimo dubitatur vtrū filius vnius patris duarū tamē concubinaz an se inuicē succedat & glo. in. l. hac pre. ff. vnde. cogna. tenet q̄ nō. & idē tenet bar. in authē. quib⁹ mo. naturales effici. sui. §. si quis igitur colla. vñ. & idē tenet specula. & ibi Joā. andreas in addi. in. ti. de successionibus/ ab intesta. in. p̄m. in. v. co. in. ver. qd̄ d̄ natis ex vno p̄re. & idem tenet Sal. in authē. itaq̄. C. cōtia de successione hōdie tñ non stant b⁹ filiis legitimis & naturalib⁹ nec frēs vterintales fratres patruales se inuicem succedunt vt est tex. valde notabilis. in. l. si. ti. xij. par. v. §.

¶ Octavo dubitatur vtrū filius illegitim⁹ possit effici legitimus p̄ prescriptionē. Et dicatis q̄ non. vt tenet bal. in. l. nullo. in. §. co. C. de rei vendica. de quo per Jo. frā. in tractatu p̄scriptionum. in. p̄ma parte sexte partis in. pe. co. in. versicu. xxvij. fol. lx. vñ. in. §. col.

¶ Nono dubitatur quid ecōtra vtrū pater naturalis possit succedere filio naturali tantū. Circa quod breuiter dici/ q̄ aut loquimur ex testamēto aut ab intestato in primo casu qñ ex testamēto/ aut talis fili⁹ naturalis habz filios legitimos & naturales & tunc pōt succedere in quinta/ si si bi relinq̄tur nō als vt in. l. ix. ti. v. lib. iij. foro. l. & i. l. xxvij. infra eo. aut nō habz filios legitimos & naturales sed habz naturales tñ. & tñ credo

Abateria. l. r.

¶ Possit succedere vniuersaliter in omnib⁹ bo-
 nis si sibi relinquatur nō alias. per rationē hu-
 ius. l. r. tex. in. d. authē. licet. C. de natu. libe. ma-
 xime q³ successio ascendentiū & descendentiū
 equiparatur. & sicut filius naturalis ex testamen-
 to pōt succedere in totū etiā fratribus ascēden-
 tibus per istā. l. r. eodem modo pater naturalis.
 per tex. in. l. si. C. d. natu. lib. & ibi Bal. & Bar.
 in. l. si gener. in. j. co. ff. de hīs quibus. vt indig.
 & Abd. in. c. rāta. in pe. co. qui filij sunt legit. &
 prepositus in. c. cum haberet in. fi. co. ante fi. de
 eo qui duxit in matrimonio quā polluit p adul-
 te. & est tex. in. l. viij. in. fi. tit. xij. par. vj. Credo
 tū isto casu q³ filius naturalis deberet alimenta-
 ri ab isto auo si suis laborib⁹ se ne queat alime-
 tari p ea que supra dicit. in. h. casu qū ab intesta-
 to aut talis filius naturalis habz legitimā sobo-
 lem. & tunc talis pater in nihilū succedit. vt in.
 d. l. r. tit. v. li. iij. foro. l. & l. v. supra. eo. Aut nō
 habet legitimā sobolē sed habet sobolē natura-
 lē tū & tunc etiā in nihilū succedit. qz due vni-
 cie de duodecim applicatur predicte soboli. vt i
 d. authē. licet. & in. d. l. viij. tit. xij. par. vj. qz stan-
 tibus filiis etiā naturalibus auus illegitim⁹ nō
 succedit: vt notat in. l. vj. supra. eo. licet secus es-
 set si talis auus esset legitim⁹. vt in. d. l. vj. Aut
 non habz sobolē legitimā & naturalem nec na-
 turalem tantū: & tunc succedit in duas vncias d
 duodecim vt tenet Jo. fa. in. h. repetitis. l. ij. co.
 in. fi. in. fi. d. seruili cognat. & cin⁹ in authē. itaqz
 C. cōia. de successio. & bar. in. d. l. si gener. & abb.
 in. d. c. rāta. & est tex. & ibi bal. in. d. l. si C. de nae-
 tu. libe. & in. d. l. viij. tit. xij. par. vj. ¶ Et in ma-
 teria tene semp menti q³ in oībus casib⁹ in qui-
 bus filius spurius succedit vel non succedit pa-
 tri in eisdem pater succedit vel nō succedit filio
 vt tenet bar. l. d. l. si gener. & bal. in. d. l. si. & abb.
 in. d. c. tanta. & prepositus in. d. c. cum haberet.
 & est tex. in. d. l. si. & in. d. l. viij. & in quibus casib⁹
 bus filius succedat/ v^l nō succedat p³ vide. in.
 l. ix. supra proxima. & supra ista. l. numero. iij.
 ¶ Et que dicta sunt in parte/ habent etiā lo-
 cum in auo. De q³ vide q³ dixi supra numero. iij.
 10 ¶ Decimo dubitatur ad quē pertineant bona
 quoz filius vel pater naturalis tantum nō sunt
 capaces vltra duas vncias/ vt supra fuit dictus.
 Et dicatis q³ pertinent ad parentes propinquo-
 res legitimōs & naturales: vt r3. Bal. & Pau.
 de La. in. l. pe. ante fi. C. de legit. heredi.
 11 ¶ Undecimo dubitatur q³ inter ascendentes in-
 ter se admittant ad successiōē descēdentiū ab
 intestato circa q³ breuiter dic q³ aut descēden-
 tes habēt filios legitimōs & naturales: & tūc af-
 cendētes in nihilū succedūt vt in authē. in succe-
 ssiōē. C. de suis & legi. here. & in authē. de here.

que ab intesta. de se. h. cōsequens. coll. ix. & in. l.
 iij. tit. xij. par. vj. & in. l. vj. supra. eo. Aut nō ha-
 bent filios legitimōs & naturales & tūc aut ta-
 les descendentes sunt legitimī & naturales aut
 legitimī tantum aut naturales tū. In primo ca-
 su qū sunt legitimī & naturales: aut stant pater
 & mater & equaliter cōcurrunt & admittunt/ ex-
 clusis auo vel auia tā paternis qz maternis. vt
 in authē. defuncto. & ibi glo. & do. C. ad tertu. &
 tenet Cinus & do. in. l. quod scitis. C. d. bonisqz
 libe. & cinus in authē. Itaqz. C. cōia. de succes-
 & Jo. Fab. in. h. fi. in. fi. de seruili cogn. & est tex.
 in. l. iij. tit. xij. par. vj. Itē excludunt etiā in fra-
 tres & sorores defuncti. vt in. l. vj. supra. eo. licet
 tex. in. d. authē. defuncto. & in. d. l. iij. disponant
 contrariū/ que iura in hoc pūcto sunt correcta
 per. d. l. xij. aut stat solus pater/ vel sola mater: &
 dic idem per oīa/ vt in precedēti primo casu/ vt
 in. d. authē. defuncto. & ibi gl. & do. & tenet cinus
 in. d. authē. itaqz. & Jo. fa. in. d. h. fi. & est tex. in. d.
 l. iij. & in. l. vj. supra. eo. in quantum dicit/ por su-
 ordem. id est vt primo admittatur p³ vel m³ & tū
 eius defunctū au⁹ aut nō stat p³ nec mater sed
 stat auus vel auia & tunc aut stant auus & auia
 ex vno latere tū/ scz ex parte m³is vel ex parte
 patris vel stat solus auus vel sola auia/ & tunc il-
 li soli vel solus vel sola referendo singula singu-
 lis admittunt/ vel admittit vt in. d. authē. defun-
 cto. & ibi gl. & do. & tenet cin⁹ in. d. authē. itaqz
 & Jo. fa. in. d. h. fi. & est tex. in. d. l. iij. Qd pcedit
 etiā exclusis fratribus & sororibus defuncti per
 d. l. vj. supra. eo. aut stant auus & auia ex parte
 patris & etiā auus & auia ex parte matris & tūc
 auus & auia ex parte p³is habebunt medietate
 tem honozū: & auus & auia ex parte matris aliā
 medietatē/ vt in. d. authē. defuncto. & ibi gl. Qd
 intellige verum in bonis acquisitis p tales nec
 pōtes sec⁹ tū est in bonis/ q³ habuerūt ex linea
 paterna/ qz in illis succedūt dūtaxat auus vel a-
 uia ex parte p³is/ & in acquisitis ex linea mater-
 na dūtaxat succedūt auus & auia ex linea mater-
 na/ vt est casus vnicus scd3 Bar. & Pau. d. ca:
 ibi in. d. l. qd scitis. h. in autem. C. de bonisqz li-
 be. & pro ista cōclusionē est tex. in. l. r. tit. vj. lib.
 iij. foro. l. sed bal. in. d. authē. defuncto. in. j. co. in
 fi. & in. d. l. quod scitis. in. ij. col. & ibi sal. & idem
 sal. in authē. itaqz. C. cōia. de succes. tenent con-
 trariū: immo q³ succedunt eq³liter in oībus bo-
 nis vndecunqz peruentis. & dicit/ q³ tex. in. d. l.
 qd scitis non pbat cōclusionē Bar. & Pau. &
 ista vltima opinio bar. & sal. approbatur hodie p
 tex. in. l. iij. tit. xij. par. vj. & ita est tenendum/ cū
 leges partitarum sunt hodie approb³ & le-
 ges fori non/ nisi quatenus sunt vsit³ vt in. l.
 j. supra. eo. ¶ Et idem est/ qū ex vno latere stat

solus autem vel sola auita / et ex alio latere stant a
uius et auita: nam tantum habebit ille solus vel
sola: quantum alij duo ex alio latere / vt in. d. au
then. defuncto: et ibi glo. et docto. et est tex. in. d.
l. in. ritu. xij. par. vj.

¶ Aut tales descendentes sunt legitimi tan
tum / et tunc mater naturalis preferitur patri vel
aui legitimo tantum / vt in. l. h. g. obijctur. ff.
ad Tertulia. et ille tex. in hoc hodie non est cor
rectus: vt tenet Pau. de Ca. in. d. authen. de
functo. in princi.

¶ Aut tales descendentes sunt naturales tan
tum / vel spurij / et tunc mater preferitur patri / vel
aui vt in. l. hac parte. et in. l. si spurij. ff. vnde
cognat. et ita tenet Sal. in. d. authen. defuncto in
fi. Quod intellige verum / nisi in duas vnitas
que ab intestato applicatur patri naturali per
tex. in authen. l. s. C. de natura. libe. et ita tenet sa
lice. in. d. authen. defuncto.

¶ Predicta tamen intellige vera / preter q̄s in
filiis clericorum / vel incestuosis / vel adulterinis
per ea que dixi in. l. ix. supra proxima.

¶ Item que dicta sunt in aui vel auita / ha
bent etiam locum in pro aui vel pro auita / cum
eadem sit ratio per tex. in. d. authen. defuncto /
et ita tenet glo. pe. ibi et Dotaluus in. l. x. ritu.
vj. lib. iij. foro. l. in parte abuelos.

¶ Item nota / q̄ in omnibus casibus. in qui
bus mater admittitur ad successionem descen
dentium / debet intelligi verum / nisi conuolauit
ad secundas nuptias vt per glo. et docto. in.
d. authen. defuncto. de quo vide que dicam in.
l. xv. infra eo. Item intellige verum / preter q̄s

si non perierit tutorem filijs dari. de quo vide
que dixi in. l. vi. supra eo. Item intellige verum
nisi filijs pupillis sit facta substitutio. De quo
dic / vt dixi in. d. l. vj. supra eo. Item qualiter de
scendentes inter se admittantur ad successio
nem ascendentium / vide in. l. viij. supra eo.

¶ Duodecimo dubitatur / si hereditas alicui
ius deferatur proximioribus parentibus / an
ista proximitas debeat considerari tempore mor
tis ciuilibus / vel tempore mortis naturalis Et
ius in. l. nec nos. C. de capti. et postumi. reuer.
tener q̄ debet considerari mors ciuilibus / et non
naturalis. de quo vide per Bar. et docto. in. l.
qui se patris. C. vñ libe.

¶ In eadem lege ibi: no le pueda mādār mas
dela quinta parte. Hoc videtur verum stanti
bus filijs legitimis et naturalibus: si tamē non
stant / tunc talis pater poterit dari filijs spurjis
quod voluerit. argumento tex. in. l. ix. ritu. v. et
in. l. i. ritu. vj. lib. in. foro. l. et stantibus ascenden
tibus poterit dare tertiam partem bonorum /
vt in. l. vj. supra eo. Sz certe lex ista a parte dispo
nit contrariū. Qd colligitur ex versiculo. pero
si el tal h̄ijo. vbi duntaxat cōceditur respectu si
lij naturalis / ergo nō respectu filij spurij: ma
xime q̄ lex ista in principio ponit regulā q̄ ponit
filio spurio dari quinta duntaxat. postea excepit a
regula filium naturalē. Mā certū est q̄ casus exce
ptus firmat regulā in contrariū. vt in. c. qua. et
ibi Abb. de coniugio leprosoꝝ. De quo vide
per Alex. in additio. ad Bar. in. l. nam quod. g.
si in parte si cui. ff. de peni legata. et hoc vltimū
videtur de iure veri. teneatis menti predicta.

Lex. xj.

¶ Que no se pueda dubdar quales son hijos naturales: ordenamos y manda
mos que entonces se digan ser los hijos naturales, quando al tiempo que nascie
ren, o fueren concebidos sus padres podian casar con sus madres justamente sin
dispensaciō: con tanto que el padre lo reconozca por su hijo: pnesto que no aya teni
do la muger de quien lo bouo en su casa, ni sea vna sola: ca concurrriendo en el hijo
las calidades suso dichas, mandamos que sea hijo natural.

1 Filius naturalis quis hodie dicatur.
2 Filius adulterini / et incestuosi / et filij cleri
corum non dicuntur filij naturales.

1 M. l. xj. Nota ex ista. l. q̄ hodie filius natu
ralis dicitur ille / qui est natus ex soluto et
soluta licet non sit vnica / nec retenta in domo
dum tamen tempore conceptionis vel natiuita
tis eius pater et mater sint habiles ad contra
hendum inter se matrimonium si vellent absq̄
dispensatione. et in hoc iste tex. est valde notabi
lis. per quod corrigitur rex. et q̄ ibi notat. Bar.
et docto. in. l. si. ff. de concubinis: et in. l. s. eo. ritu.

et per Bal. et doc. in authen. licet. C. de natura
li. liberis. vbi concluditur / q̄ ad hoc / vt talis fi
lius dicatur naturalis / requiritur q̄ eius ma
ter sit vnica retenta in domo.

¶ Ex quo infertur q̄ filij nati ex adulterio / si
ue adulterium cōmitatur ex vtraq̄ parte tam
ex parte patris quā ex parte matris. siue ex par
te patris vel ex parte matris tantum. Item nō
lij incestuosi / et filij clericorum / vel monachorū
vel monialis / non sunt nec possunt dici filij na
turales cū inter patrē et matrē eoz nō possit ma
trimoniū contrahi. vide q̄ dixi in. l. ix. supra eo.

Lex. xij.

¶ Si alguno fuere legitimado por rescripto, o privilegio nuestro, o de los reyes que de nos vinieren, aunque sea legitimado para heredar los bienes de sus padres, o madres, o de sus abuelos: y despues su padre o madre, o abuelos ouieren algun hijo, o nieto, o descendiente legitimo, o de legitimo matrimonio nascido o legitimado por su siguiente matrimonio el tal legitimado no pueda suceder con los tales hijos, o descendientes legitimos en los bienes de sus padres ni madres ni de sus ascendientes ab intestato ni ex testamento: salvo si sus padres, o madres, o abuelos en lo que cupiere en la quinta parte de sus bienes podian mandar por su anima les quisieren alguna cosa mandar que hasta en la dicha quinta parte bien permitimos que sean capaces y no mas: pero en todas las otras cosas ansi en suceder a los otros parientes como en honrras y preeminencias que há los hijos legitimos: mandamos que en ninguna cosa difiera de los hijos nascidos de legitimo matrimonio.

- 1 **F**ilius legitimatus an admittatur ad successionem cum filiis legitimis & naturalibus.
- 2 Filius legitimatus non stantibus filiis legitimis & naturalibus an succedat
- 3 Filius legitimatus tempore quo non stant filii legitimi & naturales/ si postea nascantur legitimi & naturales/ an succedat cum eis.
- 4 Filius legitimatus an succedat parentibus patris.
- 5 Legitimatus quo ad spiritualia/ an censeatur legitimatus quod ad temporalia.
- 6 Si pater donat vel relinquat aliquid filio spurio contra dispositionem legalem/ si postea legitimetur/ an reconualescat donatio vel relicum.
- 7 Habens tres filios vel plures spurios/ si vnt eorum donauit & postea omnes legitimauit an talis filius teneatur talem donationem fratribus conferre.
- 8 Princeps an possit legitimare proprius filium.
- 9 Papa an possit legitimare in terris subiectis principi seculari.
- 10 Princeps an possit legitimare quo ad successionem in terris subiectis ecclesie.
- 11 Hered subsequens matrimonium legitimatur filii antea nati.
- 12 Filius natus in adulterio non legitimatur per subsequens matrimonium.
- 13 Filius incestuosus natus ex consanguinea & consanguineo/ an efficiatur legitimus/ si postea sequatur dispensatio.
- 14 Legitimari per subsequens matrimonium/ an sint vere vel ficto modo legitimi.
- 15 Filii nati ex christiano/ & infideli/ an legitimantur per subsequens matrimonium.
- 16 Filius clerici in minoribus constituti/ ordinibus/ an legitimetur per subsequens matrimonium.
- 17 Quibus modis quis possit legitimari.
- 18 Filius legitimatus gaudet nobilitate parentum.
- 19 Filius bastardus/ an gaudeat nobilitate patris vel parentum.

In l. xij. Nota ex ista. l. qd filius legitimatus non succedit cum filiis legitimis & naturalibus ex testamento nec ab intestato/ preter qd in quinta parte. si sibi relinquatur/ non alias. per quod corrigitur tex. & que ibi notant docto. in l. communium. § si. C. de natura. lib. & quod notat Bal. in l. cum quis. co. titu. vbi concluditur qd filius legitimatus succedit cum legitimis & naturalibus. Hoc tñ fallit in filio legitimato p subsequens matrimonium/ qui succedit cum filiis legitimis & naturalibus: vt in l. cum quis: & in l. nuper. & in auth. ibi posita. C. de natura. libe. & in c. tanta. qui filii sint legitimi. de quo vide qui infra dicam.

¶ Sed circa premissa primo dubitatur vtrū si filius legitimatus non stantibus filiis legitimis & naturalibus/ succedat patri. Et credo qd sic p tex. in d. l. cū quis. in fi. & ita tenet expresse Jo. Fa. ibi. & est etiam tex. in auth. quibus modis natura effici. sui. § nulli. colla. vij. & est etiā de mēte huius. l. in quantum dicit / qd stantibus filiis legitimis & naturalibus/ non succedit legitimatus/ ergo a contrario sensu si non stant succedit.

¶ Secundo dubitatur vtrū filius legitimatus tempore quo non stabant filii legitimi & naturales si postea nascantur legitimi & naturales succedat cum eis. Et bar. in l. ex facto in. ii. co. ff. de vulg. & pupi. tenet qd sic. Et idē tenet Abb. in c. p. venerabilē. in pe. co. qui filii sint legitimi. & Bal. in l. eā quā. in. xj. co. in. prin. C. de fideico. sed hodie contrarium disponitur per. l. nostram/ in quantum dicit: y despues su padre. & in hoc lex nostra est notabilis.

¶ Tertio dubitatur vtrū filius legitimatus succedat parentibus patris vel matris. Et dicatis qd sic loquendo de filio legitimato p rescriptum principis. vt in auth. quibus modis natura. effici sui. § tribus. & § qualiter. & ibi Bar. colla. vij. & i auth. quibus modis natura. efficiā. legitimi. & ibi Bar. colla. vij. pro qua cōclusionē est hic tex. in versu.

In d. c. tanta et in l. ij. in fi. tit. xv. par. iij. etiā in
 terueniente ignorantia parentū. vt tenet Abb.
 et do. in d. c. tanta licet glo. ibi in hoc ultimo af-
 firmet contrarium. q̄ communiter reprobat̄.
13 ¶ Et idē est in filiis incestuosis natis ex cōsan-
 guineo et cōsanguinea q̄ nō legitimant̄ p̄ subse-
 quēs matrimoniu: vt tenet Abb. et do. in d. c. tā-
 ta in pe. et fi. co. et Bar. in l. in cōcubinaru. ff. de
 cōcubinīs: et Joan. Fab. in §. fi. Insti. de nup.
 ¶ Et idem est vbicumq; coitus nō poterat esse
 vxoris tempore conceptionis: filiorum/ obstāre
 alio quo impedimento non delectibit: nisi per dis-
 pensationē/ qz tunc tales filij non legitimantur
 p̄ subsequēs matrimoniu. vt tenet Abb. i. d. c. tā-
 ta. et Bal. in l. et si contra. C. de nup. et Bar. i. d.
 l. in cōcubinaru. et Jo. fa. in. d. §. fi. ¶ Sed dubi-
 ratur/ si quis cōtrahat matrimoniu cū cōsangu-
 nea vel affine in gradu prohibito: et ex illo matri-
 monio nascuntur filij/ et post filiorū natiuitatez
 sequat dispensatio vtrū tales filij. ante dispensa-
 tionem procreati sint legitimi/ vel ne. et bal. no-
 tabiliter in d. l. et si cōtra. C. de nup. tenet q̄ ta-
 les filij nō sunt legitimi. et idē bal. i. c. §. natura-
 les. in. fi. si de feu. fuerit p̄trouersia inter domi-
 et agnatū et idē tenet Bar. in l. cū qui. ff. de sta-
 tu hominū. Ad qd bene faciunt notata p̄ Abb.
 et do. in d. c. tāta. in fi. co. et idē tenet Abb. in d.
 c. p̄ venerabile. in. iij. co. Qd rñ intellige vtrū/
 p̄ter qz si papa in dispensatione expresse legi-
 timat matrimoniu put ex tunc sicut si a p̄ncipio
 fuisse legitime cōtractū: qz tunc tales filij sunt
 legitimi: vt tenet Abb. in c. per venerabiles. in
 iij. co. l. fi. Itē limita/ qñ eoz p̄ et mater essent
 ignorātes impedimēt: vt tenet Bar. in d. l. cū
 qui. Itē limita/ qñ papa in dispensatione expre-
 sse legitimauit filios tā natos. vt tenet Bal. in
 l. cum quis in fi. C. de natura. libe. Et idē tenet
 C. inus. quē ibi refert et sequit̄ Alex. in addi. ad
 Bar. in d. l. cum qui. ff. de statu homi. de q̄ vi-
 de prepositū in d. c. tanta. et latissime et meli⁹ qz
 alibi in d. c. per venerabilem. §. quod autem.
 ¶ Itē nota q̄ matrimoniu cōtractū in articu-
 lo mortis valet taliter q̄ per eū legitimant̄ filij
 iam nati et nascituri: et ita tenet C. inus in l. nup.
 C. d. natura. libe. et idē tenet ibi Bal. et Jo. fab.
 in l. cū quis. eo. tit. de q̄ vide per bal. in. c. §. na-
 turales. in. ij. co. in fi. si de feu. fuerit controuer.
 inter domi. et agna. et per Abb. et per zachariā
 in addi. ad euz. in. c. cōmissus. de sponsa. et in. c.
 ij. de cōiungio leprosoz: et per prepositū in d.
 c. tāta. ¶ Itē filij de quibus supra legitimantur
 per subsequēs matrimoniu/ etiā si in medio in-
 terueniat aliud matrimoniu: vt tenet Jo. Fab.
 et Bal. i. d. l. cū quis. C. de natu. libe. de q̄ vide
 Prepositum in d. c. tanta. vbi poteritis videre

alia que pertinent ad istam materiam.
14 ¶ Decimo dubitat/ vtrū legitimari per subse-
 quens matrimoniu sint vere vel ficto modo le-
 gitimi ad hoc vt cōprehendatur sub statuto vl
 lege de filiis legitimis loquente. De q̄ vide per
 Bal. in d. l. eā quā. in. xi. co. C. de fide. co. et per
 Abb. in d. c. tāta. et per Bal. in d. l. nuper. C. d.
 natura. libe. et latissime Prepositum in d. c. per
 venerabilem. in. §. quod autem.
15 ¶ Undecimo dubitatur/ vtrū filij nati ex ch̄tia
 no et infideli legitimant̄ per subsequēs matrimo-
 nium. De q̄ vide per Abb. et do. in d. c. tanta.
16 ¶ Duodecimo dubitat/ vtrū filij clerici in mi-
 noribus ordinibus cōstituti legitimant̄ per subse-
 quens matrimoniu. et Jo. fab. in d. l. cū quis. in
 fi. C. d. natu. libe. tenet q̄ sic: et idē tenet Bal. i.
 c. §. naturales. in. ij. co. in. fi. si de feu. fuerit cō-
 trouer. inter domi. et agna. in vlibus feudo. Sed
 tamen dic melius/ vt per Bar. in l. in concubio-
 natu. ff. de concubinīs. vbi conclusiue tenet/ q̄
 si talis clericus esset beneficiatus tempore nati-
 uitatis filij talis filius non legitimatur per sub-
 sequens matrimoniu: si tamen non esset benefi-
 ciatus/ tunc legitimat̄. Et idē tenet Prepositus
 in d. c. per venerabilem. §. quod autem. in. v. co.
 quī filij sint legitimi quem vide.
17 ¶ Decimotertio dubitat/ quibus modis quis
 possit legitimari. et dicatis q̄ pluribus modis.
 vno mō p̄ rescriptū principis: vt in authē. q̄bus
 modis natura. efficiā legitimi. col. vj. et in l. iij.
 tit. xv. par. iij. et in. c. per venerabilem. §. quod
 aut. q̄ filij sint legit. de q̄ vide ibi late p̄ prepo.
 ¶ Alio modo per oblationē curie: vt l. l. cōmis-
 sum. C. de natura. libe. alias in l. cōmissū. et in
 l. v. tit. xv. par. iij. ¶ Alio modo per subsequēs
 matrimoniu: vt in l. nup. et i. d. c. tanta. ¶ Alio
 modo scd̄s formā rex. in authē. Itē si quis libe-
 ros. C. de natura libe. et in l. vj. tit. xv. par. iij. d.
 quo vide late per bar. in suis questionibus. l. q.
 xj. et vide gl. in. c. per tuas. q̄ filij sint legit. et ce-
 polā in suis cautelis in cautela. cclxviij. Item
 vide alios sex modos legitimandi p̄ prepositū in
 d. c. per venerabilem. in. §. quod autem.
18 ¶ In eadē lege i fine nota ex ista. l. q̄ legitima-
 rus gaudet nobilitate parentū. Et idem dispo-
 nit rex. in l. ix. infine titu. xv. par. iij.
19 ¶ Sed circa p̄missa dubitat vtrū filius bastar-
 d⁹ gaudeat nobilitate parentū. Circa qd breui-
 ter dic: q̄ aut loq̄mur in filio naturali aut in fi-
 lio spurto adulterino vel incestuoso. in p̄mo ca-
 su quādo in filio naturali dicatis/ q̄ de iure cō-
 muni talis filius nō gaudet nobilitate: vt tenet
 Bar. et Joā. de pla. in l. §. in. v. co. C. de digni-
 ta. lib. xj. et Bar. in l. pronuntiatio. ff. de verb.
 signi. et in l. tutelas. ff. de capitīs d̄minu. et bar.

Bar.
tenet
de iur.
e. 27a

v. g.
in l. q.
tit. 15.
total.
nobilit.
p. 3. p.
3. n. 4
162

de docto. in. l. ff. C. de verb. signi. et Bal. in. l. ex libera. C. de suis et legi. here. et in. l. generaliter s. j. C. de insti. et substi. et glo. in. prin. insti. d. ser uili cognata. et ibi Joā fab. et glo. in. clemē. vna. d. baptis. sed d. iure regni talis fili⁹ naturalis gaudet nobilitate parentum. vt est rex. notabilis in l. s. titu. xj. par. vij. Sed rex. noster videtur velle contrarium in quantum dicitur qd filius legitimus gaudet tali nobilitate / a contrario ergo sensu filius nō legitimus nō debet gaudere. S3

dic qd argumentum a contrario sensu nō est validum / qñ reperitur contrariū determinatū vt notat per Abb. et docto. in. c. a nobis de sententia exco. sed in casu nostro reperitur contrariū determinatum per. d. l. partite. ergo. et c. In secundo casu quando loquimur in filio adulterino incestuoso vel spurio / dicatis / qd talis filius non gaudet nobilitate parentum / per iura superius allegata / cum quibus concordat rex. in. l. s. titu. xxij. lib. iij. foro. l.

Lex. iij.

CPor evitar muchas dudas que suelen ocurrir cerca de los hijos que maeren rezien nascidos sobre si son naturalmente nascidos, o son abortiuos. Ordenamos y mandamos, que el tal hijo se diga que naturalmente es nascido y que no es abortiuo, quando nascio viuo todo, y que alomenos despues de nascido viuió veinte y quatro horas naturales, y fue baptizado antes que muriese: et si de otra manera nascido murio dentro del dicho termino, o no fue baptizado: mandamos que el tal hijo sea hauido por abortiuo, y que no pueda heredar a sus padres, ni a sus madres, ni a sus ascendientes: pero si por la ausencia del marido, o por el tiempo del casamiento claramente se prouasse que nacio en tiempo que no podia viuir naturalmente: mandamos que aunque concurren en el dicho hijo las calidades suso dichas, que no sea hauido por parto natural ni legitimo.

1 **F**ilius abortiuus non succedit patri / nec matri / nec parentibus.

2 Quis dicatur filius abortiuus.

3 Filius monstruosus an succedat.

4 Quis dicatur filius monstruosus.

5 Filius si nascatur viuus non concurrentibus qualitatibus de quibus in hac. l. licet non emitat vocem: succedit cū quadam modificatiōe.

6 Filius licet nascatur niger / psumitur legitim⁹

7 Filius psumitur legitimus / licet probeatur eius matrem adulterum commisisse cum modificatiōe de qua hie.

8 Filius natus ex bestia an succedat.

9 Posthum⁹ natus post secūdas nuptias incontinenti cōtractas post mortē primi mariti: an psumatur esse filius prim⁹ vel secūdi mariti.

1 **I**n. l. xij. Nota ex ista. l. qd filius abortiuus nō succedit nec matri nec parentibus / et idem disponit rex. in. l. v. p. r. s. abortu. cum lege seq. C. de posthu. heredi. insti.

2 **S**ed circa pmissa primo dubitatur / qd dicatur filius aborti⁹. Et dicatis qd oīs ille vel illa qui nascitur mortu⁹ dicitur aborti⁹. vt in. d. l. v. p. r. s. abortu. cum. l. seq. et in. l. xvj. titu. vj. par. vj. Qd pcedit etiā si nascatur viu⁹ / si nō fuerit baptizatus / et nō vixerit per spatium viginti horarū naturalium / vt disponitur in. l. nostra / que ad hoc est valde notabilis / licet cōtrariū disponatur per rex. in. d. l. v. p. r. s. abortu. cum. l. seq.

ubi disponitur / qd si nascatur viu⁹ / nō dicitur aborti⁹ / etiā si nō fuerit baptizatus. Que iura i hoc sunt correcta per ista. l. **E**t quando quis dicatur baptizatus vel nō / vide per Alex. in. l. iij. i fine principij post glo. et docto. ff. de acquiren. possessio. **E**t p predicta procedunt instanti / qd non sufficit qd sit baptizatus / si non vixerit p dictum tempus. xxij. horarū / vel eōtra nō sufficit qd vixerit illud tempus / vel etiā plus / si non fuerit baptizatus per. l. nostram in quantum dicitur / despues de nascido viuio veinte y quatro horas naturales y fue baptizado. **M**ā hec dicitur / et est cōditiōnalis copulatiua ad cui⁹ verificatiōne requiritur vtramqz partem verificari / et non sufficit vna illaz adimpleri / vt ē rex. et ibi Bar. et do. in. l. s. is qui ducēta. s. vtrū. ff. d. reb⁹ dubijs. et notatur p Bar. et do. in. l. s. ff. de condi. et demonst. et est etiā rex. clar⁹ in. s. si plures. insti. de heredi. instituē. et p ista cōclusiōe est etiā rex. in. l. iij. tit. vj. li. iij. foro. l. de qd vide ibi per **D**otaluū i gl. y fuere batizado. **R**estat ergo cōclusiō qd si talis fili⁹ fueret baptizatus et vixerit p dictū tps xxij. horarū / dicitur partus legitimus / et per cōsequēs succedit patri et matri / et parētib⁹. qd itel. ligge verū / preter qd si nascatur tali tēpore / quocundū cursum naturalē sit certū non posse viuere / qz tunc l3 sit baptizatus et viuat spatij. xxij. horarū / nō succedit vt est casus in. l. nostra. in

Abateria. l. xiiij.

¶ Et idem tenet Pau. de ca. in. d. l. vxoris ab ortu. et Alex. in l. qd. certatur. C. de posthu. here. insti. ¶ Sed dubitatur quando dicatur non posse vivere secundum cursum naturalem. Et dicatis quod tunc non posse vivere si nascatur intra septimum mensem vel anteaquam attingat septimum mensem / saltem per duos dies: ut tenet gl. notabilis l. l. i. testato. §. si in parte. Secundo. ff. de suis et legi. here. et pau. d. ca. in. d. l. vxoris abortu. et Alex. in. d. l. qd. certatur. Ad quod benefacit tex. in. l. xvij. in. si. tit. vj. par. vj. que ad literam concordat cum fine huius l. De quo vide etiam per glo. Bar. et docto. l. l. vij. mense. ff. de statu homi. Sed si nascatur in septimo: octavo: vel nono: vel decimo mense: erit partus legitimus secundum cursum naturalem: ut in. d. l. septimo mense. et ibi Bar. et docto. d. quo vide et per Bar. Alex. et docto. in. l. gallus. in. prin. ff. de libe. et posthu. et Pau. d. ca. in. d. l. vxoris abortu: et Alex. in. d. l. qd. certatur. Sed si nascatur post decimum mensem non erit partus legitimus: nec natus secundum cursum naturalem: ut est tex. in. d. l. intestato. §. si. ff. de suis et legi. here. De quo vide per Bar. in. d. l. septimo mense. et per Bar. Alex. et docto. in. d. l. gallus. in. prin.

¶ Secundo dubitatur: utrum filius monstruosus succedat Et dicatis quod non: ut in. l. non sunt liberi ff. de statu homi. Sed dubitatur quis dicatur filius monstruosus: et dicatis quod monstruosus dicitur si habet duo capita: ut tenet glo. in. d. l. non sunt liberi et pau. de ca. in. d. l. vxoris abortu. vel si non habet faciem hominis: vel si habet faciem hominis retro in spatulis: vel si habet oculos retro: ut per Bal. Ang. Imola. et Alex. in. l. quod dicitur. ff. de libe. et posthu. Non tamen dicitur monstruosus: licet habeat sex digitos in una manu: vel etiam quatuor: ut tenet glo. et docto. in. d. l. non sunt liberi ff. de statu hominum et in dictis iuribus.

¶ Tertio dubitatur: si filius nascatur vivus: et fuerit baptizatus: et vixit per spatium xvij. horarum tamen nunquam emisit vocem: an dicatur legitimus et per consequens succedat. Et dicatis quod sic: per tex. in. d. l. vxoris abortu. in. prin. cum. l. seq. et ibi Bal. et

Pau. d. ca. Qd. est verum: nisi nascatur tali tempore: quod sit impossibile: quod possit vivere per finem huius l. et per tex. in. l. xvij. tit. vj. par. v. in. si.

¶ Quarto dubitatur: utrum filius qui nascitur niger dicatur legitimus. Et dicatis quod sic: ut tenet gl. l. qui retet aliquis. ff. de verb. signi. De quo vide per doc. in. d. l. gallus in. prin. et in. d. l. septimo mense.

¶ Quinto dubitatur: utrum quis dicatur filius legitimus si probetur eius matrem adulterium commisisse. Et dicatis quod sic nisi probetur contrarium ut in l. miles. §. defuncto ff. ad. l. Julii. de adulte. et in l. x. tit. xvij. par. in. De quo vide doc. in. l. si vicinus. C. de nup. et per Bal. in. rep. C. de probatio. in. si. col. et per Abb. et docto. in. c. per tuas. de probatio. Quod intelligitur verum: nisi sit natus tali tempore: quod sit impossibile posse ex illo infirmo procreari: ut in. d. l. ix. tit. xvij. par. in. et in. l. xvij. l. si. tit. vj. par. vj. et est etiam tex. in. l. nostra. in. si. ne. De quo vide Cinnus et do. in. l. quidam. C. de posthu. here. insti. ¶ Et quid sit agendum in foro conscientie in casu predicto. vide per Abb. et do. in. c. officii. de peniten. et remissio. et Archiepiscopus florentinum in. ij. parte in. tit. ij. §. iij. in. c. vij.

¶ Sexto dubitatur: utrum filius natus ex bestia succedat. Et dicatis quod non: ut tenet Alex. in. l. qd. certatur. C. de posthu. here. insti. de quo vide glo. et docto. in. l. non sunt liberi. ff. de statu. homi. et in. d. l. gallus. in. prin.

¶ Septimo dubitatur: utrum filius natus post secundas nuptias contractas incontinenter post mortem primi mariti dicatur filius primi mariti vel secundi si nascatur infra novem menses computandos a morte primi mariti. De quo vide late per Bar. Alex. et do. in. d. l. gallus. in. prin. ff. de libe. et posthu. ubi questio ista latissime examinatur: et alia que pertinent ad materiam huius l. videatis per docto. in. d. l. vxoris abortu. cum l. seq. et per Alex. in. l. posthumo. C. de bonorum possessione contra tabulam. ¶ In eadem l. ibi auctor concordat in eadem dicto huiusmodi qualitates suso dictas. scilicet: quod sit baptizatus: et quod vivat per spatium xvij. horarum. ut supra proxime dixi.

¶ Ley. xiiij.

¶ Mandamos que el marido y la muger suelto el matrimonio, aunque casen la segunda, o tercera vez o mas, pueda disponer libremente de los bienes multiplicados durante el primero, o segundo, o tercero matrimonio, aunque aya baido hijos de los tales matrimonios, o de alguno dellos, durante los quales matrimonios los dichos bienes se multiplicaron, como de los otros sus bienes propios que no ouiesse seydo de ganancia, sin ser obligados a reservar a los tales hijos propiedad ni usufruto de los tales bienes.

¶ Et vel vxor licet contrahat secundas nuptias non tenetur reservare proprietatem nec usufructum bonorum durante primo ma-

trimonio acquiritorum filius primi matrimonii. cum limitatione tamen de qua infra.

¶ Mulier que post mortem mariti luxuriata est: non

in figura matrimonij perdit lucra durante ma-
trimonio acquisita.

3 **M**ulier que luxuriose viuit post mortem mari-
ti perdit legatum sibi a marito relictum

4 **M**ulier que luxuriose viuit post mortem mari-
ti su perdat dotem.

1 **I**n l. xiiij. Nota ex ista. l. q. vir: v. vxor licet
contra hat secundas nup. nō tenetur refer-
uare proprietatē nec vsum fructū bonoz durā-
te pmo matrimonio acq̄sitorū filij pmi matrimo-
nij: lz cōtrariū disponat de iure ciuili per tex. in
l. femine. C. de scdis nup. vt tenet expresse jo. fa.
in authē in donatiōe eo. ti. q. l. cū ope jo. fa. ho-
die corrigi per istā. l. que ad hoc est notabilis.

2 **Q**uod tamen intellige verū preter q̄z si talis
vxor luxuriata est post mortem mariti non in fi-
gura matrimonij: q̄ tunc perdit talia lucra du-
rante matrimonio acquisita & applicātur here-
ditibz mariti: vt est tex. notabilis in. l. iij. in fine
tit. iij. li. v. ordina. rega. qd̄ procedit ne dū si ta-
les heredes sint filij sed etiaz si sint extranei. vt
per Jo. lupi d. Pala. rube. in sua repe. c. per ve-
stras fo. xl. in. h. c. iij. co. in versiculo vnum de
mun. & fo. xlvij. & in. f. iij. co. Quod procedit
etiaz si talis mulier postea contrahat matrimo-
niū cum eo/ cuz quo luxuriata est/ vt tenet mul-
tum notabiliter Prepositus post Cardinalem
in. c. tanta in. xv. co. qui filij sunt legi.

3 **S**ed primo dubitatur. vtruz mulier/ q̄ luxu-
riose viuit post mortem mariti/ perdat legatus

sibi a marito relictū. Et dicatis q̄ sic vt i authē.
eisdē penis. C. de secundis nup. De q̄ vide Jo.
lupi in d. repe. in loco iam presallegato.

Secūdo dubitatur. vtrū mulier q̄ luxuriose
viuit post mortē mariti perdat dotē. Et pau. de 4
ca. in consilio. cxxj. in primo volu. & in. l. soroz
C. de his quibus vt indignis: & in. l. fidei comif
sum. C. de fideico. ret q̄ sic. Et idē tenet Petr?
Beraldi in singulari. xlvij. & idē tenet Jo. lupi
in dicta repe. fo. xl. li. h. co. & fo. l. in. in. co. & beu-
zelinas in. c. plerunqz. de donatio. inter virum
& vxorē. Et pro ista cōclusionē facit bene tex. in
d. l. iij. in fi. tit. iij. li. v. ordi. rega. Sed Alex. &
Jas. in. d. l. sorozē. tenent contrariū/ quoz opi-
nio reprobat per Petrus geraldī. & per Jo.
lupi in dictis locis. per ea q̄ pau. de ca. notabili-
ter dicit in dicta consilio. cxxj. & pro ista opinio-
ne. cōtra alex. & jas. facit bene tex. i authē. eisdē
penis. & que ibi notant docto. C. de secundis nu-
ptis. & glo. & do. in authē sacramentum. C. qm̄
mulier officio tutel. & tex. in. l. fi. eo ritu. in qua-
rum dicit: pudicitiam suam intactaz conseruet.
Item pro ista parte facit tex. & ibi doctrina do-
cto. in. l. fi. C. ad. l. iulia. de adulte. & in. l. iij. titu.
xvii. par. vii. & Ang. de Bretio. in tractatu ma-
lificiozum. in parte / chemehai adulterato. in.
iij. co. vbi concluditur/ q̄ talis vxor potest acu-
sari de adulterio post mortem mariti/ & obstat
ei petenti dotem exceptio adulteri. Opinio ta-
men Alex. & Jas. est fauorabilior.

Lxx. xv.

En todos los casos que las mugeres casando segunda vez son obligadas a refer-
uar a los hijos del primero matrimonio la propiedad de lo que ouiere del primero
marido, o heredare de los hijos del primer matrimonio, en los mismos casos el va-
ron que casare segunda, o tercera vez sea obligado a reseruar la propiedad dello a
los hijos del primero matrimonio. De manera que lo establescido a cerca deste ca-
so en las mugeres que casaren segunda vez, aya lugar en los varones que passaren
a segundo, o tercera matrimonio.

1 **I**n omnibus casibus in quibus vxor per
transitum ad secundas nup. tenetur refer-
uare filiis primi matrimonij proprietatem bo-
nozū habitozū a primo marito/ vel ex succes-
sione filiozum primi matrimonij in eisdem casu-
bus tenet maritus talē proprietatē reseruare.

2 **Q**ui sunt casus in quibus mulier per transitum
ad secundas nuprias tenetur reseruare proprie-
tatem filijs primi matrimonij.

3 **L**ex nostra verificatur non solū in proprietate
sive dominio directo: sed etia in dominio vtili.

1 **I**n l. xv. Nota ex ista. l. q̄ in omnibus casu-
bus in quibus vxor per transituz ad secun-
das nup. tenet reseruare filijs primi matrimo-
nij proprietatē bonozū habitozum a primo ma-

rito v' ex successiōe filiozū primi matrimonij in
eisdē casibus tenetur vir talē proprietatē refer-
uare predictis filijs. & idē tenet gl. q̄ cōmuniter
approbat in. l. femine. §. illud. C. de scdis nup.

Sed dubitatur/ q̄ sunt casus in quibus vxor
tenetur talē proprietatē reseruare. Circa quod 2
breuiter dic q̄ aut loq̄mur in bonis acquisitis
successione filiozū: aut in bonis relictis vxori p
primum maritum. In primo casu quādo in bo-
nis acquisitis successione filiozū aut mater suc-
cedit talibus filijs ab intestato: aut ex testamen-
to. In primo casu quādo ab intestato aut loq̄-
mur in bonis que predicti filij habuerunt a pa-
tre/ & tunc siue mater contrahat secundas nup-
rias ante mortem predictozū filiozum/ siue post

est. l. 4. to
l. lib. 5. re
capitatio.
hodie

semper tenetur referuare proprietate/ solo vsu fructu sibi retento: vt in l. mater. C. ad tertulia. et ibi comuniter doc. et in l. femine. §. illud. C. de secundis nup. **¶** Aut loquimur in alijs bonis que filij aliunde habuerunt: et tunc aut talis mater primo successit predictis filijs anteaqz contraheret secundum matrimonium et succedit pleno iure/ licet postea sequatur secundum matrimonium: vt in dicta l. mater. in versi. in. vero: et ita tenet ibi glo. in parte/ coniungit in prin. et ibi pau. de ca. et do. in. d. l. femine: et in auth. ex testamento. eo. ti. aut primo contraxit secundum matrimonium: et postea successit: et tunc solo vsu fructu sibi retento tenetur referuare proprietatem: vt tenet glosa Boa. fab. et pau. de ca. in. d. l. mater. p. tex. in l. femine §. sed et si quis. C. de secundis nup. et cum ista opinione transit sic simpliciter Bar. sed bal. ibi est in solitaria opinione/ dicens/ qd si filij non fuerunt testari siue mater succedat anteaqz contrahat secundum matrimonium/ siue postea/ tenetur referuare proprietatem: cuius opinio non videtur continere veritatem vt ex infra dicendis apparet. Sed cum d. l. mater. tenet qd siue mater nubat secundo ante mortem siue post: semper succedit pleno iure. ita tenet etiam gl. in auth. de nup. §. huic nos. in parte si autem intestatus: et in parte hec dicimus. colla. iij. et idem tenet ibi bar. per illam tex. Et pro ista conclusione est etiam tex. in auth. de non eligendo secundo nubē. §. igitur. colla. j. et idem tenet ibi bar. et ista vltima videtur verior et fauorabilior matri: quam p. tunc teneo/ submittendo me tamen correctio vestre.

¶ Sed conclusionem predictam/ qd habet/ qd mater in casibus predictis tenetur referuare proprietatem filijs primi matrimonij **¶** Primo limita/ nisi talis mater contraheret secundo matrimonio de consensu filiorum/ de quorum successione tractatur: qz tunc succedit pleno iure tam in vsu fructu/ qz in proprietate: vt tenet gl. notabilis in auth. de non eligendo secundo nubē. in prin. in parte/ copulantur in vita filia. colla. j. et idem tenet Ange. in d. l. mater. quem refert et sequitur Socin. in tractatu fallentiarum in regula cclxxij. ad quod bene facit doctrina bal. quasi in terminis in l. hac edictali. in. v. co. in prin. in versiculo. sed pone dicit statutum. C. de secundis nup. et idem tenet expresse Ludo. roma. in singulari. cclxvii. incipiente. tu scis. **¶** Secundo limita/ qm talis mater nubere de licentia primi mariti dantis sibi consensum/ et licentiam in testamento vel alias: qz tunc succedit pleno iure: vt tenet bal. in l. j. in. ij. co. in. fi. cu. prin. seq. C. de secundis nup. et in l. filium que habet. C. fami. hercis et idem tenet Socin. in d. regula. cclxxij. et roma. in dicto singulari. cclxvii. **¶** Tertio limita

in matre minore. xv. annorum/ qd propter minore etatem succedit pleno iure: vt tenet notabiliter fortius in dicta regula. cclxxij. ad qd allegat gl. in l. ij. C. si aduersus delictum ad qd et facit rex. in l. ij. et l. l. pe. C. ex qb. causi. in fa. irroga **¶** S3 certe illa glo. hoc non dicit/ et predictae leges loquuntur in alio casu. et reperio qd contrarium tenet expresse bal. in. d. l. in. j. col. C. de secundis nup. quapropter casus iste est dubius propter opinionum diuersitatem/ et ideo cogitare: quia non video alio quem facientem mentionem de ista contrarietate sed licet casus sit dubius/ mihi videtur qd opinio bal. sit verior: ideo quia non reperitur dispositum qd in casu nostro mater propter minore etatem excusetur: et cum lex non dicat nec nos dicere debemus: vt in l. illam. C. de colla. et tenet gl. in l. j. ff. de lega. ij. in quantum dicit/ non memini me legisse. Item quia dicta l. mater. et dicta lex femine loquuntur generaliter: et ita generaliter debet intelligi: vt in l. de pretio. ff. de publici. Item quia regulariter in delictis inter maiores et minores non reperit differentia: vt in l. j. C. si aduersus delictum. maxime quia hic tractatur de lucro captando/ et non de damno euitando: et sufficit qd vitatur vsu fructu toto tempore vite sue. **¶** Quarto limita/ quando tales filij moriunt post pupillarem etatem: qz ad hoc vt talis mater priuet proprietate/ requirit qd filij moriantur infra pupillarem etatem secus si post pubertatem/ quo casu non priuabitur mater: vt dicit notabiliter pau. de ca. in l. oem. C. ad tertulia. sed lz auctoritas dñi Pau. de ca. sit magna/ contrarium credo verum p. tex. i. auth. ex testamento. C. de secundis nup. et in corpore vni de sumitur. §. hinc nos in. versi. si igit. vbi fit differentia an mater succedat ex testamento/ vel ab intestato. Ergo presupponit qd licet filius non testetur/ erat tñ habilis ad testandum/ alias non deserviret de dubio/ qd non est dicendum: vt in l. quod labeo. ff. de carbo. edicto. Item qz proprie loquendo non dicitur mori ab intestato/ qui de iure testari non potuit: licet voluerit. p. tex. in l. j. ff. de suis et legit. here. et tenet glo. et do. in prin. in sti. de heredi. q. ab intesta. de se. de quo late per alex. in l. generaliter. C. de insti. et substi. Item qz priuatio presupponit habitum: vt in l. decē. cu. vulgatis. ff. de verbo. obliga. Item qz licet videat/ qd pau. de ca. teneat predictam opinionem tamen in veritate eam non tenet/ imo loquitur in casu diuerso: scilicet quando mulier luxuriat post mortem mariti/ quo casu priuatur successione filiorum mortuorum in pupillari etate/ sicut priuatur ob non petitum tutorem. qui casus diuersus est a nostro casu d. qd dicit vt dixi l. l. vj. supra eo. **¶** In secundo casu quando mater succedit ex testamento filiorum siue succedat anteaqz contrahat secundo matrimo

idem tenet
Morque So. de
diuist. c. 12.
n. 6. lib. 4. ff.
359. 360.

id est
ceter
in l. 6.
ta. 2.

num siue post / succedit pleno iure. vt in aut. ex
 testamēto. C. de secū. nup. 7 in corpore vnde su
 mitur i aut. d. nup. 7 hinc nos. colla. iij. **¶** Qd p
 cedit etiaz in bonis paternis: vt tenet bal. in. d. d.
 aurb. ex testamē. 7 docto. cōiter in. d. l. mater.
¶ 3° pcedit solū si talia bona relinquntur matri
 per viā institutionis / sed etiam si per viam lega
 ti: vt tenet bal. in. d. aurb. ex testamēto. **¶** In
 scdo casu principali qñ loquimur in bonis vxo
 ri per maritū relictis p viā legati / vel alias est /
 dicendū q talis vxor tenetur reseruare pprie
 ratem filijs primi matrimonij: vt in. l. femine in
 prin. C. de secū. nup. 7 in aut. nup. 7 si vero ex
 pectet. colla. iij. 7 pro ista cōclusiōe est hic tex.
 in quantū dicit: de lo q ouiere del primero ma
 rido. Et idē tenet expresse **Oldrad^o** in consil.
 xxxij. Sed poterit aliquis cū debita instantia
 dicere / q hoc videtur correctū p tex. in aut. ex
 testamē. C. de secū. nup. vbi dicitur / q illud qd
 mater consequitur vt extraneus / non tenetur si
 lijs reseruare. sed in casu nostro talis vxor acci
 pit legatum vt extranea / ergo. 7c. cum legatum
 debeat deduci de quinta parte bonorum q ex
 traneis potest legari vt in. l. xxvij. infra eo. ad
 qd breuiter potest respōderi / q illa iura loquū
 tur in casu diuerso. s. in testamento filioꝝ respe
 ctu matris. Nos vero loqmur in legato a mari
 to relicto. Sed videtur q adhuc nō sit bene sa
 tisfactum ad id quod dicitur / q p̄dicta vxor ca
 pit tanq̄ extranea 7 sic videtur q dicta. l. femi
 ne in prin. in hoc sit correctā. Sed cū hoc dice
 re sit refugiu miserōꝝ: vt notat glo. in. l. filium
 quem habentē. C. fami hercis. 7 legū correctio
 est euitanda. vt in. l. vna. C. de inoffi dorib. 7 i
 c. cū expedit. de electio. li. vj. sit vera solutio q
 iste est casus sp̄tialis / in quo mater est deterio
 ris conditionis / qz quilibet alius extraneus. 7
 potest esse rō infuria quā facit primo marito p
 transitum ad scda vota. Aliud dici nō potest: p
 licet ratio deficeret / sufficit q ita sit scriptū: vt
 in. l. p̄p̄xit. ff. qui 7 ad quib. Nec dicas q die
 tra lex. femine / in hoc si correctā: quia imo con

deficit non

firmatur p tex. in. d. 7. sin vero expectet. qui ē in
 aut. de nup. vnde sumitur dicta aut. ex testamē
 to cū ergo sunt in eodē corpore / nō est credēdū
 q vn^o. 7 corrigat aliū eiusdē legis: maxime / qz
 ista opinio a p̄batur hodie p istā. l. vt sup. dixi.
 qd tñ limita modis de qb^o sup. dictū fuit. Sed
 circa p̄missa dubitat: vtrū maritus per trāsitus
 ad scdas nup. teneatur reseruare filijs p̄mi ma
 trimonij proprietatē legari sibi a prima vxore
 relictā. istā. q. habui de facto / 7 tenui q sic / per
 ea q dixi sup. in prin. huius. l. 7 ita tenet gl. que
 cōiter approbatur in. d. l. femine. 7 illd. C. de se
 cundis nu. 7 est tex. expressus in aut. d. nō elige
 scdo nubē. 7 cū igitur. in versū. Sicut enim pa
 tres. colla. iij. 7 est etiā tex. in. l. ista: 7 istā cōcla
 sionē tenet in terminis **Oldra.** in consil. xxxij. d.
 quo vide q dixi in q̄stione supra proxima. **¶** Li
 mita tñ istā conclusionem modis / quibus sup.
 fuit dictū i matre. **¶** 3° dubitatur / si p̄dicta mu
 lier nō contraxit secundo matrimo. sed vinit lu
 xuriose / an propter hoc priuetur pprietate bo
 noꝝ predictoꝝ. 7 dicatis q sic. vt tenet glo. q
 cōiter appro. in aut. sacramē. C. qñ mulier offi
 tio tute. 7 tenet etiā paul. de ca. in. l. oēm. C. ad
 tertulia. 7 Jo. lupi. de pa. rube. in sua rep. fo. xl.
 in. ij. 7 iij. co. 7 fo. l. in. iij. co. 7 fo. l. in. iij. co. de
 quo vide q dixi in. l. xij. sup. proxima. **¶** 3° **¶** 3°
 nota: q ea q dicta sunt in muliere luxuriose vt
 uente / habent et locuz in viro luxuriose viuēte
 cum ad paria iudicantur per istā. l. 7 per ea q di
 cta sunt. qd est bñ notanduz. **¶** 3° **¶** 3°
 dubitatur vtrū mulier i qb^o casib^o tenetur reseruare pro
 p̄rietatē teneatur p̄stare cautionē de bñ vtēdo.
 et dicatis q sic. per. tex. in. l. vsu fructu. C. d. vsu
 7 habita. de quo vide ibi per do. **¶** In eadē le
 ge ibi la proprietad. **¶** Et an appellatiōe proprie
 tatis in casu nostro comprehendatur non so
 lum dñum directum: sed etiam dñum vtile: vt
 emphiteosis / census / 7 similia vide p bal. 7 do
 in. l. traditionibus. C. de pactis. 7 credo q cō
 prehendatur tam vtile quam directum domi
 nium attenta mente huius. l.

9

*nota de
 Fenet. fabe
 do. m. 14.
 ff. l. lib. 5.
 n. 43. fol. 15.*

3

¶ Ley. xvi.

¶ Si el marido mandare alguna cosa a su muger al tiempo de su muerte de su testa
 mento, no se le cuente en la parte que la muger ha de auer en los bienes multiplica
 dos durante el matrimonio: mas aya la dicha mitad de bienes 7 la tal manda en lo
 que de derecho deuiere valer.

- 1 **¶** **A** Equisita durate matrimonio comunican
 tur inter maritum 7 vxorem simul cohabi
 rantes / non alias.
- 2 **¶** **T**ucra acq̄sita per sponsum de futuro vel pre
 senti cum pecunia sponse / an comunicetur in
 ter sponsos.

- 3 **¶** **T**ucra acq̄sita succes. parentum / an cōcentur.
- 4 **¶** **D**onata vni coniugum / an cōmunicentur.
- 5 **¶** **T**ucra acq̄sita in bello / an comunicentur.
- 6 **¶** **A**cq̄sita per aduocatum vel doctorem / an cō
 municentur.
- 7 **¶** **S**i vsus fructus consolidetur cum proprietate

durante matrimonio/ an communicetur.

8 Acquisita per amafios simul habitantes / an communicentur.

9 Pecunia habita ex pretio rei vendite/ que erat vnius coniugum/ an communicetur.

10 In iuste acquisita/ an comunicentur.

11 Lucra acquisita modo predicto/ licet non acceptata/ transfuntur ad heredes.

12 Omnia bona presumuntur acquisita/ et esse communia: nisi contrarium probetur.

13 Maritus sine licentia vxoris an possit lucra acquisita constante matrimonio alienare.

14 Maritus/ an possit male acquisita restituere de bonis communibus.

15 Si res vnius coniugum pereat constante matrimonio/ an refarcietur de bonis comunibus.

16 Vxor habebit legatum sibi a marito relictum: et etiam tunc iudicetatem bonorum durante matrimonio. acquisitorum.

17 Idem in viro.

18 Legatum factum a marito vxori/ an censeatur factum animo compensandi debitum.

19 Si maritus legat vxori vsu fructum omnium bonorum/ quid habebit talis vxor stantibus filiis vel ascendentibus legitimis/ et naturalibus vel non stantibus.

1 **I**n l. xv. §. Ibi de los bienes multiplicados

Nota ex ista. l. q. bona acquisita constante matrimonio. cōdicantur et equaliter diuiduntur inter maritum et vxorem: et idē disponit tex. in l. j. et in l. si. ti. ij. li. ij. fo. d. l. et in l. j. ti. ij. lib. v. ordi.

reg. quod intellige verum/ interueniente si multa

tancia cohabitacione/ nō alias: qz nō sufficit matrimonium esse contractus/ nisi maritus et vxor

simul cohabitent. p. tex. in d. l. j. ti. ij. li. ij. fo. d. l. et in l. j. et in l. ij. ti. ij. li. v. ordi. rega. in quan-

tuz dicunt. de cōsumo. et idem tenet Dotal. in d. l. j. fo. d. l. et Joā. lupi de pala. rube. in sua repe. fo. xxxij. in. j. co. et fo. xxxj. in. ij. co. ad fi. d. quo

vide melius qz alibi per do. de Segura in rep. l. ynuz ex familia. §. sed et si fundum. fo. ij. in. j. co. cu. j. seq. ff. de lega. ij.

¶ Sed circa pmissa primo dubitatur/ vtruz lucra acquisita p spō-

sus de presenti vel futuro cu pecunia spōse/ cō-

municentur inter eosde spōsos anteaqz simul co-

habitent. et videtur q sic: qz fructus percepti ex

pecunia vxoris ante nuptias contractas/ ouertur in doctrē. vt tenet bal. in l. dotis fructus. per

tex. ibi. ff. de iure doti. et per tex. in l. si ante. ff. solut. matrimo. et in l. videam. §. ante matrimo-

nium. ff. de vsuris. et fructus dotis hodie cōdicantur: vt i iuribus. sup. dictis: ergo. et c. Et pro ista

conclusionē videtur casus in l. xvij. ti. xj. par. iij. et in d. l. si ante. De quo vide dictum. Joā. lupi. in d. rep. fo. xxxj. in. ij. co. ultra medium.

¶ Secundo dubitatur vtruz lucra cōstante matri-

mo. acquisita successione parētuz cōdicentur iter

maritū et vxorē. et dicatis q non: vt in l. ij. ti. ij. li. ij. fo. d. l. et in l. ij. ti. ij. li. v. ordi. rega. Si tñ

cōsanguineus vxoris instituat eius maritū heredem/ vel ecōtra/ si consanguineus maritū in-

stituat vxorē heredem: aut tunc talia lucra cō-

municentur inter maritū et vxorē: vide dictum Jo. lupi in d. repe. fo. xx. in. iij. co. in. §. xliij.

¶ Tertio dubitatur/ vtrū donatio vni cōiugū fa-

cta/ cōdicet inter maritū et vxorē. et dicatis q nō regulariter: vt in d. l. ij. ti. ij. li. ij. fo. d. l. et in d. l. ij. ti. ij. li. v. ordi. de quo tñ vide per Bart. et docto. in l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vulg. et pupi. substituto. et per dictuz Joā. lupi in d. §. xliij. fo. xx. in. iij. co.

¶ Quarto dubitatur/ vtruz lucra acquisita in

bello/ cōdicentur inter maritū et vxorem. de quo quia recipit distinctionem/ vide tex. in l. ij. tit. ij. li. ij. fo. d. l. et in l. ij. ti. ij. li. v. ordi. rega.

¶ Quinto dubitatur/ vtrum acquisita p aduo-

catū vel doctore/ cōdicentur inter maritū et vxorē. et credo finaliter q sic. de quo vide per Dō-

tal. in d. l. ij. ti. ij. li. ij. fo. d. l. et per dictum Joā. lupi in dicta repe. fo. xxxij. in. j. co.

¶ Sexto dubitatur/ si vsus fructus cōsolidet

cū proprietate durante matrimonio/ an cōdicentur inter virum et vxorem cōmoduz vsus fructus

Et Joā. fa. in. §. si cui instituto. d. lega. tenet q sic Sed contra hoc est tex. in l. iij. ff. de iure doti.

Et pro concordia vide dictum Jo. lupi in d. repe. fo. xxxij. in. ij. co. in prin.

¶ Septimo dubitatur vtrū acquisita p amafios

simul cohabitantes cōdicent inter eosde. et Jo. lupi in d. rep. fo. xxxij. in. ij. co. et in. §. operatur

fo. xxx. in. ij. co. cū seq. tenet q sic: licet dubitā-

do. §. ita. q. habui de facto: et fuit iudicatum in contrarium: ideo quia non per omnia equiparantur vxor et amafia: licet in aliquibus equi-

parentur: non equiparatur proprie: et illud qd est simile/ nō est idem: vt in l. quod Merua. ff. d. positi. et lex dicitur loquitur in vxore: ergo nō

debet extendi ad amafiam: vt in l. si. vero. §. de viro. ff. solu. matrimonio.

¶ Octauo dubitatur vtrū pecunia habita ex pre-

tio rei vendite/ q erat vnius cōiugum/ cōdicetur inter maritum et vxorem. Et dicatis q nō: imo

si aliquid sit emptū de illa pecunia/ efficitur p-

prius illius/ cui erat pecunia: vt per dictū Jo. lupi in dicta repe. fo. xxx. in. iij. co. Pro qua

cōclusionē est tex. in l. xj. ti. ij. li. ij. fo. d. l.

¶ Nono dubitatur vtrū iniuste acquisita cōdicentur inter maritū et vxorē. De q vide late p. d. Jo. lupi in d. repe. fo. xxxij. in. ij. co. cum octo seq.

¶ Decimo dubitatur vtrū lucra cōstante matri-

Et §. 62. repe. Pub. 10 n° 4.

monio acquisita transmittantur ad heredes licet non sint acceptata. Et dicatis q sic: vt p doct. de Segura in dicta repe. l. vnum ex familia. fo. xvj. in. ij. co. in. vers. ex quo ego infero.

12 ¶ Undecimo dubitatur/ utrum bona q reperitur p potestate viri et vxoris/ presumantur coia / et durante matrimonio acquisita. Et dicatis q sic nisi cotrarium pberur. vt est tex. notabilis in l. cciij. in. l. stili. de quo vide per Alex. et do. in qui iure. ff. de acqui. posse. et ibi per Andream de Verona in addi. ad Bar. et per dictum Jo. lupi in. d. repe. fo. xxx. in. s. co. cum. iij. seq.

13 ¶ Duodecimo dubitatur/ utrum maritus possit alienare bona durante matrimo. acquisita sine licentia vxoris. et dicatis q sic regulariter: vt in. l. iij. tit. li. v. ordi. rega et in. l. ccy. in. l. styli. Qd intellige verum p contractuz onerosum: secus tñ est per contractuz mere lucratiuum/ puta p contractum donationis: vt tenet bal. in cõs. ciiij in primo volu. De quo vide per. d. Joã. lupi in dicta. repe. fo. xl. in. s. co. et doctorem Segura i dicta repe. l. vnum ex familia. fo. ix. in. j. col. in fi. Itẽ intellige verum/ preter qz si maritus dolose alienasset talia lucra: qz tunc non valeret alienatio in p̄iudiciuz vxoris: vt in. l. iij. tit. iij. li. v. ordi. rega. et in. d. l. ccy. in. l. styli. de quo vide. d. Jo. lupi i. d. rep. fo. xxxix. in. iij. co. in fine. Itẽ intellige verum/ preter qz si marit⁹ ppter suũ delictum talia lucra alienaret: qz tunc non valeret alienatio in p̄iudiciuz vxoris: vt in. l. lxxvij. infra co. de quo vide. d. Jo. lupi in. d. rep. fo. xxxix. l. s. co. et fo. xl. i. s. co. ultra mediu.

14 ¶ Decimotertio dubitatur utrum marit⁹ possit male acquisita restituere sine licentia vxoris de bonis cõibus constante matrimonio acquisitis. De quo vide dictum Jo. lupi in dicta repe. fo. xxxiij. in. iij. co. cum. vij. seq.

15 ¶ Decimoquarto dubitatur si res vnus cõiugum pereat constãte matrimonio/ an refarcietur de bonis cõibus durante matrimonio acq̄sitis. Et dicatis q sic nisi pereat culpa ill⁹ cui iuserat: vt tenet montanus in. l. j. tit. li. iij. fori et Joã. lupi in. d. repe. fo. xxxvij. in. s. co. mihi fol.

16 ¶ In eadẽ lege i p̄l. nota ex ista lege / q vxor. 102. 3. fructum suorum bonoz quid habebit talis vxor dimidietatẽ bonozum durante matrimonio acq̄sitis: et etia 17. d. huiusmodi legato. Et dicatis q stãtib⁹ filijs legitimis et naturalib⁹ habebit solummõ. vsuz fructus quinte partis bonoz: cum tunc nõ possit testator disponere in extraneos respectu propteratis vltra predictam quintã. vt in. l. xxvij. infra co. Et in reliquis bonis / sicut nõ p̄t disponere de proprietate/ ita non potest disponere de vsufructu siue fructu: vt est tex. in aut. no uissima. C. de inofficio. testa. de quo vide ibi gl. et doc. maxime quia fructus dicuntur pars rei.

17 ¶ Et idem dicatis in viro/ cuz sit eadem ratio

et cuz in hoc equiparantur in iure. vt notatur p glo. et docto. in. l. femine. § illud. C. de secundis nup. et in. l. xv. supra proxima: et in equiparatis a iure dispositũ in vno. censetur et dispositum in reliquo: vt in. l. illud. in. p̄m. ff. ad. l. acqui. et in. c. trans lato. de constitutio.

¶ Sed pro maiori cõplemẽto dubitatur / utrum 18 legatum factum vxori / censeatur factũ animo compensandi debitum. Circa qd breuiter dic: q aut loquimur in debitore necessario / aut i debitoze voluntario. Si in debitore necessario aut legauit aliud qz illud quod debebat. et tunc nõ censetur legatum animo compensandi: vt tenet bar. et do. in. l. huiusmodi. § cum pater. ff. de legatis. §. de quo vide omnino Socinũ in tractatu fallentiaruz. in regula. cclxxxij. Aut legauit illud quod debebat / vel tantundem: et tunc aut constat de voluntate testantis / et ei est standuz. vt in. l. creditorem. ff. de legatis. ij. Aut sumus in dubio: et tunc semper presumitur legatus esse relictum animo compensandi: vt in dicta. l. huiusmodi. §. cũ pater. et in auth. preterea. C. vnde vir et vxor. et in. l. si cum dorem. §. si pater. ff. solu. matrimonio. De quo vide ibi late per do. qui ponunt aliquas limitationes. Si loquimur in debitore voluntario: aut constat de eius voluntate / et ei est standũ: vt in. d. l. creditore. ff. de legatis. ij. Aut sumus in dubio / et tunc non censetur legare animo compensandi. vt in. l. creditorem. ff. de legatis. ij. et in. l. si cõpen. C. de here. institũ. et in. l. vna. §. sciendũ. C. d. rei vxori. actio. Et est etia tex. in. l. istã. In tantuz / q si maritus recepit dorem estimataz estimatione que facit emprione: si postea legat easdem res / vel vnã ex illis vxori / etia si leget sub cõmemoratione dotis / nõ censetur legare animo cõpensandi: vt est glo. valde notabilis / que cõiter ap pro. in. l. licinius locusta. ff. de legatis secundo

¶ Et dicitur debitor necessarius / qui incidit in obligationẽ ex legis dispositionẽ absqz facto suo: et voluntari⁹ qui suo facto incidit in obligationem: vt per bar. et docto. in. l. si cum dorem. §. si pater. ff. solu. matrimo.

19 Adde suarium quonia in p̄iudiciuz ampliatã 3. n. s.

ibi vnum fructum quinte partis et noue anime dõmplemẽtum erit ex eo soluendum? circa mat. vi. Couarru. lib. 2. va 2. d. 10. c. 7.

Abateria. l. xvij.

vt in l. fructus. ff. de rei vendica. Et istas cōclu-
sionē in terminis tenet doctor d. Segura in. d.
repe. l. vnum ex familia. fo. xxj. in. ij. co. Et itē
tribus ascendentibus legitimis habebit dunta-
xat vsumfructum tertie partis bonorū per ea q̄
dicta sunt: cuz de illa terra parte duntaxat pos-
sit testator disponere respectu proprietatis: vt

in. l. vj. supra. eo. Sed nō stantib⁹ descendenti-
bus / nec ascendentibus / tunc habebit vsumfru-
ctum omnium bonorum: si sibi relinquatur: cuz
tūc testator possit disponere ad libitū de pprie-
tate totorum bonorum de quo vide Joan. lupi
in. d. rep. fo. xij. in. iij. co. et Sal. et Bal. in. l. quo-
tiens in. fi. co. C. familie hercis.

C. l. xvij.

Quando el padre o la madre mejorar a alguno de sus hijos, o descendientes le-
gitimos en el tercio de sus bienes en el testamento, o en otra postrimera voluntad, o
por otro algun contrato entre viuos, ora el hijo este en poder del padre que hizo
la dicha mejora, o no fasta la hora de su muerte la pueda reuocar quando quisiere:
saluo si becha la dicha mejora por contrato entre viuos ouiere entregado la pos-
session de la cosa, o cosas en el dicho tercio contenidas ala persona a quien la hizie-
ra, o a quien su poder ouiere, o leouiere entregado ante escriuano la escriptura de
ello del dicho contrato se ouiere becho por causa onerosa con otro tercero, assi co-
mo por via de casamiento, o por otra cosa semejante: que en estos casos mandamos
que el dicho tercio no se pueda reuocar sino reseruasse el que lo hizo en el mismo cō-
tracto el poder para lo reuocar, o por algūa causa que segun leyes de nuestros rey-
nos las donaciones perfectas y con derecho bechas se puedan reuocar.

- 1 **M**elioratio filio vel nepoti facta / qñ possit
reuocari / et qñ non possit reuocari.
- 2 **C**asus in quibus ficto modo transfertur posses-
sio absqz traditione.
- 3 **P**ater vel mater an possit reuocare melioratio-
nem quam fecit pre textu minoris etatis in ca-
su quo alias reuocari non possit.
- 4 **P**ater vel mater si primo meliorauerit vnus: et
postea simpliciter non reuocando primā melio-
rationem meliorauerit alius: in casu quo prima
melioratio possit reuocari / quis istorum prefe-
ratur in huiusmodi melioratione.
- 5 **P**ater vel mater si meliorauerit filiam / vt con-
trahat matrimoniu cū Titio ad sustentada o-
nera matrimonij / si moriatur Titus antea qz
substituatur onera matrimonij / an talis meliora-
tio censetur reuocata vel non.
- 6 **Q**uando pater vel mater promissit meliorare /
vel nō meliorare filium vel nepotē / an possit cō-
pelli ad huiusmodi obseruantiam.
- 7 **Q**uib⁹ verbis possit et debeat fieri melioratio.
- 1 **I**n l. xvij. nota ex esta. l. q̄ melioratio regu-
lariter pot per patrē vel auum reuocari ad
libitum: et in hoc lex ista est notabilis.
Quō tñ primo limita / preter qz si fuerit vere
et realiter huic meliorato tradita possessio bo-
norū in melioratione contentorū: qz tunc reuoca-
ri non possit per istam legem. **S**ecdo limita:
quando talis melioratio fuerit facta ex causa
onerosa / puta ex causa dotis: quia tunc nō pos-
set reuocari per istas. l. **E**t idē in donatione
propter nup. q̄ dicitur causa onerosa: vt notat

per gl. et doc. in aut. ex testamento. C. de colla.
Et ista cōclusionem in terminis tenet doc. Se-
gura in repe. l. vnus ex familia. § sed et si fundū.
fo. xj. ff. de lega. ij. Et idē in donatiōe facta fi-
lio clerico causa militie celestis / vt ordinet ad
titulū patrimonij: cū eadē sit rō. vt t3 i terminis
Jo. fa. i. §. fi. insti. de inoffi. testa. **E**t idē vide-
tur in militia terrestri siue seclari. p ea q̄ notat
gl. et d. i. d. au. ex test. attēta mēte hui⁹. l. **T**er-
tio limita / qñ talis melioratio eēt fara causa lu-
di: qz tūc reuocari nō possit: vt t3. do. segura in
d. rep. fo. xj. l. iij. co. cū seq. i. vñ. possit dari quē
videatis **Q**uarto limita / qñ p̄ vel m̄ melio-
rās iurauerit nō reuocare p̄dictā melio. qz tūc
reuocari nō possit. vt t3 do. seg. in. d. loco. fo. xj.
in. iij. co. in vñ. possit dari alia et q̄tra. **S**ec⁹ tñ
esset si p̄ vel m̄ meliorās simpliciter iurasset me-
liorationē nō addito / q̄ nō possit eadē reuoca-
re: qz tūc bñ possit reuocare / vt t3. d. segu. in. d.
rep. fo. xj. i. co. ij. i. fi. **Q**uinto limita in oib⁹ casu
b⁹ in quib⁹ ficto mō trāsferret possessio in filio vel
nepote meliorato interueniente ficta pos. qz in
oib⁹ illis casib⁹ nō possit reuocari: vt t3 idē do.
segu. in. d. rep. fo. xj. in. j. co. in vñ. ex hoc ego in-
fero. p qua cōclusio. ē hic tex. in. l. nra in q̄ntus
dicit. o le onere entregado ante escriuano la es-
criptura dello. nā sup. l. nra dixit q̄ vere fuit tra-
dita possessio. **N**unc vō dicit qñ ficto mō. cū cer-
tū sit q̄ p̄ traditionē instrumenti acquirat ficto
mō possess. vt est tex. in. l. j. C. de dona. et in. l. vñ
i. in. par. in. d. quo vide q̄ lati⁹ infra p̄xie dicā
et p̄ ista cōclusiōe ē etiā tex. in. l. xliij. infra co.

michi. fol.
n. 4. m. Rub.
S. 29.

2 Sed primo dubitatur qui sunt casus in quibus ficto modo acquiritur possessio. et breuiter dicatis: quod primus casus est per clausulam constituti: ut in l. qd meo. in prin. ff. de acqui. pos. et in l. ix. in. fi. ti. ij. par. in. qd intellige verum quod constitutus se nomine alieno possidere erat possessor tempore que se possessorem nomine alio constituit / alias secus. ut tenet Alex. in. d. l. quod meo. in prin. in. vj. co. et idem tenet Mathesalains in suis notabilibus in notabili. lxxvj. et Phi. deci. in regula contra tractus in. l. iij. co. ff. de reg. iur. que omnino vide: et idem tenet Jo. fra. in tractatu prescriptio. in re petitione. l. celsus. fo. lxxvj. in. j. co. Item intellige verum nisi hoc fuerit fictitio factum: quod tunc per clausulam constituti non transferri possessio: ut tenet bar. in. l. sicut. s. supra. in. n. co. in. fi. ff. qd. mo. pigm. vel hypoth. solut. et in. l. post contractum. in. n. co. ff. de donatio. et idem tenet idem bar. in. l. cōsi. lxx. De quo vide dominos de rota in decisione cccclxxiij. in nouis. et Lepola in tractatu de simulatione contractuum in. s. xiiij. presumptio. Et quod dicatur fictitio fieri / vide per bar. in dictis locis. et per Alex. in. l. s. si vir. ff. de acqu. pos. et per bar. in. l. interdum. in prin. ff. de acqu. pos. Item intellige verum quod per clausulam constituti transfertur possessio / quod ille in cuius fauorem fit / est presentis / et consentiens: alias si est absens antea quod ratificet / non transferri in eo possessio: ut tenet Alex. in. l. qd meo. in prin. in. n. co. et Phi. deci. in. d. regula. et Jo. fra. in. d. loco. De quo vide etiam Alex. in. l. interdum. in prin. ff. de acqu. pos. de qua materia vide melius quod alibi per Phi. deci. in. d. regula contra tractus. Secundus casus est per solutionem pensionis rei donate in melioratione contenta facta filio meliorato cum consensu patris vel matris meliorationem facientis. ut in. c. cum venissent. de restitu. spol. et tenet glo. bar. et doc. in. l. qui vniuersas. s. si. et in. l. quauis. s. si conductor. ff. de acqu. pos. quod intellige verum / quod alio tertius non est possessor / alias ante per solutionem pensionis ignorare possessore non transferri possessio: ut tenet Abb. in. c. cum venissent in. l. iij. co. in. fi. et bar. alex. et do. in. d. l. qui vniuersas. s. qd per colonum. et idem tenet practica Ferraria in forma capitulorum actoris in parte fructus et redditus. fo. xxxvj. in. n. co. Tertius casus per traditionem instrumenti: ut in. l. j. C. de donatio. et in. l. vij. ti. iij. par. in. dum tamen hoc fiat in presentia tabellionis ut disponitur in l. nra. et in. l. xliij. infra eo. quod intellige de instrumento quod continet ius dantis vel tradentis / secus tamen est de instrumento quod continet ius accipientis: quod per traditionem talis instrumenti non acquiritur possessio: ut tenet Alex. notabiliter in. l. in. in prin. in. n. co. in. v. ex quo infert Guiller. ff. de acqui. pos. Sed hodie siue instrumentum pertinet ius tradentis siue ius re-

cipientis. utrobique per tale traditionem acquiritur possessio. ut est rex. valde notabilis in. l. vij. ti. xxx. par. in. i. quibus dicit. o haziendo otra de nueno. in. q. continetur / recipientis. quod tamen intellige verum / si tradens sit possessor. alias non: ut tenet Abb. in. d. c. cum venissent. et alex. in. d. l. qd meo. et bar. in. d. s. qd per colonum. et phi. deci. in. d. regula contra tractus. et io. fra. in. d. tractatu prescriptio. et Jo. lupi in. d. re. fo. lxxvj. in. j. co. in. s. lxxvj. in. v. aduerte nific. Quartus casus est per retentionem usufructus: ut in. l. quisquis. C. de donatio. et in. l. i. xi. par. in. qd intellige verum / si sit possessio. ille qui meliora uerit bonorum in melioratione contentorum / alias secus. per ea qui supra primo casus dicta sunt: Quintus casus est / quod donas / vel melioratio non faciens / conduxit a meliorato fructus rerum in melioratione contentorum: quod per tale conductionem transferri possessio. ut in. l. q. bona. in. l. ff. de acqu. pos. et in. l. ix. ti. xxx. par. in. qd intellige verum interueniente possessione meliorantis / alias secus. per ea qui dixi supra in tertio casu. Sextus casus est / quod meliorat / detinebat res in melioratione contentas tempore meliorationis: tunc tempore quo melioratio fuit facta quod data tali retentione: et secuta melioratio transferri in meliora. possessio absque alio facto. ut in. l. g. in. d. iust. d. rex diuisione. Septimus casus est per custodiam apositionem cum consensu meliorantis factam: ut in. l. q. ruda. ff. de acqu. pos. Octauus casus est per aspectum oculorum. ut in. l. s. si iusseris. in. l. qd meo. s. si venditor. ff. de acqu. pos. et in. l. vj. ti. xxx. par. in. Nonus casus est per traditionem clausulam: ut in. l. clausibus. ff. de pra. emp. et in. l. s. si iusserim. in. fi. ff. de acqu. pos. et in. l. s. si quis merces. in. l. de rex diuis. et in. l. vij. ti. xxx. par. in. Item intellige tamen quod traditio clausulam debet fieri in conspectu rei in melioratione contenta per iura. s. d. de quo vide late per alex. in. l. s. in prin. in. xx. co. ff. de acqu. pos. ubi hoc limitat. In tamen / quod res in melioratione contenta sit in horreo / vel in alio loco incluse / requiritur quod melioratus sciat determinate locum in quo posite sunt. ut tenet glo. in. d. l. s. in prin. in. pte. qui prin. in. ad. ff. de acqu. pos. quod app. pbat. ibi bar. in. v. co. Sed hoc vltimum conditer rep. pbat. per do. ibi d. de quo vide ibi alex. in. l. xxx. co. cum seq. et per ista conclusionem est et rex. in. d. l. vij. ti. xxx. par. in. de quo vide de oino io. fa. in. d. s. Item si quis merces. Item vide de alios casus / in quibus ficto modo transferri possessio per io. fa. in. d. interdum in. l. iustit. de rerum diuis. et per do. in. l. iij. in. prin. ff. de acqu. pos. Item vide quod dicam in. l. xxvj. infra eo. Item nota / quod possessio / quod acquiritur per vnum de modis supradictis / non est ficta / sed vera: ut tenet bar. in. l. ab emptione. in. fi. ff. de pactis. et in. rep. l. si quis. per emptorem. in. vlti. q. ff. de vsucapio. et alex. in. l. qd meo. in. l. in. n. co. ff. de acqu. pos. Item nota / quod tutor / curator / pro-

curator/ vel iudex nō pōt aliter tradere possessiones p modos fictos/ d̄ quib⁹ sup. nisi ad hoc habeat speciale mādatū: vt t̄z bar. in. d. l. j. i. p̄f. in. vj. co. ff. de acq. pos. t̄ in. l. ab emptio. in. fi. ff. de pactis. t̄ **M**atthaealanus in notabil. clxxix t̄ alex. in. d. l. j. in prin. in antepe. co. ff. de acq. here. Sed licet nō possit tradere possessionem mō predicto / pōt t̄n illā acquirere per dictos modos fictos: vt t̄z bar. t̄ bal. in. d. l. ab emptio. ne. t̄ cinus io. fa. bal. t̄ sal. l. l. j. C. per quas per so. nobis acqui. t̄ alex. roma. rapha. qucinus t̄ **A**retinus in. l. j. §. p̄ procuratore. ff. de acq. pos. Et pro ista conclusio. facit tex. in. l. iij. tit. vij. li. iij. ordi. rega. vbi d̄z / q̄ aliter per alteruz acquiritur. t̄ idem tenet **B**art. in repe. legis si is qui pro emptore/ in vltima. q. ff. de vsucapio. t̄ ista est cōs licet **B**ar. Jo. de imo. t̄ paul. de ca. in. l. qui n̄h̄i donatum. ff. de donatio. teneant contrarium. ¶ **S**ecundo dubitatur / vtrum pater vel mater possit reuocare meliorationē quā fecit preteritū minoris etatis in casu quo alias reuocari non possit. Et videtur q̄ sic / per tex. notabilem in. l. fi. §. si autem in secunda etate. C. de bonisqz libe. vbi tex. notabiliter dicit / q̄ minor potest petere restitutionem aduersus factum suum: etiam si sit factum lege permittente / ergo. t̄c. maxime si ex hoc consequatur detrimentum. Ad quod etiam facit bene tex. in. l. t̄ si sine. ff. de minoribus. Quod intelligerem verum / preterqz si talis pater vel mater minor fraudulenter hoc fecisset. argumēto tex. in. l. feminis. C. ad velle. t̄ l. pe. que incipit. **S**i de dote. ff. de iure dotum. ¶ **T**ertio dubitatur si pater vel mater primo meliorauerit vnum filium vel nepotem / t̄ postea simpliciter non reuocando primam meliorationem meliorauerit aliud / in casu quo prima melioratio possit reuocari / quis istorum filiorum preferatur in huius modi melioratione. Circa quod breuiter dicit q̄ vtraqz melioratio fuit facta in testamento: t̄ tunc aut ambo fuerunt meliorati in vno eodē qz testamento / t̄ ambo concurrunt equaliter i dicta melioratione: t̄ quilibet habebit dimidietatem in dubio: nisi aliud appareat ex voluntate testatoris per tex. t̄ ibi glo. t̄ docto. in. l. coheredi. §. coheres. in. fi. ff. de vulga. t̄ pupi. subst. t̄ in. l. si pluribus. in. prin. t̄ ibi alet. t̄ do. ff. de legatis. i. de quo vide docto. in. l. si foridianum. C. de legatis t̄ per Jo. fab. in. §. si. insti. de adēptio. lega. t̄ per bar. in. l. re cōiuncti. in. j. co. ff. de legatis. iij. t̄ in. l. cum questio. C. de legatis. t̄ in. l. si seruus cōs. ff. de stipula. seruo. t̄ in. l. doli. clausula. ff. de verbo. obli. t̄ in. l. vxorem. §. felicissimum. ff. de legatis. iij. t̄ in. l. questum. §.

si quis. ff. de fundo instru. t̄ per bal. in. l. vna. §. vbi autē. in. vers. sim vero. C. de cadu. tollen. t̄ tex. in. l. xxiij. rl. ix. par. vj. Aut fuerunt melioratio in diuersis testamentis / t̄ tunc valet melioratio in vltimo testamento facta: cum per vltimū testamentum tollantur alia priora testamenta: dum t̄n in eo interueniat solēntas requisita / d̄ qua in. l. iij. sup. eo. vt in. l. sancimus. C. de testa. t̄ in. §. posteriore. in. sti. quib⁹ modis testa. instir. Aut vtraqz melioratio fuit facta in contractu: t̄ tunc aut in eodem contractu t̄ in dubio intelligitur equaliter vtriqz facta per iura superius allegata. t̄ per tex. in. l. quotiens. C. fami. her. t̄ in. l. cum hic statutus. §. penitentiā. ff. de donatio. inter virum t̄ vxor. Ad quod bene facit tex. in. l. nomen filiaruz. §. portionis. ff. de verb. sig. aut in diuersis contractibus: t̄ tunc videtur idē t̄iam in dubio nō videtur prima melioratio reuocata per tex. in. d. §. penitentiā. in. fine. t̄ in. d. l. quotiens. Si t̄n vnus fuit melioratus particulariter in certis rebus: t̄ postea alius fuit generaliter melioratus in tertia t̄ quinta parte bonoz / per illā generalē meliorationē reuocatur prima melioratio particularis / imo generalis melioratio derogatur per speciales: siue primo fiat generalis melioratio siue plus ea. p. tex. in. d. l. quotiens. C. familie her. de quo vide ibi bal. t̄ sal. de quo per bar. in. l. si quis seruum. §. fi. in. fi. co. ff. de legatis. ij. t̄ predicta intellige in casu quo prima melioratio possit reuocari s̄m dispositionem huius. l. alias contra. Itē est notandum / q̄ etiam si in melioratione sit dictum t̄ pmissum de illa melioratione non reuocanda / nihilomin⁹ pōt reuocari: vt tenet alex. i. l. q̄ dotis in. iij. co. ff. solu. matrimo. t̄ Jo. lupi de par. rne be. in. sua repe. fo. cl. iij. in. ij. co. in prin. Item est notanduz / q̄ etiaz si melioratio sit facta ex causa onerosa / vel etiā si sit tradita possessio / pōt reuocari / si hoc per patrē vel matrē vel avum meliorantem fuerit reservatū per istā. l. inquantuz dicit: si no reservasse el q̄ lo b̄zo en si mismo. t̄ intellige q̄ ista reservatio debet fieri in ipso contractu meliorationis / postea vero fieri non pōt cum iam melioratio sit perfecta t̄ ius alteri q̄ situm: t̄ in hoc preiudicare nō pōt eo non consentiente. vt est casus in. l. p̄fecta. C. de donatio. q̄ sub modo. Qd̄ tamen intellige vt dicam in. l. xxix. in. p̄. i. infra eo. Itē est notādū / q̄ melioratio nō solum pōt reuocari q̄ hoc expresse fuit reservatum in ipso contractu meliorationis: sed etiā in omnibus casib⁹ in quibus p̄fecta donatio inter viuos pōt reuocari / p̄ finem huius. l. q̄ ad hoc est notabilis. Et in quib⁹ casibus donatio p̄fecta possit reuocari: vide per tex. in. l. fi. C. de reuocā. donatio. t̄ ibi per cinū t̄ docto. t̄ in

l. x. tit. iij. par. v. et in l. i. tit. xij. li. iij. fori de quo vide etiam abb. et do. in c. si. de donatio. et Jo. fa. in §. sciendus institui. de donatio. et bar. in l. alimentaria. ff. de libe. agnos. et per Cynus et doc. in l. i. c. de inofficio. donatio. et per bal. et doc. in l. si totas. co. ti. ¶ Et an melioratio reuocet per naturam filioꝝ superuenientiu: vide per glo. et do. in l. si vnqꝫ. C. de renocan. dona. et in l. viij. tit. iij. par. v. et in l. xxi. par. iij. et per bar. in l. titia scio. §. imperator. ff. de lega. ii. et per Cynus et docto. in l. i. et in l. si totas. C. de inofficio. dona. ¶ Et an donatio remuneratoria possit reuocari etiam subsistente causa: vide per glo. in l. si pater. §. ff. de dona. que tenet qd non De q̄ vide ibi per docto. et per alex. et doc. in l. iuris gentium. §. quiniatio. ff. de pactis. in quibꝫ locis tractatur materia legis nostre.

¶ Quarto dubitat. si p̄r vel n̄r meliorauerit filiam vt cōtrahat matrimoniu cū titio ad sustē rāda onera matrimonij si titio moriat̄ antea qꝫ sustineat onera matrimonij an cēscat talis melioratio reuocata / vel ne. Istā questionē habui bis de facto in ista ciuitate Quetensi. Circa qd breuiter dico qd an predicta filia contraxit scdo matrimonij aut nō. In primo casu qm̄ cōtraxit scdm̄ matrimoniu / aut contraxit illud scdm̄ matrimonij per verba de presenti aut per verba de futuro / si per verba de presenti aut de voluntate p̄ris / aut nō. si de voluntate p̄ris / vide d̄ dicendū / §. non debeat habere talem meliorationē: ideo qd talis melioratio fuit p̄missa cū primo marito ad sustentanda ouera matrimonij: sed primus maritus nō sustinuit talia onera ergo. et vt in l. titio centum. §. antepe. ff. de conditio. et demostra. et tenet. bal. in l. si ante matrimoniu. ff. de iure dotij. Item talis p̄missio habet in se tacitā conditionem si nuptie sequantur: vt est tex. in l. stipulationē. et in l. promittendo. in prin. ff. de iure doti. et nuptie intelligitur contracte / qm̄ festiuitas ipsarū interuenit. vt in l. sancimus. C. de nup. maxime secundū cōmunem vsuū loquendi / qui p̄fertur proprie significationi vocabulorū. vt in l. libroꝝ. §. quod tñ casus. ff. de legatis. iij. Et istā occlusionē videt̄ tenere abb. in primo cons. suozū consilioꝝ. et in c. ex pu. de ouersio. cōiuga. et sal. in l. cuncte. C. de donatio. ante nup. Item p̄missio dotis intelligitur de primo duntaxat matrimonio: qd sermo simpliciter prolatus / intelligitur de prima vice / et itā in dote loquendo. vt est tex. et ibi bar. in l. dotis p̄missio in fine. et in l. licet. et in l. sp̄o salibꝫ. ff. de iure doti. et in l. boues. §. hoc sermo ne. ff. de verb. signi. Item talis p̄missio videt̄ facta sub cōditiōe / si ipsa sp̄osa ducatur ad domū primi mariti / prout fieri solet ab omnibus:

et ideo cū defecta et nō adimpleta fuit conditio debet cessare ipsius dotis vel meliorationis acquisitio. Et ita et expresse Petrus de ferraria in sua practica noua in formalibelli / quo vxor agit ad dotē: in. j. co. fo. lxx. Et idē tenet abb. in primo dicto consilio: et in d. c. ex pu. et in. c. tertio loco. de p̄sumptio. sed his non obstantibꝫ contrarium credo verius / per tex. in l. dotem q̄ ff. de iure doti. et in authē. sed quāuis. C. de rei vxor. actio. vbi clare disponitur qd p̄missum in primo matrimonio / censetur repetitū et p̄missum in secundo matrimonio tacite ex legis dispositiōe: nisi aliud expresse dictū sit. Et ad tex. in d. l. stipulationem et in l. promittendo. dic qd illa iura loquuntur in penitus extraneo dotē p̄mittente: vt per cinum et sal. in d. authē. sed quāuis. et idem tenet glo. in d. l. dotē que. qui extra neus in dubio non videtur promittere in secundo matrimonio illud quod p̄missum in primo: nisi specialiter consensisset in secundo matrimonio cōtractu. per tex. in l. cum maritus. §. titius. ff. de pactis dotali. Item illa iura loquuntur quādo promittēs non cōsentit in scdꝫ matrimonio nos vero loquimur qm̄ cōsentit. Et ad illud qd dictū fuit qd inest tacita cōditio si nuptie sequantur tradutione ad domū est dicendū / qd sufficit matrimonij esse cum primo marito p̄ verba de p̄nti cōtractū / et tūc dicuntur nuptie secute: lz festiuitas non accedat nuptiarum: vt tenent expresse bar. bal. et doc. in d. l. sancimus. C. de nup. et tenet etiaz so. lupi in d. sua repe. fo. xxvij. in. ij. co. in. ij. cum seq. si sine voluntate p̄ris cōtrahat secundū matrimonij dic vt per glo. et notabiliter per sal. ibi in d. authē. sed quāuis. C. de re vxor. actio. et per glo. in d. l. dotē. q̄ et in l. dotis p̄missio. ff. de iure doti. et per so. lupi. de pala. rube. i dicta repe. fo. lxxvij. in. iij. co. et vide que dicaz in l. xlij. infra co. In scdo casu qm̄ cōtraxit cuz secundo marito per verba de futuro / dic p̄ oia vt in casu precedenti. Itā sufficit cōtraxisse cū primo marito per verba de p̄sentī: vt dicit bar. et bal. in d. l. sancimus. et quid erit qm̄ cuz primo marito cōtraxit matrimonij p̄ verba de futuro ex infra dicēdis appebit. ¶ In scdo casa p̄ncipi p̄ali qm̄ nō cōtraxit secundo matrimonij dic qd aut cū primo marito cōtraxit per verba de p̄nti aut p̄ verba de futuro. si per verba de p̄nti credo qd habebit predictā meliorationē. per ea q̄ dicta sunt: cum tunc dicatur tacita conditio / q̄ inest si matrimonij sequatur adimpleta / vt tenet bar. et bal. in d. l. sancimus. Si per verba de futuro videtur dicēdus qd tunc nō habeat predictā meliorationē: cuz tunc matrimonij nō sit contractus: et ideo tacita cōditio si matrimonij sequatur: vt in d. l. stipulationem: et in l. promittendo

ff. de iure doti. et ita tenet bal. in l. nō sine. C. d. bonifqz libe. et sal. in l. cum te. C. de donati. ante nup. et abb. in d. c. ex pu. et in d. primo cōsilio. et petrus de ferraria in dicto loco. Sed hīs nō obstantibus contrariū videt̄ verius p̄ tex. scd̄z ludo roma. alex. et jas. ibi in l. si extraneus. ff. de conditio. ob causaz dator. Et idē tenet alex. in l. n. §. q̄ si in patris. et in l. si cū dote. in v. notabili. ff. solu. matrimōnio. et istā cōclusionem in terminis tenet doctor segura in repe. l. vnum ex familia. §. sed et si fundū. fo. xj. in. ij. co. ante finem ff. de lega. ij. ¶ Circa quod nota q̄ illud qd̄ dictum est in dote. habet etiam locum in donatio ne propter nuptias: vt filius melioratus conseruatur meliorationē propter nuptias factam eodem modo sicut filia propter dote. vt tenet idem doctor segura in dicto loco.

6 ¶ Et an si pater vel mater promisit meliorare vel non meliorare filium vel filiam vel nepotem vel neptem compellatur ad huiusmodi obseruantiam vide in l. xvij. infra eo.

Lex. xvij.

El padre, o la madre, o qualquier dellos puedan si quisieren hazer el tercio de mejozia que podian hazer a sus hijos, o nietos conforme ala ley del fuero a qualquier de sus nietos, o descendientes legitimos: puesto que sus hijos, padres de los dichos nietos, o descendientes sean viuos, sin que enello les sea puesto impedimento alguno.

- 1 **H**odie nepos licet precedat a patre vel matre potest per auū meliorari tertio et quinto honorum.
- 2 Et idem in nepote.
- 3 Pater vel mater an possit meliorare plures filios/ vel vnum tantum.
- 4 Pater vel mater an possit meliorare filium et nepotē simul.
- 5 Pater vel mater si instituat simpliciter filium et nepotē ex eodē filio natū simul an talis nepos censeatur melioratus in tertio et quinto vel non.
- 6 Pater an possit meliorare indignum.
- 7 Pater legando extraneo tertium/ an illud tertium conuertatur in quintum quod potest extraneis legari/ tertium vero non.
- 8 Pater si legauerit filio quintum et extraneo tertium/ quid habebit talis extraneus.
- 9 Pater vel mater meliorando filium in tertia vel quinta parte omnium honorum mobilium et immobilium non censetur eundem meliorare in iuribus et actionibus.

1 **I**n l. xvij. Nota ex ista. l. q̄ nepos licet precedatur a patre vel matre/ potest meliorari per auū in tertio et quinto. Et in hoc lex ista est notabilis: q̄ de iure ciuili contrariū reperit̄ dispositum/ vt in §. sui autem. institui. de here.

¶ Sed circa p̄missa videndū restat quibus verbis possit et debeat fieri melioratio. De q̄ quia materia est clara/ vide melius q̄s alibi p̄ doctorem de segura in dicta repe. fo. j. in. ij. co. cū iij. seq. ¶ In eadem. l. ibi. ora el fijo este en poder del padre q̄ hizo la mejozia/ o no. Nota ex ista. l. q̄ donatio p̄fecta et filio emancipato facta/ p̄t ad libitū per patrem vel auū reuocari: preterq̄s si interueniat traditio possessionis: vel nisi fiat ex causa onerata/ vt dictus est. Et in hoc lex ista est valde notabilis/ et corrigi iura ciuilia/ q̄ dicunt/ donationem filio emancipato factā cuz a principio valeat/ nō posse reuocari. vt in l. n. cū quinqz seq. C. d. reuocā. donatio. et in l. p̄fecta. C. de donatio. que sub modo. et notatur in au. thē. ex testamento: et in l. si. donatione. C. de col. la. De quo vide doctorem Segura in dicta re. peritio. folio. x. in. j. co. cum tribus seq. et Joan. lupi de pala. rube. in dicta sua repe. folio. xliij. in. j. co. cum. vj. seq. De qua etiam materia vide que dicam in l. xvj. infra eo.

quali. et disse. et in §. Ita demū. institui. de here que ab intesta. deferuntur. Et ita tenet in terminis doctor segura in repe. l. vnum ex familia §. sed et si fundū. fo. ix. in versi. vndecima differētia. ff. de lega. ij. q̄ iura cū opinione dicti doctoris corriguntur in hoc per istam. l.

¶ Sed primo dubitat/ vtrū lex ista habeat et locum in pronepote ad hoc vt possit per p̄ auū meliorari/ licet p̄cedatur a patre vel auo. Et videtur q̄ nō: cū lex ista sit correctoria iuris cōis: et duntaxat loquat̄ in nepote: et ideo restringenda/ et non ampliāda. vt in l. si vero. §. de viro. ff. solu. matrimōnio. sed hoc non obstante contrarium credo verius: cuz eadem sit ratio in nepote q̄s in pronepote ergo eadē debet esse iuris dispositio: vt in l. adigere. §. quāuis. ff. de iure patris. et notatur p̄ glo. et doc. in l. ob es alienū. C. de p̄dictis mīno. Item q̄ in fauorabilibus appellatōne filioz vel nepotum comprehendunt pronepotes. vt in l. liberoz. ff. de verbo. signi. vt tenet Bar. et doc. in l. gallus. §. instituens. ff. de libe. et posthu. Pro q̄ cōclusionem (iudicio meo) est hic tex. in quantum dicit nietos et descendentes. pōdera verbū/ o/ quod est disiunctiū in iure et in facto: vt notatur in l. si is qui ducēta. §. vtrum. ff. de rebus dubi. et per Bar. et do. in l. j.

ff. de conditio. et demōstra. et in §. si plures. insti. de here. insti. Ergo clare constat qd lex nostra loquitur tam in pronepote/ q̄z nepote.

3 **¶** Secūdo dubitat̄ vtrum pater vel mater possit meliorare plures filios q̄z vnū. Et dicatis qd sic nam pōt meliorare vnum vel duos vel plures. argumēto tex. in l. vnuz ex familia. in prin. et in. §. j. et in. §. rogo. ff. de legatis. ij. et ita t̄z doctoz segura in dicta rep. fo. viij. et in. ij. co. vers. vj. et fo. xij. i. §. co. in si. in vers. inducit iste tex. p̄ qua conclusionē bene facit tex. et ibi doctrina docto. in l. qui plura. ff. de vulga. et pupi. substi.

4 **¶** Tertio dubitat̄ vtruz pater vel mater possit meliorare filii et nepotē simul. Et dicatis qd sic per ea q̄ dicta sunt et per istā. l. De q̄ vide do. segura in dicto loco. vbi dicit qd potest pater/ vel mater meliorare vnum in usufructu/ et aliū in p̄terate. de quo vide q̄ dicit̄ in l. xxvij. infra co.

5 **¶** Quarto dubitat̄ si pater vel mater simplr̄ in situat̄ filii et nepotem ex eodē filii nati an talis nepos censcat̄ melioratus in tertio et quinto quod pōt habere per istā l. Et videt̄ qd nō q̄ q̄ pater et filius simul instituant̄ ab ascendente/ cēsentur instituti ordine successiuo/ vt p̄mo admittatur pater/ et eo mortuo filius/ vt tenet gl. notabilis in l. gallus. §. j. ff. de libe. et posthu. que ap̄ pro. ibi per bar. et per quāplures doc. Sed hoc non obstante contrariū credo veni per tex. notabile in l. codicillis. §. instituto. in vj. et locatis edibus pro parte sua. ff. de legatis. ij. Nam ibi filius et nepos ex eodē filio natus fuerunt instituti/ et dicit̄ tex. qd filius locauit edes pro parte sua/ ergo presupponit qd nepos habuit aliā partem. Item pondero ibi tex. in quantum dicit̄ coheredi suo. et istam opinionem tenet bal. ange. Imo. Rapha. Sal. et alex. in d. l. gall. §. quidā recte. in. iij. co. et idē tenet. Abb. in. c. rainaldus in. iij. co. de testa. de q̄ vide latissime p̄ Antoni. Corserū in reportorio abbatis. in pre substituio. Et predicta glo. cum opinioe bar. habet locum in institutione necessaria/ scz in legitima in qua pater et filius censentur instituti ordine successiuo/ non t̄m in institutione voluntaria/ prout in casu nostro. vt tenet Alex. in d. §. quidā recte

Ex quo inferitur/ qd si pater et filius instituatur ab extraneo simul/ qd equaliter debent admitti Pro q̄ benefacit glo. in authē. excipit. C. de bonis lib. Et istā cōclusionē videt̄ tenere doctor segura in dicta repe. fo. xij. in. j. co. in vers. cu. et hoc ego infero vbi tenet qd si pater instituit filium in sua legitima t̄m/ et alium filium in reliquis bonis videt̄ eundem meliorare in tertio et quinto licet de melioratione aliquid nō dicat̄ Et p̄ ista conclusionē bene facit tex. in l. §. C. si q̄s ita

et ibi Bar. et do. ff. de verbo. obli. vbi dicit̄/ qd si nō valet quod ago vt ago/ valeat vt valere pōt sit in proposito nostro/ si non valet in vim institutionis valeat vt valere potest in vim prelegati vel meliorationis per istam legem.

6 **¶** Quinto dubitatur/ vtrū pater vel mater possit meliorare filium indignum in tertio et quinto. Circa qd breuiter dicit̄ qd aut talis filius est indignus in dignitate facti puta quia stetit ingratus et immerit̄ contra patrem/ et tunc pater potest illud meliorare. Aut est indignus in dignitate iuris/ vt quia est spurius/ et tunc pater potest illum meliorare in quinto dumtaxat vt in lege. ix. et in l. x. supra eo. non tamen in tertio. et ita tenet doc. segu. in. d. repe. fo. vj. in. iij. co. cū seq.

7 **¶** Sexto dubitatur/ si pater vel mater existenti bus filijs legitimis et naturalibus legauerit tertiam partem bonorum extraneo an illa tertia cōuertat̄ in quinta taliter/ qd extraneus possit habere predictā quintam partem. cum extraneus duntaxat sit capax dicte quite/ et nō sit capax tertie. vt in l. ix. ti. v. et in l. j. titulo vj. li. iij. fo. l. et in l. xxvij. infra co. Et dicatis qd sic. qd si non valet quod ago vt ago/ valeat vt valere potest. p̄ tex. in dicta lege. §. si quis ita. ff. de verbo. obli. Ad qd etiam faciunt notata per doc. in authē. vade si parens. C. de inofficio. testa. et in l. vna. C. de inofficio. dotibus/ et tex. in l. xxvj. et in lege. ix. infra eo. Et istā conclusionē in terminis tenet doctor segura in dicta rep. fo. xij. in. j. co. in vers. induco primo. et pro ista cōclusionē est tex. in l. vj. tit. xj. li. iij. fori.

8 **¶** Septimo dubitatur si pater vel mater prelegauit filio quintū ex extraneo prelegauit tertium/ an isto casu istud tertium conuertatur in quintū cū quintum sit filio prelegatum. Et videtur qd nō/ et qd talis extraneus nō sit aliquis habiturus/ cū quintū qd extraneo pōt legari sit filio prelegatum. et tertium extraneo legari nō possit/ vt fuit dictū in q. supra prima. Hoc t̄m nō obstante doctor d̄ segura in. d. rep. fo. xij. in. j. co. cū seq. et cōtrariū.

9 **¶** Octauo dubitat̄. si pater vel mater meliorauerit filium in tertia vel quinta parte bonorum suorum mobilium et immobilium/ vtrum talis filius sentiat̄ meliorat̄ in iuribus et actionibus. Et dicatis qd non. Sec̄ tamen erit si sit melioratus in tertia et quinta parte bonorum simpliciter/ non exprimēdo mobilium et immobilium/ quia tunc erit etiam melioratus in iuribus et actionibus/ vt tenet bar. in l. si. ff. de usufructu lega. et in l. ceteris. in. vj. col. ff. de vulga. et pupillari. substi. et in l. cum ita. §. si. ff. de legatis scdo. et in l. §. C. si aduersus trasatio. et Bar. in. c. j. in prin. in si. co. ad finem de pace tenēda. in vjibus feudoz.

prelegatoꝝ mat.

El padre, y la madre, y abuelos en vida, o al tiempo de su muerte puedan señalar en cierta cosa, o parte de su hacienda el tercio y quinto de mejoría en que lo haya el hijo, o hijos, o nietos que ellos mejoraren: con tanto que no exceda el dicho tercio de lo que montare, o valiere la tercera parte de todos sus bienes al tiempo de su muerte. **P**ero mandamos que esta facultad de lo poder señalar el dicho tercio y quinto, como dicho es, que no lo pueda el testador cometer a otra persona alguna.

1 **A**scendentes possunt assignare meliorationem factam descendentibus tertij et quinti vel tertij vel quinti tantum in re vel rebus quas voluerint: quas precipuas habebit filius: vel nepos melioratus.

2 Descendentes eodem modo possunt ascendentibus meliorationem facere in certa re vel rebus: quas precipuas habebunt.

3 Ascendentes si meliorauerunt aliquem descendentem in tertio et quinto: et assignauerunt meliorationem in certa re vel rebus que non valent valorem dicti tertij et quinti: an illud quod deficit ad supplementum dicti tertij et quinti debeat suppleri ex alijs bonis vel ne vsq; ad concurrentem quantitatem.

4 An sit idem si descendentes eodem modo meliorauerunt ascendentes.

5 Si ascendentes alienauerunt rem vel res in quibus fuit assignata melioratio: an per hoc videatur meliorationem reuocare.

6 Et an sit idem si descendentes eodem modo alienauerint res vel res ascendentibus assignatas.

7 Si res assignata pro melioratione fuerit euicta a filio meliorato: an alij coheredes teneantur de euictione.

8 Si duo fuerint meliorati: et unus ipsorum moriatur viuente patre meliorante: an eius portio siue pars accrescat coniuncto meliorato.

1 **I**n l. xix. Nota ex ista l. qd ascendentes possunt assignare meliorationem tertij et quinti vel tertij et quinti tantum factam descendentibus in re vel rebus quas voluerint: et illas habebit precipuas filius vel nepos melioratus: dum predictae res non excedant valorem dicti tertij et quinti: quia illud quod excedunt reuocabitur duntaxat: et idem disponit rex. in l. quotiens C. familie hercis.

2 **S**ed primo dubitatur quid econtrat: an descendentes possint eodem modo meliorare ascendentes in certa re vel rebus. Pro cuius intelligentia sciendum est: qd descendentes non stantibus filijs legitimis etiam stantibus ascendentibus possunt ad libitum disponere de tertia parte suorum bonorum: vt in l. vj. supra eo. et illa tertia pars possunt prelegare ascendentibus: vel etiam alijs. per dictam legem. vj. nunc intrat questio nra: an illa tertia possit assignari in certa re vel rebus. Et videtur qd non: quia lex nostra tale facultatem concedit duntaxat ascendentibus: et per contrarium videtur eandem denegare descendentibus: et ideo cum lex non dicat: nec nos dicere debemus: vt in l. illam. C. de colla. Sed hoc non obstat contrarium credo verius. Nam certum est: qd successio ascendenti et descendenti equiparatur in iure: vt tenet bar. in l. si gener. ff. de his quibus vt indig. et in l. si in fine prin. ff. de bonoꝝ pos. contra tab. et abb. in c. tanta. qui filij sunt legi. et prepositus in c. cum haberet. in fi. co. de eo. qui duxit in matrimonio. qua polluit per adulte. et bal. in auth. licet. C. de natu. libe. et est rex. in l. viij. in fi. tit. xij. par. vj. et est glo. in auth. nouissima. C. de inoffici. testa. et in equipartis a iure dispositum in vno censetur dispositum in reliquo: vt in l. illud. in prin. ff. ad l. Aquil. et in c. translato de constitu. maxime cuz sit eadem ratio. Item quia aucta legitima descendenti ceterur et aucta legitima ascendenti: vt per glo. et do. in d. auth. nouissima. et sic reneo qd sicut ascendentes possunt assignare meliorationem in certa re vel rebus respectu tertij et quinti: et ita eodem modo possunt descendentes respectu tertij.

Secundo dubitatur si ascendentes meliorauerint aliquem descendente in tertio et quinto: et illam meliorationem assignauerint in certa re vel rebus que non valet valorem dicti tertij et quinti: an illud quod deficit ad supplementum tertij et quinti debeat suppleri ex alijs bonis vsq; ad concurrentem quantitatem. Et videtur qd non: quia generi per speciem de rogatur. Nam primo fuit legatum tertium et quintum tanquam genus: postea vero fuit redactum ad speciem certam specificatam: ergo solummodo videtur comprehendere illa sola species: cum genus fuerit per illam restrictum: vt in l. titia cum testamento. §. lucius titius. ff. de legatis. ij. et in regula generi per speciem: et ibi per Dinum. de regu. iuris. li. vj. Sed hoc non obstat contrarium credo verius: quia illa fuit duntaxat assignatio vnde de prelegatum siue melioratio soluat: que non facit conditionem sed demonstrationem cum primo prelegatum fuit perfectum licet postea sequatur designatio: vt est rex. valde notabilis. l. qui dam testamento. in prin. ff. de legatis. i. et sic tenet qd residuum debet suppleri ex alijs bonis.

Tertio dubitatur: an erit idem si descendentes 4

meliorauerunt eodem modo ascendentes. Et
 dicatis q̄ sic / per ea que dixi supra in prima. q.
 5 **¶** Quarto dubitatur si ascendentes alienauerunt rem vel res in quibus fuit assignata melioratio / vtrū per hoc videantur meliorationes reuocare. Circa quod breuiter dico q̄ aut alienauerunt voluntarie titulo lucratiuo / puta donando / t̄ tunc tacite vident meliorationē reuocare ex dispositione iuris. vt in. l. rem legatas ff. de adimē. lega. t̄ in. l. si rem / t̄ in. l. idem rescripterunt. in. l. institu. lega. t̄ in. l. xvij. t̄ in. l. xl. rit. ix. par. vj. quod procedit / etiā si talis donatio sit inuālidā / vt tenet glo. in. d. s. idē rescripterunt. Itē procedit / licet talis res donata postea sit redēpra per alienantem / nisi d̄ nouo cōprobetur talis melioratio / vt est tex. in. l. cum seruus / t̄ ibi bar. ff. de adimē. lega. de quo vide tex. in. l. lucius tici⁹ in prin. ff. de lega. ij. Si tamē aliqua pars rei in melioratione contenta sit alienata / altera pars non donata non censetur reuocata vt est tex. in. d. s. idem rescripterunt. in versiculo. si vero. aut alienauerunt necessitate titulo oneroso / puta vendendo / t̄ tunc in dubio non videtur melioratio reuocata. vt in. l. rem legatam. t̄ in. d. s. si rem. t̄ in. d. l. xvij. t̄ in. d. l. xl. Qd̄ intellige verum in melioratione pure facta / secus tamen est in melioratione sub cōditione facta / puta si talis res mea fuerit tēpore mortis / q̄ tunc licet alienetur necessitate titulo oneroso / extinguitur melioratio / vt est tex. t̄ ibi bar. in. l. scribit quintus nunci⁹. ff. aureo t̄ argē. lega. t̄ in. l. falsa. s. si. t̄ ibi smola t̄ do. ff. de cōditio. t̄ demōstra. De qua materia vide per bar. in. d. l. rem legatam. t̄ in. l. fidei comissa. s. si res. ff. de legatis ij. t̄ in. l. seruum fili⁹. s. j. ff. de legatis. j. t̄ jo. fa. in. d. s. idē rescripterunt. **¶** Et an extinguatur melioratio si res in melioratione cōtenta obligetur v̄ hypothecē / vel si alienetur eius vsufructus / vide tex. t̄ ibi jo. fa. in. d. s. idem rescripterunt. et per bar. in. d. l. rē legatā. **¶** Et supra dicta intellige vera in casib⁹ / in quib⁹ melioratio pōt reuocari nō alias p̄ ea q̄ dixi in. l. xvij. s. eo.

6 **¶** Quinto dubitatur an erit idē / si descendentes eodem modo alienauerunt res in melioratione contentas. Et dicatis q̄ sic / per ea que dixi in prima. q. supra eo.

7 **¶** Sexto dubitatur / si res assignata pro melioratione fuerit euicta a meliorato / q̄ erat aliena an alij coheredes huius meliorati teneant de euictione. Circa qd̄. breuiter dicendum videt q̄ sic p̄ tex. in. l. qui cōcubina. s. si heres. ff. de lega. in. t̄ in. l. scimus. s. querebatur. C. de inoffici. testa. Sed contrariā opinionē credo veriorē / imo q̄ alij coheredes nō teneant de euictione p̄ tex. expressum in. l. cuz pater. s. euictis. ff. de lega. ij.

t̄ in. l. si ab substituto. s. j. ff. de lega. j. t̄ in. l. si domus. s. de euictione. ff. de lega. j. Sed restat r̄ndere ad iura in cōtrariū adducta. Et p̄mo ad tex. in. l. qui cōcubina. s. si heres. dic q̄ loquitur in legato generis soluendo p̄ heredē / qui si legatario soluerit rem alienā tenebitur de euictione / nos vero loquimur in legato vel prelegato specie / vt de se pater ergo de vno ad aliud non debet fieri equipatio / nec illatio. vt in. l. si vero. s. de viro. ff. solu. matrimonio. Et ad tex. l. d. l. scimus. dic q̄ loquitur in legitima q̄ si fuerit ab vno euicta / habebit actionē de euictione cōtra coheredes. nos vero loquimur in prelegato qd̄ non est legitima. Et q̄ prelegatū tertij t̄ quinti non sit legitima probat sic. Nā certum est / q̄ in legitima non pōt apponi gravamē vt in. l. oī mō. in pri. t̄ i. aucthē. nouissima. in fi. C. de inoffi. testa. s. in prelegato tertij t̄ quinti potest apponi gravamē. vt in. l. xvij. s. eo. ergo. t̄ c. Nec obstat si quis sp̄ia dixerit / q̄ tertij non pōt extraneis prelegari ergo cōtra legitima filioꝝ / q̄ hoc non sequit̄ nā opera libertoz nō sunt legitima t̄ non trāsmittuntur ad extraneos / vt p̄ totū titulū. C. t̄ ff. de operis liber. Itē emphiteosis eccl̄astica non ē legitima filioꝝ t̄ non trāsmittitur ad heredes extraneos / vt tenet glo. in. l. etiaz. in pri. ff. solu. matrimonio. stat ergo concludi. q̄ in casu nostro non habet locū euictio. Quod intellige verū / q̄ quis esset melioratus in certa re vel reb⁹ / secus t̄ esset si simplr̄ esset meliorat⁹ nō facta assignatione certe rei sed coheredes vel iudex sibi aliq̄ rez p̄ melioratione assignauerūt / q̄ tunc talis re euicta habebit locū actio de euictione. p̄ tex. in. l. qui concubinam. s. si heres. ff. de lega. ij. t̄ in. l. si fratres. C. cōia. vtriusq̄ iudicij t̄ in. l. si domus. s. de euictione / t̄ ibi bar. t̄ docto. ff. de lega. j. t̄ tenet bar. t̄ doc. in. d. l. cum pater. s. euictis. t̄ do. in. l. cū alienā. C. de lega. t̄ jo. fab. in. s. qd̄ autem. in. l. de lega. Itē intellige verū / preter q̄ si oēs filij fuerūt meliorati t̄ pars vni⁹ sit euicta / quia tunc habebit actionē de euictione p̄tra alios coheredes ille / cui⁹ pars fuit euicta. p̄ tex. t̄ ibi bar. t̄ doc. in. d. l. cuz pater. s. euictis. Itē intellige verū q̄ ascendēs vel descendēs meliorans possidebat rem vel res in melioratione cōtentas tēpore meliorationis. Si t̄ nō possidebat fuit visus donare estimationē earūque debebunt meliorato / vt est tex. in. l. non solū in. l. institu. de lega. t̄ tenet bar. t̄ doc. in. l. euictis. t̄ in. d. l. cuz alienā. De quo vide late p̄ jo. fa. in. d. s. quod aut. in. l. institu. de lega. t̄ vide tex. in. l. x. i. par. vj. **¶** Anū t̄ nōra q̄ si quis sit melioratus in certis reb⁹ per meliorantes possessis t̄ iustus sit easdem restituere preter q̄ vnam illarū / si illa vna euincat habebit locū actio de euictione.

vt est tex. notabilis in l. heres per cepto fundo. ff. ad trebellia.

Septimo dubitat / si duo fuerunt meliorati quoz vnus moriat vsuente patre vel matre meliorante / an eius pars siue portio accrescat alteri cu meliorato. Circa quod breuiter dic q aut isti meliorati fuerunt coniuncti re z verbis / vel re tantum / vel verbis tantum: aut oimō disiuuncti In primo casu qñ fuerūt cōiuncti re z vrbis: videtur dīcendū q portio mortui accrescat cōiuncto cōsocio p tex. in l. plane. §. si duobus. ff. de lega. §. 1. in l. mēuio in pñ. ff. de lega. ij. z in l. re cōiuncti. ff. de lega. iij. z in l. vna. §. in primo. z §. p scdo. C. de cadu. tollē. z in §. si eadē. insti. d. lega. z l. lxxij. z in l. xxxij. in fi. ti. ix. par. vs. vbi disponitur / q portio dīcīlēs accrescit cōiuncto Sed ecōtra videt q nō accrescat p tex. in l. huiusmodi. §. titio. z in l. si duob⁹ an pñ. z in l. plane. §. si cōiunctim ff. de lega. §. 1. in l. si titio. z ei ff. de lega. ij. z in l. mulierī. ff. de cōditio. z demōstra. vbi disponitur / q portio dīcīlēs nō accrescit cōiuncto: z ideo p cōcordia pono regulā cū limitationib⁹. Et sic regula affirmatiua / q portio meliorationis dīcīlēs accrescit cōiuncto per iura pro prima parte adducta: siue sit cōiunctus re z verbis: siue re tantum / siue verbis tantum. Que regula primo debet intelligi vera: qñ melioratio dīcīlēs oīno in persona collegatarij / sec⁹ tñ est qñ melioratio mero iure valet in psonā collegatarij lz auferat ab eo tāqz ab idigno qz tñc nō accrescit cōiuncto imo applicatur fise co: vt in d. l. si titio z ei. ff. d. lega. ij. De q vide jo. fa. i. §. si ead. res. insti. d. lega. z bar. i. d. l. huiusmodi. §. si titio. z i. d. l. re cōiuncti. Scdo limita. qñ collegatari⁹ admittit iure retētionis / puta qz tñ bī z mibi fuit prelegata res mea per viā meliorationis: nam tunc debet tibi estimatio medietatis: cū ergo p viā retētionis retineo rē meam z mibi aliquid ex huiusmodi legato non debetur: vt in §. si rem. insti. de lega. z in l. cetera. §. j. ff. de lega. §. 1. Quod intellige z declara vt per tex. in §. si res aliena. z in §. si cui fundus. insti. de lega. z tñ dimidia pars mibi legata non accrescit per tex. in d. l. huiusmodi. §. si titio.

Tertio limita quādo collegatarius melioratus speratur admitti: licet de presenti nō admittatur. vt quia posthumus existens in vtero fuit cum alio melioratus quo casu portio posthumi lz adhuc nō sit in reruz natura / nō accrescit cōiuncto. vt est tex. in d. l. si duob⁹. in pñ. de quo vide bar. in d. l. re cōiuncti. **Q**uarto limita

quando collegatarius admittitur d iure specialiter contra voluntate melioratione facientis: vt qz fuit facta melioratio filie z filio si filia matrimonio nū non cōtrahat / nam cōtracto matrimonio filius contra voluntate defuncti vel nō defuncti meliorationem facietis tñ nō accrescit sibi portio sororis meliorate: vt est tex. in d. l. mulieri. d. cōdi. z demōtra. De quo vide tñ bar. z docto. z bar. in d. l. re cōiuncti. in. ix. co. **Q**uinto limita / qñ collegatari⁹ pōt capere relictū d eqtate lz sit incapax de rigore iuris: vt qz fuit plegatū relictū filio z seruo sine libertate: nā cū nō valet in personā serui de rigore iuris / valet tñ d eqtate: z illa eqtas facit / q portio illi⁹ serui nō accrescat filio. vt est cas⁹ in d. l. plane. §. si cōiunctim. de lega. §. 1. De q vide tñ bar. z bar. in d. l. huiusmodi. §. si titio. z i. d. l. re cōiuncti. d. lega. iij. **S**exto limita / qñ legatū mibi z seruo vel filio meo eadē res: z ego repudiāui ptem meaz z volo partē seruo meo legatam: qz alia pars repudiata nō accrescit seruo / z p cōsequēs mibi vt in d. l. si mibi pure. ff. de lega. scdo. de quo vide bar. z do. in d. l. huiusmodi. §. si titio. z in d. l. re cōiuncti. z Jo. fa. in d. l. si eadē res. **S**eptimo limita / qñ melioratio esset facta dūtaxat ob causam reiterabile / puta ratione alimentoz qz tunc nō haberet locū sus accrescēdi / vt tenet bar. in d. l. re cōiuncti i. ix. co. **O**ctauo limita qñ fuit dar⁹ substitutus predictis melioratis personis / qz substitus excludit cōiunctū. de quo vide per bar. in d. l. re cōiuncti. **T**ez si sunt plures cōiuncti / an vnus preferatur alteri vide tex. z tñ ibi late per bar. in d. l. re cōiuncti. z i. §. si eadē res. insti. d. lega. **T**ē quis dicatur cōiunct⁹ re z verbis / vel re tantum / vel verbis tñ. vide p tex. z tñ bar. in d. l. re cōiuncti. z in d. §. si eadē res. insti. d. lega. **I**n scdo casu pñcipali qñ fuerūt oimō. disiuuncti / vt qz in diuersis reb⁹ z diuersis orationib⁹ fuerunt meliorati / dicatis q nō habet locū sus accrescēdi. vt est casus in l. si sub conditione. ff. quibus modis vsusfructus amittatur. Quod limita vt per Alex. in l. si plurib⁹. §. si cōiuncti. in. ij. col. ff. de lega. §. 1. **T**ez nota q cōiunct⁹ / cui accreuit portio cōiuncti tenetur ad grauamē impostum in pdicta melioratione vt notatur per bar. z docto. in d. l. re cōiuncti z docto. in l. vna. §. in primo. z §. pro secundo z §. in nouissimo. C. de cadu. tollē. et in terminis nostris tenet expresse doctor segura in. d. repe. l. vñ ex familia. fo. x. in. in. co. in versiculo quarta conclu. et in ver. quinta conclu. ff. de lega. ij.

Clxx.

Los hijos, o nietos del testador no puedan dezir que quieren pagar en dinero el valor del tercio ni del quinto de mejoría que el testador ouiere hecho a alguno de sus hijos o nietos; o qndo mejorare en el quinto a otra persona alguna sino q en las

cosas que el testador ouiere señalado la dicha mejoría del tercio y quinto; o quando no lo señalo, en la parte de la hacienda que el testador dexare sean obligados los herederos a gelo dar; salvo si la hacienda del testador fuere de tal calidad que no se pueda conuenientemente diuidir; que en este caso mandamos que puedan dar los herederos del testador al dicho mejorado, o mejorados el valor del dicho tercio y quinto en dineros.

1 **M**elioratus an debeat precise habere meliorationem de rebus paternis vel matris; vel compellatur recipere pretium siue valorem meliorationis.

2 **I**n l. xx. Nota ex ista. l. q. melioratus debet habere meliorationem in rebus sibi pro melioratione assignatis; vel qm melioratio non fuit in certis rebus assignata / habebit eandem

de rebus meliorationem facientibus; et non cogitur recipere pretium siue valorem meliorationis si non vult propter quod si hereditas commode diuidi non potest. Et idem disponit tex. in l. ad officium. C. cum diuidendo et in l. eadem quidem. in versiculo q. si commode. ubi ponuntur exempla de hoc. Insti. de offi. iudi. et in l. si. titul. xv. par. vi. et in l. i. titu. iij. lib. iij. foro. l.

¶ Ley. xxj.

¶ Mandamos q. el hijo, o otro qualquier descendiente legítimo mejorado en tercio, o quinto de los bienes de su padre, o madre, o abuelos; que puedan, si quisieren repudiar la herencia de su padre y madre, o abuelos, y aceptar la dicha mejoría; con tanto que sean primero pagadas las deudas del defuncto, y sacadas por rata de la dicha mejoría las que al tiempo de la partija parecieren; y por las otras que despues parecieren sean obligados los tales mejorados a las pagar por rata de la dicha mejoría como si fueren herederos en la dicha mejoría de tercio y quinto; lo qual mandamos que se entienda ora la dicha mejoría sea en cosa cierta, o en cierta parte de sus bienes.

1 **M**elioratus in tertio / et quinto / vel in tertio / vel in quinto tantum potest acceptare meliorationem / et repudiare hereditatem eius qui eum meliorauerit.

2 Melioratus tenetur soluere debita pro rata.

3 Melioratus in usufructu tertie vel quinte partis bonorum tenetur soluere debita pro rata.

1 **I**n l. xxi. in p. l. nota primo ex ista. l. q. melioratus in tertio / et quinto / vel in tertio / vel quinto tantum potest petere et acceptare meliorationem / et repudiare hereditatem eius / q. cum meliorauerit. et in hoc concordat tex. in l. q. filia. b. §. si. ff. de lega. s. et in auth. vñ si parens. C. d. in officio. testa. et in l. cum responso. C. delegatis et in l. h. tit. ix. par. vi. Qd est verum nisi melioratio fuerit relicta hac condicione: vt melioratus non possit hereditate repudiare: vt tex. in d. l. h. tit. ix. par. vi. Et fallit in herede triburarij / q. non potest accipere meliorationem: et repudiare hereditatem: vt est casus vnicus et ibi Bar. et do. in l. heredes. C. de omni agro deserto. li. ff. de qua

materia vide per doct. in l. qui se patris. C. vñ de liberi.

¶ In eadem lege sibi: y sacadas por rata. Nota h. ex ista. l. q. melioratus tenetur soluere debita pro rata. et sic nota / q. prelegatum non affert merum lucrum / per quod corrigitur tex. in l. si quis seruum §. si. cum. l. seq. ff. de lega. ij. et in l. ex facto. la. ij. §. vñ de scio. ff. de here. insti. et in l. si hereditatem ff. manda. et in l. s. C. si certum petas. ubi disponitur / q. prelegatum affert merum lucrum. De quo vide aliquid per doct. de Segura in repe. l. vnum ex familia. fo. vij. in. l. ij. co. ff. de lega. ij.

¶ Sed dubitatur / vtrum predicta conclusio habeat locum / etiam si filius sit melioratus in usufructu tertie vel quinte partis bonorum / taliter / q. tenetur soluere debita pro rata. et bar. in l. si. ff. de usu fructu legato teneri q. non. Sed certe bart. dicit veritatem / atenta dispositione iuris civilis. Sed hodie per istam. l. contrarium credo versus: maxime cum lex ista loquatur generaliter / et cum sit eadem ratio.

¶ Ley. xxij.

¶ Si el padre, o la madre, o alguno de los ascendientes prometio por contracto entre viuos de no mejorar a alguno de sus hijos descendientes, y passo sobre ello escritura publica; en tal caso no pueda hazer la dicha mejoría de tercio ni de. v. y si la

de oio Colla
lib. 2. varia
c. 2. n. 2.

biziere, que no vala. Y assi mismo mandamos que si prometio el padre, o la madre, o algunos de los ascendientes de mejorar a alguno de sus hijos, o descendientes en el dicho tercio y quinto por via de casamiento, o por otra causa onerosa alguna: que en tal caso sean obligados a lo cumplir y hazer z sino lo hizieren, que passados los dias de su vida la dicha mejoría, o mejorias de tercio z quinto sean auidas por sechbas.

1 **A**scendentes si promiserunt non meliorare descendentes/ tenentur hoc adimplere.

2 **A**scendentes si promiserunt non meliorare filium vel filiam an possint meliorare nepotem vel non.

3 **A**scendens si promisit meliorare filium vt meliorem consequatur vxorē/ vel promissit meliorare filiam/ vt meliorem consequatur maritum z pactus est cum filio vel filia vt eum liberet a predicta obligatione vel melioratione/ an per hoc fiat preiudicium filio vel filie taliter/ q̄ melioratio censetur reuocata vel inualida.

4 **A**scendentes si promiserunt meliorare filium vel filiam ex causa onerosa tenentur hoc adimplere: quod si non adimpleuerint. post mortem eorum talis filius vel filia habetur pro meliorato mediante dispositione huius. l.

1 **I**n. l. xxiij. in prin. Nota ex ista. l. q̄ si ascendentes promiserunt non meliorare descendentes/ tenentur hoc adimplere/ taliter q̄ melioratio in cōtrariū facto erit nullius momenti. qd̄ intellige verum prater q̄ si primo alicui iam esset facta melioratio irrevocabilis. per ea que dixi in. l. xvij. supra eo.

2 **S**ed circa premissa p̄mo dubitatur. si ascendentes pmiserunt non meliorare filium vel filiam/ an possint meliorare nepotē vel neptē circa q̄ h̄ter dic/ q̄ an fuit dictum/ q̄ possint nepotes meliorare: vel nō meliorare z tunc nulla est dubitatio p̄ ista. l. in c. l. xvij. supra eo. aut non fuit hoc dictum/ sed simpliciter pmiserunt nō meliorare filium vel filiam nō facta mentione de nepote: z in hoc cōsistit difficultas. Et primo videtur q̄ possint talem nepotem meliorare: ideo q̄ appellatione filiorum in materia odiosa nepotes nō cōprehenduntur vt in. l. liberorum z in. l. filij appellati de. ff. de verbo signi. z in. §. si in al. q̄ dare tuto. poss. sed hoc nō obstat cōtrariū credo verū quia qm̄ est eadem ratio etiam in materia odiosa appellatione filiorum cōprehenduntur nepotes vt in. l. senatus. ff. de ritu nuptia. z in. d. l. liberorum. z ita tenet Jo. Fa. in. §. si q̄s filij ab insti q̄ testamen. tuto. dari poss. Item q̄ qm̄ cōstat d̄ voluntate disponētis/ z est eadē rō. appellatione filiorum cōprehenduntur nepotes. vt in. d. l. liberorum in vers. sed z papiri. Sz in casu nō est eadem ratio: z constat q̄ ille qui promissit non meliorare

re filium nō habuit animū meliorandi nepotē: maxime in preiudicium tertij: cū maiore dilectionem habeat erga filium q̄s erga nepotes: vt notatur in. l. cum auus. ff. de condi. z demōstra. z in. l. cum acutissimi. C. de fidei. z in. l. gñaliter §. si. C. de institu. z substi. de quo per glo. z do. in. l. gallus. §. quidam recte. ff. de libe. z posthu. Item q̄ appellatione filiorum etiam in materia odiosa qm̄ hoc euent ex natura contractus conventionalis cōprehenduntur nepotes: naz tacite inest/ q̄ sequentes in gradu vltra filios comprehendant: vt tenet sal. in. l. ij. in. xxij. q̄ in. §. C. de iure emphiteo. sed in casu nō hoc euenit ex natura contractus: q̄ talis pater vel mater p̄ contractum se obligavit non meliorare. rgo. zc.

Item/ q̄ appellatione filiorum qm̄ profertur a contrahētibz: cōprehenduntur nepotes: quod debet fieri interpretatio cōtra eum/ qui ptulit verba cōtractus: nepossit ab illo cōtractu aliquo mō discedere. vt in. l. veteribz. z ibi gl. z do. ff. de pactis z tenet bar. in. d. l. liberorum. Item q̄ debemz coniecturare rationē naturālē q̄ potm̄ moueret cōtrahētes: z scdm̄ illam possumus z debemz extendere ad nepotes. Nā certum est: q̄ ratio naturalis ita viget in nepore sicut in filio. ergo zc vt tenet Bar. in. maximuz viriū. C. de libe. pte. z in. l. scire oportet. ff. de excusatio. tuto. z l. in. in. l. nō dubiū. C. de legi. z Abb. in terminis nostris in consilio. lxxij. in. ij. parte consiliorum.

3 **S**ecundo dubitatur/ si ascendens promissit meliorare filium: vt meliorem consequatur vxorē/ vel pmisit meliorare filiam: vt meliorem consequatur maritum: z pactus est cū predicto filio vel filia/ vt eum liberet a predicta obligatione vel melioratione z filius vel filia tali modo cum liberet/ an p̄ hoc fiat preiudicium meliorationi/ taliter q̄ censetur inualida vel reuocata. Circa quod breuiter dicitur q̄ aut talis filius vel filia iuravit non petere tales meliorationē/ z tenet seruare iuramentū: vt in aucth. sacramēta puberz. C. si aduersus veditio. z in. c. quāuis pactū. de pactis. l. v. z ita tenet in terminis specu. in. ti. d̄ pactis z tractato. §. si. z Jo. fa. in. l. cum non solum. in. iij. co. C. de bonis q̄s libe. z l. in. z Alex. z do. in. l. pactū qd̄ dotali. C. de pactis. cum istud sit pactum de non succedendo/ quod non reprobat/ imō approbatur a iure: vt notatur in. d. c. quāuis pactū. z in

vit. Gu
rroz de
Iurament
p. c. 5
n. 12.
frank
decisi. 2
Auto Gu
hic d. z

L. fi. C. de pactis. cū simili. aut nō iurauit et tunc bal. i. l. cū archimedorā. in vñ. vltteri? qro. C. vt in pos. lega. sentit/ q talis melioratio sit inualida/ cū talis p̄ vel m̄ non habuit animū meliorandi: et dicit q̄ isto casu p̄mittit̄ dol? marie cuz nō possit dici doli fieri filio cōsentiēt: q̄ scienti et volēt nō sit fraus. vt in r̄la sciētī. de reg. iuris li. vj. et pro hoc facit rex. in. l. qd̄ scitis. C. de bonisq; libe. vbi notat p̄ Jo. fa. p̄ rex. ibi/ q̄ pactū talē modo factū valet in p̄iudiciū filij. Et facit rex. in terminis in. l. pactū qd̄ dotali. C. d̄ pactis. vbi disponit/ q̄ tale pactū nō valet i p̄iudiciū p̄ris/ cū p̄ eū auferat̄ sibi libera facultas testādi: i ei? tñ fauorē bñ valet. S; i casu nō v̄ritur ei? fauor/ ergo etc. et ita in terminis n̄ris t̄io. fa. i. l. filij. §. de pactis. vbi refert dñm et Jo. andre. ita etiam tenere. et idē tenet in terminis Specu. in t̄l. de pactis et transa. in. §. j. et cū? in

L. pactū. C. de colla. de quo tñ vide distinctionē bar. in. l. fi. in verfi. iij. est videndū: et ibi do. C. de pactis. et Jo. fa. ibi: et geor. natan in repe. c. quauis pactū. de pactis. li. vj. et in p̄posito vide notabilem et quasi similem questionē p̄ montaluz in. l. fi. in pre et otorgare. ti. xi. li. j. fo. 10. l. **¶** In eadem lege ibi p̄ sino lo fizieren. nota ex ista. l. q̄ si ascendentes p̄miserunt meliorare d̄ cēdentes ex causa onerosa/ tenentur hoc adimplere: qd̄ si nō adimpleuerint eis mortuis descēdētes habebūtur pro melioratis ex dispositōe huius. l. per qd̄ corrigitur rex. in. l. pactum qd̄ dotali. C. de pactis. et notata p̄ bal. in. l. cum archimedorā. C. vt in poss. lega. et per alex. in. l. pactum. in. fi. C. de colla. intellige tñ conclusionē n̄re legis esse veram/ preteq; si primo alteri esset melioratio irrenocabilis facta/ per ea q̄ dixi in. l. xvij. supra eo. et e quo vide ibi.

¶ Ley. xxij.

¶ Quando el padre o la madre por contrato entre viuos, o en otra postrimera voluntad biziere a alguno de sus hijos, o descendientes alguna mejozia del tercio de sus bienes, que la tal mejozia aya consideracion a lo que sus bienes valieren al tiempo de su muerte, et no al tiempo que se hizo la dicha mejozia.

Meliorat? debet habere meliorationē d̄ bonis q̄ stāt t̄pe mortis/ et nō de bonis q̄ stabant t̄pe quo melioratio fuit facta.

In. l. xiiij. nota ex ista. l. q̄ meliorat? nō debet habere meliorationē de bonis q̄ stant t̄pe quo melioratio fuit facta/ s; duntaxat et bonis q̄ stāt t̄pe mortis illius q̄ fecit meliorationē ex q̄ isert/ q̄ si t̄pe mortis stāt plura bona q̄ stabāt t̄pe melioratiōis meliorat? habebit maiorē melioratiōē: et idē extra s; cōtra hoc est rex. i. l. xxix. ff. eo ibi dñi dicit: auēdo cōsideraciō al valor d̄los bienes d̄ q̄ d̄io/ o p̄merio la d̄hā dore al t̄po q̄la d̄hā dore fue cōstituida. vbi exp̄se disponit/ q̄ ē i electiōe meliorati an velit eligere tē p? meliorationis/ vel t̄ps mortis. s; p̄ cōcordia dicit/ q̄ ille rex. loq̄tur i casu speciali. scz i eo q̄ recepit dotē/ et vult esse p̄ter? cū p̄dicta dote/ et abstinere ab hereditate: nā poterit hoc facere/ dñi tñ ei? dos nō excedat legitimā alioz. et ad p̄siderādū an excedat vel ne/ dā sibi electiō an velit p̄siderare bona q̄ stabāt t̄pe cōstituite dotis/ vel t̄pe mortis talē dotē cōstituentis: et sic cū ille sit casus specialis/ firmat regulā in p̄trariū. vt notat p̄ abb. et do. i. c. qm̄. de cōiugio leproso. et in c. inter alia. de immū. ecclia. et p̄ ista cōclusionē est rex. exp̄ssus i. d. l. x. rix. i. fi. in. vñ. po las otras donatiōes. S; primo dubitat/ vtrū sup̄dic. habeat locū et si melioratio fiat p̄ vba ḡnalia. dicēdo sic/ facio tibi meliorationē tertie p̄ris oiz bonoz meoz. et cū? notabl̄ in. fi. i. fi. co. ante fi. in verfi. sed pone. C. de pactis. tenet q̄ non imo q̄

tñc debet cōsiderari t̄ps in quo sit melioratio/ et nō t̄ps mortis: tñ dicit q̄ est sec? si fiat p̄ verba vni v̄salia dicēdo sic/ facio tibi melioratiōē tertie p̄ris hereditatis mee: q̄ tñc debet cōsiderari t̄ps mortis cū hereditas nō dicat̄ ante mortem. S; cū lex ista loq̄tur ḡnalit/ credo q̄ habeat locū cū nō soluz qñ melioratio sit p̄ vba vni v̄salia. s; etiā qñ sit p̄ vba ḡnalia. cū lex ḡnalit loq̄ns/ ḡnalit̄ debeat intelligi: vt i. l. d̄ p̄tio. ff. de publicia. marie cū hodie nō sit differētia vtruz relinq̄tur p̄ vba ḡnalia vñ vniuersalia: q̄ est dicere/ vtz relinq̄tur quora bonoz/ vel quora hereditatis p̄ rex. notabilē i. l. xij. et ibi dixi sup̄. eo. p̄ qd̄ corrigitur rex. i. l. si q; s; vñ. §. si. cū. l. seq. cū simili: ff. de legatis. ij. p̄ q̄ iura cinus fundat suā cōclusionē. Secōdo dubitatur/ vtz p̄dicta habeat etiā locū i donatiōe. circa qd̄ breuiter dicit/ q̄ aut loq̄mur i donatiōe/ q̄ a p̄ncipio nō valet. s; morte p̄firmatur: tñc nulla ē dubitatio: q̄ cū a p̄ncipio nō valuit debz t̄ps mortis p̄siderari: vt i. l. i. donationib;. C. ad. l. falci. in q̄ntū dicit qñ fidei cōmissi p̄tib? fungunt̄. aut loq̄mur in donatiōe a p̄ncipio valida: et tñc videtur dicēdūz/ q̄ debeat p̄siderari t̄ps donatiōis/ et nō t̄ps mortis p̄ doctrinā cni in. l. fi. C. de pactis. s; p̄tra r̄iuz credo v̄is p̄ ista. l. iquātuz dicit: por cōtra to entre viuos iuncta. l. xxvj. infr. eo. vbi exp̄sse disponitur q̄ ille cui ē facta donatio/ tacite videtur melioratus/ licet de melioratiōe aliquid nō dicatur: si ergo est melioratus/ claruz est. q̄ cōprehenditur sub dispositione legis nostre.

¶ Ley. xxij.

¶ Quando el testamento se rompiere, o anulare por causa de pretericion, o exhere-

nobis: C. d. epif. z cle. In. ij. casu principali qm̄
matrimo. fuit duntaxat p̄ v̄ba de futuro p̄tra
ctū videtur dicēdū q̄ tūc nō habeat locū dispo
sicio n̄re legis q̄ntuz ad p̄positā. q. per ea q̄ di
cit bal. in. l. nō sine. z sal. in. d. l. cuncte. z abb. in.
d. c. ex pu. z in. d. primo col. z per tex. in. l. sanc
m̄. C. de nup. z in. l. stipulationē. z in. l. p̄omit
tēdo. in prin. ff. de iure doti. s̄z p̄trarium t̄z ludo.
roma. alex. z iaf. p̄ rex. notabilē ibi in. l. si extra
ne. §. si. ff. de cōditio. ob causam datā. z alex. in.
l. si cum dotē. z in. l. ij. §. q̄ si in p̄ris. ff. solu. ma
trimo. z idē tenet expresse doc. segura in repe. l.
vnuz ex familia. §. s̄z z si funduz. fo. xj. in. ij. col.
fi. de lega. ij. vbi expresse tenet/ q̄ p̄missio dotis
valet z tenet/ etiā si matrimonius nō seq̄tur. p̄
qua p̄clusionē ē etiā tex. in. l. iij. §. si. ff. de prius
legis credito. Et idē per om̄ia dicatis in dona
tione p̄pter nup. per ea q̄ dicta sunt / cum eadē
3 sit ratio teneatis mēti predicta. ¶ Secūdo dubi
tatur/ an melioratio possit detrahi de donatio
ne simpli. circa q̄ breuiter dic / q̄ aut talis do
natio fuit facta filio emācipato: tunc cuz apu
cipio valeat debz p̄ferri: z notatur p̄ bar. z do.
in. l. in q̄rtā. ff. ad. l. falci. z in aut. ex testamē. C.
de colla. si ergo. p̄fertur de illa: nō debz detrahi
melioratio p̄ istā. l. in q̄ntuz dicit: ni d̄las otras
donaciōes. s̄z an odie fili? emācipat? teneatur

p̄ferre simplicē donatiōne/ videbim? in. l. xxvj.
inf. eo. aut fuit facta filio existētī in p̄tate. z tunc
videtur q̄ de tali donatiōne possit detrahi me
lioratio/ cū talis donatio nō valeat a principio
s̄z confirmet morte/ z iudicetur esse in bonis de
functi t̄pe mortis: vt in. l. a p̄re z ibi do. C. d. col
la. iuncta. l. in donatiōibz. C. ad. l. fal. s̄z p̄trariū
credo verius. cū talis donatio habeat vim reli
cti. z nō p̄ferat: vt notat in. d. auth. lex testa. z in
l. a p̄re. C. de colla. z p̄ bar. z do. in. l. §. nec ca
strense. ff. de colla. bono. imo hoc erit p̄cipuum
cū sit p̄legatus sine melioratio sp̄alis vel p̄ricu
laris / q̄ nō derogat p̄ ḡnralē melioratiōne: vt
in. l. quociens z ibi Bal. z Sal. C. fami. hercis.
de quo vide q̄ dixi in. l. xvij. supra eo. z pro ista
conclusionē est hodie tex. in. l. xxvj infra eo. vi
de que ibi dicam. ¶ Tertio dubitat/ si vnus sit
melioratus in tertio/ z alius in quinto: an tunc
possit tertiu detrahi de q̄nto vel extra: an q̄ntū
possit detrahi de tertio. circa q̄ breuiter dic: q̄
melioratio tertij non p̄t nec debet detrahi de
quinto: imo q̄ntū detrahit p̄mo de tertio per
tex. notabilē in. l. cccij. in. l. styli. de quo ē vide
tex. in. l. pe. ff. d. religio. z sumpti. fume. z in. l. xij
ti. xij. par. j. q̄d t̄n̄ intellige verū/ p̄ter q̄z si testa
tor mādauerit p̄trariū/ q̄z quē onero z honoro/
vt in. l. ab eo. C. de fidei. z ē tex. i. l. xxvij. inf. eo.

Lex. xxvj. 26.

¶ Si el padre, o la madre en testamēto, o en otra qualquier vltima voluntad, o por
otro algun contrato entre viuos hizierē alguna donacion a alguno de sus hijos o
descendientes aun q̄ no digan q̄ lo mejoran en el tercio, o en el quinto: entienda se q̄
lo mejoran en el tercio z quinto de sus bienes: y que la tal donacion se cuente en el
dicho tercio z quinto de sus bienes en lo que cupiere para q̄ ael ni a otro no pueda
mejorar mas de lo q̄ mas fuere el valor del tercio z quinto: z si de mayor valor fue
re, mandamos q̄ vala fasta en la cantidad del dicho tercio z quinto, z legitima de
lo que deuiā auer de los bienes de su padre z madre z abuelos, z no en mas.

- 1 Ascendentes donando descendenti tacite videtur euz meliorare: licet de melioratione aliquid non dicatur.
- 2 Supra dicta p̄clusio an habeat locū tam in filio emācipato / q̄z in filio in p̄tate constituto.
- 3 Ista tacita melioratio / de qua in hac lege / an possit reuocari.
- 4 Si ascendēs donauit vni / z postea alteri fecit meliorationem / an reuocetur donatio per meliorationem superuenientem.
- 5 Que dicta sunt respectu descendentiū / habēt etiam locum respectu ascendentiū.
- 6 Lex ista q̄ est p̄traria. l. xxij. q̄lif d̄beat itelligi
- 1 In. l. xxvj. nota ex ista. l. q̄ ascēdētes donādo descēdēti tacite mediāte dispositiōe hu ius. l. vident eundē meliorare: s̄z i tali donatio ne nō dicat aliqd de melioratiōe: z i hoc. l. ista ē notabilis t̄ b̄n̄ notāda. de quo vide do. de se gura i repe. l. vnū ex familia. §. s̄z z si fūdū. fo. vj.

in. ij. co. in versi. ij. adeo. ff. de legatis. ij. Sed
circa p̄missa p̄io dubitat/ an sup̄. dicta p̄clusio
habeat locū tā in filio emācipato / q̄z in filio in
p̄tate cōstituto. p̄ cuius materie declaratiōe p̄
suponēda sunt q̄dā iuris p̄cipia. z p̄mū iuris
p̄cipiū ē: q̄ donatio simplex facta filio emāci
pato z tenet: cū sit valida/ nō imputat in legi
timā: vt tenet bar. z do. in. l. in q̄rtā. ff. ad. l. falci
diā. z in. l. §. nec castre. ff. de colla. bonoz: z
do. cōiter in aut. ex testamēto. z i. l. si emācipat.
C. de colla. z ē tex. i. l. ij. ti. iij. par. v. s̄z s̄z nō im
puret in legitimā t̄n̄ cōfertur: vt t̄z bar. in. d. §.
nec castre. z do. in. d. aut. ex testa. z in. d. l. si emā
cipati. s̄z extra donatio simplex facta filio exi
stētī in p̄tate regularit̄ ap̄ticipio nō valet impe
diere p̄ta p̄tate: z cū nō valeat a principio: cōe
firmat morte donātis/ z imputatur in legitimā cū
habeat vim relicti: vt i. l. a patre. C. de colla. nō
t̄n̄ p̄fertur: vt p̄ bar. z do. i. d. l. in q̄rtā. z i. d. §.

nec castrése: et in. d. aut. ex testa. et est tex. i. l. iij. tit. xv. par. vij. In aliq̄b⁹ tñ casib⁹ talis donatio filio facta validatur ante mortē donātis: puta p emancipationē. de q̄ vide p alex. et do. in. d. au. ex testamēto. Et ē p̄suponēdū q̄ ad hoc vt donatio simplex filio facta p̄firmetur morte vel emancipatiōe: req̄ritur q̄ interueniat traditio rei donate: vlt̄ aliud qd̄ p traditiōe habeatur alias sec⁹ vt in. l. ij. C. si q̄s alteri vel sibi: et in. l. papianian⁹. et ibi gl. et do. ff. d̄ donatio. iter vix et vxo. His principijs sic p̄habitis intrat nunc. q. n̄a: vtruz. l. ista habeat locus i filio emancipato. et videtur q̄ nō p ea q̄ supra dicta sunt: cū fili⁹ emancipat⁹ teneatur talē donationem p̄ferre. S; lz hoc sic verū de iure ciuili: tñ hodie p̄trariū credo verū p. l. n̄am p̄derādo eā triplici mō. Et p̄rio p̄dero. l. n̄am inquantū dicit ḡraliter: q̄ fili⁹ / cui fuerit donatio facta / cēsetur meliorat⁹ nō facta differētia inter filiū i p̄tate vel emancipatū / ergo ḡraliter debz intelligi: vt in. l. de p̄rio. ff. de publicia. Et t. ij. p̄dero. l. ista inq̄n tñ dicit: la madre. n̄a de iure certū est q̄ fili⁹ respectu m̄tis d̄ emancipat⁹ cū femina nō habeat filios in p̄tate: vt in. s. femine. insti. de adopti. s; lista loq̄tur tā in p̄tate q̄z i m̄te ergo et c. Et t. ij. p̄dero eādē. l. ibi dū dicit. o descēdiētes. i. nepotes / cū primo sit locuta de filijs / et certū est q̄ hodie nepotes nō stāt in p̄tate aut: ideo q̄ q̄ p̄tractū m̄tationē liberatur a p̄tate: vt in. l. xlvij. inf. eo. et nepos nat⁹ ex filio emancipato nō est in p̄tate aut vt in. s. si. insti. q̄b⁹ n̄d. i⁹ patrie pote. solui. Restat ergo conclusio: q̄ lista hz locū tā in filio in p̄tate: q̄z in filio emancipato. et scd⁹ hoc hodie fili⁹ emancipat⁹ nō tenetur p̄ferre simplicē donationē p̄ istam. l. q̄ ad hoc est bñ notanda: p quā corriguntur iura ciuilia: de quib⁹ s. S; dubitatur: vtz hodie req̄ratur traditio rei in donatiōe p̄tentaz ad hoc vt filius facta possit p̄sequi donationē. et videtur q̄ sic p tex. i. d. l. ij. C. si q̄s alii vlt̄ sibi. p̄trariū tñ credo v̄ius: ideo q̄ talis filius facta cēset melioratus: et nō ē d̄ substantia meliorationis traditio: nisi quo ad ef-

fectum: vt nō possit reuocari: vt est tex. exp̄s. sus in. l. xvij. supra eo. ¶ Secdo dubitatur: vtrū ista tacita melioratio / de qua hic / possit p donatorem reuocari. Circa qd̄ breuiter dic / q̄ aut loq̄mur in filio emancipato / et tunc aut talis donatio fuit facta ex causa onerosa / vel nō. q̄ nō ex causa onerosa interuenit traditio possessionis: et nō pōt reuocari. Aut non fuit facta ex causa onerosa nec interuenit traditio: et tunc pōt reuocari: vt l. l. xvij. sup. eo. de quo vide q̄ ibi late dixi. aut loquimur in filia facta. et dic p oia vt in filio emancipato p tex. in. d. l. xvij. supra eo. q̄ loquitur tam in filio facta. q̄z in filio emancipato.

¶ Tertio dubitatur: si ascēdēs donauit vni: et alteri fecit meliorationē / an reuocetur donatio p meliorationē supueniētem. Circa qd̄ breuiter dic / q̄ aut fuit tradita possessio rei i donatiōe p̄tentaz: et tunc nō reuocatur donatio p supueniēte meliorationē: vt l. l. xvij. sup. eo. aut nō fuit tradita possessio: et tñc aut melioratio fuit p̄icularis d̄ illis rebus in donatiōe p̄tentis: et tñc reuocatur talis donatio. vt in. d. l. xvij. sup. eo. aut fuit ḡralis: et tñc nō reuocatur talis donatio: cū ḡnri p speciē derogetur. p̄ter q̄z si donatio similit̄ ē ḡnralis tertij et quinti. de quo vide q̄ late dixi in. l. xvij. sup. eo. ¶ Quarto dubitatur: vtz ea q̄ dicta sunt respectu descēdiētiuz habeāt et locuz respectu ascēdiētiuz. et dicatis q̄ sic p ea q̄ dixi. in. l. xix. sup. eo. ¶ In eādē. l. ibi: entiēda se q̄ lo meiorā enel tercio. ista. l. est p̄traria legi. xxix. in prin. j. eo. n̄a lex ista disponit q̄ ascēdēs donādo descēdenti tacite ex dispositione hui⁹ l. videt̄ descēdētem meliorare: lz in donacione aliquid de melioratione non dicatur. s; tex. in. d. l. xxix. in prin. disponit q̄ descēdēs cui talis donatio fuerit facta tenetur eandē fratrib⁹ p̄ferre: si ergo tenetur p̄ferre / nō censetur melioratus. Si censetur melioratus / non tenetur p̄ferri. igitur qd̄ dicēdus: qua p̄pter p̄ vitate et p̄cordia vide q̄ dicā l. d. l. xxix. vbi (deo d̄ate) tenet̄ q̄ lex ista hz locuz duntaxat in donatiōe simplici: et lex p̄traria in donacione ob causam.

Lex. xxvij.

Abandamos que quando el padre o la madre meioraren a alguno de sus hijos o descendientes legitimos enel tercio desus bienes en testamēto, o en otra qualquier vltima voluntad, o por contracto entre viuos, que le pueda poner el grauamen que quisieren: assi de restitucion como de fideicomisso: y hazer enel dicho tercio los vinculos et submisiones et substituciones que quisieren: con tanto que los hagan entre sus descendientes legitimos: et a falta dellos que lo puedan hazer entre sus descendientes et legitimos que ayā derecho de les poder heredar: et a falta de los dichos descendientes que lo puedan hazer entre sus ascendientes, y a fala de los suso dichos, puedan hazer las dichas submisiones entre sus parientes: et a falta de parientes, entre los estraños: y que de otra manera no puedan poner grauamen alguno ni condicion enel dicho tercio, Los quales dichos vinculos et submisiones ora

se bagan en el dicho tercio de mejozia, ora en el quinto, mandamos que valan para siempre, o por el tiempo quel testador declarare sin hazer diferencia de quarta ni de quinta generacion.

- 1 **A**scendens potest apponere grauamē in melioratione cum limitatiōe: idē in descendēte.
- 2 In melioratione an possit fieri substitutio pupillarīs.
- 3 In melioratione an possit fieri substitutio vulgaris.
- 4 Substitutus ad quē puenit melioratio an teneatur ad grauamen in melioratione impositum.
- 1 **I**n l. xvii. nota ex ista. l. q̄ ascendens potest apponere grauamē qd̄ voluerit in melioratione descendenti facta. qd̄ intellige vtz/ si illd̄ grauamē apponatur antea q̄ melioratio sit perfecta: q̄ postea q̄ fuerit perfecta nō poterit grauamē apponi in iudicijs meliorati: vt in l. perfecta donatio. C. d̄ donatio. q̄ sub mō. Qd̄ tñ intellige vtz/ q̄n̄ esset talis donatio: q̄ reuocare nō posset/ vt q̄ eēt facta ex causa onerosa: vel q̄ tā eēt tradita possessio. alias si possit reuocari/ bñ posset imponi grauamē p̄ ea q̄ dicta fuerit in l. xvii supra. eo. Itē intellige vtz/ grauamen / dum tñ grauamen apponatur in fauore psonarum in hac lege contentaruz/ t̄ scdo ordinem successio nis/ alias secus pro vt in lege n̄a disponitur.
- 2 **S**z circa p̄missa primo dubitatur/ vtz/ descendentes possunt apponere grauamen in melioratione ascendentiuz. t̄ dicatis q̄ sic eodē modo si cur ascendentes per ea q̄ dixi in l. xix. supra eo.
- 3 **S**cdo dubitatur vtz/ in melioratione possit apponi substitutio pupillarīs. t̄ dicatis q̄ sic/ et si substitutus sit extraneus q̄ eius talis substitutio possit fieri in legitima: vt dixi in l. vj. sup. eo. t̄ et̄.

¶ Ley. xviii.

La ley del fuero que permite que el que tuuiere hijo, o descendiente legitimo pueda hazer donaciō hasta la quinta parte de sus bienes t̄ no mas: t̄ la otra ley del fuero que assi mismo permite que puedan mandar teniendo hijos, o descendientes legitimos al tpo de su muerte la quinta parte de sus bienes, se entienda t̄ platique, q̄ por virtud de la vna ley t̄ de la otra no pueda mandar el padre ni la madre a ninguno de sus hijos o descendientes mas d̄ vn quinto d̄ sus bienes en vida ni en muerte.

- 1 **A**scendens potest donare vel legare descendenti stantibus alijs filijs legitimis t̄ naturalibus vnā quintā bonorum duntaxat/ t̄ non duas quintas.
- 2 An possint legari vel donari extraneis due q̄ntate bonorum.
- 3 Si ascendens in casu quo habeat filios legitimos t̄ naturales legauerit extraneis tertiam partem bonorum/ an valea legatus vsq̄ ad cōcurrentem quantitatem quinti.
- 4 Filius an possit reuocare alienata per patrem in ludo vsq̄ ad legitimam suam.
- 5 Filius an possit reuocare alienata p̄ p̄ez i frau. legis.
- 1 **I**n l. xviii. ad intelligentias huius. l. est p̄sup-

in l. ex tribus. C. de inoffi. testa. ita eodē mō potest fieri in melioratione: maxie cum melioratio tertij sit legitima: t̄ possit vni filio p̄legare. t̄ ista p̄clusionē in finis t̄ do. segura in sua repe. l. vnuz ex familia. fo. xviii. in. ii. col. in v̄sic. j. q̄ hoc sit veruz: t̄ in quantum iste tex. dicit q̄ melioratio tertij nō potest venire ad extraneus. intellige verum p̄ substitutionē fideicomissariam: sc̄o tñ ē per substitutionem directā vt supra dictuz est.

¶ Tertio dubitatur vtz/ possit fieri substitutio vulgaris in melioratione. t̄ dicatis q̄ sic. d̄ quo dicit vt per docto. de segura in. d. repe. fo. xix. in. j. co. in versu. limito/ secundo istum tex.

¶ Quarto dubitatur vtz/ substitutus ad quē puenit melioratio teneatur ad onera imposita in melioratione. t̄ dicatis q̄ sic/ p̄ ea q̄ notat bar. t̄ do. in l. re cōiuncti. ff. de lega. iij. t̄ l. vna. §. in primo. t̄ in. §. p. ij. t̄ in. §. in nouissimo. C. de cadu. tollen. t̄ idem t̄ in terminis do. de segura in. d. repe. fo. xix. in. ii. col. t̄ fo. xv. in. ij. col. cum seq.

Itē nota/ q̄ p̄ v̄m̄ potest meliorare vnuz filius vsq̄ ad decem ānos in tertia pte bonoz suozuz t̄ q̄ post decem annos restituat meliorationem alteri filio vel nepoti. Itē potest meliorare vnuz filium in vsufru. tertie t̄ ante partis bonozuz/ t̄ alius in p̄prietate per istaz. l. t̄ ita t̄ do. segura in. d. repe. fo. xiiij. in. iij. co. in versu. ex hoc ego etiam infero. de qua materia vide Linuz t̄ do. in l. ex his verbis. C. d̄ his que sub modo legas t̄ doctorem Segura in dicta repe.

ponendum/ q̄ tex. in l. ix. ti. v. li. iij. foro leg. disponit/ q̄ ascendens potest donare vel legare filijs vel extraneis quintā partē suozuz bonozuz Itē in tex. in l. s. ti. vj. eo. li. disponit/ q̄ possit eodē mō donare vel legare quintaz partem bonozū suozū. Itē in l. vj. tit. xij. eodem lib: disponit/ q̄ possit eodem modo dare vel legare quintā partē bonozū suozū: t̄ sic cū per dictas leges hoc erat dispositū/ dubitabat vtruz possit donare vel legare tres vel duas q̄ntas. t̄ videbat q̄ sic: ideo q̄ per quālibet illarū legū p̄mittebat vnā quintā donari vel legari: t̄ nō erat v̄o simile/ q̄ oēs ille leges de vna duntaxat quita loq̄rentur: maxime cū lex debeat seruire de du-

Materia Lxxix.

bio: vt i. l. qd labeo. ff. de carbo. edicto. tñ hodie per. l. nram declaratur / q̄ vna duntaxat quinta possit filijs legari / vel donari / et non due.

2 **S**ed primo dubitatur: vtruz ascendens possit legare vel donare extraneis duas vel tres quitas. et videtur q̄ sic: q̄ lex nra duntaxat loquitur in filijs / quibus prohibet duas quintas relinqui ergo videtur extraneis permittere: q̄ qui vnus negat / aliud affirmare videtur: vt in. c. noue. de presumptio. cōtrariuz tñ credo verius: ideo q̄. l. nra loquitur exemplificatiue: nō tñ statue do aliud in filijs q̄ in extraneis: maxime cū ascendens magis diligat suos descendentes / q̄ extraneos. vt notatur in. l. generaliter. §. cū aut C. de instit. et substi. et in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad trebelli. et in. l. cum auus. ff. de conditio. et demonstra. et cum hoc prohibeatur in filijs / quibus est debita hereditas p̄na / et sunt quasi dñi in vita parentum / vt notatur in. l. in

uis. ff. de liberis et posthu. a fortiori debet pro hiberi in extraneis. Et ita quotidie practica tur.

3 **S**ecundo dubitatur si ascendens in casu q̄ habeat filios legitimos et naturales legauerit extraneis tertiam partem bonorum suorum: an valeat legatum vsqz ad concurrentem quantitatem quinte partis bonorum. et dicatis q̄ sic / per ea q̄ dixi in lege. xviii. supra eo. pro qua conclusio ne est tex. in lege. vii. titu. xij. lib. iij. foro. l.

4 **T**ertio dubitatur: vtrum filius possit reuocare alienata per patrem in ludo vsqz ad concurrentem quantitatem sue legitime. Et dicatis q̄ sic / vt per Bart. et doct. in. l. j. in. fi. C. si in fraudem patro.

5 **Q**uarto dubitatur: vtrum filius possit reuocare alienata p̄ patrem in fraudem sue legitime. et dicatis q̄ sic cum declaratiōe de qua per bal. et doct. in. l. defunto. C. si in fraudem patro.

Lex. lxxix.

Quando algun hijo o hija viniere a heredar o a partir los bienes de su padre, o de su madre, o de sus ascendientes, sean obligados ellos y sus herederos a traer a colacion y particion la dote y donacion propter nuptias, y las otras donaciones q̄ ouiere recebido de aquel cuyos bienes vienen a heredar: pero si se quisieren apartar de la herencia, q̄ lo puedan hazer: salvo si la tal dote o donaciones fueren inofficiosas, q̄ en este caso mandamos que sean obligados los que las recibieren, assi los hijos y descendientes en lo q̄ toca a las donaciones como las hijas y sus maridos en lo q̄ toca a las dotes, puesto que sea durante el matrimonio, a tornar a los otros herederos del testador aquello en que son inofficiosas para que lo parta entre si. Y para se dezir la tal dote inofficiosa se mire a lo que excede de su legitima y tercio y quinto de mejoría en caso q̄ el que la dio podia hazer la dicha mejoría quando hizo la dicha donacion o dio la dicha dote, auiedo consideracion al valor de los bienes del que dio o prometio la dicha dote al tiempo que la dicha dote fue cōstituyda, o mādada, o al tiempo de la muerte del q̄ dio la dicha dote, o la prometio, do mas quisiere escoger aquel aquiē fue la dicha dote prometida o mādada. Pero las otras donaciones que se hizieren a los hijos, mādamos que para se dezir inofficiosas se aya consideracion a lo q̄ los dichos bienes del donador valieren al tiempo de su muerte.

1 **D**os vel donatio ob causaz vel simplex: an debeant conferri vel non.

2 **S**i duobz filijs fuit dos data. et ambo repudiāt hereditatē p̄naz vel m̄nant: et vnus q̄sqz eorū vult eē contentus sua dote / aut: q̄n hoc possit sic.

1 **I**ñ. l. xxix. Nota ex ista. l. q̄ descendens tenetur cōferre dotē et donatio. propter nup. et ē donationem quā habuit ab ascendēte de cuius hereditate diuidenda tractatur. Qd̄ p̄bat̄ per. l. nram in quantum dicit / la dote y donacion propter nup. y las otras donaciones. et idē disponit tex. in. l. xxv. supra eo. Sz cōtra hoc ē rex. expressus in. l. xxvj. supra eo. vbi disponit: q̄ si ascendens faciat donationem descendenti tacite ex. l. dispositione censet eundem meliorare: licet aliqd̄ de melioratiōe nō dicat. si ergo cēset

meliorat? nō tenetur offerri / vt notat̄ in aut. ex testa. et in. l. a p̄e. C. de colla. sed in. l. nra disponitur q̄ tenetur donatio. offerre / ergo nō censetur melioratus. igitur qd̄ dicēdū. Et reperio q̄ dñs Jo. lu. de pala. rube. in sua notabili et eleganti repe. c. p̄ vsas. de donatio. inter virum et vxor. §. in p̄stitueda tñ dote. fo. lxxvj. mouet istā p̄rarse. lz nō tam clare / et cludit. q̄ tex. in. d. l. xxvj. in q̄ntuz loq̄tur de donatiōe simplicis / extrē datur et ad dotē et donatio. p̄pter nup. v̄ ad donatio. aliā ob causaz: et sic q̄ hodie p̄ dotado filiā v̄ faciēdo donatio p̄pter nup. v̄ ob causaz v̄ def̄ et cēsetur filiū meliorare v̄ filiā. et dicit q̄ ita debet itelligi tex. l. d. l. xxvj. et ad istū tex. i q̄ntū dicit / q̄ dos et donatio p̄ter nup. debent offerri / respondit ipse / sed tanto minus accipiēdo vel

aliter inquantū tex. iste dicit q̄ dos v̄l donatio
 offerat intelligatur q̄ dñtatur offeratur illud qđ
 superest de dote vel donatio de deducta legitima
 ⁊ melioratio de tertij ⁊ quinti. ⁊ ita pertransit cuz
 ista opinio/ preter q̄z si p̄f vel mater reuoca
 uerit talē dotē vel donatiōem/ ⁊ alteri filio fe
 cisset meliorationē: q̄ tunc dicit ipse/ q̄ talis ta
 cita melioratio int̄m reuocaretur. S̄z certe lz
 ei⁹ auctoritas sit magna/ credo firmiter/ q̄ fuit
 deceptus/ ⁊ deuiant a tra mite veritatis/ q̄ cla
 re pbabitur. Nā certuz est q̄ dos venit offeren
 da scđm dispositionē iuris ciuili nisi prelegetur
 vt est tex. in aut. ex testamēto. C. de colla. ⁊ in l.
 pactuz. ⁊ in l. filie dotē. eo. ff. ⁊ idem disponitur
 per istā. l. ⁊ tex. in. d. l. xv. s̄. eo. nō obstat q̄ lo
 quitur in simplici donatiōe: vt ex v̄bis eiusdē
 patet: ⁊ extendere legē illam ad dotē vel dona
 tiōē ob causam ad inducēdas leguz correctio
 nē/ esset iniquū/ cū regum correctio sit cuiusda
 vt in l. vna. C. de inoffi. doti. in. c. cū expedit/
 de electio. li. vj. Itē inquantuz dicit q̄ talis me
 lioratio poterit reuocari/ nō fuit memor de di
 spositione tex. in l. xvij. sup. eo. vbi disponit/ q̄
 melioratio facta ex causa dotis vel donatiōis p̄
 pter nup. nō pōt reuocari. Itē inquantū supplet
 literaz n̄e legis dicendo/ q̄ tenetur offerre do
 tē tanto minus accipiēdo constat dixisse tra
 riu⁹ veritati p̄ istā. l. inquantuz dicit: collatiō v̄
 participatiōi. Nota verbū/ v̄ participatiō: q̄ n̄
 dicat nō solū tenetur offerre/ sed etiā tenetur di
 uidere/ ⁊ fratribus cōdicare. Itē pbatur per. l.
 n̄faz inquantū excipit casuz q̄n filia cōtenta do
 te nō vult p̄ri vel m̄ri succedere: quo casu censet
 tur in dote meliorata: cū ergo sit casuz sp̄alis ⁊
 exceptus/ firmat regulaz in contrariuz. vt in. c.
 qm̄. cuz vulg. de cōiugio lepro. Et sic per predi
 cta teneo p̄ constanti q̄ tex. l. d. l. xvij. dñtatur
 loq̄tur in donatiōe simplici/ in qua filius tacite
 censetur meliorari. Sed si eā sic intelligam⁹
 tunc est penitus contraria n̄e legi: nam dicimus
 q̄ filius cui facta est simplex donatio tacite v̄
 detur illa melioratus: sed lex n̄a disponit tra
 riu⁹: imo q̄ dos ⁊ donatio propter nup. ⁊ alie
 donatiōes debent conferri ⁊ diuidi: si ergo d̄
 bent offerri ⁊ diuidi tali⁹ filius nō censetur me
 lioratus/ igitur quid dicendū? Quapropter di
 catis/ q̄ iste tex. inquantū dicit: v̄ las otras dona
 ciones: debz exponi scz similes ob causas. nā di
 cit/ q̄ dos/ ⁊ donatio p̄pter nuptias/ q̄ sunt do
 natiōes ob causam/ vt notatur per gl. ⁊ do. in
 aut. ex testamēto. de colla. debent offerri ⁊ alie
 donatiōes: scz similes ob causas: nō t̄m dona
 tiōes simplices: q̄ dicitur/ ⁊ est repetitiua simi
 liuz. vt est glo. valde notabilis q̄ in n̄o proprio
 casu idem exponit ⁊ declarat in. d. aut. ex testamē

mento. C. de colla. vbi dicit tex. ex testamento ⁊
 ab intestato cessat dotis ⁊ alioz datorum colla
 tio. dicit gl. alioz datorū: scz similitū ob causas:
 non t̄m simpliciū. ⁊ ita cōiter tenetur per do. ibi
 maxime per alx. ⁊ est etiā gl. similitū in l. si fugi
 tui. in glo. finali in prin. C. de seruīs fugitiuis.
 Et sic cōclusiue teneatis/ q̄ filius hodie nō te
 netur offerre donatiōē simpliciē p. d. l. xvij. in
 telligendo prout ibi dixi: s̄z bene tenet cōferre
 dotem ⁊ donatiōē ob causas per istā. l. cū qua
 p̄cordat tex. in. d. aut. ex testamēto. C. de colla.
 ⁊ ita teneatis. submittēdo me t̄m correctiōi v̄c.
 ¶ In eadē. l. ibi: p̄esto q̄ ses durate el mari
 monio. per istā l. corrigi⁹ tex. in hoc puncto in.
 l. dotis. C. de colla. ⁊ cōis cōclusio do. in. l. vna.
 C. de inoffi. doti. vbi conclusiue tenebatur/ q̄
 filia durante matrimonio nō poterat cogi dotē
 inofficiosam offerre: ⁊ approbatur opinio soli⁹
 pau. de ca. contrariū tra cōem opinioē tenētis.
 ¶ In eadē. l. ibi: en caso q̄ el que la dio podia
 fazer la dicha mesoria. Circa hoc q̄n hoc possit
 fieri/ vel q̄n non/ vide q̄ late dicta fuerunt in. l.
 xvij. sup. eo. ¶ In eadē lege ibi al t̄po q̄ la d̄
 cha dote fue constituyda. contrarium disponit
 tex. in. l. xvij. supra. eo. quapropter p̄ solutione
 ⁊ concordia vide que ibi dicta fuerunt.
 ¶ Sed circa p̄missa finaliter dubitat si duob⁹
 filijs fuit dos vel donatio propter nup. data q̄
 volūt se abstinere ab hereditate p̄navei mater
 n̄a: ⁊ vnusquisqz vult esse content⁹ sua dote vel
 donatiōe/ an possit hoc fieri. Circa qđ breuif
 dic/ q̄ aut v̄triusqz dos vel donatio simul h̄ere
 non excedunt suam legitimā ⁊ tertiaz ⁊ quintā
 partē bonoz: ⁊ tunc poterit vnusquisqz esse cō
 tent⁹ sua dote vel donatiōe p. l. n̄faz. aut exce
 dunt suam legitimā ⁊ tertiaz ⁊ quintam: ⁊ t̄nc
 videt q̄ ille cui primo fuit dos vel donatio da
 ta preferatur: per regulā. qui prior t̄pe/ potior i
 iure vt in regula. qui prior. de regu. iuris li. vj.
 maxie q̄ in casu n̄o interuenit traditio. ⁊ ideo
 nō poterit reuocari ab illo/ cui primo fuit dona
 tio facta v̄l dos data. p̄ ea q̄ dixi l. l. xvij. sup. eo.
 ⁊ sic scđm hoc primus habebit meliorationem
 tertij ⁊ quinti: de qua in hac lege ⁊ etiā suam
 legitimā: scđs vero non poterit habere p̄ter q̄z
 suaz legitimā/ ⁊ residuū dotis vel donatiōis re
 seruabit alijs hereditibus. econtra videt q̄ imo
 ambo cōcurrant equaliter in melioratiōe: ideo
 q̄ q̄n duo fuerint meliorati in diuersis tracti
 b⁹: censet vnusquisqz meliorari pro medietate
 vt in. l. cum hic status. s̄. p̄niam. in fine. ff. de do
 natio. inter virū ⁊ uxorem. ⁊ in. l. quotiens. C.
 familie h̄ercis: maxime propter equalitatē ser
 uandam iuxta tex. in. l. illud in fi. C. de colla. sed
 mihi videtur q̄ prima opinio ē verior: ideo q̄

in casu nostro nō potuit melioratio reuocari a primo: cum iam esset facta traditio: et cū esset melioratio ex causa dotis / vel donatiōis ppter nuptias / q̄ est causa onerosa: et ideo per secun-

dam dotis constitutionem vel donacionem nō potuit si bi preiudicium generari / per ea que dixi in l. xvij. supra eo. Per quod patet clara solutio ad iura contraria.

¶ Ley. xxx.

La cera et missas et gastos del enterramiento se saquen con las otras mandas graciosas del quinto de la hacienda del testador, y no del cuerpo de la hacienda, aun que el testador mande lo contrario.

- 1 **I**mpensa funeris debet deduci de quinta parte bonorum duntaxat / et etiam legata extraneis personis facta.
- 2 **S**i quantum bonorum non sufficiat ad omnia legata persoluenda / an tunc debeant prioru solui legata pia / q̄z non pia.
- 3 **Q**ue dicatur funeris impensa.
- 4 **Q**ue legata dicantur pia.
- 5 **S**i aliquis sit meliorat⁹ in tertio et quinto: et alius alius sit etiā melioratus in certa re: et istō legatum particulare efficiatur caducum: vel p non scriptum: vel alias inualidū / an reuertatur ad heredes / vel ad melioratū in tertio et quinto
- 1 **I**n l. xxx. nota ex ista. l. q̄ impensa funeris debet deduci de quinta parte bonorum duntaxat: et etiam legata extraneis personis facta / et ultra quintā aliqd nō debetur. quod intellige verum stantibus filiis legitimis et naturalibus vt in l. i. r. v. et in l. i. r. v. et in l. vi. r. xij. li. in foro. l. et dixi sup. in l. xxvij. vel stantibus ascendētib⁹ pōt relinqui tertia pars bonoz duntaxat: vt in l. vj. sup. eo. Alias aut non stantibus descendētib⁹ vel ascendētib⁹ legata relicta a testatore debent vsqz ad consumationē tot⁹ hereditatis: cum tñc non reperiat⁹ heres necessarius cui debeatur legitima. vt notatur in l. fratres vel sorores. C. de inoff. test. a. descendētib⁹ tñ pōt ultra quintam tertiā partem bonorum relinqui. vt in l. xvij. et in r. ix. supra eo.
- 2 **S**ed p̄io dubitatur si quintū bonoz nō sufficiat ad oīa legata psoluēda / an tñc debeāt primo solui legata pia / q̄z legata nō pia. pro cui⁹ questionis intelligentia est presupponendū / q̄ mortuo testatore / ate oīa dber deduci es alienū qz bona nō dicuntur nisi illd: qd̄ super est / deducto ere alieno. vt in l. sub signatus. §. bona. ff. de verb. sig. de quo vide pau. de ca. et do. in l. si quis seruus. §. si. ff. de lega. ij. Circa qd̄ nota / q̄ d̄ de heri illud q̄ testator fuit cōfessus deberi alicui p̄tī et acceptanti / vel absentī: et pro eo tabellio stipulans et acceptans / vt tenet bar. et doc. in l. cum quis. §. codicillis. §. de lega. iij. et in l. lucī §. quisquis. cl. ij. ff. de lega. ij. Item est presupponendum / q̄ quantum debet prius detrabi / quaz tertium: vt in l. cccij. in l. styli. §. de quo vide que

dixi in l. xxv. sup. eo. his sic prehabitis ad q̄stio nē p̄missas deueniēdo breuiter dicatis / q̄ ante omnia debet deduci funeris impensa. vt in l. iuliana. cum duobus. l. seq. et in l. pe. ff. de religio. et sumpti. fune. et in l. xij. r. xij. par. §.

Scdō circa p̄missa dubitatur q̄dicatur funeris impensa. ad qd̄ breuiter dic / q̄ quidqd fuerit e rogatus anteaqz corp⁹ sepelatur / d̄ funeris i p̄sa: vt in l. ac si quis. §. funeris causa. et in l. funeris sumpt⁹. ff. de religio. et sumpti. fune. et i. d. l. xij. r. xij. par. §. de quo vide pau. de ca. et do. in l. i. §. de i p̄ensa. ff. ad l. falci. ex q̄ inferitur / q̄ impensa facta in pulsatione capanaz. et in recomēdatione clericor⁹ / et in ductioe corpis ad ecclaz et in apertura sepulture: et in missis / et cera / et in oblatiōib⁹ q̄ offerunt / et i vestib⁹ luctuosis dicitur impensa funeris. vt est glo. notabilis: et ibi ag. et do. in l. si ex re. §. si. in. gl. si. ff. d̄ stipu. seruo

re / nō dicunt impensa: vt puta ea q̄ reliquuntur promissis cantadis vel trentanariis dicēdis per ea q̄ dicta sunt. ad quo bñ facit doctrina bar. in l. cuz quida. ff. de annuis lega. Annus tñ est / q̄ si corpus sepeliat de nocte / et postea in die seq̄ntē anteaqz diuertatur ad extraneos acc⁹ efficiantur obsequia / d̄ impensa funeris / vt tenet cardinalis in clemē. duduz. in. §. veruz. in. iij. q. de sepultu. ¶ Itē est notandū / q̄ impensa facta causa infirmitatis est ante omnia deducenda / vt p bal. in l. in restituēda. C. de peri here. et p alex. in l. si. §. in computatiōe. C. de iure delibe. que vide de materia.

Sed posteaqz predicta fuerint detracta. pri mu debet deduci et solui legata pia. vt per bar. et pau. de ca. in l. si quis seruus. §. si. ff. de lega. ij.

Sz dubitat q̄ legata dicantur pia. ad qd̄ breuiter dic / q̄ legatū libertatis. vt p bar. et do. in l. d. l. si q̄s seruus. §. si. de lega. ij. Itē legatus p̄ ante ma. vt p gl. et do. in l. si q̄s titio. ff. de lega. ij. Itē matieg. legatus alimētoz pauperib⁹ relictus. vt per gl. et do. in l. illud. C. de sacro san. ecclesi. De quo vide per bar. in l. stichum aut pamphilū. §. stipulatio. ff. de verbo. obli. et per Jaf. in c. si. qui fundum dare poss. Item legatus relictus causa dotis. vt in l. cuz is. §. mulier. ff. de cōditio. indebi

istud refer
lopezius. in
2. tit. 11. p.
d. lasdesp
vrs. ex quom

in bar

5. v. l. 7.
ide dicit
153. n. 7

ti. De quo per Bar. & docto. in l. j. ff. solu. ma-
trimonio. Quod tamen est verum / quando est
relictum ab extraneo / secus si sit relictum a pa-
tre. vt per Bar. in d. §. mulier. De quo etiam vi-
de Bal. in c. j. §. donare. qualiter secundum olim
poterat aliena. & per Alex. in add. ad Bar. in
d. §. mulier. De qua materia vide melius quam
alibi per Bar. Bal. Cinum. Sal. Joan. fab. &
docto. in l. j. C. de sacrosan. ecclesie. & per Abb.
in c. quod autem. de peniten. & renuissio. Item
postquam predicta legata fuerint deducta / de-
ducentur alia legata non pia de quinta parte
bonorum per istam. l. Quod tamen notabiliter
limita / nisi de mente testatoris appareat q̄ vo-

luit primo solus legata non pia / quā legata pia:
vt si post legata pia facta dixit aliorum bonorum
meorum / volo primo legata nō pia detrahi. vel
aliter appareat ex coniectura mente testatoris.
vt per Bar. notabiliter. in l. si quis seruum. §.
fi. in fine. ff. de lega. ij.

¶ Tertio dubitatur si quis sit melioratus in ter-
tio & quinto & alius particulariter in certa re &
istud legatum particulare efficiatur caducum /
vel pro non scriptum vel alias inualiduz: vtruz
reuertatur ad heredes / vel ad melioratum in
tertio & quinto. Et dicatis q̄ deuoluitur ad me-
liorum & non ad heredes. vt tenet Bar. in le-
ge si. §. fi. ff. de auro & argenti. lega.

C Ley. xxxj.

¶ Porque muchas vezes acaece que algunos por que no pueden, o por que no quie-
ren hazer sus testamentos dan poder a otros que los bagā por ellos: & los tales com-
missarios hazen muchas fraudes y engaños con los tales poderes, estendiendo se
a mas dela voluntad de aquellos que se los dan: por ende por euitar los dichos da-
ños ordenamos y mandamos, q̄ de aqui adelante el tal commissario no pueda por
virtud de el tal poder hazer heredero en los bienes del testador: ni meioria de ter-
cio ni de quinto: ni desheredar a ninguno de los hijos, o descendientes del testador:
ni los pueda substituyr vulgar, ni pupillar, ni exemplarmente: ni hazer les substitus-
cion alguna de qualquier ealidad que se a: ni pueda dar tutor a ninguno de los hi-
jos, o descendientes del testador: salvo si el que le dio el tal poder para hazer testa-
mento especialmente le dio el poder para hazer alguna cosa delas susodichas ene-
sta manera el poder para hazer heredero nõbrando el que da el poder por su nom-
bre a quien manda que el commissario haga heredero, y en quanto alas otras co-
sas, señalando para que le dr el poder: y en tal caso el commissario pueda hazer lo
que especialmente el que le dio el poder señalo y mando, no mas.

1 **Q**uoniam commissarius potest testare nomine defun-
cti etiam si iam sunt preteriti plures anni /
dum tamen nomen heredis sit per defunctum
expressum / alias secus.

2 **C**ommissarius non potest facere exheredatio-
nem / nec meliorationem / nec substitutionem: nec
dare tutores testamentarios: nisi ad hoc habeat
particulare & speciale mandatum.

3 **M**ulier an possit esse commissaria.
4 **S**i maritus dedit uxori potestatem testandi p-
co: si uiuat luxuriose / vel cōtrahat secundas nu-
ptias / an per hoc videatur reuocata sibi prās.

5 **C**ommissarius an possit alteri delegare potesta-
tem testandi sibi a defuncto datam.

6 **C**ommissarius an possit variare meliorando
vel instituendo vnum: & postea reuocando illaz
meliorationem vel institutionem meliorare vel
instituire alium.

7 **I**n casu huius legis an sufficiat q̄ testator de-
claret nomen heredis vel legatarij per nomen
valde notū / licet non exprimat nomen propriū.

8 **S**i testator expressit nomen propriū. tñ non appo-
suit vbi instituo vel lego vñ instituas an sufficiat
9 **A**n habeat loci ius agendi ad supplementū cō-
tra testamentum factum per commissarium.

10 **Q**ue solēntas requiratur in commissaria pcedēda

1 **I**n l. xxxj. Nota primo ex ista. l. q̄ commissar-
ius potest testari nomine defuncti: duz tñ
nomen heredis vel legatarij sit per defunctum
expressum / alias contra. Qd̄ procedit etā si iam
sit preteriti plures anni a tempore q̄ fuit sibi pote-
stas testandi concessa: dñ mō ille qui talem pote-
statē concessit / illā non reuocauerit / vel si nō fe-
cit aliud testamentum per qd̄ videatur eandē po-
testatem reuocare vt in l. sancimus. C. de testa-
vide. l. xxxij. infra eo. & cum dispositione nre le-
gis cōcordat tex. in l. vj. ti. v. li. ij. foro. l. de qua
materia vide tex. & do. in l. captatorias. C. de te-
sta. militis. & in l. captatorias. ff. de heredibus
instituis. & late per Specu. in titu. de instrumen-
torum editio. §. nunc vero aliqua.

¶ Secō nota ex ista. l. q̄ commissarij non pōt fa

certe exheredationem / nec meliorationem / nec substitutionem / nec dare tutores testamentarios / nisi ad hoc habeat speciale mandatum.

3 ¶ Sed circa premissa primo dubitatur vtrum femina possit esse commissaria. Et videtur quod non: quia prout datur alicui ad testandum / de procuratorum mandatum: et procurator dicitur qui negotia aliena nomine dñi gerit vt in l. ff. de procura. sed mulier non potest esse procuratrix: vt in l. aliena C. de procu. ergo nec commissaria. Item tutela et commissaria equiparatur. vt per glo. et do. in l. tutela plerumque. ff. de tute. Sed femina non potest esse tutor: vt in d. l. tutela. et in l. j. C. quoniam mulier officio tute. ergo videtur quod non possit esse commissaria. Sed hoc non obstante contrarium credo verius imo quod femina possit esse commissaria / et primo per glo. notabile in l. vna. §. pro secundo. in parte apud eos / ibi vel ibi electa fuit mater vt ministra. C. de cad. tollen. vbi dicitur / quod femina potest esse ministra / ergo commissaria. Item facit tex. in c. quinquaginta illis de iure iuran. vbi notatur / quod femina potest esse arbitrix. ergo potest esse commissaria iuxta notata in l. ff. de lega. ij. Item facit tex. in l. a filio. ff. de alimē. et ciba. lega. vbi disponitur / quod femina potest esse executrix testamenti ergo bene potest esse commissaria. Et ista conclusio est de mente bar. ibi. in j. co. et idem tenet jo. lupi de pala. rube. in sua repe. fo. xl. in. in. co. in ver. si. ex istis aliis adductis: et ad primum fundamentum per contraria adductum rñdetur / quod licet verum sit quod femina non possit esse procuratrix: illud est verum quo ad iudicia: vt in d. l. aliena. Secus tamen est quo ad negotia: quia tunc bene potest esse procuratrix: vt in l. sed si quis. §. pui. ff. de in iustitia. Ad secundum fundamentum respondetur / quod non per omnia sunt similia cura et commissaria: vt de se patet: remanet ergo vera conclusio / quod femina potest esse commissaria.

4 ¶ Secundo dubitatur si maritus dedit sue uxori potestatem testandi pro eo / si talis uxor vsuat luxuriose an per hoc videatur sibi prout reuocata. Et dicuntur quod sic: vt tenet jo. de imo. et alex. in l. cum qui ira. §. qui sibi aut filio. ff. de verbo. obliga. et tunc habebit locum dispositio tex. in l. xxv. in fine. infra eo. Quod est verum / nisi luxurietur per vinum sibi illaram. vt per abb. in c. ij. de conuer. coniug. et bal. et ange. in l. §. remouet. de postulando. Sed si non vinat luxuriose / sed contraxit secundum matrimonium an per hoc videatur sibi prout reuocata et bar. in d. l. a filio et non / et idem tenet bal. i. a. h. e. eisdem penis in fine. C. de secundis nup. et alex. et do. cro. i. d. §. qui sibi aut filio. ideo quia mutauit statum in melius. et idem tenet jo. de imo. in c. ratiocinatus de testa. et bal. in l. hñitatis. in viij. co. in fi. in vñ cu. quero ergo an mater. C. de impube. et alijs. Sed contrarium tenet bar. ang. rappa. pau. de ca.

alexan. et do. in l. ex facto. ff. de vulgari et pupi. substi. et ideo cogita.

¶ Tertio dubitatur vtrum commissarius possit alteri delegare potestatem testandi sibi a defuncto relicta vel data. Et videtur quod sic: quia talis commissarius censetur procurator ad negotia: et procurator ad negotia potest alium substituere: vt in l. si procurator. §. j. ff. mandati. sed hoc non obstante contrarium credo verius imo quod talis commissarius non possit alium substituere. per tex. in c. si. §. j. de officio de lega. vbi disponitur / quod quando alicui committitur iudicium ministerium / non potest alium substituere: et quod commissaria sit nudum ministerium probatur per tex. in l. si quis titio. ff. de legatis. ij. Item facit tex. in c. tua de testamen. vbi disponitur quod executor debet per proprias manus exequi / et non aliter substituere / vel delegare. Non obstat fundatur pro primo parte adductum: quia illud procedit quoniam generaliter est procurator ad omnia secundum si ad unam rem tantum: vt est in casu nro vt notatur in d. §. j. legis si procurator et hoc est etiam de mente huius. l. Quod intellige verum nisi habeat speciale prout delegandi tale factionem testamenti.

¶ Quarto dubitatur vtrum commissarius possit variare meliorando vel instituendo unum et postea reuocando illam meliorationem vel institutionem meliorare vel instituere alium. Et dicuntur quod non vt est tex. in l. huiusmodi. §. si ichn. ff. de lega. j. per qua conclusione est etiam hic tex. in quantum dicitur / quod defunctus hoc specialiter declarat. si ergo defunctus hoc debet declarare / inferitur quod commissarius non potest variare. Pro qua etiam conclusione est tex. in l. xxv. infra eo. Quod procedit etiam si talis commissarius reseruasset in se potestatem variandi. vt in d. l. xxv. infra eo.

¶ In eadem libi / nominando eum quod da el poder por su nombre. Circa hoc et quinto dubitatur an sufficiat quod declarat nomen heredis vel legatarum per nomen valde notum / licet non exprimat nomen proprium. Et credo quod sic per glo. in l. hac consultissima in parte et iudicia. C. qui testa. facere poss. De quo vide late per doc. in l. quotiens. §. si qui nomen. ff. de here. instituen. et in l. §. ff. de libe. et posthu.

¶ Sexto circa premissa dubitatur si defunctus expressit nomen proprium / tamen non apposuit verbum heres vt quod dixit: doy poder o Pedro pa hazer mi testamento: y quiero que haga a Sacho non tamen dixit heredero / vtrum commissarius virtute talis commissionis possit Sancium instituere. Et dicuntur quod sic: si constat quod voluit Sancium esse heredem per tex. in l. errore. C. de testamentis.

¶ Septimo dubitatur vtrum competat ius agendi ad supplementum contra testamentum factum per commissarium si alicui filio dedit minus legitima

ibi X credo idem tenet jo. tome. l. c. 2. in fine.

fua secundum formam rex. in lege omni modo.
C. de inofficio. testa. Et dicatis q sic per glo
sam notabilem in lege. Humanitaris. in parte
legitima. C. de impube et alijs subiti.

¶ Octauo dubitatur que solemnitas requira
tur in commissaria concedenda. De quo vide
que dicam in lege. xxxij. infra eo.

¶ Ley. xxxij.

¶ Quando el testador no hizo heredero, ni menos dio poder al commissario que lo
hiziesse por el ni le dio poder para hazer alguna cosa de las dichas en la ley proxi
ma, sino solamente le dio poder para que por el pueda hazer testamento, el tal com
missario: mandamos que pueda descargar los cargos de consciencia de el testador
que le dio el poder: pagando sus deudas, y cargos de seruicio, y otras deudas seme
jantes: y mandar distribuyr por el anima del testador la quinta parte de sus bienes
que pagadas las deudas montare: y el remanente se parta entre los parientes que
vinieren a heredar aquellos bienes ab intestato: y si parientes tales no tuuiere el te
stador: mandamos que el dicho commissario dexando le a la muger del que le dio
el poder lo que segun leyes de nuestros reynos le puede pertenecer, sea obligado a
disponer de todos los bienes del testador por causas pias y prouechosas a la ani
ma del que le dio el dicho poder: y no en otra cosa alguna.

¶ l. xxxij. in prin. De materia huius legis
vide rex. in lege. vj. titu. v. lib. iij. foro leg.
¶ In eadem lege ibi lo que segun leyes de nue
stros reynos. De quibus in lege. ij. et in lege. iij.

infra eo. et in authen. preterea. C. vnde vir et ve
roz. et in lege. vij. titu. xij. par. vj. De quo vide
Joan. Lupi de Mala. Rube. in sua repe. folio.
xxvij. in. ij. co.

¶ Ley. xxxij.

¶ El commissario para hazer testamento, o mandas, o para declarar por virtud del
poder que tiene lo que ha de hazer de los bienes del testador no tenga mas termi
no de quatro meses si estaua al tiempo que se le dio el poder en la ciudad, o villa, o
lugar donde se le dio el poder: y si al dicho tiempo estaua absente, pero dentro de
estos nuestros reynos, no tenga ni dure su poder mas de seys meses: y si estuuiere
fuera de los dichos reynos al dicho tiempo, tenga termino de vn año, y no mas: y
passados los dichos terminos, no pueda mas hazer que si el poder no le fuera da
do: y vengam los dichos bienes a los que los haurian de hauer muriendo el testa
dor ab intestato. Los quales terminos mandamos que corran al commissario aun
que diga y alegue que nunca vino a su noticia que el tal poder le hauria sido dado:
pero lo que el testador le mando señalada y determinadamente señalando la perso
na del heredero, o señalando cierta cosa que hauria de fazer el tal commissario: man
damos que en tal caso el commissario sea obligado a lo hazer: y si passado el dicho
termino no lo hiziere, que sea hauido como si el tal commissario lo hiziesse, o decla
rasse.

¶ Ley. xxxij.

¶ El commissario por virtud del poder que tuuiere para hazer testamento, no pue
da renocar el testamento que el testador hauria hecho en todo ni en parte: salvo si
el testador especialmente le dio poder para ello:

¶ l. xxxij. Nota ex ista lex / q commissa
rius potest vti commissaria sibi data infra
terminum quattuor mensium / si est presens in
ciuitate / vel loco / vbi commissaria fuit sibi com
missa. et si est absens / dum tamen stet in hoc re
gno infra terminum sex mensium. et si stat in alio
regno. infra annum: postea vero non poterit ta
li commissaria vti. Et istud tempus currit tan

scienti quam ignorant. Et si commissarius in
fra istud tempus non instituerit heredem per
defunctum nominatum / vel legatariu / habe
tur pro instituto mediante disposicione huius
legis / que ad hoc est notabilis. De qua mate
ria vide rex. et docto. in. l. j. ff. de legatis secun
do. Et que dixi in lege. xxxj. supra eo.

Abateria. l. xxxv. z xxxvj. z xxxvij. z xxxviii. z xxxix.

¶ Ley. xxxv.

¶ El commissario no pueda renocar el testamento que ouiere por virtud de su poder vna vez fecho: ni pueda despues de hecho hazer codicillo aun que sea ad pias causas, aun que reserue en si el poder para lo poder renocar, o para añadir, o men- guar, o para hazer codicillo, o declaracion alguna.

¶ Ley. xxxvi.

¶ Quando el commissario no hizo testamento ni dispuso de los bienes del testador por que passo el tiempo, o por que no quiso, o por que se murio sin hazer lo: los tales bienes vengán derechamente a los parientes del que le dio el poder que ouies- sen o heredar sus bienes abintestato: los quales en caso que no sean hijos, ni descendien- tes, ni ascendientes legitimos, sean obligados a disponer de la quinta parte de los bienes por su anima del testador: la qual si dentro del año contado dende la muer- te del testador no la cumpliere. Mandamos que nuestras justicias los compelan a ello: ante las quales lo puedan demandar, y sea parte para ello qualquier del pue- blo.

Iñ. l. xxxv. in prin. Nota ex ista ley q̄ com- missarius non potest variare nec mutare primum testamentum: z idem disponit tex. in lege huius modo. §. Stichum. ff. de legatis. §. De quo vide que dixi in lege. xxxj. supra eo.

¶ Si tamen non fecit testamentum secundum formam sibi a testatore traditam / poterit tale testamentum renocare z aliud facere / vt in lege quid tamen in prin. ff. de arbitris.

¶ Ley. xxxvij.

¶ Quando el testador nõbrada, o señaladamente hizo heredero, y hecho dio poder a otro que acabasse por el su testamento: el tal commissario no pueda mandar despues de mãdadas las deudas z cargos de seruiçios del testador: mas de la quin- ta parte sus bienes del testador: z si mas mandare que no vala: saluo si el testador es ppecialmente le dio el poder para mas.

¶ Ley. xxxviii.

¶ Quando el testador dexare dos, o mas commissarios, si alguno, o algunos dellos requeridos no quisieren, o no pudieren vsar del dicho poder, o se murieren, el poder quede por entero al otro, o otros que quisieren z pudieren vsar del dicho poder. Y en caso que los tales comissarios discordaren, cumpla se y execute se lo que mãdare y declarare la mayor parte dellos. Y en caso que no aya mayor parte si fue- ren discordes, sean obligados a tomar por tercero al corregidor, o assisfete, o gouer- nador, o al alcalde mayor de el lugar donde fuere el testador: z si no ouiere corregi- dor, ni assistente, ni gouernador, ni alcalde mayor, que tomen al alcalde ordinario de el dicho lugar por tercero. E si muchos alcaldes ordinarios ouiere y no se con- certaren los dichos commissarios qual sea, en tal caso echen suertes: y el alcalde a quien cupiere la suerte se junte conellos, y lo que la mayor parte declarare, o man- dare, que aquello se guarde y execute.

Iñ. l. xxxvij. ibi: de la quinta parte de sus bie- nes del testador. Hoc videtur verum stan- tibus descendibus legitimis z naturalibus per ea que dixi in l. vj. supra eo. z in lege. xxxvij. supra eo. Sed eis non stantibus / videtur q̄ pos- sit disponere vltra quintam / per ea que dixi in dictis legibus. Sed contrarium credo verius

per legem nostram / in quantum dicit. Saluo si el testador. Ergo presupponit q̄ in casu nostro non stabant descendentes: quia si starent / testa- tor vltra quintam non posset disponere vt in di- cta lege. xxxvij. ad quod bene facit tex. in lege. xxxvj. supra proxima.

¶ Ley. xxxix.

¶ En el poder que se diere al comissario para hazer todo lo susodicho, o parte dello interuenga la solenidad del escrivano y testigos q̄ segun leyes de nuestros reynos

ha de interuenir en los testamentos, y de otra manera no valan ni bagan se los dichos poderes.

In. l. xxxix. Nota ex ista lex q̄ eadem solennitas requiritur in commissaria concedenda / que requiritur in testamentis cōdendis. et in hoc est notabilis. Et que solennitas requiritur in condendis testamentis dixi in. l. iij. supra eo. Et sic secundum hoc nota q̄ eadem solennitas requiritur in voluntate declaratoria que requiritur in voluntate dispositiua. Sed certe ista non est voluntas declaratoria / imo dispositiua vt per Bar. et docto. in. l. iij. in prin. in pe. co. in

medio. ff. de vulg. et pupi. sub. Unum tamen est / q̄ si scriptura commissarie vel testamenti perdatur / tunc poterit per duos testes probari. vt tenet glo. si. et ibi docto. in. l. testium. C. de testibus. De quo vide Hippoly. s̄ Marsilius in singulari. clvj. et Alex. in. l. iij. in. si. co. C. de bonorum poss. secundum tabu. et Specula. in titu. de instrumen. edictione. §. compendiose. in. vj. co. et Oldral. in cōsilio. cccxxvij. in. si. co. et vide que dixi in. l. iij. numero. xliij. supra eo.

¶ Ley. xl.

En la sucession del mayorazgo aunque el hijo mayor muera en vida del tenedor del mayorazgo, o de aqua quien pertenesce, si el tal hijo mayor dexare hijo, o nieto, o descendiente legitimo, estos tales descendientes del hijo mayor por su orden preferan al hijo segundo del dicho tenedor, o de aquel aqui el dicho mayorazgo pertenecia. Lo qual no solamente mandamos que se guarde et platique en la sucession del mayorazgo a los ascendientes; pero aun en la sucession de los mayorazgos a los transversales de manera que siempre el hijo et sus descendientes legitimos por su orden representen la persona de sus padres, aun que sus padres no ayau sucedido en los dichos mayorazgos. Saluo si otra cosa estuviere dispuesta por el que primeramente constituyo y ordeno el mayorazgo, que en tal caso mandamos que se guarde de la voluntad del que lo instituyo.

in ista mat. vide circa pulestrum dubium. glo. l. i. et 4. p. 2. gl. c. infra

In. l. xl. Nota ex ista. l. q̄ in maioratu sine primogenitura filius secundo natus non preferit filius primi filij: etia si primus filius maior moriatur viuentē patre. et idē disponit text. in. l. ij. ti. xv. par. ij. De qua materia vide Cinnus Bal. et do. in. l. liberti. C. de opis liberto. et pauca. in consi. cxcj. in. ij. volu. de quo etia vide Jo. lupi de pala. rub. in sua repe. fo. xliij. in. iij. co. cū tribus seq. Sed circa premissa primo dubitatur vtrū filius naturalis tantus natus ante legitimus matrimonij cōtractū nō cuz cōcubina / sed cuz alia / si postea legitimer per subseq̄ns matrimonij preferat filio legitimo et naturali nato antea q̄z predictus filij naturalis legitima retur p̄ subseq̄ns matrimonij. Et Jaco. de bello. in. authē. quibus modis natu. effici. sui. §. tribus. colla. vj. tenet q̄ nō. Sed bar. ibi tenet cōtrarium. imo q̄ talis filius naturalis legitimatus p̄feratur in primogenitura. vbi respōdit ad fundamenta in p̄trarijs adducta. Et ista opinio nē t̄z sal. in. l. quotiēs. in. pe. C. co. de rei vēdica. S̄ bal. in. d. l. quotiēs. et in. l. eā q̄z. numero. xliij. C. de fidei comi. t̄z cōtra bar. et sequitur opinio nē ja. Et ista ē cōs opinio vt refert alex. in. addi. ad bal. in. d. l. quotiēs. et idē tenet petrus de ancha. in. c. quāuis. de rescriptis. li. vj. et dñicus et Jo. an. in. c. super eo t̄z. et cardina. in. c. tāta. qui filij sunt legitij. et idē t̄z ange. alex. et docto. in. l.

gallus. §. quid si t̄m in. pe. co. ff. de lib. et posthu. vbi alex. dicit / q̄ ista est cōs conclusio. de quo vt de latius q̄z alibi p̄ prepositū in. c. p̄ venerabile. §. qd̄ autē. in. xxi. co. in. vers. s̄ qm̄ incidens. cū. xij. co. seq. qui filij sint legitij. de q̄ et de materia vide late p̄ abb. in. c. licet de voto. Secundo dubitatur vtrū masculus natus ex femina p̄feratur in primogenitura sc̄do filio post talē feminā nato. Et bal. in. l. ij. ff. de senatoribus. t̄z q̄ non: imo q̄ talis filius sc̄do genitus preferatur in casu quo femina non succedit st̄ate masculino. et idē tenet pau. de ca. in cōsilio. cccxxj. in. anti quis. de q̄ vide cinnus et docto. in. authē. post fratres. C. de legi. here. Tertio dubitatur / si duo filij fuerunt vnō tempore nati et non cōstat quis eorum sit primogenitus / an tunc vnus preferatur alteri in primogenitura. Et dicatis q̄ non: imo ambo admittuntur equaliter: vt tenet bal. in. authē. ex testamēto. in. si. co. C. de colla. et in. lex hoc iure. ff. de iustitia et iure. Sed idē bal. in. l. in quibus casibus. C. de secundis nup. tenet q̄ genitor potest eligere vnū eorum quem voluerit. et idem tenet prepositus in. d. c. per venerabilem. §. quod autē in. xxxij. co. De quo vide Jo. lupi. de pala. rube. in sua repe. fo. lxxiij. in. ij. co. et Oldraldum in consilio. xxij. Quarto dubitatur / si aliquis antea q̄z haberet regnum ducatus / vel maioratum habuit filius / et postea

habuit alium filium/ vtrū preferatur filius ha-
 bitus ante maioratus/ vel filii habitus post ma-
 ioratiū vel regnū. Et gl. in. l. impiatis. §. his illd
 C. de nup. tenet q̄ preferat filii habitus post re-
 gnū vel maioratiū. Qd̄ intellige vtz si tale regnū
 vel ducatiū fuit sibi occasiōe dati. Secū tñ est si
 erat filii regis vel comitis: qz tunc preferit filii
 ante regnū procreatus: vt tenet ibi cū. §. sal.
 ibi indistincte in vtroqz casu tenet q̄ filius ha-
 bitus ante regnū/ ducatiū/ vel maioratiū/ preferit
 filio postea nato. De q̄ vide Bar. in. l. cū satis i
 ij. co. C. de agrico. et censu. li. xi. fo. de pala. in. l.
 cū adoptiuū. C. de decuri. li. x. et gl. in rub. de bi-
 ganis. li. vj. et bar. in. l. ij. §. in filiis. ff. de scurio.
 et gl. in. l. senatoris la. §. ff. de senatorib. Quis
 to dubitat/ vtrū lex ista liget clericū/ taliter/ q̄
 excludat a primogenitura si sit scdo natus. Et
 abb. in. c. qd̄ clericis. in. ij. co. d̄ foro cōpe. tenet
 q̄ sic. De q̄ vide fo. an. in regula sine culpa. in
 mercuria. d̄ regu. iuris. li. vj. et prepositū in. d. c.
 per venerabilē. §. qd̄ aut. in. xxxij. co. in. v. li. vltē
 ri/ ex cōsequētia. Sexto dubitat/ vtrū mona-
 chus succedat in regno/ ducatu/ vel maioratu.
 Et bal. in. l. deo nobis. §. ff. in. j. co. C. d̄ epif. et ec-
 cle. et in. c. cū in magistrū. d̄ electiōe. tenet q̄ nō
 et idē tenet idē bal. in. l. data opera in. ij. co. C.
 qui acusa. nō pos. De q̄ vide per bal. in. c. §. q̄
 clericus. si de feudo fuerit cōtrouersa inter do-
 mi. et agna. in vlibus feudo. Septimo dubita-
 tur/ vtruz femina succedat in regno/ ducatu vel
 maioratu siue primogenitura. Circa qd̄ breui-
 ter dic/ q̄ aut stat masculus: et tunc nō succedit.
 Aut nō stat masculus: et tunc aut in fundatiōe
 fuit expressus q̄ femina nō succedat/ et nō succe-
 dit. Aut nō fuit expressus/ et tunc succedit: vt te-
 net abb. et doc. in. c. dilecti filij. de arbitris. Pro
 qua conclu. est tex. in. l. ij. ti. xv. par. ij. de quo vi-
 de fo. d̄ pala. rub. in sua repe. fo. xliij. in. j. co. in
 princi. Octauo dubitat/ vtrū melioratio siue
 primogenitura possit fieri cuz bona cōscientia
 De q̄ vide meli/ et lati/ qz alibi per fo. lupi de
 pala. rube. in sua repe. fo. lxxxiij. in. j. col. cuz se-
 prem seq. Nono dubitat/ vtruz regnuz ducatus
 vel primogenitura siue maioratus possit diuidi.
 et bal. in. authē. ex testamēto in fi. co. C. de colla-
 tiz q̄ nō. Et idē tenet idē bal. in. authē. hoc apli/
 in. ij. co. C. de fideico. de q̄ vide bal. in. c. §. Itē
 sacramēta. in. l. ij. co. in fi. cū seq. d̄ pace iura. fir-
 mā. in vlibus feudo. et vide oldral. in. cōsi. xcij. cū
 duobus seq. et in cōsilio. x. et vide etiaz abb. et do.
 in. c. licet. de voto. De quo etiā vide late p̄ abb.
 et docto. in. c. intellectu. de iureiuran. vbi tradi-
 tur an rex vel dux vel primogenitus possit alie-
 nare regnuz ducatiū vel maioratiū. De q̄ etiā
 vide fo. lupi. de pala. rube. in sua repe. fo. vij. in

j. co. cuz seq. Decimo dubitatur vtruz prin-
 ceptus possit sine causa priuare primogenitum re-
 gno vel maioratu. Et dicatis q̄ nō vt p̄ bar. in
 c. j. in prin. de natura feudi in vlibus feudo. et te-
 net fo. an. et archidia. in. c. l3 de voto Undeci-
 mo dubitatur/ vtrū princeps possit ex causa pri-
 uare primogenituz. Et dicatis q̄ sic vt p̄ bal. in
 d. c. j. de natura feudi/ et per do. in. d. c. l3. et in. c.
 aplce. de re indi. li. v. De q̄ vide tex. notabilē et
 ibi bar. in. l. ij. ff. de interdictis et releg. et in. l. a-
 doptiuū. in. fi. ff. de in ius vocā. et vide bal. in. l.
 qui se p̄fis. in. vj. co. ante fi. cuz seq. C. vnde. lib.
 et diuū in regula nō debet. in. fine de regu. iuris
 li. vj. et tex. in. l. peto. §. ff. de lega. ij. et vide bar.
 et bal. in. l. si q̄s presbyter. C. de. epif. et cle. et bar.
 alex. et do. in. l. si finita. §. ff. de vectigalibus. ff. de
 dāno. infecto. Duodecimo dubitat/ vtrū pa-
 ter possit priuare filiū primogenitū ppter cau-
 sas propter q̄s p̄t eum exheredare. Et dicatis
 q̄ sic/ vt tenet arch. in. d. c. l3 d̄ voto: et idē tenet
 martinus de laude in suo tractatu primogeniture
 Pro qua cōclusiōe est tex. in. l. xvij. in. fi. supra
 eo. q̄ expresse loquitur in melioratiōe: et sic p̄ cō-
 sequens in primogenitura. de quo vide per bal.
 i. authē. hoc ampli/ i. ij. co. C. d̄ fideico. et abb.
 et do. in. d. c. licet. de voto. Decimotertio dubi-
 tat/ si pater de facto priuat filiū sine causa p̄mo-
 genitura/ qd̄ remediū habeat. Et dicatis q̄ q̄
 relā in officio. testa. vel ius agēdi ad supplemē-
 tū/ iuxta tex. in. l. oimodo. C. d̄ in officio. testa. et
 ita tenet fo. et arch. in. d. c. l3. d̄ voto. Decimo
 q̄rto dubitatur vtrū primogenitus possit renun-
 tiare iuri primogeniture. Circa qd̄ breuiter dic/
 q̄ aut renūtiat tacite intrādo religionē et dic-
 vt dixi supra in. vj. q. aut renūtiat expresse/ et
 dicatis q̄ valet/ et tenet talis renūtiatio vt est
 tex. et ibi arch. in. c. qz p̄iculosum. vj. q. j. et idē
 tenet bal. in. c. §. p̄terea. in. fine. quibz mō. feu-
 dū amittatur. in vlibus feudo. Qd̄ intellige ve-
 rum in maiore. Si tñ eliet minor: posset restitui
 aduersus renūtiatiōem: nisi renūciasset cū iura-
 mēto. iuxta tex. in. authē. sacramēta puberū. C.
 si aduersus veditiō. et ita tenet martinus d̄ laude
 in. d. tractatu. Decimoquinto dubitat/ vtrum
 primogenitus possit acceptare primogeniturā
 et repudiare hereditatē p̄nam. et oldral. in. p̄si.
 xcij. in. pe. co. post prin. in. vers. l3 certum est q̄
 si mortuo. tenet q̄ nō. et idē tenet alberti. in. proe-
 mio. ff. et idē tenet petrus de ancha. in. d. c. l3. de
 voto. et martinus in dicto tractatu. sed hodie cō-
 trarium videtur verius p̄ tex. in. l. xvj. supra eo.
 Decimo sexto dubitatur vtrū primogenitus suc-
 cedat iure p̄prio/ vel iure hereditario. et oldral.
 in dicto p̄si. xcij. in. pe. co. tenet q̄ succedit iure
 hereditario. et idē tenet martinus in. d. tractatu

1

7-7-2

De ben
 goma
 no. 70
 altera
 go. luj
 ff. 4
 die
 v. d.
 schia
 hor

9

⁊ Archi. in. d. c. licet. de voto. Ex quo inferitur
⁊ sententia lata contra regem habentem pri-
mogénituran nocet filio primogenito. vt tenet
Odraldus in dicto consilio. Item inferitur q̄
tenetur ad debita patris: ⁊ ita tenet Odraldus
in dicto consilio: ⁊ Abb. ⁊ docto. in. d. c. licet. d̄
voto ⁊ est rex. ⁊ ibi Bal. in. c. significauit de res-
crip. Pro qua conclusione facit doctrina Bar-
to. in. l. j. in. iij. co. in. prin. ff. de priua. delictis. ⁊
doctrina Abb. in. cōsilio. iij. in. ij. volu. ⁊ est rex.
in. l. iij. ff. xv. par. ij. ⁊ in. l. xxi. supra co. De quo
vide Zas. in. l. si non fortem. §. libertus. ff. de con-
di. indebiti. ¶ Decimo septimo dubitatur si
primogenitus est inhabilis/ vtrum admittatur
secundo genitus. Circa quod breuiter dic/ q̄
aut inhabilitas est naturalis ⁊ perpetua: vt q̄
fuit natus demens/ ⁊ tunc admittitur secundo
genitus: aut inhabilitas superuenit ex acciden-
ti ⁊ tunc non admittitur secundo genitus: sed

dabitur primogenito curator: vt tenet Bal. in.
c. j. in. fine principij. de successione feudij in vñe
bus feudorum. ¶ Decimo octauo dubitatur/
vtrum lex ista/ vel vinculum maioricatus/ ex-
cedatur ad bona posita in alio regno. De quo
vide per Bal. ⁊ docto. in. lege cñctos populos.
numero. xvij. in. xj. co. C. de summa trinita. ⁊ si
de catho. ¶ Decimo nono dubitatur/ vtrum
successor in maioricatu teneatur cauere de re
situeno sequenti in gradu vel de bene vtien-
do. Et dicatis quod sic: vt per Joan. Lupi de
Bala. Rube. in. sua repe. folio. lxxij. in. iij. co.
¶ Trigésimo dubitatur vtrum successor in ma-
ioricatu possit reuocare alienata per predeces-
sozem. De quo hic vt per Petrum de Ferrar-
ria in. sua practica iudicaria in forma oppo-
contra instrumeta in. §. alijs rationibus. folio.
xlvi. in. j. col. ¶ Alia quamplura possent dici/
que causa breuitatis omitto.

¶ Ley. xli.

Mandamos que el mayorazgo se pueda prouar por la escriptura dela institucion
del conla escriptura dela licencia del rey que la dio, seyendo tales las dichas escri-
pturas que hagan se, o por testigos que depongan en la forma quel derecho quie-
re del tenedor de las dichas escripturas: ⁊ asimesmo por costumbre immemorial
prouada con las qualidades que concluyan los passados auer tenido y poseydo a
quellos bienes por mayorazgo: es a saber, que los hijos mayores legitimos y sus
descendientes succedian en los dichos bienes por via de mayorazgo, caso quel te-
nedor del dexasse otro hijo, obijos legitimos sin dar les los que succedian en el di-
cho mayorazgo alguna cosa, o equiualencia por succeder en el: ⁊ que los testigos
sean de buena fama, ⁊ digan que assi lo vieron ellos passar por tiempo de qnarenta
años, y assi lo oyeron dezir a sus mayores y ancianos, que ellos siempre assi lo vie-
ron ⁊ oyero: y que nunca vieron ni oyeron dezir lo cōtrario, y q̄ dello es publica voz
y fama y comun opinion entre los vezinos y moradores dela tierra.

¶ Ley. xliij.

Ordenamos y mandamos que la licencia del rey para hazer mayorazgo, prece-
da al hazer del mayorazgo: de manera que aun que el rey de licēcia para hazer ma-
yozazgo, por virtud dela tal licencia no se cōfirme el mayorazgo que de antes estu-
uiere hecho, salvo si en la tal licencia expressamente se dixesse que aprobaua el ma-
yozazgo que estaua hecho.

¶ Ley. xliij.

Las licencias q̄ nos auemos dado, o diemos de aqui adelante: lo los reyes que
despues de nos vinieren para hazer mayorazgo, no espiren por muerte del rey que
las dio, aun que aquellos a quien se dieren no ayen vsado de ellas en vida del rey
que las concedio.

In. l. xli. ibi. Pro testigos que depongan.
De hoc vide que dixi in lege. xxxix. supra
cod.

¶ In eadem lege: ibi. Pro costumbre imme-
morial. De hoc vide rex. notabilem in lege si.
titu. xij. libro. iij. ordina rego. ⁊ lege. ix. titulo.
xiiij. libro. iij. ⁊ l. iij. tit. j. libro. ij. ordina. rega.

⁊ Bal. ⁊ Sal. in. l. iij. C. de probatio. ⁊ Joan.
Fab. in. lege cunctos populos. in. iij. col. C. de
summa trini. ⁊ fide catho. ⁊ Joan. de platea in
lege quecunq;. C. de fundis limitrophis libro.
xi. De quo etiam vide late per Joan. Lupi de
Bala. Rube. in. sua repe. folio. lxxij. in. ij. col.
cum. iij. seq.

Matéria. l. xliiij. z xlv. z xlvj.

LEY. xliiij.

El que hiziere segun mayorazgo aunque sea con autoridad nuestra o de los reyes que de nos vinieren ora por via de contrato ora en qualquier ultima voluntad de spues de fecho pueda lo reuocar a su voluntad: saluo si el que lo hiziere por contrato entre viuos ouiere entregado la possessiõ delas cosas, o cosa contenidas en el dicho mayorazgo ala persona en quien lo hiziere, o a quien su poderouiere, o le ouiere entregado la escriptura dõlo ante eserinano: o si el dicho contrato de mayorazgo se ouiere hecho por causa onerosa con otro tercero: assi como por via de casamiento o por otra causa semeiante: que en estos casos mandamos que no se pueda reuocar: saluo si enel poder dela licencia que el rey le dio estuuiesse clausula para que despues de hecho lo pudiesse reuocar: o que al tiempo que lo hizo el que lo instituyo reseruasse en la mesma escriptura que hizo del dicho mayorazgo el poder para lo reuocar: que en estos casos mandamos que despues de hecho lo pueda reuocar.

In l. xliiij. ibi. *De* le ouiere entregado la escriptura dello. Nota ex ista. l. q. per traditionem instrumenti trãssertur possessio. z idem disponit rex. in l. j. C. de dona. z in l. viij. titul. xxx. par. iij. Quod procedit siue in instrumen-

to continetur ius tradentis siue ius recipientis per text. notabilem in dicta. l. viij. licet Alexan. et docto. in l. iij. in princ. ff. de acqui. poss. teneat contrarium. De quo vide que late dixi in l. xvij. supra eo.

LEY. xlv.

Mandamos que las cosas que son de mayorazgo agora sean villas, o fortalezas, o de otra qualquier calidad que sean muerto el tenedor del mayorazgo luego sin otro acto de reprehensiõ de possession se traspasse la possessiõ civil z natural enel siguiente en grado que segun la disposicion del mayorazgo deuere suceder enel: aun que aya otro tomado la possession dellas en vida del tenedor del mayorazgo, o en muerte, o el dicho tenedor le aya dado la possession dellas.

In l. xlv. ibi. luego sin otro auto. *Et* tal ex hoc est notabilis. De qua materia vide

Barrolum z doctores in lege cum heredes. ff. de acquirenda possessione.

LEY. xlvj.

Todas las fortalezas que de aqui adelante se hizierẽ en las ciudades, villas y lugares y heredamientos de mayorazgo y de todas las cercas de las dichas ciudades, villas y lugares de mayorazgo: assi las que de alli adelante se hizieren de nueuo como lo que se reparare, o mejorare en ellas: z assi mismo los edificios que de aqui adelante se hizieren en las casas de mayorazgo labrando, o reparando, o reedificando enellas sean ansi de mayorazgo como lo son, o fueren las ciudades z villas y lugares y heredamientos z casas donde se labraren: y mandamos que en todo ello suceda el que faere llamado al mayorazgo con los vinculos z condiciones enel mayorazgo contenidas: sin que sea obligado a dar parte alguna de la estimacion, o valor de los dichos edificios alas mugeres del que los hizo ni a sus hijos ni a sus herederos ni successores. Pero por esto no es nuestra intencion de dar licencia ni facultad para que sin nuestra licencia, o de los reyes que de nos vinieren se puedan hazer, o reparar las dichas cercas z fortalezas: mas q. sobre esto se guarden las leyes de nuestros reynos como enellas se contiene.

In l. xlvj. in prin. De materia. huius. l. vi. de omnino per Andream de poma. in addi. ad Bart. in l. j. §. sine autem in parte villam o castro. ff. de noui operis nunciatio.

In eadem lege ibi. Pero por esto no es

nuestra intencion. De hoc vide glo. Ange. z docto. in lege. in ff. ad legem iuliam maie. De quo etiam vide Joan. Lupi. de Mala. Ruben. in sua repe. fo. xxij. in. iij. col. in versicu. ex istis etiam solet dici.

¶ Ley. xlvij.

¶ El hijo o hija casado z velado sea auido por emancipado en todas las cosas pa-
ra siempre.

In. l. xlvij. nota ex ista. l. qd filij p tractum
matrimonij liberat a patria prate: z idē di-
sponit tex. in. l. si. ti. xj. li. s. foro. l. Itē qd litere libe-
ret filij patria prate aliter qz per cōtractuz ma-
trimonij: vide p tex. z do. in. s. preterea. in. l. qd
b. mō. ius patrie pote. solui. z in. l. xliij. ti. xvij.
par. iij. Et an filius possit inuitus emancipari:
vide p gl. z do. in. s. multis. in. l. de libertinis. z
in. s. cum aut in. l. de adoptio. Et an p cogatur
filius emancipare. vide p tex. z ibi do. in. l. filij
fa. s. sm vulgarē. ff. de lega. s. z p summā ange.
in parte emancipato. ¶ In eadē. l. ibi. y velado.
nota ex ista lege / qd ad hoc vt filius liberetur a
patria prate / requiritur qd ducat vxorem ad do-
num prout fieri consuevit. Itē qd dicatur mis-
sa benedictiōis copulatiue: quoz vnus si defi-
ciat / nō liberabitur a paterna prate / qz hec duo
ponuntur copulatiue: vt clare patet in litera no-
stre legis / z ad veritatez copulatiue requiritur

q vtraqz pars verificetur: vt in. l. si. is d ducēta
C. cum ita. ff. de reb. dubijs. qd intellige vxi / ni-
si alter ex cōiugib. sit ia alias bndictus qz cum
vlteri nō sūt benedicendi: vt in. c. vir autē
de secundis nup. credo qd per solam traductio-
nē ad domuz liberetur a patria prate. ¶ Nota
tū q in spiritalibus non consideratur patria
potestas: vt per abb. z do. in. c. constitut. de re-
stitutio. in integruz. ad qd facit tex. z ibi do. in.
c. si annuz qtuordecimum. de iudi. li. vj. ¶ In
eadē. l. ibi / sea auido por emancipado. Adde
q dispositio huius. l. habet locuz et si matrimo-
nium sit nullum / obitante aliquo legitimo im-
pedimēto. vt t3 gl. notabilis in. c. dilectus filij.
despōsalij / inquantū dicit: s3 tradens eam pdit.
¶ Et an p ingressum religionis liberetur qd
a patria prate vide p abb. z do. in. d. c. cōstitut.
de restitu. in integ. de quo vide glo. z do. in. c. in
decoruz de etate z qual. z bar. in consi. l. xj.

Nota

¶ Ley. xlvij.

¶ Mandamos q de aqui adelante el hijo, o hija casando se y velando se ayan para
si el vsufruto de todos sus bienes adueticios, puesto que sea viuo su padre: el qual
sea obligadō a gelo restituyz sin quedar parte del vsufruto dellos.

In. l. xlvij. ibi: casando se y velandose. No-
ta ex ista. l. qd ad hoc / vt filius consequatur
vsu fructum bonozū suoz / requiritur qd con-
trahat matrimoniu. Itē qd dicatur missa bndi-
ctionis / copulatiue / quoz vnus si deficiat / non
cōsequatur vsu fructum: quia hec duo ponuntur
hic copulatiue: z ad verificationem copulatiue
requiritur qd vtraqz pars verificetur. vt in. l. si
is qui ducēta. s. cum ita. ff. de rebus dubijs.
Quod limita z intellige: vt dixi in. l. supra pro-
xina. In eadem lege ibi: sin le quedar parte al-
guna. per istā. l. corrigitur tex. in. l. cum oportet
s. cum autem. C. d bonisqz libe. z in parragra.
hoc quoqz. in. l. v. titu. xvij in. iij par. ¶ Sed du-
bitatur / vtrum dispositio huius. l. habeat locuz
etiam si filius vel filia contrahat matrimonium

sine licentia z consensu patris. Et Ang. z aliq
do. in ar. c. idē est. C. de bonisqz lib. tenēt qd nō
imo qd tunc p retinebit saltē dimidietatē vsus
fructus. Sed videtur q. l. nra dispo. ptractum
inquantum loquitur nimis gñaliter / ergo ista
prout facit debet intelligi / in. l. de pretio. ff. de
publici. de quo vide Jo. lupi in sua repe. fo. xx.
in. iij. co. z fo. lxxij. in. iij. co. ¶ Itē dubita-
tur / vtruz fructus beneficiorū filij fa. etiā in mi-
norib. cōstituti acquirantur pti. z bal. in. l. litis
cōtestatione. s. si. ff. de nego. gestis tenet qd ta-
les fruct. nō acquirunt patris: qz habentur loco
castrensis peculij vel qsi. z idē tenet bal. in. l. iij.
s. si qd innozi. ff. de minor. z idē tenet Jo. lu. d
pala rube. in. d. repe. fo. xx. i. iij. co. post pnci.
¶ Itē de materia huius. l. vide tex. notabilē z
ibi per do. in. l. si vxor. C. de cōdio. insertis.

¶ Ley. xlix.

¶ Mandamos que el que contraxere matrimonio que la yglesia tuuiere por clande-
stino con alguna muger, por el mesmo hecho el y los que en ello interuiniere, y los
que de tal matrimonio fueren testigos, incurran en perdimiento de todos sus bie-
nes, z sean aplicados a nuestra camara z fisco, z sean desterrados destos nuestros
reynos: en los quales no entren sopena de muerte: z que esta sea justa causa para q
el padre y la madre puedan des heredar si quisieren a sus hijas que el tal matrimo-
nio contraxeren: lo qual otro ninguno no pueda acusar si no el padre z la madre
muerto el padre.

Et penhissus
quis sit con-
petens iudex
vsq dominicus
c. statutum
n. d. de heredi-
in. 6.

E

trimonio. scz morte naturali / vel ciuili. puta p ingressum religionis: cum mors ciuilis ⁊ naturalis equiparant. vt in. l. si decesserit. ff. qui satis dare cogatur. ⁊ ita tenet pau. de ca. in. l. deo nobis. C. d. epif. ⁊ cle. ¶ Et idē est si matrimoniu fuit nullus propter impedimentum iuris / puta ppter cōsanguinitatē / vel affinitatē / vel alias.

vt tenet gl. in. d. l. si a sponso. C. de donatio. ante nup. de q̄ vide ibi p sal. ¶ In eadē ibi: po si arras ouiere. de hoc. q̄ dicat arra: vide q̄ addie di. l. l. s. eo. Et au vxor mortuo marito lucret̄ vestes: vide p bar. in. l. pe. §. j. ff. solu. ma. ⁊ p dō taluū in. l. vj. ti. vj. lib. iij. foro. l. ⁊ fo. lupi de pala. ru. in sua repe. fo. v. in. iij. co. cum seq.

¶ Ley. liij.

¶ Si el marido y la muger durante el matrimonio casaren algun hijo comun, ⁊ ambos le prometieren la dote, o donacion propter nuptias, que ambos la paguen de los bienes que tuuieren ganados durante el matrimonio: y sino los ouiere que basten a la paga de la dicha dote ⁊ donacion propter nuptias, que lo paguen de por medio de los otros bienes que les pertenescieron en qualquier manera: pero si el padre solo durante el matrimonio dota, o haze donacion propter nuptias a algun hijo comun, y de tal matrimonio ouiere bienes de ganancia, de aquellos se pague en lo que en las ganancias cupiere: ⁊ sino lo ouiere, que la tal dote, o donacion propter nuptias se pague de los bienes del marido, y no de la muger.

In. l. liij. in prin. circa materiā huius. l. dubitatur si habēs filiaz ex primo matrimonio cōtraxit scdo matrimoniu ⁊ dotauit filiam ex primo matrimonio durante scdo matrimonio: vtrū predicta secunda vxor possit petere soluto matrimonio dūidietatez bonoz predictae filie in dotem datorum tanqz lucra acquisita durāte matrimonio. Circa quod breuiter dic/ q̄ aut ista secūda vxor fuit ignorās tempore quo dos fuit cōstitutā p̄dicte filie / ⁊ tūc cū nō generef si bi p̄iudiciū / qz nō cōsensit / poterit petere partē suam. vt tenet bar. in. l. q̄ dotis. in. iij. co. ad ff. ff. soluto ma. ⁊ intellige q̄ possit petere partē si predicta filia fuit dotata d bonis durāte matrimonio acquisitis / nō alias. aut fuit sciēs / tñ nō cōsensit / v̄l expresse cōtradixit: ⁊ etiā his duobus casibus poterit petere partem suā: vt tenet bar. in. d. l. que dotis. in. v. co. aut expresse cōsensit: ⁊ tūc nō poterit petere partem suā: vt tenet bar. in. d. l. dotis. ad quod bene facit ista lex. circa qd̄ nota / q̄ in dubio talis scda vxor ē si sit p̄

sens qñ ei⁹ marit⁹ dotauit filiam / nō videf donare partē suā. vt tenet bar. in. d. l. q̄ dotis. in. v. co. de qua. q. vide per fo. lupi de pala. rube. in sua rep. fo. xxxiij. in. iij. co. ad ff. ¶ Et de materia vide do. in. l. ff. C. de donis promi. ⁊ per fo. lupi in. d. rep. fo. xxxvij. in. ij. ⁊. iij. co. in prin. ⁊ fo. lxxvii. in. iij. co. ⁊ fo. xxxij. in. f. co. in ff. cū seq. ¶ In eadē. l. ibi de los otros bienes q̄ les ptenecen en qualquier manera. Hoc intellige v̄z in vxore loquendo / qñ talis vxor haberet bona paphernalia. sec⁹ tñ ē qñ nō haberet nisi solas dotē qz tūc ad aliqd̄ nō tenef: cū dos nō possit alienari nisi interuenētē iuramēto: vt t̄z exp̄sse fo. lup. in. d. rep. fo. xxxij. i. ij. co. ante ff. S̄z certe lex ista apte d̄sponit ottrariū / in q̄ntuz dicit / en q̄lqueter manera. Itē cōcessio dotis est causa pia: vt ē tex. in. l. cū his. §. si mulier. ff. de p̄ditio. idēbiti. ⁊ vxor ad pias causas ē sine licētia mariti p̄t donare: vt p bal. i. l. gñarlli. C. d. sacros. ec. ⁊ abb. l. c. relati. el. §. i. ff. co. d. resta. de quo v̄ de p. d. io. lup. i. d. rep. fo. xxxij. in. iij. co. ante. ff.

¶ Ley. liiij.

¶ La muger durante el matrimonio no pueda sin licencia de su marido repudiar ninguna herencia que le venga ex testamento ni ab intestato: pero permitimos que pueda aceptar sin la dicha licencia qualquier herencia ex testamento ⁊ ab intestato con beneficio de inuentario, y no de otra manera.

In. l. liiij. in prin. circa materiā huius. l. dubitatur si maritus ḡssit se pro herede cum voluntate sue vxoris in hereditate / in qua vxor fuit instituta: an per hoc inducatur heredi-

tatis aditio. Et credo q̄ sic. argu. tex. in. l. filio fa. C. de iure delib̄randi: ⁊ alia que pertinent ad materiam huius legis / videbitis in legibus infra proximis.

¶ Ley. lv.

¶ La muger durante el matrimonio sin licencia de su marido como no puede hazer contracto alguno, assi mismo no se pueda apartar ni desistir de ningun contracto que a ella toque, ni dar por quitto a nadie del: ni pueda hazer quasi contracto, ni

estar en juyzio haziendo ni defendiendo sin la dicha licencia de su marido: 7 si estu-
uere por si, o por su procurador: mandamos que no vala lo que hiziere.

In l. lv. i. p. nota ex ista. l. q. vxor sine licē-
tia mariti nō pōt facere ptractū nec distra-
ctū. 7 idē disponit tex. in. l. xij. ff. de i. iij. foro. l.
de quo vide fo. lupi. in sua rep. fo. xij. in. s. co. cū
seq. ¶ **S**3 circa pmissa dubit / vtrū ista licētia
sit de substantia act? / q̄ debz p vxorē celebrari. 7
dicatis q̄ sic: vt p bal. in. l. cū nō solū. s. necessi-
tate. in. co. v. C. de bonisqz lib. 7 in. l. j. in. xv. co.
C. qui admittit. 7 ad hoc venit dispositio nfe. l.
¶ **S**cdo dubitat si marit? sit furiosus vl mēte
capt? / an req̄rat talis licētia. 7 dicatis q̄ sic: vt
p bal. l. i. si furiosus. i. ff. co. in. p. i. C. de nup. 7 tūc
cuz talis marit? nō possit p̄stare p̄sensuz / suffi-
ciet authoritas 7 licētia iudicis. argu. tex. in.
l. lvij. 7 i. l. lxx. inf. eo. Tertio dubitat / vtrū ptra-
ct? celebrat? d̄ facto p vxorē sine licētia mariti
valeat. 7 dicatis q̄ nō. imo q̄ten? de facto pces-
sit / de facto est annulladus: vt tenet bal. in. l. nō
dubitat. in. fi. co. C. d̄ legibz. 7 in rub. C. de rescin-
denda vendi. 7 mōtal. in. l. si. in. gl. no vala. ti. xj.
l. j. fo. l. 7 Jo. lu. in. d. re. fo. xij. in. s. co. Quarto
dubitat / vtrū ptract? p vxorez sine licētia ma-
riti celebratus firmetur iuramēto. 7 Jo. an. in
addi. ad Spe. in. tit. de senia. s. vt aut. in. prin. in
addi. magna. 7 q̄ nō. 7 idē tenet bal. in. l. si. s. fi-
lius aut. C. de bonisqz lib. 7 Jo. fa. in. prin. in. stl.
quibus aliena. lz vel nō. in. ij. co. 7 bar. in. l. si q̄s
p eo. in. prin. in. v. co. ff. de fidelit. 7 abb. in. c.
cum cōtingat. in. xvj. co. numero. xxvj. de iureiu-
ran. 7 bar. 7 do. in. l. is cui bonis. in. ff. de v. b.
obli. S3 p̄trarius 73 expresse Jo. lupi de pa. ru.
in. d. rep. fo. xij. in. ij. co. in. fi. cū prin. seq. ad qd̄
bene facti gl. in. auth. sacra. menta puberū. C. si
aduersus veditio. vbi dicit / q̄ contractus fact?
p̄ minorē sine licētia 7 decreto curatoris / firma-
tur iuramēto. de quo vide bal. nouelluz in tra-
ctatu d̄ dote. in. vij. pte in. xj. co. in. p. i. ¶ **Q**ui-
to dubitat / vtrū talis vxor / soluto matrimonio
cōpellat ad obseruatiā hui? modi ptract? sine
licētia mariti celebrati. 7 dicatis q̄ nō vt 73 bal.
in. d. s. filijs aut. ¶ **S**3 l̄mita supra. d. modis d̄
quibus in. l. xij. ff. de i. iij. foro. l. 7 in. l. cxxlij. i.
l. styli. de quo vide per Jo. lupi in. d. rep. fo. xij.
¶ **I**tem l̄mita predicta in alienatione necessa-
ria / que pōt fieri sine licētia mariti: vt tenet Fa-
bian? de monte sancti. in tractatu de emptio. 7
vendi. in. iij. q̄ in. xj. co. in. ver. si. xlij. ¶ **I**tem
predicta habet locū in vxore traducta ad domū
mariti: nō tñ i vxore nondū traducta / q̄ nō tene-
tur req̄rere cōsensuz mariti: vt p Jo. lupi in. d.
rep. fo. xij. in. s. co. ¶ **S**exto dubitat / vtrū vxor
possit sine licētia mariti suscipere officii p̄cu-

ratiōis extrajudicialis. 7 dicatis q̄ sic: vt p an-
ge. post Jac. de arc. in. l. si colon? ff. d̄ acq. pos.
de quo vide p And. de poma. in. addi. ad bart.
¶ **S**eptio dubitatur / si vxor alicui? reputetur
vidua a cōtrahentibz? 7 a maiore pte ppli / vtz
valeat cōtractus cuz eadē celebrat? 7 credo q̄
sit p tex. in. l. ij. C. ad maced. in. tra. l. iij. ff. eo. ti.
¶ **O**ctauo dubitatur vtz marit? possit renun-
ciare iure cōsentēdi / vt de cetero vxor possit si-
ne ei? licētia p̄trahere. 7 dicatis q̄ sic: vt 73 bal.
in. l. j. in. j. co. C. vñ vir 7 vxor / pro qua p̄clusio
ne est tex. in. l. lxx. inf. prima. ¶ **M**ono dubita-
tur / vtz marit? possit p eplaz dare licētia vxori
ad p̄trahenduz / vel p iuncius. 7 dicatis q̄ sic:
vt per spec. in. ti. de actoz. s. j. in. xlij. co. i prin.
7 p bar. in. l. si. s. necessitate. in. fi. C. de bonisqz
libe. 7 per alex. in. l. si cuz dotē. s. si p̄li. ff. soluto
ma. ¶ **D**ecimo dubitat / vtz licētia data vxo-
ri a marito ex cōdicato valeat. 7 dicatis q̄ nō / vt
73 bal. in. l. j. in. fi. co. C. de iuris 7 facti igno. Ex
quo inferitur / q̄ cōtract? per vxorē celebratus
virtute talis licētie erit null? ¶ **I**tem 73 dubi-
tatur / vtz lex ista extēdatur ad donatiōē cau-
sa mortis: vt vxor nō possit talē donatiōē face-
re sine licētia mariti. 7 dicatis q̄ sic: vt per alex. ^{Duo}
in. l. ij. in. prin. in. fi. co. ff. de verb. obli. ¶ **D**eci-
mo. ¶ **J** dubitat / vtz vxor teneatur ex delicto per
ipsam sine licētia mariti cōmissio. 7 dicatis q̄ sic:
vt 73 Math. marhala. i. notabil. c. lxx. ad qd̄ bñ
facit tex. in. l. lxxvij. inf. eo. de q̄ vide ibi. ¶ **D**eci-
mo tris dubitat / si marit? 7 vxor simul faciunt
ptractū cuz aliquo / an i hoc marit? cōsuetur da-
re licētia vxori lz aliqd̄ d̄ licētia nō dicatur. 7 di-
catis q̄ sic: vt 73 bar. in. l. cuz p̄. s. libertis i. s. co.
in. fi. ff. de lega. ij. 7 idē tenēt bal. 7 sal. in. l. si. C.
ad macedo. 7 Fabia. de mōte sancti in tractatu
de emptio. 7 vendi. in. iij. q̄ in. fi. co. in. p. i. 7 fo.
lupi de pa. ru. in. d. repe. fo. xlij. in. j. col. ante fi.
¶ **D**ecimo quarto dubitatur / si marit? est p̄-
sens tpe quo vxor cōtrahit / vel agit in iudicio:
an per hoc videatur tacite licētiā p̄stare / lz ex
p̄sse nō det talē licētiā. 7 dicatis q̄ sic: vt p bal.
in. l. si sine voluntate. in. s. co. in. fi. C. ad velle. 7
latius per Joā lupi in. d. repe. fo. xij. in. iij. col.
¶ **D**ecimo quinto dubitatur / si maritus cōsen-
sit 7 dedit licētiā vxori in principio litis / v-
trum requiratur alius cōsensuz sine licētia in
p̄rolatione sententie / vel in executione. 7 dica-
tis q̄ non: vt per glo. 7 doc. in. l. si. s. necessitate.
C. de bonisqz libe. ¶ **D**ecimo sexto dubitatur
vtruz vxor possit agere cōtra marituz vergentē
ad inopiam vel alias sine licētia mariti. 7 dica-

Duo
a. v. g. d.
p̄stet sin
licētiā
ob in iuris
factam
mezic
suam in
abeo.

tis q sic: vt notat p bar. 2 do. in. d. §. necessitate
 de q vide late p Jo. lu. in. d. rep. fo. xl. in. in. col.
Decimo septimo dubitatur / vtz vxor possit sine li-
 cētia mariti facere donationē ad pias causas: 2
 bal. in. l. gñal. C. de sac. san. eccl. 2 q sic. 2 abb.
 in. c. relatus. el. f. in. fi. co. de testa. d quo vide io.
 lu. in. d. repe. fo. xxij. in. in. col. 2 q dicatur pia
 causa. vide q dixi in. l. xxx. sup. co. **¶** Decimo
 octauo dubitatur vtz vxor possit facere eleemo-
 syā sine licētia mariti. 2 q. q. ista recipit distin-
 ctionē / videatis p Florianū in. l. mulier. ff. ad. l.
 Adl. 2 per Jo. lupi in. d. rep. fo. xxij. in. in. co.
¶ Decimonono dubitatur / vtz vxor possit fa-
 cere testamentuz sine licētia mariti. 2 dicatis q
 sic / vt 2 bal. p tex. ibi in. l. velles nec ne. C. de re-
 uocā. dona. 2 idē bal. in. l. si curatorē. C. de in in
 regrū resti. mīno. **¶** Vigesimo dubitatur / vtrum
 vxor possit sine licētia mariti pmittere dotē. 2
 viderur q sic: ideo qz dotis pmissio ē causa pia
 vt in. l. cū his. §. si mulier. ff. de cōditio. indebiti.
 2 vxor pōt donare ad pias causas: vt p bal. in. l.
 gñali. C. de sacro san. eccl. 2 abb. in. c. relatus. el.
 f. de testa. de quo tñ vide p Jo. lupi in. d. repe.
 fo. xxij. in. in. co. ad fi. **¶** Vigesimo primo du-
 bitatur / sic phibetur vxori sine licētia cōtrahere
 re vel agere / phibeatur et alijs / vt euz ea nō cō-
 trahāt sine p̄dicta licētia. 2 dicatis q sic: qz lex
 phibēs v̄dere intelligitur p̄ter phibere eme-
 re: vt p Fabia. d mōte san. in. d. tracta. de emp.
 2 vendi. in. in. q. in. xiiij. co. in. vñ. xxvij. **¶** Vige-
 simo scdo dubitatur / si p̄tractus celebrat p vxo-
 rē sine licētia mariti sit vtilis marito: vtz mari-
 tū possit illū ratificare i p̄iudiciū illius euz quo
 vxor p̄traxit. circa qd breuiter dic / q aut mari-
 tus ratificauit antea qz opponatur p aduersa-
 rius p̄tractus esse nulluz p p̄ defectuz cōsensuz
 vel licētie: 2 tunc valet ratificatio: vt in. l. lviij.
 in. f. eo. q ita debz itelligi: aut ratificauit postea
 qz fuit p aduersarius apposituz: 2 tunc nō valet
 ratificatio. vt per Jo. lu. in. d. rep. fo. xli. in. f. co.
 ante. fi. **¶** Vigesimo tertio dubitatur si maritū
 agit ex p̄tractu per vxorē celebrato sine licētia
 videatur illuz ratifica. 2 dicatis q sic per tex. in.
 l. si ferus alienus. ff. d fide ius. **¶** Vigesimo q̄to du-
 bitatur: si aliq mulier euz esset soluta p̄stituit p-
 curatorē: post cui? pcuratoris cōstitutionē p̄tra-
 xit matrimonio: 2 pcuratoris gessit ei? negotia
 et post p̄tractuz matrimonio. vtrum valeāt gesta p
 talē pcuratorē. 2 vide q sic / 2 primo p tex. in. l.
 in. §. scio. ff. d mīno. vbi disponit q si minor imi-
 scuit se hereditari p̄ne / 2 acceptauit hereditatē
 alias sibi delatā: factū tñ maior exigēdo a d̄bito-
 ribz id qd debebat defuncto tacite cōprobauit
 aditionē ab eo factā t̄pe minoris etatis: tñ dis-
 ponit ibi q possit petere restitutionē aduersus
 p̄dictā aditionē / p̄siderādo t̄ps / quo fuit heredi-

tas adita. Ita ergo videt in casu n̄o p̄sideran-
 dū t̄ps quo fuit pcurator cōstitutus / qd si p̄sidere
 tur d̄ necessario debem? dicere q gesta p talē p-
 curatorē sint valida. Itē facit tex. i. l. si sub vna
 §. si. ff. de verb. ob. vbi disponitur q qñ aliq res
 est p̄fecta / 2 dueniat ad casuz a q̄ incipere nō po-
 terat / talis res nō vitiatur ita ergo i casu n̄o /
 cū mādatus procuratorū a p̄ncipio fuit validū
 lz deueniat ad casuz a quo incipere nō poterat
 nō interuenire licētia. d q̄ hic. Itē facit tex. in
 l. si q̄s postea. ff. de iudi. 2 in. l. pe. ff. de iuris oīz
 iudi. vbi disponitur / q si aliq̄s postea qz fuit cō-
 tractus corā suo iudice p̄secutus est p̄uilegiuz / p̄p̄
 qd factus est d̄ alieno foro / nihilomin? tñ cōside-
 ratur t̄ps in quo iudiciū fuit inchoatus ad hoc
 vt valeāt oīa acta i ipso iudicio tanqz facta co-
 rā iudice cōpetenti. Ita ergo in casu n̄o debz
 cōsiderari t̄ps quo mandatū procuratorū fuit
 constitutus. Itē facit tex. in. l. ponponi? la. ij. ff.
 de nego. ge. vbi disponitur / q qualitas p̄sone
 d̄nī p̄cedente negotiorū gestione mutata nō mu-
 tat q̄litate actionis originalis. Ita ergo in casu
 n̄o / q euz post cōstitutionē pcuratoris sit mu-
 tata qualitas p̄sone ipsius mulieris per p̄tractū
 m̄fimoniu? nō per hoc mutetur qualitas 2 es-
 sentia mādati. Itē facit tex. in. l. si procuratorē. i
 p̄in. ff. mādati. vbi disponitur q in mādato p-
 curatorio debz iuitiū p̄siderari. in cōtrarium q
 nō valeant gesta per talē pcuratorē. facit tex. i
 l. f. C. qui admitti. vbi disponitur / q ad hoc. vt
 emolumētū bonoz possessiōis acq̄ratur p̄i per
 filiu? nō sufficit q filius sit in p̄tate p̄is t̄pe quo
 fuit sibi delata / imo requiritur / q t̄pe agnitio-
 nis sit in potestate. qd habet et locus in heredi-
 tate filio fa. delata. vt in. l. nō est dubius. C. d̄ iu-
 re delibe. 2 in. §. alienus qui loquitur in seruo.
 in. l. de heredi. in. l. Ita ergo in casu n̄o debz
 p̄siderari t̄ps / in quo mandatū ponitur in excu-
 satione. Itē facit / qz eo ipso q mulier cōtraxit
 m̄fimoniu? a lege cēsetur mandatū reuocatus /
 vt in. l. eius q̄ in puincia. 2 ibi per do. ff. si cert-
 peta. vbi d̄ / q mutato statuto negotiorū gesto-
 ris / tacite viderur reuocatus mādatus. 2 idē p-
 batur in. l. euz q̄s. in p̄in. 2 ibi bar. 2 do. 2 in. l. si
 euz cornel? ff. d̄ solu. 2 per cini 2 do. l. l. falsus
 C. de furtis: 2 p bal. i. l. mādati. C. mā. 2 per. d.
 in. l. euz. q̄. §. q̄ sibi. ff. de verb. ob. prop̄ qd q̄stio
 ista redditur dubia. qua p̄pter mihi viderur dī-
 cēdus / q aut loq̄mur de ceptis 2 p̄fectis p̄ ipm
 pcuratorē antea qz talis mulier p̄trahere ma-
 trimoniu? aut de ceptis 2 p̄fectis post qz cōtra-
 xit m̄fimoniu? aut loq̄mur de ceptis antea qz
 cōtraheret / 2 p̄fectis post m̄fimoniu? cōtractu
 In primo casu dicatis / q sine dubio valent ge-
 sta p talē pcuratorē / si nō excessit fines mādati
 vt i. l. diligēter. ff. mādā. In. ij. casu dicatis / q

nota in
 ca. de el
 azido.

copia
 et adbe
 tinte
 de lupi
 nuz hic
 atatur

gesta p talē procuratorē nō valēt. argu. tex. i. d. l. C. mādati / nisi ille / qui negotia gessit cum talī procuratore ignorasset p̄dictas mulierē p̄traxit se in fimonio: nāz tūc bñ valerēt. argumē. tex. in. d. l. ei⁹ qui in puñcia. In tertio casu dicatis q̄ valet gesta p talē procuratorē. per ea q̄. d. sit pro prima parte argumē. tex. in. d. l. pomponius la. ij. de nego. ge. pro quo facit doctrina bal. in. l. ij. §. scio. ff. de iūto. vbi dicit q̄ qñ res trahit secum suoz effectuz / tūc cōsiderat temp⁹ in quo fuit incohata. alias quādoqz cōsiderat mediū / qñqz finis: vt notat per glo. z do. in. c. scientes. de censu. z in. c. dudum. de electione. ¶ In eadem lege ibi. ni estar en iuzio. Circa hoc dubitatur / vtrū cōstante matremonio currat p̄tra mulierē p̄scriptio in rebus nō dotalibus. Et videt q̄ nō per tex. in. l. in rebus. §. si. C. de iure doti. z l. i. §. si. C. de annali excep. vbi disponit q̄ impedito agere / nō currat p̄scriptio. S; ista mulier est impedita: qz nō pōt agere sine licētia

mariti p istam. l. ergo zc. Bñā. q. nō inuenio ta ctā: nisi per solū Jo. fab. in. l. i. in. ij. co. C. de bonis maternis. vbi tenet q̄ p̄tra talē mulierē currat p̄scriptio in reb⁹ nō dotalib⁹. Ad q̄ bene facit tex. in. l. velles necne. C. de reuo. dona. z ad. l. in reb⁹. §. si. rñderur / q̄ loquitur duntaxat in dote q̄ est p̄uilegiata. quā mulier nō pōt regulariter petere p̄stare in fimonio: nimirū ergo si contra dotē non currat p̄scriptio. z ad tex. i. d. l. §. si. de annali excep. rñderur / q̄ loquitur in filio fa. qui nō pōt agere impediēte patria p̄tate. Sed ista mulier bñ pōt agere cum licētia mariti / vt hic est in. l. inf. prozia. Igitur. Itēz qz si maritus nō vul cōcedere licētia vxori ad agendū / poterit iudex eidem licētia cōcedere vt in. l. lviij. infra eo. Sed in hoc non video rō nē differentie: cū ita possit filius agere cum licētia patris: z cum p̄f possit etiam cōpelli ad talē licētia filio ad agendū cōcedendam: vt in. l. si. §. necessitate. C. de bonisqz lib. iō cogitate.

Clay. lvi.

Abandamos que el marido pueda dar licencia general a su muger para contra her z para hazer todo aquello que no podia hazer sin su licencia: z si el marido se la diere, vala todo lo que su muger biziere por virtud de la dicha licencia.

In. l. lvi. Mala todo lo q̄ su muger biziere. Nota ex ista. l. q̄ omnis contractus per vxorem celebratus de licētia mariti valet / z tenet. ¶ Sed dubitatur / vtrum vxor mediāte dispositione hui⁹. l. possit hodie cuz licētia mariti bona dotalia alienare. z videtur q̄ sic / in quā tum lex ista loquitur gñaliter: ergo generaliter debet intelligi. vt in. l. de pretio. ff. de publi. S; contrariuz credo verius: ideo quia non est vero simile / q̄ lex ista vnico verbo p̄uilegia dotis corrigat: vt in. l. si quando. in. p̄l. C. de inof. ficio testa. z in. c. eccle. v̄sa. de electio. Itē / quia bona dotalia prohibentur alienari. vt in. l. fundus. z in. l. lex iulsa. z in. l. dotalē. in. p̄m. ff. d̄ fū do dora. z in. l. quib⁹ aliena. licet vel nō. in. p̄l. z in. l. vij. ti. xj. par. iij. Nō est ergo credendum q̄ lex ista velit statuere cōtrariuz: maxime cum expediat iura iuribus concordare: vt in. l. vna. C. de inof. ficio. doti. z in. c. cum expediat. de electio. li. vj. ¶ 3mo dicatis / q̄ lex n̄sa a contrario sensu prohibet bona dotalia alienari etiā cum licētia mariti inquantuz dixit / q̄ vxor possit alienare ea q̄ cum cōsensu mariti possunt alienari: z non alia bona. Sed certū est / q̄ vxor etiāz cū licētia mariti nō pōt bona dotalia alienare. vt in. l. si. ff. d̄ iure doti. z t3 bar. in. l. estimare. ff. solu. ma. z pau. de ca. in. l. i. in. ij. co. eo. ti. z cin⁹ in. l. si p̄diaz. in. s. co. z ibi bal. in. ij. co. z sal. in. fi. C. de iure doti. z spec. quem oīno vide in. ti. d̄ emp. z vendi. §. iij. in. ij. co. in. vers. sed pone v

por. z bal. nouell⁹ in tracta. de dote in. vñ. pte i vij. co. i vñ. ix. limita. ergo restat p̄lusio / q̄ vxor ēt cū licētia mariti nō pōt bona dotalia alienare / z ista est regla gñalis. quā p̄io limita i reb⁹ dotalib⁹ q̄ vsu cōsumunt / q̄ possunt alienari: vt ē gl. z ibi ang. i. l. estimare. ff. solu. ma. z t3 ēt Jo. fa. in. p̄l. iij. q̄b⁹ alie. l3 i. §. co. z bal. nouell⁹ i tracta. d̄ dote i. vñ. pte in. iij. co. z t3 gl. i aut. siue a me. C. ad velle. z bar. i. l. i. iij. co. ff. solu. mat. Sc̄do limita / qñ bona dotalia alie. s; in formā tex. i aut. siue a me. C. ad velle. d̄ q̄ vide ibi do. z bar. alex. z do. i. l. i. ff. solu. ma. z oīno bar. i aut: vt in. l. iij. bona. §. z multo. colla. v. z bal. nouel. i d̄ tracta. in. vñ. pte in. iij. co. z gl. z do. in. c. puenit. de emp. z v̄di. ¶ Tertio limita p̄f necessitate famis: quo casu bona dotalia possunt alienari: vt t3 gl. in. p̄l. iij. quib⁹ alie. l3. qd̄ p̄cedit nō solū p̄pter necessitatē famis vxoris / s; ēt mariti / z filioz: nō tñ p̄f aliā necessitatē: vt t3 expresse io. fa. in. d. p̄m. in. l. i. q̄b⁹ alie. l3. in. s. col. i. ff. p̄o q̄ cōclusionē est tex. l3 per do. non cōmēdet in. l. mat. in. fi. ff. de iure d̄ oti. ¶ Quarto limita / qñ talia bona dotalia alienant cū vniuersitate / puta instituendo heredē vniuersalē / per tex. i. l. i. ff. d̄ fundo dotali: z istud exēpluz ponit petr⁹ de ferra. in. sua practica noua. fo. xj. in. s. co. ante fi. Sed certe istud exēplū in se nō habz aliquam dubitationē: quapropter pone aliter exēplū scilicet quando p vxorem fuit facta v̄ditio oīm bonoz / quo casu cēsent v̄ditā bona

ad
Gon
2.
8.

dotalia. qd̄ ē vez/ qñ de hoc stat/ q̄ voluit ven-
dere ē bona dotalia. In dubio tñ vendēdo vel
alienādo oīa bona: nō censet̄ bona dotalia alic-
nare: vt t̄z iō. fa. in prin. insti. quibus aliena. l. 5. in
n. co. in prin. ex quo infert̄ bal. nouellus in tra-
ctatu de dote. in. vij. pte. in. x. co. in. fi. in ver. xij.
fallit. q̄ si mulier hñs castrū dedit in dotē mari-
to quosdā redditus dicti castrū / si postea vendat
dictus castrus / pōt etiā transſerre in emptorem
predictos redditus. de quo vide oīno bal. in. l. si
predictus in fi. C. de iure dōti ¶ Quinto limita/
qñ bona dotalia alienant̄ ppter cōseruationez
p̄sone: vt per Jo. lupi de pa. ru. in sua rep. fo. 17.
cum seq. ¶ Sexto limita / qñ talis vxor/ vel ei⁹
maritus puocatur ad diuisionē p̄ iudicium fa-
mille hercis vel cōl. diuidi. vt in. l. si. C. d̄ fundo
dota. l. 5. ista nō sit propria alienatio/ sed diuisio.
de quo vide ibi do. t̄ Jo. fa. in prin. insti. quib⁹
aliena. l. 5. vel nō. t̄ tex. t̄ ibi bar. in. l. si conueni-
rit. ff. pro socio. t̄ sal. t̄ do. in. l. i. ubem⁹ la. ij. C.
de sac. fan. eccl. t̄ bal. nouellus in. d. tractatu. in
vij. pte. in. x. co. ¶ Septimo limita / qñ aliena-
tio esset̄ utilis vxori vt in. l. ita. cōstare. t̄ in. l. si.
ff. de iure dōti. de quo vide per bal. in. d. tracta-
tu. in. vij. parte. in. v. co. ad fi. in ver. Sēdo fallit.
vsqz ad ver. iij. limit. ¶ Octauo limita / qñ bo-
na dotalia alienantur ppter delictū / quo casu
t̄z alienatio. vt in. l. quinqz legib⁹. ff. d̄ bonis dā
nato. de quo vide tex. t̄ do. in. c. pleriqz. de do-
natio inter viros t̄ vxor. t̄ in. l. j. ti. vij. l. iij. fo-
ro. l. t̄ tex. in. l. lxxvij. cū seq. infra eo. ¶ Nono
limita / qñ marit⁹ manumisit seruū dotalē / quo
casu t̄z manumissio. vt in. l. dōtatez. ff. solu. mar.
¶ Decimo limita / qñ bona dotalia alienant̄
propter redimēdos p̄ sanguineos vxoris apud
hostes captiuos existentes: vel etiā in carceri-
bus: quo casu t̄z alienatio: vt in. l. quāuis. cum.
l. seq. ff. solu. ma. de quo vide ibi do. t̄ per Bal.
nouellus in. d. tractatu. in. vij. parte. in. vj. co. in.
vers. quīto limita. ¶ Undecimo limita / qñ bo-
na dotalia alienant̄ ppter implendā peregrina-
tionē vxoris: vt t̄z bar. in. d. l. quāuis. ff. sol. ma.
¶ Duodecimo limita / qñ talia bona dotalia
alienant̄ ppter soluenda debita vxoris: vt in. d.
l. quāuis. t̄ ibi bar. ff. sol. ma. t̄ in. l. si. ff. de iure
dōti. ¶ Tredecimo limita / qñ bona dotalia a-
lienantur ex causa dāni infecti: vt in. l. j. ff. d̄ fun-
do dota. ¶ Quartodecimo limita in seruitutib⁹
debitis rebus dotalibus: nā maritus nō vtē-
do predictis seruitutib⁹ / pōt vxori p̄iudicare
nō tñ paciscendo. vt t̄z bar. in. l. si filio fa. s. ma-
ritus. ff. solu. ma. de quo vide ibi alex. t̄ do. De
cimo quinto limita / qñ marit⁹ locauit bona do-
talia / t̄ moriatur infra t̄ps locationis: nāz tunc
vxor cogitur stare locationi p̄ maritū de rebus

dotalibus facte: etiā so. ma. vt in. l. si filio. fa. s. si
vir in quinquenij. ff. solu. ma. Debz tñ cedi ac-
tio vxori cōtra colonos vel inquilinos. vt nota-
tur per gl. bar. t̄ do. in. l. d̄uortio. in prin. ff. sol.
ma. de quo tñ vide bal. nouellus in dicto tracta-
tu de dote. in. vij. pte. in. ix. co. in. fi. in vers. xvj.
fallit. Sextodecimo limita / q̄ talia bona dōta-
lia alienantur de consensu vxoris iam soluto
matri. t̄ nonduz dote restituta vxori. de quo vi-
de p̄ bal. in dicto tractatu. in. vij. parte. in. vj. co.
in vers. vij. soluto. ¶ Decimo septimo limita:
vt per bal. in. d. tractatu. in. vij. parte. in. vij. col.
in vers. vij. limita. ¶ Decimo octauo limita /
qñ in tali alienatione rerum dotaliū interuenit
iuramentum / quo casu tenet alienatio: vt in. c.
cū contingat. de iure iu. in. c. licet mulieres. eo.
ti. li. vj. Circa qd̄ tñ breuiter dic / q̄ aut istud iu-
ramētuz interuenit ex parte vxoris/ aut ex parte
mariti. In primo caso / qñ ex pte vxoris/ dica-
tis regulariter / q̄ valet / t̄ t̄z alienatio p̄ dicta
tura. ¶ Sed primo limita t̄ intellige verū inter-
ueniente ē licentia mariti per. l. n̄fz: alias nō
teneret alienatio etiā iuramēto vallata: vt t̄z iō.
fa. in prin. insti. quib⁹ aliena. l. 5. vel nō. in. ij. col.
t̄ bal. nouell⁹ in. d. tractatu. in. vij. parte. in. xj.
co. in quo bñ facit lex ista. de quo tñ vide bar. i
l. si quis pro eo. in prin. in. v. co. ff. de fide iusso.
t̄ abb. in simili in. d. c. cū cōtingat. in. xvj. co. nu-
mero. xxvj. de iure iu. t̄ per bal. in. l. si. s. filijs. C.
de bonisqz libe. t̄ Fabia. de mōre sancti. in tra-
ctatu de emptio. t̄ venditio. in. in. q. in. xv. co. i
vers. xxij. t̄ Jo. lupi de pa. ru. in sua rep. fo. xliij.
in. ij. co. in. fi. cum prin. seq. ¶ Sēdo limita / qñ
vxor per dolum/ vel per vim per maritū sibi illa-
tā prestaret tale iuramentum: qz tunc non vale-
ret alienatio ē iuramēto vallata: vt in. d. c. cum
cōtingat. t̄ in. d. c. l. 5. mulieres. An tñ est / q̄ in
dubio nō presumit̄ per vim v̄ dolum tale iura-
mētuz prestatum: t̄ sic sola reuerentia maritalis
nō est sufficiēs ad metū presumēduz / nisi probe-
tur: vt t̄z abb. in. d. c. cūz contingat. in. ij. colu. in
primo notabili: de quo vide oīno per Georgiū
natā in repe. c. quāuis pactū. de pactis. li. vj. i
xj. co. cum seq. ¶ Tertio limita in casu / quo pre-
dicta vxor haberet filios: qz tunc nō valet alic-
natio etiā iuramēto vallata: vt tenet glo. nota-
bilis in. d. c. cū cōtingat. in. gl. in. fi. t̄ ita t̄z Jo.
fa. in prin. insti. quibus aliena. l. 5. vel nō. in. ij. co.
s̄z certe illa gl. nō est indistincte vera: ideo sic: q̄
habz locus duntaxat: qñ predicta vxor esset gra-
uata restituere bona dotalia filijs / quo casu nō
tenet alienatio tanqz principaliter facta in pre-
iudiciū filio:uz. Secus tñ esset si predicta bona
nō essent vinculata / qz tunc teneret alienatio: cū
nō fiat principalr̄ p̄iudiciū filijs / s̄z sc̄dario

idē firmat An-
to. Gomez in l.
54. n. 8.

adde Anto.
Gom. tomo.
2. c. 3. n.
8.

Et ideo non venit in consideratione tale presudicium: ut tenet expresse glo. in d. c. quavis pactum in parte detrimetur: et ibi per Georgium nata. in xij. co. de pactis. l. vj. et idem t3 Jo. an. et Jo. de immo. et bal. i. d. c. cum contingat. ¶ Sed dubitatur: utrum mortua vxore in predicto casu etiam heredes possint petere talia bona dotalia cum iuramento alienata. et videtur quod sic: ideo quia contractus non tenuit: et vxor non tenet ad obseruantiam contractus: sed ad obseruantiam iuramenti. Sed iuramentum est personale. ergo non egreditur personas mulieris: et ita t3 Jo. fa. in prin. insti. quibus aliena. l3. in. iij. co. et idem t3 dñicus in d. c. l3 mulieres. sed bal. in d. c. cum contingat. in. iij. col. t3 contrarius: imo quod non solus ipsa vxor tenet ad obseruantiam contractus sed etiam eius heredes. et idem t3 bar. in. l. si quis pro eo. in prin. in. iij. co. in. ff. de fideiussor. et abb. i. d. c. cum contingat. in. viij. co. cñ seq. et ista videtur mihi vior. ¶ Quarto limita: quoniam vxor primo iurauit non alienare bona dotalia: nam licet postea alienat cum iuramento non t3 alienatio obstante primo iuramento: ut t3 gl. notabilis in d. c. l3 mulieres. de iure in. l. vj. et idem t3 bar. in. d. l. si quis pro eo. in prin. in. iij. co. ff. de fideiussor. et bar. et sal. in l. si predictum. C. de iure doti. et idem t3 Fabia. de morte sancti. in tractatu de emptio. et vendi. in. iij. q. in. v. co. vbi ponit alias limitationes. sed Jo. fa. in prin. insti. quibus aliena. l3. in. iij. co. t3 contrarius. et ideo pro concordia videatis notabiliter per Georgium nata in repe. c. quavis pactis. de pactis. l. vj. in. vj. co. in prin. vbi saluat et verificat opinio nem predictam gl. i duobus casibus: primo. et hoc est etiam de morte bal. in. d. l. si predictum. et Alex. in addi. ad bar. in. d. l. si quis pro eo. in. iij. co. et idem tenet bal. in repe. l. iusurandum. in. lv. co. ff. de iure iurandi. vbi t3 quod si is cum quo predicta vxor contraxit ignorabat primum iuramentum: t3 secundum et non primum iuramentum. si tñ erat sciens t3 primum et non secundum. ¶ In secundo casu: quoniam iuramentum interuenit ex parte mariti: dicatis: quod aut alienauit et iurauit sine consensu vxoris bona dotalia. et non t3 alienatio: ut t3 bal. in. d. l. si predictum. in. iij. co. ante ff. C. de iure doti. et bal. nouellus in tractatu de dote. in. viij. parte. in. xj. co. aut cum consensu vxoris: et dicatis idem: quod non tenet alienatio: ut t3 bal. in. d. l. si predictum: et bal. nouellus in. d. loco.

Lex. lvij.

¶ El juez con conocimiento de causa legitima o necessaria compela al marido que de licencia a su muger para todo aqueello que ella no podria hazer sin licencia de su marido: et si compelido no se la diere, que el juez solo se la pueda dar.

¶ In l. lvij. in prin. de materia huius. l. vide glosa et docto. in lege ff. de necessitate. C. de bonisq; libe. et Specu. in titulo. de actore. §. f. et Andream de poma. in additio. ad bar. in. l. tra-

¶ Sed circa premissa nota: quod in casu in quo non t3 alienatio reze dotaliuz per vxorem alienatarum: ideo quia non interuenit iuramentum: vel alias in casibus de quibus dixi non potest vxor contrauenire nisi constante iuramento. eo vero soluto non auditur: ut t3 mirabiliter Jaco. de ra. et cñ in. l. si predictum. C. de iure doti. et idem t3 ibi bal. i. vñ. sed dato casu. et idem tenet ibi bal. in. l. vna. §. et cum lex. C. de rei vxor. actio. ¶ Sed contrarium t3 sal. in. d. l. si predictum. et bal. nouellus in tractatu de dote in. viij. parte. in. viij. co. in. vers. xj. quoniam mulier. et c. et idem t3 Fabia. de morte sancti. in tractatu de empr. et vendi. in. iij. q. in. vj. co. in prin. et ista vltima est verior: iudicio meo. et ita practica. ¶ Item et finaliter dubitatur. ponit quod aliquis habebat vxores diuites: ex qua habuit duas filias: et mortua vxore sua bona remaserunt filiabus: postea iste pater maritauit vnā ex dictis filiis cum nulla aut modica dote: et postea maritauit aliam: cui dedit oia bona infra parte alia filia: et eius marito: quod tacuerunt: et non tradiderunt. mortuo patre predicta filia: quod nihil: aut modicum habuit de bonis maternis: perit diuiditatem bonorum matris an audiat. et videtur quod non: quia tacurnitas inter diuites inducit consensum. ut in. l. si seruus. ff. de dona. inter vxor et vxor. et videtur casus in. l. in. adoptionibus. ff. de adoptione. ad quod facit ista. l. et ea que dicta fuerunt in. l. lv. sup. p. r. sed cñ in. l. j. i. §. co. C. de bonis matris. conclusiue t3: quod aut predicta filia per iuramentum non eximit a parte patris: et tunc auditur: quia non fuit vna consentire. aut per matrimonio eximit a patris parte: quod hodie semper intelligitur fieri: ut in. l. xlvij. sup. eo. et tñ non auditur quia fuit vna consentire. et per ista conclusio est gl. in. d. lege. si seruus. in parte fratres. ff. de donatio inter vxor et vxor. et est etiam gl. in. d. l. cum proponas filios. C. de pactis. et ita t3 ibi bar. in fine solutionis. quia dat ad. d. l. si seruus. licet in dicto principio principaliter reprobet illas gl. et ita tenet ibi sal. et alex. et do. licet bal. teneat contrarium in dicta. l. j. C. de bonis mater. de quo vide per bar. et do. in. l. que dotis. ff. solu. matrimonio. et in. l. si fundum per fideicommissum. in prin. ff. de lega. ¶ Et in proposito vide aliam et notabilem. quia quam ponit montalius in. l. si in parte: per otorgare. titulo. xj. lib. j. foro. l.

actionem. C. de transactio. et bal. in. l. vidue. in fine. C. de nuptiis. et in lege in conuentione. eorum. et Alex. in lege. si cum dorem. §. eo ante teze pore. ff. solu. matrimonio.

¶ Ley. lviij.

¶ El marido pueda ratificar lo q̄ su muger ouiere hecho sin su licēcia: no embargā te que la dicha licencia no aya precedido; ora la ratificacion sea general, o especial.

In l. lviij. ibi. no embargante que la dicha licencia no aya precedido. Item disponit rex. in. l. viij. in. fi. titu. xj. lib. s. z in leg. xij. titu. fi. lib. iij. fo. l. de quo vide ibi per montaluz z per bar. bal. z docto. in. l. fi. §. necessitate. C. de bonis qz liberis. z per bal. in. l. s. in. xv. co. C. que admitti. z rochum de curt. in tractatu iuris patronatus in. §. pro eo qd̄ de diocesani in. iij. co. fo. xx. in. s. co. z jo. lupi de pala. rub. in sua rep. fo. xlij. in. ij. col. z per bal. in. l. filius fa. C. ad macedon. ¶ Sed circa premissa dubitatur vtrum inducatur ratificatio ex lapsu temporis/ sciente marito/ z non contradicente contractum per vxores celebratus. Et dicatis q̄ sic vt tenet bal. in. l. s. in. xij. co. §. qui admitti. z in. l. filius fa. C. de peti.

tio here. ¶ Secundo dubitatur vtrum contractus per vxorem celebratus sine licencia mariti possit semper per maritum ratificari. Circa quod breuiter dic q̄ aut maritus ratificauit antea quam opponeretur contractum esse nulluz per aduersarium propter defectum licentie siue consensus mariti: z tunc bñ poterit ratificare z valebit ratificatio vt est casus in lege ista. Aut ratificauit posteaquam per aduersarium fuit oppositum/ z tunc non poterit ratificare/ vt tenet bal. in. c. s. de rescriptis. quem refert z sequitur jo. lupi de pala. rub. in sua repe. fo. xlij. in. s. col. in. fi. quod est menti tenendum. Item alia quā plura pertinentia ad materias huius leg. videatis in leg. ly. supra co. vbi late fuit dictum.

¶ Ley. lix.

¶ Quando el marido estuuiere absente, y no se espera de proximo venir, o corre peligro en la tardança: que la justicia con conocimiento de causa seyendo legitima, o necessaria, o prouechosa a su muger pueda dar licencia ala muger la que el marido le auia de dar: la qual assi dada vala como si el marido sea.

In l. lix. ibi: cō conocimiento de causa. Circa hoc nota / q̄ si iudex de facto sine iusta causa dedit talem licentiā nō valet: imo quatenus de facto processit ad dandā predictā licentiā de facto debet illā reuocare/ vt tenet bal. in rub. C. de rescindenda vendi. qd̄ teneatis menti. ¶ In eadem lege: ibi: y no se espera de proximo venir. Circa hoc dubitatur si maritus est absens in remotis partibz vtrū eius vxor possit sine licentia iudicis cōtrahere. Et bal. in. l. transacionē. in. fine. C. de transacio. tenet q̄ sic. Sz certe doctrina bal. corrigitur per istā. l. nam hic dicit/ q̄ maritus erat absens in remotis partibz

taliter q̄ nō sperabatur de proximo venire: tñ dīponitur q̄ talis vxor petat licentiā a iudice ad hoc vt valeat contractus per ipsam celebratus quasi velit dicere/ q̄ aliter nō valeat contractus z hoc est etiā de mēte bal. in. d. l. transacionē. in. quantū dicit/ q̄ adhibeat auctoritas iudicis. z ita tenet expresse jo. lupi de pala. rub. in sua repe. fo. xlij. in. iij. co. De q̄ etiā vide per montaluz in. l. fi. tit. xj. li. s. fo. l. in. glo. y otorgare. Circa qd̄ est notādū q̄ si talis vxor reputet̄ vidua a cōtrahēte z a maiore parte ppli valet z tenet contractus cū ea celebrat sine licēcia. vt in. l. ij. C. ad senatus consul. mace. iuncta. l. ij. ff. eo titu.

¶ Ley. lx.

¶ Quando la muger renunciare las ganancias, no sea obligada a pagar parte alguna de las dendas que el marido ouiere hecho durante el matrimonio.

In l. lx. vide tex. in. l. xiiij. tit. xx. li. iij. fo. l. z vide q̄ dixi in. l. xvj. supra co. Et ne sim fur alieni laboris/ videatis quāplures q̄stiones p̄

tinētes ad materiā huius. l. p̄ jo. lup. de pala. rub. in sua rep. fo. xxiij. in. s. co. z fo. xxx. z fo. xxxiij. in. iij. co. z fo. xxxvij. in. s. co. cum seq.

¶ Ley. lxj.

¶ De aqui adelante la muger no se pueda obligar por fiadora de su marido: aunque se diga y alegue que se cōuertio la tal deuda en prouecho dela muger. Y assimismo mandamos, que quando se obligaren a mancomun marido y muger en vn contrato, o en diuersos: que la muger no sea obligada a cosa alguna: salvo si se prouare q̄ se conuertio la tal deuda en prouecho della: ca entonces mandamos q̄ por rata del dicho prouecho sea obligada; pero si lo que se cōuertio en prouecho della fue en las

Ad. l. c. i. dixit ceballo in comunidg q̄ comunes. q̄ hec lex procedit etiam simuliter obliget fang principalis cum marito q̄ adhuc iudicabitur fideiussio, in tomo. 4. q̄ 900. n. 37. pagina. 245. Videntz etiam flores de muna q̄ praec.

De materia. l. lxxj. z lxxij. z lxxij.

cosas quel marido le era obligado a dar: assi como en vestir la, y dar le de comer, y las otras cosas necessarias: mādamos que por esto ella no sea obligada a cosa alguna: lo qual todo que dicho es se entienda, si no fuere la dicha fiança, o obligacion a mancomun por marauedis de nuestras rentas, o pechos, o derechos dellas.

In l. lxxj. De materia huius. l. vede rex. in. l. cxxij. z in. l. cxxliij. z in. l. cxxij. in legibus styli. z rex. z ibi late pe Bal. z docto. in authē. si qua mulier. C. ad senatus consul. velle. z glof. z doc. in. l. sciendum. ff. de verbo. oblig. z rex. glof. z doc. in. l. j. C. ne vxor pro marito. z Jo. lupi de palu. rub. in sua repe. fo. xxxvij. in. j. co. cuz seq. ¶ In eadem lege in fine. Circa materiam huius leg. dubitatur/ si vxor non se obligauit cum marito/ an teneatur soluere debita regalia. Circa quod etc q̄ aut loquimur/ vtruz teneatur soluere de bonis lucratis constante matrimonio/ aut de bonis proprijs ipsius vxoris. In primo casu/ quando de bonis acquiris/ dicatis q̄ tenetur soluere talia debita: vt in. l. iij. ri. ij. li. v. ordina. reg. z in. l. cxxij. z in. l. cxxliij. z in. l. cxxij

z in leg. styli. Quod limita notabiliter nisi vxor antea q̄ maritus contraheret cum gabellario regis renunciasset lucris sibi ex illo contracu obuientib⁹: quia tunc. nō teneretur per tex. in dicta. l. cxxij. in leg. styli. de quo tamen vide Jo. lupi de Mala. rube. in sua repe. fo. xxij. in. ij. co. z in. j. co. In secundo casu/ quando de bonis proprijs dicatis q̄ etiaz tenetur per tex. in dicta leg. cxxij. z tenet glo. in. l. j. C. ne vxor pro marito. z Jo. lupi de pala. rube. in dicto. fo. xxij. in. j. co. nisi renunciasset lucris modo predicto per dicta iura. d̄ quo vide per Bar z Jo. de plate. in leg. ij. C. de ex actori. tribu. lib. r.

¶ Et an vxor in casu quo teneatur possit pro tali debito incarcari/ videbimus late in leg. lxxj. infra proxima.

¶ Ley. lxxij.

Ninguna muger por ninguna deuda que no descienda de delicto pueda ser presa ni detenida, si no fuere conofcidamente mala de su persona.

In l. lxxij. ibi. por ninguna deuda Circa materiam huius. l. dubitatur vtrū mulier possit incarcari pro debito fiscali siue regali. Et dicatis q̄ nō vt in authē. sed hodie. C. d̄ officio diuerso. iude. z in. l. iij. ri. xij. li. v. ordina. rega. z in. l. ij. ri. x. li. v. ordina. regali. ¶ Sed limita legem istā quādo mulier esse debitoris rōne tutele vel cure: q̄ tunc bñ possit incarcari: vt t̄z bar. z cōiter do. in authē. matri z auic. C. q̄n mulier officio tute. z idē tener. fo. d̄ platea. in. l. ij. in. vj. z in. vij. co. C. de exactori tribu. li. x. de qua materia vide bar. z Jo. de plate. in. l. nemo carcerē. de exactori. tribu. li. x. z bal. sal. z do. in. l. j. in. ij. co. ante finem. C. qui bonis cedere possunt. ¶ In eadez lege ibi. si no fuere conofcidamente mala de su persona. vt q̄ est meretrix. vt explicitat: z t̄z bal. in. l. cōsentaneū. in. fi. co. C. quo modo z q̄n iudex. z ibi alex. z barb. in addi. ad bal. t̄z. z tener alex. in addi. ad bar. in authē. matri z auic. in. fi. co. C. q̄n mulier officio tute. z t̄z

fo. de platea in. l. ij. in. vj. co. ante. fi. C. de exacto ri tribu. li. x. D̄ t̄m limita z intellige in meretrici non nupta: si t̄m esset nupta non posset p̄ debito ciuili incarcari: vt t̄z Jo. an. in addi. ad speculū in. ti. d̄ iniurijs z dāno dato. in prima addi. rione. z idem t̄z alex. in addi. ad bar. in. d. autē. matri z auic. z idē alex. z barb. in addi. ad bal. in. d. l. consentaneū. in. fi. co. ¶ Et q̄ dicatur meretrix. vide late per prepositū in. c. inter opa. de sponsali. ¶ Itēz z scdo poterit. l. ista verificari in muliere luxuriose viuente/ que p̄t pro debito ciuili incarcari: vt tener bal. quem ibi sequitur alex. z barba. in addi. in. d. l. consentaneū. in. fi. co. Quod intellige nisi sit nupta p̄ ea q̄ dicta sunt de q̄ vide oīno p̄ philippū de clū in regula. ij. in. xj. co. in. fi. ff. d̄ reg. in. vbi ponit alia exēpla z p̄ geor. natā in rep. c. q̄nuls pactū. d. pa. li. vj. in. lxx. co. ¶ Itē z. in. j. poterit lex ista explicitari in muliere hūili z vili: vt t̄z notab̄r Jo. de pla. in. d. l. ij. in. vj. co. ante. fi. de exactori. tribu. li. x.

¶ Ley. lxxij.

El derecho de executar por obligacion personal se prescriua por diez años z la accion personal y la executoria dada sobre ello se prescriua por veynte años y no menos: pero donde en la obligacion ay hypoteca, o donde la obligacion es mixta personal y real, la deuda se prescriua por treynta años y no menos.

In l. lxxij. ibi. se p̄scriua por diez años. Idē disponit tex. in. l. iij. ri. xij. li. ij. ordi. rega.

¶ Sz circa materiam huius. l. primo dubitatur/ vtruz possit p̄ parte renunciari q̄ non prescrib̄t

bat executio obligationis p decenniu. z videtur q sic ideo q hoc est introductu in fauore debitoris: z vnusquisqz pot renunciare preuilegio si ne fauori suo: vt in. l. si quis in conscribendo. C. de pactis. Sed hoc non obstante contrariu de terminat bar. in. l. j. in fi. ff. de vsucapio. z ide tenet cepola in cautela. l. xv. z bar. in. l. nemo pot. i. v. co. ff. d. lega. j. vbi rñdit ad fundamentu in contrariu adductu. ¶ Secdo dubitatur vtru dispositio huius. l. habeat locu etia si debitor sit constitutus in mala fide z dicatis q sic: vt tenet jo. fra. in tractatu prescriptio. in. ij. pte tertie pris pñcipalis. fo. xj. in. iij. co. Tertio dubitatur vtru dispositio huius. l. habeat locu etia si in tali obligatiõe interueniat iuramentu. z videtur q nõ imo q tunc post decem annos possit fieri executio: vt tenet jo. fra. in dicto tractatu. fo. xxij. in. j. co. ante fine. z fo. lxxij. in. ij. col. ante fi. z ide tenet Hippo. de marfilijs in singulari. c. xij. z petrus geraldi in singulari. xvij. Sed contrariu videtur verius per. l. istam generaliter loquentẽ. z doctores supradicti loquuntur in actione que non prescribitur spatio decem annoz: si interueniat iuramentu nos vero loquimur in executiõe sententie vel obligationis. Sz adhuc prima opinio videt verior: ideo q iuramentu habet vim litis contestationis: vt in. l. nã z postea. g. si is qui. z ibi bar. z do. ff. de iure iu. per qua perpetuatur executio vsqz ad triginta annos. vt in. l. si. g. de prescriptio. xxx. vel. xl. anno. ¶ Tẽ quia lex vel statutum simpliciter loquens/ nunqz trahitur ad actum iuratum: nisi de iuramento faciat expressas mentiones: vt tenet gl. in. c. cñ non deceat in pre/ effectus de electio. l. vj. de quo vide per Fel. in. c. constitutus de rescriptis. ¶ Quarto dubitatur vtru prescriptio decennii/ de q in hac l. interrumpatur per litis contestatione: z dicatis q sic: vt tenet bal. in. l. sicut in. j. co. C. de prescriptis. xxx. vel. xl. anno. z jo. fra. in dicto tractatu. fo. lxxij. in. iij. co. ¶ Quinto dubitatur vtru in terrumpatur prescriptio de qua hic per productio nem instrumenti in iudicio facta. Et dicatis q sic vt tenet jo. fra. in dicto tractatu fo. lxxij. in. ij. co. in. fi. de quo vide p bar. in consilio. xxxvj. ¶ Sexto dubitatur vtru prescriptio de qua hic interrumpatur per solã missione executoris. z dicatis q sic: vt tenet bal. in. d. l. sicut. C. de prescriptis. xxx. vel. xl. anno. de quo vide jo. fran. in. d. tractatu fo. lxxij. in. ij. co. cñ tribus seq. ¶ Septimo dubitatur vtru prescriptio de q in hac l. currat cõtra minozẽ. Et videtur q sic per. l. ista generaliter loquentẽ iuxta tex. in leg. de pretio

ff. de publicia. sed contrariu videtur verius: ideo q lex noua generaliter loquens put lex nra nõ extenditur ad causas particularẽ legis antique nisi de illo faciat mentionẽ vt tenet gl. z do. in. l. scienduz. in. pñ. ff. qui satis. cogã. z notatur in e. j. de consti. l. vj. z tenet. glo. z do. in. l. decurio nbus. C. de silentia. l. ij. z bal. in rub. C. de in. sti. C. cñfirmã. z in thesa. in notabil. l. ij. z fell. in. c. sicut de hercl. Sed certu est q d preuilegio speciall minoz respectu prescriptiois seruatur illesus ipso iure. vt in l. fi. C. in quibus cas. in in. tegrus resti. non est neces. z in. l. vij. ti. xxx. par. ij. ergo inferitur q prescriptio de q hic/ nõ currit contra minozẽ. Quapropter dic q aut prescriptio de qua hic fuit inchoata contra minozẽ z tunc non currit cõtra ipsuz: imo ipso iure seruaat illesus vt in. d. l. fi. Aut fuit inchoata cuz ei predecessoz: z tunc currit cõtra euz prescriptio tñ pot restitui aduersus illã prescriptioẽ: vt tenet bar. in. l. etiam. ff. de minoz. quẽ oĩno vide. ¶ Octauo dubitatur vtru lapsõ decennio/ de q in hac l. creditor possit agere cõtra debitorẽ actione personali vel reali sz sit prescripta executio. Et dicatis q sic attẽta dispositione huius. l. vt est tex. in. l. iij. ti. xij. l. iij. ordina. rega. d. quo etia vide thomã ferrariũ in cautela. l. ¶ Sed limita primo dispositioẽ legis nre vt nõ procedat/ qñ in obligatione dicit q finito tẽpore decẽ añoz/ iteruz de nouo deberi incipiat: z totiens incipiat deberi quotiens fuerit cõpleta prescriptio decem annoz: vt tenet bar. in. l. nemo pot in. v. co. ff. de lega. j. z ide tenet bar. cepola in tractatu cautelarũ in cautela. l. xv. ¶ Secdo limita/ qñ fieret renocatio siue nouatio obligationis quia tunc non currit prescriptio de qua hic nisi a tẽpore nouationis vt tenet bar. in. l. cesar. in. ij. co. ff. d. publica. ¶ Et an prescriptio. d. qua hic pcedat in foro conscientie vide per bar. in. l. sequitur. g. si viã. ff. de vsucapio. z latissime p jo. fran. in dicto tractatu. fo. xxj. in. ij. co. cñ. in. seq. ¶ In eadem lege ibi: se prescriua pot tẽpna años y no menos. Hoc intellige veru in ipso debitorẽ prescribente vt in. l. cñ notissimũ in pñ. C. de prescriptio. xxx. vel. xl. annoz: z in. l. xxvij. titu. xxx. par. ij. secus in est in alio tertio possessore q cñ titulo z bona fide pot prescribere iure hypothecẽ per decẽ annos inter pñtes/ z viginti in absentes: vt tẽ gl. z do. in. d. l. cñ notissimũ z gl. in. l. fi. C. d. pscript. l. o. g. tẽpore. z tẽp. i. l. j. C. si aduersus credi. z in. l. xxvij. ti. xxx. p. ij. ¶ Tẽ in ppositõ nre. l. vide q dicit in. l. j. pñma ista sz sub breui cõpendio teneatis menti qz sunt quotidiana

Et dicatis q
ej dictu istud
cupat cu aliis
lexia ad pra
atitã taxa pa
conclusionẽ
n. 134. istud
amẽ dictum
equit. Gama
ic n. f. et
rego. lop. l.
z. tt. 29. p.
v. treinta

le ballo.
prescripti
agn. 246.
p. 12. ubi
le citat

es. intẽrupt
missionẽ
recutoris.

prescripta via
execuendi
fagi potest via
ordinaria

ta pulchra
cautelam
ne ius exe
quendi dece
nio prescriba
tur.

ballo folio
317. n. 1.

Lex. lxxij. ¶ Por quanto en las ordenanças que bezimos en la villa de Madrid a quatro dias del mes de Diziembre del año pasado de mil z quinientos y dos años ay vna orde

Alateria. l. lxxiiij.

nança, su tenor dela qual es este que se sigue. Etrosi por quãto por la ley por nos hecha en las cortes de Toledo ouimos ordenado, que si los deudores que deuiã algunas deudas en quien son fechas execuciones por contractos, obligaciones, o por sentencias a pedimiento de los creadores en los deudores, o en sus bienes alegaren paga, o otra excepcion que sea de recibio, que tenga diez dias para la prouar, y no se declara dende quãdo han de correr los dichos diez dias: declaramos y mandamos que los dichos diez dias corrá desde el dia que se opusiere a la tal execucion. Y passados los dichos dias, si no prouare la dicha excepcion, que el remate se haga como la dicha ley lo dispone, sin embargo de qualquier apelacion que de ella se interpusiere, dando el creador las fianças como la dicha ley lo manda. Y por que nuestra merced y voluntad es que la dicha ordenança aya cóplido effecto. Por ende mandamos que lo contenido en ella se guarde y cumpla y execute como en ellas se contiene sin embargo de qualquier appellacion que della se interponga para ante nos, o para ante los oydores delas nras audiencias, o para ante otros qualquier juezes, o qualesquier nullidad q̄ contra la dicha execuciõ y remate se alegue.

Item. lxxiiij. que hezimos en la villa de Madrid. de qua in. l. iij. r. v. ti. viij. li. iij. ordina. tio. rega. Sed circa materiã huius. l. primo dubitatur vtrũ contractus guarẽtigiũ factus in alio regno mandetur executioni in hoc regno. r. bar. in. l. a diuo pio. §. finiaz rome. ff. de re iudica. r. q̄ sic: r. idẽ tenet ibi alex. in. l. ij. C. quẽadmo. testa. api. bal. in. l. ij. in. ij. co. C. ne filiũ p̄ patre r. specu. in. ti. de instru. edictione. restat vide re in. vñ. co. r. latissime per bar. bal. sal. jas. r. do. in. l. cunctos pp̄os. C. de summa trini. r. fide catho. r. so. lupi de pala. rub. in. sua repe. fo. ij. in. j. co. ¶ Secũdo dubitatur qd̄ ecõtra vtrũ cõtractũ guarẽtigiũ obligationis factus in isto regno maderetur executioni in alio regno in q̄ talia instrumenta nõ habet parã executionẽ. Et dicatis q̄ nõ vt tenet alex. in. d. §. finiaz rome. in. pe. co. de quo vide do. in. d. l. cunctos populos. ¶ Tẽtũ r. tertio dubitatur vtrũ executio d̄ qua hic r. in. d. l. iij. r. v. possit fieri p̄ quẽcunq̄ iudicẽ r. dicatis q̄ sic vt r. alex. in. d. §. sententiã rome. de q̄ et vide p̄ so. lupi de pala. rub. in. d. repe. fo. ij. in. j. co. de quo vide q̄ dixi in simili in. l. iij. in. xij. q. cum seq. supra co. ¶ Quarto dubitatur vtrũ possit in quolibet loco executio fieri. r. dicatis q̄ sic vt tenet bar. in. d. §. sententiã rome. in. fi. r. bal. in. l. j. in. ij. co. C. ne filiũ pro p̄re. Qd̄ intellige in quo cũq̄ loco: scz in quo instrumenta maderetur executioni r. habet executionẽ parã alias secũ vt tenet alex. in. d. §. sententiã rome. de quo vide p̄ bart. Lepollã in tractatu cautelariũ in cautela. lxx. r. bal. in. l. si quis. in. ij. co. C. de epis. r. cle. r. bal. in. l. cum archimedora. in. ij. co. C. vt in posse. leg. ¶ Quinto dubitatur vtrum de iure canonico possit fieri executio virtute instrumenti guarẽtigiũ. Et dicatis q̄ non vt tenet abb. in. c. Quod clericis. in. iij. col. de foro compe. De

quo vide ibi zachariã in addi. ad eundem abb. ¶ Sexto dubitatur vtrum tabellio possit conficere instrumenta extra territoriu. De quo dic vt per abb. in. c. cum. p. in. pe. co. in. fi. cum seq. de fide instru. r. per Bar. Bal. Sal. Jas. Joã. fa. r. docto. in. l. cunctos populos. C. de summa trini. r. fide cath. ¶ Septimo dubitatur vtrum tabellio huius regni possit conficere instrumenta in alio regno: vel notarius ecclesie an possit conficere instrumenta in terris imperij vel principis: vel notarius imperij vel principis possit conficere instrumenta in terris ecclesie. Et vide per Joã. fab. in. l. secundum. C. de donatio. r. pel. Abb. in. d. c. cum. p. r. vide per Abb. in. d. c. ij. de iudici. r. bal. in. l. repetita. C. de epis. r. cle. r. practicam ferrariam. fo. xliij. in. ij. co. r. Joã. Lupi de Pala. Rub. in. sua repe. folio. ij. in. j. co. r. vide text. in. leg. viij. tit. xvij. lib. ij. ordina. rega. r. rex. in. leg. iij. co. tit. r. lib. r. text. in. lege. c. in. legibus gabellarum huius regni. ¶ Octauo dubitatur vtrum obligando quis bona sua censetur obligare futuram successionem. De quo vide vt per Bar. in. l. is potest. ff. de acquirẽ. here. r. per Alexan. r. docto. in. leg. fi. C. de pactis. ¶ Nonõ dubitatur vtrum ad executionem faciendã requiratur citatio partis. Et Bar. in. d. §. sententiã rome. tenet q̄ non. r. idẽ tenet Bal. in. l. j. C. ne filiũ pro patre. r. Andreas de poma. in. addi. ad Bar. in. l. trita centum. §. titio. el. ij. in. parte statutum. ff. de conditio. r. demonstra. Sed cõtrarium tenet Alex. in. l. postulante. in. prin. iij. co. ff. ad trebel. quapropter vide. Hippo. de marsily in suis singularibus in singulari. clxx. r. glo. r. docto. in. l. j. C. de iudici. r. bal. in. l. ab executione. C. quoz appel. non recipiatur. ¶ Decimo dubitatur vtrum contra executionẽ admittatur exceptio cõpen-

vide fir
Grego. l.
diez. l.

sationis. Et dicatis q sic vt in. l. si cū militi. §. ff. de cōpensatio. tenet alex. in addi. ad bal. in. l. cum pāpianus in parte. Frē ex cōdicatus. C. d senten. r interlocu. oīm iudi. r idem alex. in ad dī. ad bar. in. l. j. C. de iuris r facti igno. ¶ **¶** Undecimo dubitatur / vtrū exceptio vsuraria impe diat executionē. Et alex. in. l. si se non obtulit. §. condēnatus in. iij. co. ff. de re iudica tenet q nō r petrus de ferraria in sua practica noua fo. lxxj in. iij. co. De q vide p pau. de ca. in. l. si feriatis ff. d ferijs: r hyppo. d marsily in singu. lxxv. vij. r Jo. fa. in. l. obseruare. C. quoz appe. nō. recipi ¶ **¶** Duodecimo dubitatur / vtrū executio impe diatur per exceptionē nullitatis. Et q est larga materia remitto vos ad alex. in. d. l. si se nō obru lit. §. cōdēnātū ad bal. r sal. in. l. vna. in pe. co. C. ne liceat in vna eadēq causa tertio prouoca. r ad tex. in. l. ij. r. xv. li. ordina. reg. ¶ **¶** Decimo ter tio dubitatur vtrū obligatio cōditionalis purifi cata mandet executioni licet purificatio condi tionis nōdū sit in iudicio pbata. Et bal. r q sic in. l. cū testamento in fi. C. de testamē. manumis sio. de quo vide per alex. in. l. in illa in. ij. co. ff. d verbo. obliqa. ¶ **¶** Decimoquarto dubitatur / vtrū habeat locū executio in obligatione cōtinente debītū non liquidū. Et dicatis q nō si non pos sit purificari pendente executione: per ea q sus pra proxime dixi: vt r bal. in. l. ij. in. ij. col. C. de executio. rei iudi. ¶ **¶** Decimoquinto dubitatur vtruz executio sentētie / que tranſiuit in rē iudic atam / impediatur per exceptionem iniusticie. Et dicatis q sic si non opponat per partē q nō admittatur vt tenet notabiliter abb. quem oīno vide in. c. cum cōtingit. in. ij. de officio delegati ¶ **¶** Decimosexto dubitatur / vtrū dispositio hu ius. r tex. in. d. l. iij. r. v. r. vij. li. iij. ordina. reg. habeat etiam locum in clericis siue personis ec clesiasticis. De quo vide late per bar. bal. sal. r do. in. l. cunctos populos. C. de sūma trinitate r fide cath. r p matthe. mathesala. in nota. cxliij. incipienti nota vnā lucrosaz. r per ludo. roma. in singulari. cccxli. incipienti caplm eccle. r p bal. in. auth. cassa r irrita in. ij. co. C. de sacrosā. eccle. r per abb. in. c. sicut ne cleri. vel mona. r in. c. quod clericis de foro cōpetenti. r per bal. in. l. omni nouatione. in fi. co. C. de sacrosan. eccle. ¶ **¶** Decimoseptimo dubitatur / vtrum executio possit fieri contra heredem debitoris mortuo d bitore. Circa qd breuiter dic / q aut loquimur in herede vniuersali / aut in herede particulari. In pmo casu qn in herede vniuersali dic q cō tra cum pōt fieri executio / sicut poterat contra defunctum / si esset viuus: vt tenet bal. in. l. ij. C. si aduersus heredi. r alex. lato sermone in. l. po stulāte in prin. in. iij. co. ff. ad trebel. In scdo ca

su qn in herede particulari vel contra tenentes aliquam rem defuncti obligati / dic / q cōtra eū non pōt executio fieri: vt tenet bal. in. d. l. ij. pro qua conclusione est glo. r ibi cōs opinio do. in l. ij. C. de conditio. ob causaz. de quo vide alex. in. d. l. postulāte. ¶ **¶** Decimo octauo dubitatur vtrum instantia executionis pereat p trāsum scdm formā tex. in. l. properandū. C. d iudi. Cir ca qd dic q aut fuit līs contestata super tali exe cutioe / r perijt instātia: vt r bal. in. l. ij. in. ij. co. C. de executione. rei iudi. aut non fuit līs conte stata sed solūmō fuit petita executio: r tunc nō perit instātia imo perpetuat vsqz ad. xxx. ānos. vt r bal. in. d. l. ij. r geor. natā in repe. cle. sepe. d verbo. signi. fo. xliij. in. iij. co. in. fi. ¶ **¶** Decimo nono dubitatur vtruz possit fieri executio obli gationis / lz notarius coram quo fuit facta desi nat esse notarius tempore quo petitur executio Et dicatis q sic vt r bal. in. d. l. ij. C. de execu tio. rei iudi. ¶ **¶** Vigesimo dubitatur si debitor est detrusus in carcere pro debito possit creditor pe tere sibi satisfieri d bonis predicti debitoris. Et bar. in. l. ij. in fi. C. de exactori. tribu. tenet q sic quod est bene notandū. ¶ **¶** Vigesimo primo du bitatur vtrū obligatio habeat paratam executio nem etiā in his que in directe probatur. Et dica tis q sic vt tenet abb. in. c. cū olim. in. j. co. ad fi: de censibus. ¶ **¶** Vigesimo scdo dubitatur vtruz possit contra executionem opponi beneficiū vel leianl. Et dicatis q sic: vt tenet phi. deci. in re gula. ij. in. iij. co. ff. d reg. iuris. ¶ **¶** Vigesimo ter tio dubitatur vtrū obligatio possit vltra debītū pncipale exequi quo ad interesse. De quo quia recipit distinctionem vide per alex. in. l. certi cō ditio. in. ij. co. ff. si certuz peta. ¶ **¶** Vigesimo qua to dubitatur vtruz contra executionem possit op poni exceptio non numerate pecunie. de quo qz recipit distinctionē vide per bal. in. l. subspecie. in fi. C. de postulā. ¶ **¶** Vigesimo quinto dubita tur vtruz contra executionē possit opponi exe cutio q tabellio qui fecit instrumenta erat excōs catus tpe quo instrumenta cōfecit. Et dic q sic vt tenet bal. in. l. ij. in fi. co. C. d iuris: r facti igno De q vide per jo. fa. in. §. sed cū aliquis in fi. co. insti. de testa. ¶ **¶** Vigesimo sexto dubitatur vo trum possit opponi contra executionē / q actor qui petit executionē: est excōdicatus. r dicatis q sic p tex. in. c. exceptionē de exceptio. r in. c. pla. co. ti. li. vj. De q vide per abb. in. c. prudentiā. §. sexta. de officio delega. r per bal. in. d. l. j. C. de iuris r facti igno: r per bal. in. l. quotiens. in fi. C. de iudi. ¶ **¶** Vigesimo septimo dubitatur vtrū contra executionē possit opponi q iudex q exe quitur ē excōdicatus: r dicatis q sic p iura supra pime allegata. r tenet bal. in. d. l. j. ¶ **¶** Vigesi

Nota.

Nota omnino

Nota

bona q
de qua est
vidēda de
titio Ochabi
ani. 129. n
3. r. 4. in
pedamonta
neis vj.
Gubi nōq
de iura. r. p.
c. 36. n. 10.

firm
no. l.
- 2.
p. s.

Abateria. l. lxx. z. lxxj. z. lxxij. z. lxxij.

mo octauo dubitatur vtrū impediā executio p
 restitutionem in integrum a minore petram: z
 dicatis q sic per tex. z ibi bar. in. l. minor autē
 magistratus. § deniq; in versi. Sed z pro seno.
 ff. de mino. z tenet glo. si. z ibi jas. in. l. post q; l
 ti. C. de pactis. z glo. si. in. c. coram felicis. de in
 tegrum resti. z tenet expresse sal. in. l. vna. in fine
 C. ne liceat i vna eadēq; causa tertio puo. z idē
 z ibi alex. in. addi. ad bal. licet bal. ibi videatur
 tenere contrariū qñ essent iam prolate due sine
 cōformes. sed dictū bal. est cōtra tex. in. d. vñcu
 lo. sed et sempromio. z istā opūionem tenet frā.

de arectio. in cōsilio. clxj. z so. fran. latissime in
 tractatu prescriptionū. fo. xxxvij. in. ij. co. d quo
 etiā vide per bar. z alex. in. l. iij. §. condēnatum
 ff. de re iudi. ¶ In eadem lege ibi. quel remate
 se haga. Ergo post q; fuerit factū nō poterit fie
 ri oppositio contra executionē. Et hoc disponit
 clare lex nra: z poterit esse ratio: quia iam est fa
 cta venditio iudicialis: z ius acquisitum parti:
 z ide ab ea discende nō potest. vt in. l. pfecta do
 natio. C. de donatione que submodo z notatur
 in lege nec emere. C. de iure delibe. z in lege si
 cut ab initio. C. de donatione z obligatio.

¶ Ley. lxx.

¶ La interrupcion en la possession interrumpa la prescripciō en la propiedad: z por
 el contrario la interrupcion en la propiedad interrumpa la prescripciō en la posses
 sion.

¶ **I**n. l. lxx. De materia huius. l. vide tex. glo.
 z docto. in. l. iij. §. labeo. ff. de acqui. posses. z
 tex. glo. z doc. in leg. sic in rem. C. de prescrip.
 xxx. vel xl. an z latissime per Joan. Fran. in tra

cta. prescrip. in tertia parte sexte partis. in. §.
 quero igitur primo. folio. lxx. in. ij. co. cum. vij.
 seq. vbi late loquitur de materia.

¶ Ley. lxxj.

¶ Ninguno sea obligado de se arraxgar por demanda de dinero que le sea puesta
 sin que proceda informacion dela deuda: alomenos summaria de testigos, o de escri
 ptura autentica.

¶ **I**n. l. lxxj. De materia huius. l. vide tex. z
 docto. in. l. sciendum. ff. qui satis. cogam. z
 in. §. sed hodie instit. de satisfactio. z per Limm

z docto. in. l. quoniam. C. vt in posse. legato. z la
 te per bar. in. auhrē. vt iudices sine quoquo suf
 fragio. §. necessitate. colla. ij.

¶ Ley. lxxij.

¶ Ningun juramento, aun que el juez lo mande hazer, o la parte lo pida, no se haga
 en sant Vincente de Auala, ni en el herrojo de sancta Agueda, ni sobre altar, ni cuer
 po sancto: ni en otra iglesia juradera sopena d diez mil maravedis para la nra cama
 ra z fisco, al que lo jurare, y al juez que lo mandare, y al que lo pidiere, o demādare.

¶ **I**n. l. lxxij. Circa materiam huius. l. dubita
 tur/ vtrum quilibet de populo possit de isto
 delicto aculare personas delinquentes contra

dispositionem huius. l. Et dicatis q sic / vt te
 net Bar. in. l. j. in. ij. col. in fine cum principio
 seq. ff. de publicis iudicijs.

¶ Ley. lxxij.

¶ Si alguno pusiere sobre su heredad algun censo, con condicion, que si no pagare
 a ciertos plazos, que cayga la heredad en commisso, que se guarde el contracto, y
 se juzgue por el: puesto que la pena sea grande, y mas dela mitad.

^a ibi sino
 idem si
 alienat
 uere & ali
 equipant

¶ **I**n. l. lxxij. in prin. Concordat cum disposi
 tione huius. l. tex. in. l. ij. C. de iure emphi
 teo. de quo vide ibi late per Jas. z docto. z in. c.
 potuit. d locato. De qua materia vide latissime
 per Spe. in. ti. de loca. §. nñc aliqua. de iure em
 phi. z per Bal. in. l. rem quā. C. si aduersus ven
 di. z in. l. si p dote. C. de dotis promi. z p Bar.
 in. l. colonus. ff. loca. z in. l. cū pater. §. libertis. ff.
 de lega. ij. z per Bal. in rub. C. de contrahē. em
 ptio. in. x. q. z per Bar. in. l. fraudati. ff. d publi

ca. z per Alex. in. l. iij. §. catho. in. iij. co. ff. d v
 bo. obli. z p Bar. in. l. si. mibi z titio. ff. de. vb. o
 bli. z p Bau. de ca. in. l. etiā. in prin. in fi. col. ff.
 solu. ma. z per Petrū Beraldī in singu. lxxij.
 z per Ludo roma. in singu. ccclyvij. z ccclyxj
 z in notabili xxxvj. z. ciiij. z notabiliter p Joā.
 Fa in. §. a deo. instit. loca. z p Bar. in. l. si do
 mus. §. si. ff. de lega. j. z per Tho. Ferras in cau
 tela. xx. z per Jo. lupi de Mala. rub. in sua rep.
 fo. ij. in. iij. co. z fo. lx. in. ij. co. in fine.

¶ Ley. lxxij.

¶ Ley. lxx.

¶ Ninguno pueda hazer donacion de todos sus bienes aunque la haga solamente de los presentes.

In. l. lxx. De materia huius legis vide tex: in. l. omnes. §. ff. que in fraudez credito. z per bar. z do. in. l. ff. C. de pactis. z per bal. in. l. §. in pe. col. in versiculo. sed vltterius. C. de inoffi. cio. donatio. vbi ponit tres questiones pertinē

tes ad materiam huius. l. z vide per Fabianus de monte sancti in tractatu de emptione z vendi. in. vj. q. principali in. xv. co. Et vide quāplures limitationes ad istam. l. per Socinus in tractatu fallentiarum in regula. cvij.

¶ Ley. lxx.

¶ La ley del fuero que habla cerca del sacar el pariente mas propinquo la cosa vendida de patrimonio por el tanto, aya tambien lugar quando se vendiere en el almoneda publica: aunque sa por mandamiento de juez: y los nueue dias que dispone la ley del fuero se cuenten en este caso desde el dia del remate: con tanto que consigue el que la saca el precio, z haga las otras diligencias que dispone la ley del fuero y la ley del ordenamiento de Aicua: y asimesmo aya de pagar al comprador las costas y el alcauala si la pago el comprador: antes que la cosa ansi vendida le sea entregada.

In. l. lxx. ibi. la ley del fuero. De qua in. leg. xij. titu. x. lib. iij. foro. l. z in leg. vj. z in leg. vij. titu. vij. lib. v. ordina. rega. ¶ In eadem lege ibi. el pariente mas propinquo. Circa materiam huius legis primo dubitatur vtrū dispositio huius. l. habeat locum etiam si res patrimonialis vendatur alicui de eodem genere in remotiori gradu constituto z dicatis qd sic vt tenet jo. fab. in. §. Ita tamen instit. de heredita. que ab intestato deferunt. ¶ Secundo dubitatur / si plures sunt in equali gradu / quis eorum preferatur. Et dicatis qd neuter alteri preferatur / imo oēs equaliter concurrunt: vt in. l. vj. titu. vij. lib. v. ordina. rega. De quo vide late per jo. fab. in. §. plures insti. de lega. agna. successio. Quod intellege qndo res / que venditur est diuisibilis. Si tamen cōmode diuidi non possit tunc competit in solidū ei / qui primo ad iudiciū emptorē pronocauit: z si ambo ad iudiciū eodē tempore pronocauerunt emptores / cōpetit habenti maiorē partem: z si sunt equales / debet sorte dirimi. vt tenet notabiliter mattheus de afflictis in tractu iure protomiseos. §. tota hec lex. ¶ Tertio dubitatur vtrum frater vtriusq; coniunctus preferatur in huiusmodi retractu fratri ex vno latere tantū coniuncto. Et dicatis qd sic: vt tenet jo. fa. in. d. §. si plures. ¶ Quarto dubitatur vtrū coniunctus per lineas masculinas preferat coniuncto per lineam femininam. Et dicatis qd non vt tenet jo. fa. in. d. §. si plures de quo vide omnino per eundē jo. fa. in. §. ff. in insti. de duobus reis ¶ Quinto dubitatur vtrum bastardus consanguineus admittatur ad huiusmodi retractu: z dicatis qd sic: vt per bar. in. l. pronuntiatio. ff. de verbo. signi. z p. abb. in. c. nonnulli. §. sunt z alij /

in pe. co. de rescriptis z idē tenet montaluis in l. xij. titu. x. lib. iij. foro. l. De quo vide per bal. in. l. id quod pauperibus. in. vij. co. in fi. z ibi a lex. in addi. ad euz. C. de episco. z eccle. z rochū de curte in tractatu iuris patro. fol. xiiij. in. iij. co. ante finē z per matthe. de afflictis in. d. tractatu in. §. tota hec lex. in. vj. co. ad quod benefacti tex. in. l. §. titu. xj. per vij. col. z ita fuit iudicatum contradictorio iudicio in hac ouctensi ciuitate. ¶ Sexto dubitatur si sunt plures in equali gradu z vnus intentauit retractu sine remissione nemi vtruz teneatur alijs cōmunicare. Circa qd breuiter dic / qd aut omnes intentauerunt retractum infra nouem dies: z tunc tenetur cōmunicare per ea que dicta sunt in secunda questione aut non z tunc ille / vel illi / qui intentauerunt preferuntur per tex. in. d. l. xij. titu. x. lib. iij. foro. l. z in. d. l. vj. titu. vij. lib. v. ordina. rega. De quo vide per montaluis in. d. l. xij. ¶ Septimo dubitatur vtrum filius preferatur nepoti in huiusmodi retractu. z videtur qd sic: ideo qd lex dicit / el pariente mas propinquo. z filius est propinquoior qd nepos. In contrariū videtur: ideo qd nepos representat personā sui patris / z cōsetur esse in equali gradu. vt in. §. cum filius instit. d. heredi. que ab intestato deferunt. ¶ Octauo dubitatur vtrum ius retractandi competat personis extraneis ab istis regnis in alijs regnis habitantibus. Et dicatis qd sic: vt tenet joan. fa. in. l. §. in. vj. co. C. de summa trini. z fide catholi. ¶ Nono dubitatur / si sunt plures cōsanguinei in eodem gradu vtruz oēs debeant constituere vnum procuratorē: an vero possit quislibet agere pro parte sua / z quis questio ista examinatur p. montaluis in. d. l. xij. videatis eundē ¶ Dec

ta
co.

mo dubitatur vtrum filius ex hereditate admittatur ad huiusmodi retractum et dicatis quod sic: ut tenet montalvus in d. l. xiiij. ad quod bene facit quod dixi in quinta questione. ¶ Undecimo dubitatur vtrum deponatus admittatur ad huiusmodi retractum et dicatis quod sic: cum hodie deponatus non efficiatur seruus pene: ut in authentica. Sed hodie. C. de donatione inter viros et uxorem et ibi per Sal. imo admittitur ad ea que sunt iuris civilis: ut est retractio. ut in l. iij. supra eo. ad quod benefacit quod notat bar. et do. in l. ex facto. § ex facto ff. ad treb. ¶ Duodecimo dubitatur vtrum banitus admittatur ad huiusmodi retractum. et dicatis quod sic per ea que notant docto. in dicta. l. ex facto. § ex facto. et per ea que supra proxime dixi. ad quod benefacit tex. in l. iij. titulo. xvij. par. iij. vbi declaratur quis dicatur banitus.

¶ Tredecimo dubitatur vtrum condemnatus ad mortem naturalem admittatur ad huiusmodi retractum. et dicatis quod sic per ea que dicta sunt in duabus questionibus supra proximis: et per tex. in l. iij. supra eo et per tex. in l. qui alienationibus. § si. ff. de testa. ¶ Decimoquarto dubitatur vtrum extraneus admittatur ad huiusmodi retractum ex iure sibi cesso a consanguineo. Et dicatis quod non: ut tenet cinus post petrum in l. ad officium C. de comuni diuidendo: et ibi bal. et pau. de ca. et montalvus in dicta. l. xiiij. pro qua conclusione est tex. in dicta. l. vj. titu. vij. lib. v. ordina. rega. in fine in quantum dicit: et iure que la que re para si. ergo inferitur quod non potest alteri cedi.

¶ Decimoquinto dubitatur vtrum monasterium admittatur ad huiusmodi retractum per ingressum consanguinei proximioris et dicatis quod non: ideo quia monasterium non potest habere consanguinitatem cum sit vniuersitas inanimata: ut tenet bal. in authentica. habita. C. ne filius pro parte et innocen. in. c. graue de sententia excom. et leges de ista materia loquentes requirunt quod petens retractum habeat consanguinitatem. Item quia si monasterium admitteretur: esset contra mentem predictarum legum volentium ne res exeat de patrimonio et familia. nam si monasterium retraheret irrevocabiliter exiret de patrimonio et familia.

¶ Item quia monachus non retraheret pro se sed pro alio scilicet monasterio: quod fieri non potest. ut supra proxime dixi. ad quod facium notata per abb. et doc. in. c. si. de postula. et in. c. cum mar. de constitutioni. ¶ Decimosexto dubitatur vtrum monasterio vendente rem ingressi admittatur proximior consanguineus ad retractum: et videtur quod sic ideo quia res est de patrimonio et retrahens est consanguineus. Sed contrarium videtur verius ideo quia postquam semel res exiit de familia iam non dicitur patrimonialis nec in ea habet locum

retractio. de qua hic: ut tenet montalvus in d. l. xiiij. et infra dicit et eo ipso quod predicta res fuit devoluta ad monasterium exiit de familia. Item quod medius est inhabile id est persona ingressi que cessatur re donasse monasterio: ut in authentica. ingressi. C. de sacrosan. eccle. et in re donata non habet locum retractus de quo in hac lege. ut infra dicam. ¶ Decimosextimo dubitatur: si aliquis vendidit rem propriam patrimonialem vtrius ipsemet videns admittatur ad huiusmodi retractum Et dicatis quod non. argu. tex. in l. sicut ab inferiori. C. de actioni. et obliga. Item quod inter vendentem et retrahentem debet esse distinctio personarum: ut clare colligitur ex dispositione huius legis cum suis concordantibus. ¶ Decimo octavo dubitatur vtrum venditor admittatur ad huiusmodi retractum mediante aliqua persona sibi subiecta et dicatis quod non: ut in l. ucc. et ibi bal. et do. C. de here. institu. ¶ Decimonono dubitatur vtrum consanguineus preferatur in huiusmodi retractu ipsi venditori retrahere volenti de consensu emptoris: quia alias non poterit ut supra proxime dixi. in. xvij. questione Et ista questio movetur per alberti. de rosatis in prima parte statutorum in questione. lxxvij. vbi tenet: quod aut proximior consanguineus prevenit venditorem: et tunc preferatur consanguineus: ad quod benefacit tex. in l. vbi acceptum. ff. de iudicibus aut consanguineus non prevenit venditorem et tunc preferatur venditor ad quod facit tex. in l. ex hoc edicto. § si quis alienaverit. ff. de aliena. iudic. mutan. causa fa. Sed tu dicat: quod aut venditor vendidit: et non tradit possessionem: et tunc ipse emptor preferatur ideo quia res dicitur in eadem causa semper durare ad quod facit tex. in l. sequitur. §. Item labeo et ibi glo. ff. de vsucapio. et glo. in lege. §. si rem. ff. de depositi. Item quia in re vendita: et non dum tradita non habet locum retractus: ut tenet montalvus in dicta lege. xiiij. aut vendidit et tradidit possessionem: et tunc preferatur consanguineus. ad quod facit tex. et ibi glo. in d. lege. §. si rem. ff. de depositi. Item facit doctrina bar. in leg. sequitur. §. Item labeo. ff. de vsucapio. vbi dicit quod emphiteota vendens et tradens rem emphiteoticam irrequisito domino etiam si rescindat contractum: incidit in commissum. Ita ergo dicendum in proposito nostro. Et ita in terminis tenet marthe. de afflictis in tractatu iure protomissos in §. scriptum est in. iij. co. Item facit. l. si. in versiculo eo addito. C. qui admitti secundum secundam lectionem glo. ¶ Trigesimo dubitatur si proximior consanguineus sit heres venditoris vtrius admittatur ad huiusmodi retractum Et videtur quod non quia heres non potest venire contra factum defuncti: ut in lege cum a matre. C. de rei

nota.

ibi. l. ne expedit. l. 2. ff. ad retru. ad. v. ff. qd.

nota.

vendi. et in lege venditrici. C. de rebus aliis. non alienam. et per glo. et docto. in lege finali. § in computatione. C. de iure delibe. Item quia ex qua persona quis lucrum sentit eius factum improbare non potest. ut in regla. ex qua persona. ff. de regulis iuris. Item quia quem de evictione tenet actor/ eundem agentem repellit exceptio/ ut in lege vendicantē. ff. de evictio. Sed premiffis non obstantibus contrarium credo veri? primo quia leges de ista materia loquentes loquuntur generaliter: ergo generaliter debent intelligi. ut in lege de pretio. ff. de publici. Item quia heres retrahendo non venit contra factum defuncti alienationem improbando/ imo aprobando et peti se loco primi emptoris subrogari. Item quia non tenetur de evictione/ cum res non evincatur ex defectu iuris vendentis. sed de iure specialiter beneficio hanc legum ratione proximitatis quo casu cessat evictio. ut tenet gl. in lege minor. in principio. ff. de evictio. et tenet glo. et ibi pau. de ca. et doc. in l. §. C. de fideiussio. minor. et ita tenet montalvus in dicta lege. xij. et mattheus d. afflictis in d. tractatu in §. ut infra. xxx. et l. xij. col. **¶** Trigésimo primo dubitatur/ utrum proximior consanguineus transmittat huiusmodi retractus ad heredem extraneum. et dicatis quod non si non fuit lis contestata anteaquam talis consanguineus moreretur: ideo quod talis heres extraneus non est consanguineus igitur etc. Et idem esset et si lis esset contestata si nondum esset lata sententia ut in Joann. fab. in §. ex contrario. in fine. Insti. de lega. et montalvus in dicta lege. xij. de quo vide matth. d. afflictis in d. tractatu in §. ut infra. xxx. in. ix. co. **¶** Trigésimo secundo dubitatur/ utrum huiusmodi retractus habeat locum in rebus mobilibus. et dicatis quod non/ ponderando tex. in dicta lege. xij. tit. x. lib. iij. foro. l. et in dicta lege. vj. et vij. titu. vij. li. v. ordina. rega. in quantum dicunt: todo hōbre que heredad. Pōdera verbū heredad/ que est res immobilis. quasi dicat/ sed in rebus mobilibus. et istam conclusionem et montalvus in dicta lege. xij. in formatione libelli in huiusmodi retractu: et idem tenet matth. de afflictis in dicto tractatu. in §. tota hec lex. in. ij. co. ad fi. et que dicatur res immobilis vide per bal. in preliudij s. feudo. in. vj. co. **¶** Trigésimo tertio dubitatur/ utrum huiusmodi retractus habeat locum in fructibus pendētib? venditis/ quia fructus pendentes iuter immobilia computantur: ut in lege fructu. ff. de rei vendi. et quia questio ista recipit distinctionem/ videatis per matth. d. afflictis in dicto tractatu in §. tota hec lex. in. ij. co. in fi. ubi conclusivē tenet/ quod si sunt separati a solo non habet locus/ cum iam dicantur mobiles: si vero non sunt separati/ quod habeat locus. et idem te

net bal. in. c. §. in fine principij. de pace tenen. in vñibus feudoz. **¶** Trigésimo quarto dubitatur/ utrum huiusmodi retractus habeat locum si vendantur pedagia vel guidagia vel salmagia et similes gabelle. Et dicatis quod sic: ut in Mattheus d. Afflictis in dicto tractatu in dicto §. tota hec lex. in. iij. co. **¶** Trigésimo quinto dubitatur/ utrum habeat locum huiusmodi retractus si vendantur annui redditus. Et dicatis quod sic si sunt perpetui alias non: ut tenet Mattheus in dicto §. tota hec lex. in. iij. co. Ratio est quod tales redditus inter immobilia computantur: ut tenet Bal. in preliudij s. feudo. in. vj. co. **¶** Trigésimo sexto dubitatur/ utrum habeat locum in re vendita/ et nondum tradita. **¶** Dotal. in. d. l. xij. et sic/ contrarium tenet Rationellius in repe. l. dudum. de contrahen. emptio. C. ideo quod ante traditionem non dicitur res alienata: ut in l. alienatum. ff. de verbo. signi. et in leg. traditionibus. C. de pactis. **¶** Trigésimo septimo dubitatur/ utrum habeat locum si sunt date arre nomine pagamenti non tñ solutum est precium. Et dicatis quod aut date sunt arre nomine pagamenti et tunc habet locum retractus aut nomine arre tñ et tunc non habet locum ut tenet Mattheus in dicto §. tota hec lex. in. vij. col. ubi dicit quod in dudio arra presumitur data nomine pagamenti. **¶** Trigésimo octavo dubitatur/ utrum habeat locum si fuit facta venditio et tradita possessio: tamen pretium nondum solutum fuit. Et dicatis quod aut fuit habita fides de pretio et habet locum retractus. aut non fuit habita fides de pretio/ et non habet locum: ut tenet Mattheus in dicto §. tota hec lex. in. vij. co. **¶** Trigésimo nono dubitatur/ utrum habeat locus in venditione facta sub conditione ante aduentum conditionis. Et dicatis quod non: ut tenet Mattheus in dicto tractatu in §. pater. in. v. co. et Dotal. in dicta l. xij. **¶** Trigésimo dubitatur/ utrum huiusmodi retractus habeat locus in donatione. et dic quod non. ut colligitur clare ex dispositione legum in hac materia loquentium. et idem tenet Dotal. in dicta lege. xij. et Mattheus in dicto tractatu. §. licet enim. de quo vide tex. in lege. xxvij. titu. §. lib. vij. ordina. rega. **¶** Trigésimo primo dubitatur/ utrum habeat locus in donatione causa mortis. Et dic quod non: ut tenet Mattheus in dicto §. licet enim. **¶** Trigésimo secundo dubitatur/ utrum habeat locus quando res patrimonialis datur in dote. Et dic quod non: ut tenet Mattheus in dicto §. licet **¶** Trigésimo tertio dubitatur/ utrum habeat locum huiusmodi retractus quando res patrimonialis alienatur per viam legati vel institutionis. Et dic quod non: ut tenet Mattheus in dicto §. licet **¶** Trigésimo quarto dubitatur/ utrum habeat locum quando alienatur ex causa transactionis. Et dic quod non: ut

citat hunc locum
 Rodriguez de
 annu. d. lib.
 l. 9. n. 3.
 quum firmat
 Anto. Gomez
 hic. n. 16.
 vñ. sed huius
 non obstantibus

rebus mobi
 bus non est
 in retractu

Nota.

tenet Matthe. in. d. § licet. ¶ Trigesimoquinto
 loco dubitatur vtrū huiusmodi retractus habeat
 locum etiam si in contractu vēditionis dicatur
 prout quoridie fit: et si plus valet pretio conven-
 to donavit: siue donationem fecit. Et dic q sic
 vtz Matthe. de Afflictis in dicto tractatu in
 fine totius operis. ¶ Trigesimo sexto dubitat
 vtrum habeat locum si proximus cōsanguineus
 intentans retractum atroces iniurias vel impi-
 as iniurias intulerit in cōsanguineo rem patri-
 monialem vendente. Et dic q nō nisi talis iniu-
 ria sibi sit remissa: vel nisi iniuriatus esset d hoc
 contētus: vt tenet Matthe. de Afflictis in. d. §
 licet enim. ¶ Trigesimo septimo dubitat vtrū
 habeat locum retractus si res patrimonialis p-
 mutatur cum alia re. Et dic q nō per tex. in di-
 cta lege. xij. et in dicta lege. vj. et. vii. titu. vij. li.
 v. ordina. rega. De quo vide tex. in lege. xxvij.
 titu. § li. vij. ordina. reg. et Matthe. de afflictis
 in dicto. § licet enim. ¶ Trigesimo octavo du-
 bitatur vtrum habeat locum si res patrimonialis
 permutatur cum alia re interueniente etiam
 pecunia. De quo quia recipit distinctionem v-
 de p Bar. et Alex in add. ad Bar. in. l. aristo.
 ff. de donatione. et p Fabianū de Monte sc̄i in
 tractatu de emptione et vendi. in sc̄da questione
 in. vj. col. et per Montal. in dicta lege. xij. et per
 Bal. in preclud. s̄ feudo. in. iij. co. ante finem
 ¶ Trigesimonono dubitatur vtrū habeat lo-
 cum huiusmodi retractus si res patrimonialis
 vēdatur cum re non patrimoniali simul et vno p-
 rio Et quia questio ista recipit distinctionem v-
 de per Mattheū de afflictis in dicto tractatu.
 in vltimo folio totius operis. in. iij. col. et in. § scri-
 ptus est in. iij. co. ¶ Quadragesimo dubitatur
 vtrum habeat locum si res patrimonialis detur
 alicui in soluti pro obitō. Et dic q nō. vt tenet
 Montal. in dicta lege. xij. et Matthe. in dicto
 tractatu. in. § pater. in. v. co. et tenet Specu. in ti-
 tulo de emptione et vendi. § nunc dicendū el. ij. in.
 vj. co. in verlicu. sed pone statutū. Sed contra-
 riu tenet Jo. fab. in. leg. iij. C. de cunctio. Qua
 propter p concordia dic q aut predicta res fuit
 in soluti data a iudice: et tunc non habet locum
 retractus: nisi interueniat fraus vel dolus iudi-
 cis vt tenet Joā. de platea notabiliter in lege si
 quis. C. de fundis p̄rimonia. li. xj. in fine co. S5
 hodie per istā legem idem est quādo datur per
 iudicem sicut quando per partem. Aut fuit da-
 ta in solutum per partem: et tunc habet locū re-
 tractus. vt tenet Joā. de platea in dicta lege. si
 quis. ¶ Quadragesimoprimo dubitatur vtrū
 cōsanguineus proximior qui prestiterit consen-
 sum ad vendendum admittatur ad huiusmodi
 retractum. De quo quia recipit distinctionem

vide per Matthe. in dicto tractatu. § rota hec
 lex. in. xij. co. De q vide per Bal. in. c. § p̄te
 rez. quibus mō. feudū amittit. in vltibus feudo.
 ¶ Quadragesimosēdo dubitat vtrū penitētia
 cōtrahentiā a contractu discedenti nocent cō-
 sanguineo ad hoc vt non admittatur ad huius-
 modi retractū. Et dic q non vt tenet Matthe.
 in dicto tractatu in. § scriptū est. in. iij. co. pro q
 bene facit doctrina Bal. in lege. si cōstante. an-
 te si. C. d̄ donatōe ante nup. vbi dicit q postq̄
 est ius questum gabellario non possunt partes
 in eius preiudiciū recedere a contractu tra in p-
 posito nostro. Sed Montal. tenet contrariū in
 dicta lege. xij. quem vide. Sed certe prima opi-
 nio videtur verior quādo contractus venditio-
 nis esset iā perfectus et esset processum ad tradi-
 tionem vel ad aliud: quod loco traditionis ha-
 betur: vel si esset traslatū dominus licet non pos-
 sessio in emptorē. per ea que dicit Bal. in leg. §.
 C. quando liceat ab emptio discere. Si tamē con-
 tractus remaneret in puris terminis et non esset
 ad vltiora processus: tunc tene opinionē Mo-
 tal. et ita etiā t5 Matthe. in dicto loco. ¶ Qua-
 dragesimotertio dubitatur vtrū habeat locum
 huiusmodi retractus si primus emptor stari alie-
 nauerit rem. Et dicatis q sic: vt tenet Montal.
 in dicta lege. xij. ¶ Quadragesimoquarto du-
 bitatur si res patrimonialis vendatur sub con-
 ditione scilicet q si cōsanguineus intentauerit
 retractū res sit in empta vtrum isto casu ha-
 beat locū huiusmodi retractus. Et dic q nō: vt
 tenet Matthe. in dicto tractatu. § scriptū est in
 v. co. ¶ Quadragesimoquinto dubitat si cōtra-
 ctus venditionis fuit nullus vtz habeat locum
 retractus. De quo vide per Linum in lege si. §.
 Sed quia. in si. co. C. cōia. de lega. vbi conclusi-
 ue tenet q aut lex simpliciter dic q re patrimo-
 niali vendita competat ius retractadi prout lo-
 quuntur n̄e leges de ista materia loquentes: et
 tunc habet locū retractus quia sufficit cōditio-
 nez semel fuisse. vt in lege. si quis. de insti. et sub
 sti. sub condi. sa. Aut dicit q ille qui tenet domi-
 niū rei alienate tenetur reddere cōsanguineo
 et tunc non habet locum cum non sit verifica-
 ta conditio. et ita etiā tenet Ferrus. quē refert
 et sequitur Lin. ¶ Quadragesimosexto dubi-
 tatur vtrū huiusmodi retractus habeat locū in lo-
 catione. Et credo q non attentamente nostrorū
 legum: licet Mattheus. in dicto. § rota hec
 lex. in. ix. co. tenet contrariū. quem vide.
 ¶ Quadragesimosēptimo dubitatur vtrū hu-
 iusmodi retractus habeat locum si res p̄rimonia-
 lis semel fuerit licite alienata extra familiā con-
 sanguineorū et nunc alienat per tertiu extraneū
 a familia. Et dic q nō: quia cuz semel fuit facta

permutatio cu
 re, et pecunia

Nota.

retra
 am ho
 locū
 non

alienabilis extra consanguineos iam non cen
setur esse de patrimonio. per tex. notabile in. l.
patri filius. §. quindecim. ff. de legatis. iij. et ista
conclusionem in terminis tenet Montalu? in
dicta. l. xij. ¶ Quadragesimo octavo dubita
tur / si habeat locus huiusmodi retractus si i ve
ritate inter presentes fiebat venditio rei patrimo
nialis / sed ad defraudandum consanguineum ne
intentaret retractum fecerunt simulate contra
ctum donationis vel permutacionis / vel alius /
in quo non habz locum retractus. et dic q sic / con
perta fraude; vt tenet Matthe? in dicto tracta
tu l. §. nisi q. s. et qualiter pbetur fraus / vide ibi
late. Quadragesimo nono dubita? vtz facies
contractu donationis vel permutacionis / vel aliu
in quo no hz locum retractus ad defraudandū
consanguineus peccet mortalit. Circa qd dic vt
per Jo. fa. in. §. si etenim iniusti. de adopti. vbi t3
q si fiat fraudulenter / peccat alias nō. ¶ Quin
quagesimo dubita? / vtruz habeat locus huius
modi retractus / si res p̄monialis fraudulen
ter vendatur magno pretio ad finem vt consan
guineus aut dimittat retractū: aut soluat maio
rem estimationē / vel valorē. et dicatis q hoc cō
perito / iudex moderabitur verū valorē predicte
rei taliter / q consanguineus in hoc nō defraude
tur: vt tenet matthe? in. d. §. vt infra. xxx. in. vñ.
co. que videatis. ¶ Quinquagesimo primo du
bitatur vtrū huiusmodi retractus habeat locū
in clericis et personis ecclesiasticis. et montalu?
in dicta l. xij. tenet q nō. et idem tenet matthe?
in. d. §. tota hec lex in. ij. co. Sed contrarium t3
cinus et bal. in. l. nec per se. C. de heredi. insti. et
idem tenet mathe. de afflictis sibi ipsi contrari?
p quā plura fundamenta i. d. §. tota hec lex l. iij.
co. vbi dicit / q ista conclusio cōster appro. per
doc. Ad q bene facit doctrina Jo. lupi. de pal
ru. in sua repe. fo. §. in. iij. co. et q notat Bart. et
do. in. l. cūctos p̄pos. C. de summa trini. et fide
carb. et ita praticatur in ista ciuitate ouerensi.
¶ Quinquagesimo secundo dubitatur / coram
quo iudice sit cōuentiend? clericus super iure re
tract? et dic q corā suo iudice ecclesiastico: vt t3
mathe. in. d. §. tota hec lex in. v. col. qd intellige
veruz / qn ipse cleric? cōuentiatur / secus tñ est si
ipse conueniat / qz tñ corā iudice rei cōuenti d
bet litigari per tex. notabile in. l. ij. C. vbi et apd
que. de quo tñ vide Abb. in. c. cōstitu. de in iure
grū restitū. ¶ Quinquagesimo tertio dubita?
vtrū illi q intentauit rei v̄dicationē rei p̄mo
nialis / et succubuit / admittat si sit proximo: cō
sanguine? ad retractū huiusmodi rei. et Jo. fa.
in. l. cōtra maiores. C. de inofficio. testa. t3 q sic
In eadē l. ibi: la cosa vendida d p̄monio. cir
ca hoc primo dubitatur / vtrū huiusmodi retra

ct? habeat locū in rei q dependet a p̄monio ma
terno sicut p̄ no. et dicatis q sic / cū leges iste lo
quantur gñ alter: et ita gñaliter debet intelligi
vt in. l. de pretio. ff. de publicis: et ita t3 mortal?
in. d. l. xij. ¶ Secdo dubitatur / vtrū sufficiat q
p̄dicta res dependeat a solo p̄fe vel m̄se ad hoc
vt dicatur de p̄monio. et mortal? in. d. l. xij. te
net q sic. ¶ Tertio dubitatur / si p̄ v̄didit alē
quā rē quā non habuit a p̄monio p̄ris vel ma
tris / sed ipse eā acquisiuit: vtrū etus filius possit
illa retrahere et intentare remissionē. et videtur
q non: ideo / quia talis res nō dicitur de patris
monio: cum viuens nō dicatur habere patrimo
niū: vt in. l. neminē. et ibi gl. et in. l. qui supstitis.
ff. de adqui. here. sed contrariū iudicatur et pra
cticatur attēta mēre haz leguz. ¶ Quarto du
bitatur / si sunt duo fratres / quoz vn9 acquisiit
plura bona / et moria? : an eius bona dicatur de
patrimonio ad hoc vt ei? frater admittatur ad
retractū. et dic q nō: vt tenet mortal. in. d. l. xij.
¶ In eadē lege ibi: y los nueue dias q dispoe
circa hoc primo dubitatur / vtrū isti nouē dies
currāt cōtra minores / vel p̄tra absentes / vel ig
norantes. et montal. in. d. l. xij. tenet q nō. S3
cōtrariuz disponit tex. in. l. viij. tit. viij. li. v. ordin.
reg. et in. l. xvij. tit. j. lib. vij. ordi. rega. et ita pra
cticatur quotidie. ¶ Secundo dubitatur: vtrū
isti nouē dies currāt a t̄pe venditiois / vel a t̄pe
traditionis rei. et videtur q a t̄pore traditiois
incipiant currere / et nō a t̄pe venditionis: vt te
net mat. in. d. §. tota hec lex in. viij. col. et est gl.
in. §. j. in glo. §. institu. de emptio. et vendi. vbi te
net / q v̄ditio nō dicitur perfecta ante traditio
nem rei. Item q ante traditioē nō dicitur res
alienata. vt in. l. alienatū. ff. de verbo. signi. et in
l. traditioib?. C. de pactis. Sed contrariuz t3
montal. in. d. l. xij. vt dixi in xvij. supra eo. attē
ta dispositione harum legum / et ita quotidie
praticatur. ¶ Tertio dubitatur / si venditio sit
condicionalis / a quo tempore incipiāt currere
isti nouem dies. et dic q a tempore existentis cō
ditionis / vt tenet mortal. in. d. l. xij. et mathe.
in. d. §. pater in. v. co. ¶ Quarto dubitatur / si lit
tigatur super nullitate contractus inter empto
rem et venditorē / a quo tempore incipiunt cur
rere isti nouem dies. et dic q a t̄pore sentētie la
te in fauorē emptoris / et non ante / vt tenet mon
taluis in. d. l. xij. de quo vide que dixi in q̄stio
ne. xv. supra eo. ¶ In eadē lege ibi con taino
que consignet el q la saca el precio. Nota ex ista
l. q ad hoc vt habeat locum retractus / requirit
q consanguineus infra nouem dies cōsignet si
ue deponat pretium pro quo res patrimonialis
fuit vendita. de quo vide late per bal. et do. in. l.
acceptā. C. de vsuris. et p bar. et doc. in. l. pretor

Junge Anto. Gomez. h. n. 3.

filius famil.

con. Tenet Alate co. in. l. 15. glo. i. ff. de lib. s. et co. ff. l. 7. glo. 1. d. n. 51. 52. 53.

nota et vt Auendannam in dictionario legum p̄. tanto portato

nota

in retractu mortali

et h. e. i. on.

dubita

§. si quis paratus. ff. de noui opis nuntia. z per alex. in. l. si mora. ff. soluto matrimonio: z per montalium in. d. lxxij. ¶ Sed dubitatur vtrū sufficiat deponere aliud loco pretij. z dic q nō per leges huius regni in ista materia loquētes in quantum dicunt. de el pretio. z idē tenet mō taluus in. d. l. xij. z est de mente bart. in. l. paulus. ff. de solutio. quod est verū: nisi deponatur vas argenti tanqz massa: quia tunc sufficeret. vt tenet Barto. in. d. l. paulus. z montalius in. d. l. xij. z Jo. de plates in. l. vna. C. de collatione eris lib. x. z in. l. quotiens. C. de succetroibus pposi. z archarijs lib. x. z ita quotidie praticatur. ¶ In eadē lege ibi aya tambie lugar quando se vēdite enel almoneda publica. per itaz legē corrigitur tex. in. l. cxxx. in. l. styli q cōtrariū disponit. ¶ In eadē lege ibi aya de pagar al cōprador las costas y el alcauala. Nota ex ista lege q etiā de re vendita in publica sub

astatione deberetur gabella. quod tñ lūmīta vno modo de q in. l. vij. in legibz. de las alcaualas. ¶ Sed pzo dubitat/ si res pñimonialis sit vendita persone pñuilegiate/ q nō tenetur soluere gabellā ratione pñuilegij/ vtrū proximo? consanguineo? intentans retractū teneat soluere p sone pñdicte pñuilegiate gabellā/ ac si in rei veritate talē gabellā soluisset pñdicta persona pñuilegiata de quo vide per cinum z bal. in. l. nec per se. C. de here. institu. z per math. in. d. §. pñ in. v. co. z per montal. in. d. lxxij. vbi magis communiter concluditur q non tenetur talem gabellaz soluere. ad quod bene facit ista ley/ inquitum dicit. y el alcauala si la pago. quasi dicat si non soluit gabellā/ non debet sibi solui. ¶ Secundo dubitatur/ vtrum consanguineo debeāt restitui fructus per emptorem percepti ex pñdicta re patrimoniali retracta. de quo vide per montalium in. d. l. xij.

¶ Ley. lxxj.

¶ Quando muchas cosas fueren vendidas por vn precio que sean de patrimonio, o auolengo, quel pariente mas propinco no pueda sacar la vna, z dexar las otras, si no que todas las aya de sacar, o no ninguna dellas: pero si las dichas cosas fueren juntamente uendidas por diuersos precios, en tal caso pueda el pariente mas propinco sacar la que de ellas quisiere, haziendo las diligencias z solēnidades en las dichas leyes del fuero z ordenamiento contenidas.

¶ In lxxj. ibi: no pueda sacar la vna/ y dexar las otras. circa materiam huius. l. primo dubitatur: si res patrimonialis fuit vendita cū re non patrimoniali vno pretio/ an possit per consanguineum retrahi. z dic q sic. vt tenet math. de afflictis in. d. §. scriptum est. in. ij. co. ¶ Secundo dubitatur/ retento eodem themate/ vtrū consanguineus cōpellatur retrahere rē nō pñ

monialem vno pretio venditā cū re pñimoniali z dic q nō. vt tenet math. in. d. §. scriptū ē. in. ij. co. ¶ Tertio dubitat/ vtrū consanguineus possit inuito emptore retrahere rē nō patrimoniale venditā vno pretio cū re patrimoniali. z dic q non. vt tenet math. in. d. §. scriptū est. in. ij. co. de q materia vide bar. z do. i. l. scire debem. in. pñ. ff. de verbo. obli. z q dixi in. l. sup. prima.

¶ Ley. lxxij.

¶ Quando la cosa que es de patrimonio, o auolengo se vendiere fiada, que el pariente mas propinco la pueda sacar por el tanto assi mismo fiada, con tanto que dentro de los dichos nueue dias de fianças bastantes a vista de nuestra justicia que pagara los marauedis porque assi fue vendida al tiempo que el comprador estaua obligado.

¶ In lege. lxxij. De materia huius legis videtur de quelate dixi in lege. lxx. supra eod. vbi

inuentis aliquas questiones pertinentes ad istam legem.

¶ Ley. lxxiij.

¶ Quando el pariente mas propinco no quisiere, o no pudiere, sacar la cosa vendida por el tanto, el pariente mas propinco signiēte en grado la pueda sacar: z assi van de grado en grado por todos los parientes dentro del quarto grado: con tanto, que sea dentro de los dichos nueue dias, z con las otras diligencias contenidas en la dicha ley del fuero z ordenamiento.

¶ Nota q in ista ley se contiene el ordenamiento de sacar la cosa vendida por el tanto.

In l. lxxiiij. vbi / el pariete mas propinquo sigulente en grado. per ista. l. corrigif ter. in. l. xij. ti. r. li. iij. foro. l. z in. l. vj. ti. vij. li. v. ordi. rega. q in hoc distaxat articulo disponunt con- trarium. ¶ Sed circa hoc dubitatur / vtruz ad petitionem consanguineorum in vltiori gra- du positonum possit per iudicem proximiori co- sanguineo assignari tempus infra nouem dies in quo declarat an velit intentare retractuz vel ne. z dic q sic / puta assignando terminum triuz vel quatuor dierum: vt rz cinus in. l. manifesti- simi. in. iij. colu. in medio. in versiculo. vltorius quero. C. de furtis. In eadem lege ibi. dentro del quarto grado. nota ex ista. l. q ad hoc / vt co- sanguineus admittatur ad retractuz / requirit q sit consanguineus infra quartu graduz / alias no poterit retrahere / nec coferit sibi ius retra- hendi. ¶ Sed circa hoc primo dubitatur / vtru debeat esse consanguineus illius / a quo res pri- moualis habuit originem / an vero illius / qui nunc vendidit: z credo q sufficiat q sit consan- guineus illius / qui vendidit: ideo / quia lex ista loquitur generaliter taz in vno qz alio: ergo ge- neraliter debem intelligi. vt in. l. de pretio. ff. de publica. Item quia ratio / propter quam consan- guineus pot intentare retractu est / ne res exeat de familia z parentela. iuxta tex. in. l. pero. q. pre- dium. ff. de lega. ij. z in. l. patrem filium. in prin. z in. q. filiam suam. cum duobus seque. ff. de le-

ga. iij. q ratio militat etiam in nro casu: ad qd bene facit doctrina bar. in. l. si cognatus. ff. de re- bus dubijs. vbi dicit / q legatum factum cogna- tis / intelligitur de cognatis testatoris. ita in po- sito intelligatur de consanguineo venditoris z ita practicatur. ¶ Secundo dubitatur / vtru quartus gradus includatur vel excludatur in dicta computatione consanguinitatis. z credo quod includatur / iuxta tex. in. c. non debet. s. p- hibitio. de consanguini. z affini. Itē qz dictio / intra / comprehendit vltimum terminum / z ponit- tur inclusiue. vt tenet bar. in. l. j. in. prin. z in. q. j. ff. de officio prefe. vrbis. Sed in lege nostra po- nitur dictio intra quartum gradum / ergo. zc.

¶ Tertio dubitatur / vtrum coputatio gradum debeat fieri secundum dispositionem z compu- tationem iuris canonici / an secundum compu- tationem iuris ciuilib. z dic q debet fieri secun- dum computationem iuris ciuilib. / z non scdm computationem iuris canonici etiam in terris ecclesie: quia computatio graduz que fit de iu- re canonico / distaxat habet locum quo ad ma- trimonia / no tamē quo ad alia: vt tenet glosa z doctores in. s. hactenus. iustitua de gradibus cogna. z idem tenet Cinus / Baldus / Salice. / Alexan. / Jason. z doctores in lege final. C. de successorio edicto. z idem tenet Felinus in. c. li- teris. de constitutio: vbi dicit hanc esse commu- nem opinionem.

¶ Ley. lxxiiij.

¶ Quando concurren en sacar la cosa vendida por el tanto el pariente mas propin- co con el señor del directo dominio, o conel superficiario, o conel que tiene parte en ella, por que era comun prefiera se enel dicho retracto el señor del directo dominio, y el superficiario, y el que tiene parte en ella al pariente mas propinco.

In l. lxxiiij. ibi. con el señor del directo do- minio. Nota ex ista. l. q etiam in re emphi- reotica cesuali / vectigali / vel feudarali / habet locum retractus. De quo vide per Matthe. de afflictis in tractatu de iure protomiseos in. s. tota hec lex in. iij. z vij. z in. xij. co. z per Joā. fabri in pri. instit. de emprio. z venditio. z per Montal. in. l. xij. titu. r. li. iij. foro. l. z vide que dixi in. l. lxx. supra eo. Item an habeat locum in vsu fructu vide per bal. in. l. si maritus. C. de in officio testa. z per mattheus de afflictis in. d. s. tota hec lex in. iij. z xij. co. ¶ In eadem. l. ibi: con el q tiene parte enella. nota ex ista. l. q etia

in re communi licet non patrimoniali habet lo- cu retractu. de quo vide in. l. lxxv. infra prima. ¶ In eadem lege ibi: prefiera se enel dicho re- tracto. Nota ex ista lege / q dominus directus preferitur in huiusmodi retractu consanguineo dñi no vtili puta emphiteote z similib. ¶ Se- cundo nota / q in huiusmodi retractu habens re comunem cu illo: qui vendidit re patrimonia- lem / preferitur proximiori consanguineo. Quod est notaduz z quotidianum. Per qd corrigitur doctrina matthe. de afflictis in. d. s. tota hec lex in. vij. co. z in. s. Item de ipso. vbi contrarium affirmat. quem vide de materia.

¶ Ley. lxxv.

¶ Si alguno vendiere la parte de alguna heredad que tiene comun con otro, en ca- so que segun la ley dela partida la pudiera el comunero sacar por el tanto, sea obli- gado el que la quisiere sacar a consignar el precio enel tiempo z termino z con las

diligencias z solemnidades de la manera que la pudiera sacar el pariente mas pro
pinco quando fuera de su patrimonio z auolengo: de suerte q lo contenido en la di
cha ley del fuero z ordenamiento de Mueva, y en estas nuestras leyes, aya lugar z se
platique en caso que el comunero quiere sacar la cosa vendida por el tanto.

Item l. lxxv. ibi en caso q segun la ley dela par
tida. de qua tu. l. lv. ti. v. par. v. z in. l. sup. p.
tima. Et sic nota ex ista. l. iuncta. l. sup. proxi
ma z. d. l. lv. q etia in re coi lz no p fimoniali ha
ber locu retractus p q corrigif rex. in. l. falso. C
de coi rem aliena. z. l. dudn. C. d. otrap. emp.
S3 circa ista materia prio dubitat / si res coi
sit diuisa ralter / q qliber dntz bz parte suaz de
terminata / lz pars vni? sit conera alteri / vtru di
cat adhuc coi ad hoc vt habeat locu retract?
z videf q no: ideo qz res diuisa no dz coi: vt i
l. j. z in. l. si qs putans. in. p. ff. cota diuidn. de
quo vide rex. z do. in. l. gai. s. ff. de lega. ij. z p
mathe. de afflictis i tractatu d iure promiscos
in. s. rota hec lex. in. vj. co. in versu. iij. nota. Se
cundo dubitat / si plures habet re cõem p ineql
bz p trib? / si pars vnus veda? / an alij admittan
tur ad huiusmodi retractu scdm pre / qua qs ha
bz: an vo. Et equaliter / dic q admittunt scdm
prem qua qs habet / z no eqliter: vt z mathe
de afflictis in. d. tractatu in. s. vt supra. triginta
in. ix. co. z ide z fabia. de more sancti in tracta
tu d emp. z veda. l. ij. q. in. vj. co. cu seq. qd est ve
ru / nisi ille q bz maiorẽ pre / offerat minuz p
rius: z habes minorẽ pre offerat inf. nouez dies
mai? prius: qz tnc q pl? obtulit / pl? habebit: vt z
fabia. in. d. loco. ad qd bn faciunt leges i ista ma

teria loqutes. Tercio dubitat / vtru habeat
locu retract? / si res coi veda? siml z vno prio
cu re no coi. z dic q sic: vt z mathe. in dicto tra
ctatu in. s. scriptu e. in. ij. co. i. s. pf. in. vj. co. vbi
dclarat qliter debeat tnc estimari talis res coi
Quarto dubitat / reteto eode themate vtru
possit inuito empore retrahere et re non cõem
vno prio vendita cu re coi et dic q no: vt tenet
mathe. in. d. s. scriptu e. z in. d. s. pf. Quinto du
bitat / vtru intetans remissionẽ / possit cõpelli p
empore retrahere re no cõem vendita vno prio
simul cu re coi. z dic q no: vt z Mathe. in. d. s.
scriptu e. z in. d. s. pf. Sexto dubitatur / vtru cõ
perat marito i? retrahedi re cõmune cu z re do
tali. z dic q sic / vt z mathe. s. pf in. j. co. Se
ptimo dubitatur / vtru habeat locuz retractus si
res coi veda? p alia re z p certa pecunie qua
trate simul. de quo vide q dixi in. l. lxx. sup. eo. z
p mathe. in. d. s. pf. in. ij. co. Octano dubitatur
vtru i? retrahedi re cõez trãmittat ad heredes
z dic q sic. vt z mat. i. s. vt inf. xxx. i. ix. co. rõ est
qz hoc casu i? retrahedi. no õpetit iure sangui
nis / s3 rõne cõionis qua habz ta heres qz eius
defunct? in cui? locuz successit. Nono dubitat
vtru i? retrahedi i casu nro pos. cedi alfi. z dic q
sic faciedo en cui cedit õiuctu i re si ñ erat cedẽs
als vo no: vt tenet mathe. in. d. s. pf. in. ij. col.

Lex. lxxvj.

Candamos que a ninguno de nuestras justicias por enemigo en rebeldia sin p
uanca legitima z passados tres meses a lomenos despues de la condenacion, z que
sea pedido por el acusador, y si de otra manera lo diere, que sea en si ninguna la sen
tencia que sobre ello se diere en lo que toca a dar lo por enemigo.

Item l. lxxvj. in p. concordat rex. l. lxxv. l. l. sty
li. lz prio dubitatur / vtz. l. ista sit ronabilis
iusta. z dic q sic: vt z bar. z do. l. oes ppli in
vii. co. ff. de iusti. z iure. Secdo dubitatur / vtz
ista sit correctoria iuris ciui. z coi. d q vide p
bar. i. l. vt vi. l. s. co. ff. d iusti. z iu. Tercio dubita
t vtz liceat banitis ad sui necessariã õfensionẽ
occidere psonas d qb? i hac. l. cuz regularitur
talis õfensio sit pmissa z licita / si psona d qb?
hic / volunt ipfos banitos occidere. z dic q non
vt z bar. z do. l. d. l. vt vim. i. ij. co. Quarto dubi
tat / vtz psona d qb? i hac. l. possint no soluz oc
cidere banitos. s3 et coz õfangui. z amicos pro
eis se õfensioi opponetes. z dic q sic: vt z alex.
i addi. ad bar. l. d. l. vt vi. l. ij. co. Quinto dubitat
vtz psona d qb? hic / psumatur i dubio occide
re banitos causa reipub. ex pmissioe hui? l. z ad
vindictã publicã / an vero ad vindictã pprias

De quo vide petrũ gerar. in sing. xiiij. z credo
q psumatur ad vindictã pub. concurrentibus
qualitatibus de qb? hic. Sexto dubitatur / vtz
pserone / de quibus hic / possint occidere banit
tos extra territoriu illi? iudicis q prulit snias
õtra eos. de quo vide p bal. in. l. cunctos pplios
in. vij. co. in. fi. C. de sum. tri. z fide cath. vbi z /
q sic et in alio regno: duz tñ ibi no dephendau
tur. ad qd bn faciunt norata p doc. in. l. fi. ff. de
iurisd. omnium iudi. Septimo dubitatur / vtz
pserone / de õbus hic / possint occidere banitus
captus a iudice in manib? iudicis. de quo vide
per bar. in. l. eiusdẽ. s. fi. ff. ad. l. comeliã. de sica.
z p gadi in ri. de bãm. p malefi. p totuz. vbi cõ
cluditur q non possint talem bannitum occide
re. Sed si de facto occidan. talem bannitum /
non parietur penam ordnariã per rex. nota
bilem in. l. si adulterium cum incestu. s. impera

Baniti, mat.
De qua. Matas
in rep. l. ispot
a n. 124. it
ut pro banito
quis det abnt
concurere duo
l. aperta pba
delicti. z q peto
tur p partem
banito iudi. cet
idq post 3. men
ses ut in sac. l.
Bat. ibi pba
Et ibi. equesea
ped. do. it ibi p
sados tres mes
quibano dicit
en car. do ut p
Celsum. in parte
en car. do ut m
p enemigo
quis dicitur
bannito v.
l. 4. ff. 18
p. 4.

ista. l. 7
hodie.
to. lib.

tores. ff. ad. l. iulian. de adulte. qui commendatur per abb. in c. olim ex literis in. iij. co. de rescrip. **¶** Octavo dubitatur. Si Titius occidit Sennium et fuit ad mortem condemnatus / et factus inimicus parentibus secundum dispositionem huius legis / et postea habuit pacem a parentibus Titij mortui. et postea iste Titius fuit occisus a quodam filio Sennij mortui / qui tempore pacis et concordie erat infans. utrum iste filius seij qui propria auctoritate vendicauit mortem patris / puniatur pena mortis. et dic qd no / vt tenet notabiliter paulus de ca. in consi. cxcij. in secundo volum. ad quod bene facit text. in dicto. s. imperatores. et quod dicit abb. in dicto. c. oliz. **¶** Nono dubitatur / si aliquis occidat banitum antes qd detur parentibus p inimico / puniatur aliqua pena. et dic qd sic per tex. in l. iij. titulo. xvij. lib. iij. foro. l. iij. in lege. cly. in legibus styli. Credo tamen qd non patietur penam ordinariam: ideo quia iusto dolore fuit motus per tex. in dicto. s. imperatores. et per ea que dicit Abb. in dicto. c. olim. in. iij. co. **¶** Et in materia vide oim phi.

decius in regula. bona fides. in fine col. ff. de regulis iuris. et per hippoly. d. marfi. in singulari. xvj. et per bal. et sal. in lege vna. C. de priua. car. ce. **¶** In eadem lege ibi: in puauca legitima. ad intelligentia huius. Iest pzetupondendum: qd ad hoc vt quis possit in absentia condnari ad penam mortis / vel aliam / sufficit qd contra eum adit in iudicia sufficientia ad torturam: vt in lege. xv. titulo. ij. libro. in. ordina. rega. et in pragmatice huius regni fo. cl. xij. sed licet hoc sufficiat ad condnationem / non tamen sufficit ad hoc vt detur parentibus pro inimico. imo tunc requiritur plena probatio delicti / et qd labatur tempus trius mensia: et hoc est qd disponit ista lex que ad hoc est notabilis ratio est: quia licet condeneretur in absentia / et deprehendatur / auditur de nouo per dicta iura / et poterit docere d innocentia sua. Si vero efficiatur inimicus parentibus / et per eos interficiatur / nulli erit remedium propterea lex ista prouidet: vt non detur parentibus pro inimico absqz legitima probatione delicti: quod teneatis menti.

¶ Ley. lxxvij.

¶ Por el delicto que el marido o la muger cometiere aun que sea de heregia, o de otra qualquier calidad no pierda el vno por el delicto del otro sus bienes, ni la mitad de las ganancias auidas durate el matrimonio. et mandamos que sean auidos por bienes de ganancia todo lo multiplicado durate el matrimonio: basta que por el tal delicto los bienes de qualquier dellos sean declarados por sentencia: aunque el delicto sea de tal calidad que imponga la pena ipso iure.

¶ l. lxxvij. De materia huius legis vide tex. et docto. in lege secunda. C. de vxor. pro marito. et in lege res vxoris. C. de donatione inter virum et vxorem. et in lege sancimus. C. de penis. et in lege prima. C. ad. l. iuliam de vi publica. et text. in lege si quis post hac. C. de bonis

proscriptio. et text. in lege. xxv. titulo. xij. partita. v. et text. et ibi per montaluum in lege. xij. titulo. xx. libro. iij. foro. l. et Joan. lupi de pala. rub. in sua repetitione folio. xxxix. cum sequen. Et vide que per me dicta fuerunt in lege decima sexta supra eo.

¶ Ley. lxxvij.

¶ La muger durante el matrimonio por delicto pueda perder en parte, o en todos sus bienes dotales de ganancia o de otra qualquier calidad que sean.

¶ l. lxxvij. in principio cum dispositione huius legis concordat textus in lege quinqz legibus. ff. de bonis damna. De qua materia vide ibi per Bart. et per eundem Barto. et Alexan. in lege. finita. s. si de vectigalibus. ff. d. damno infecto. **¶** Limita tamen primo dispositionem huius legis / quando maritus fecit pactum cum vxore lucrante dotis: quo casu maritus propter delictum vxoris non priuabitur dote: vt per Bart. in dicta lege. quinqz legibus. **¶** Secundo limita / quando ille / qui dotem prouisit / stipulatus est dotem sibi reddi soluto ma

trimonio. per text. iuncta glosa et doctrina doctorum in lege / si dorem. C. de iure dori. de quo vide per bal. in lege illud. C. communia vtriusqz iudicij. et vide tex. in lege. cum pater. s. partem certam. ff. de legatis secundo. **¶** Et an in casu in quo confiscatur dos maritus debeat priuari comodo doris constante matrimonio / vel no. vt de per Bar. Alex. et docto. in l. si finita. s. si de vectigalibus. ff. de damno infecto. et per Sal. in lege. si quid etiam. C. de bonis proscriptio. nis. et Joannem lupi de Pala. in sua repetitio. fo. lxxij. in. iij. co.

In. l. 79. ibi no puda. hoc uerum e duobz concurrantibz. J. sibona non habet ut priuilegium alexat ali...

Bateria. l. lxxix.

Lex. lxxix.

nobilium
priuilegia &
aliqua circa
toruram.

Ordenamos y mandamos, que las leyes de estos nuestrs reynos que disponen que los hijos dalgo y otras personas por deuda no puedan ser presos, que no aygan lugar, ni se platiquen, si la tal deuda descendiere de delicto, o quasi delicto; antes mandamos, que por las dichas deudas esten presos como sino fuesen hijos dalgo o exemptos.

In. l. lxxix. nota ex ista. l. q nobilitas: qui uulgaritur dicitur de fijo dalgo / no pot. p debito ciuili in carcerari: vt in. l. iij. ti. ij. li. iij. ordi. rega. y p bal. in. l. i. in. fi. C. q bonis cedere pos. qd limitata in arredatario gabellaz / vel fiscali: vt in. d. l. iij. ti. ij. li. iij. ord. re. vnu th e / q debitor fiscalis vel reg. pot. facere cessionem bonoz sicut debitor priuati: vt t3 bal. in. l. uemo carcerē. C. d exacto ri. tribuli. x. **S**cdo nota / q talis nobilis pot. incarcerari pro debito descendenti ex delicto: vel quasi delicto. Et in hoc lex ista est notabilis.

Sed primo dubitatur / qd dicitur de fidalgo. d quo vide de rex. in. l. ij. in. fi. y in. l. iij. ti. xij. par. ij. vbi dicitur ponitur / q natus ex patre nobili / dicitur nobilis: lz eius mater non sit nobilis. Sed e contra natus ex patre innobili / licet eius mater sit nobilis / no dicitur nobilis. d quo vide in pragmaticis huius regni fo. clix. cum seq. y in l. lxxvij. in. l. styli. y late per Joa. lupi de pala. rube. in sua rep. fo. iij. in. ij. co. cum quatuor seq. y lati. fo. xv. in. f. co. cum seq. vbi declarat / an possit descendere nobilitas ex parte matris. **S**cdo dubitatur / vtz vxores gaudeant nobilitate maritorum. Et dicitur sic etiam post mortem maritorum. vt in. l. femine. ff. de senato. y in. l. vj. ti. ij. li. iij. ordi. rega. y in pragmaticis huius regni fo. cl. de q vide Becor. natan in rep. c. quauis pacti. de pactis li. vj. in lxx. co. **T**ertio dubitatur / vtz bastardi gaudeant nobilitate parentum. de quo vide q late dicitur in. l. xij. supra co. ti. Quarto dubitatur / vtrū nobiles / de qbus in hac. l. possint renunciare beneficio huius. l. cum similibus / taliter / q pro debito ciuili possint incarcerari. Et videtur q si: ideo qz quilibet pot. renunciare priuilegio suo. vt in. l. si qd in conscribendo. C. de pactis. Sz q nobilis no possit incarcerari e priuilegium / ergo bñ pot. renunciar. lz pmissis no obstantibus / straristi credo veri / p rex. i. l. h. d. i. pri. ff. ad. l. ad. q. vbi dicitur nisi / q nemo est dñs mebroz suoz. Si non est dñs / ergo non potest mebra sua obligare / cui sit certum / q nemo possit obligare q sua no sunt. vt i. l. f. y in. l. pe. y in. l. li. C. de rebus alienis non alic. y per hoc patet responsio ad fundamentum pro parte contraria adductum.

De ista q uide
situlu. c. labor
de pigno. y vbi
aut. ex siben.
reis.

Doctor aut ad
uo caty aposit
in carcerari pro
ciuili debito
ide tenet. Jas.
mathesala. in
notabili. li. x.
Et idem credo in
l. miles. n. 10.
ff. re. iud. xuaraz. l. 2. ff. de loq. gouernos
lib. 3. for. n. 12.

aduocato / per ea q dicitur bar. in. l. f. C. de aduo. diuersorum iudicium. y per guidum in tractatu de tormē. in. fi. co. y gadim in. ti. de qstio. i. vij. co. y p alex. in. l. ex libe. in pri. in addi. ad bar. ff. de qstio. y e rex. i. l. ij. ti. xxx. par. vij. **S**exto dubitatur / vtrū nobilis / de quo i hac lege / possit torqueri. y dic gñaliter q no. vt in. l. milites. y in. l. d. curiones. C. de qstion. y in. l. iij. ti. ij. li. iij. ord. rega. qd prio fallit in crimine lese magest. in duobus caplis tñ. scz / quando contra principem vel re publicā dntazat. vt in. d. l. decuriones. C. de qstio. y in. l. iij. y iij. C. ad. l. iuliam. maie. Secundo fallit in crimine hereseos. vt tenet gl. in d. l. iij. C. ad. l. iuliam. maie. y ang. de aretio in tractatu maleficiorum in glo. fama publica precedente in. xij. co. fo. xij. in. iij. co. **T**ertio fallit in casu rex. in. l. ij. ti. xij. par. vj. in fine. d quo vide per Guidum in tractatu de tormentis. in. ij. co. Quarto fallit quando testis vacillat. vt tenet Bart. y do. in. l. ex libero. in pri. ff. de questio.

Quinto fallit / qñ conuincitur de mendacio: vt quia testificauit se non interfuisse negotio. vel in terfuisse y probat straristi. vt tenet bar. in. d. l. ex libero. y idē tenet sal. in his duobus casibus supra proximis. in. l. ij. in. ij. co. C. de qstio. de q etia vide de p alex. in addi. ad bar. in. l. de minore. q plurimum in pe. co. in parte causis breuitorum. ff. de qstio. Sz hodie talis nobilis in pmissis duobus casibus torqueri no pot. vt e rex. valde notabilis in l. vij. ti. xxx. par. vij. y in. l. xij. ti. xvj. p. ij. **S**exto fallit in nobili furtu comitrate / q ppter furtu perdit nobilitatem: y per consequens poterit torqueri vt est rex. notabilis scdm sal. ibi. in. l. j. C. qñ liceat vniquiqz sine iudice se vendica. de q vide per abb. in. c. pastoralis. in. f. co. de officio dele. ga. **S**eptimo fallit in nobili exercenti vile officium propter qd pdit priuilegium: vt in. l. vna. C. negociatores ne militet. li. xij. y in. l. milites. li. ij. cñ. l. seq. q incipit militares. C. d re militari. li. xij. de q vide late p jo. de plate. in. l. ne qd. C. de dignita. li. xij. **S**eptimo dubitatur / qliter pbeatur nobilitas. De q vide per jo. de pla. in. l. j. in fine. C. de digni. li. xij. y pragmaticis huius regni fo. xlij. cñ seq. **O**ctauo dubitatur vtrū sint alicie psonae q de iure no possunt torqueri y dic q sic pro eius declaratione est notandum q replunt aliqui casus in quibus qd lz torqat contra se no est

ibi primo
ide gome
mo. f. c. i.
in fine. l.
l. 2. ff. de
p. caball.
quem...

nobilis
ob furtu

nota
ibi. l. d.
retulli al
loca. y ibi
7. Fall. p
25. ff. de
que offi
dicant
l. 3. ff. de
recop.

pōt torq̄ri p̄tra aliū. Itē rep̄sunt aliū cas̄ i q̄b̄
 nō pōt torq̄ri p̄tra seip̄s. Et primus cas̄ in quo
 quis nō pōt p̄tra aliū torq̄ri ē in domestico/ qui
 nō torq̄t p̄tra domesticū. vt est rex. t̄ ibi bar. i. l.
 s. s. ad questioē. ff. de q̄stio. Sc̄d̄s casus est / in
 socio criminis regulariter. vt in. l. si. C. de accu
 satio. t̄ tenet glo. in. l. si. filii. C. d̄ libera. causa. t̄
 est rex. in. l. xx. ti. xv. par. iij. quod l̄m̄ta vt per
 bar. in. l. repeti. s. is qui. ff. de q̄stio. t̄ per sal. i. l.
 si. C. d̄ accusa. Tertius casus est / in descendētib̄
 qui nō possunt torq̄ri cōtra ascendētes: nec as
 cēdentes contra descendētes. vt in. l. si. tit. xxx.
 par. vii. ¶ Quartus casus / in transuersalibus
 vsq̄ ad quartū gradū. vt in. l. si. tit. xxx. par. vii.
 de quo vide rex. t̄ ibi bar. in. l. s. si seruus. ff. de
 questio. ¶ Quintus casus est in vxore/ q̄ non
 pōt torq̄ri contra maritū: nec econtra maritus
 contra vxorē. vt in. l. si. tit. xxx. par. vii. ¶ Sextus
 casus est in socero/ qui non pōt torq̄ri cōtra ge
 nerū/ nec econtra gener contra socerū: vt in. l. si.
 tit. xxx. par. vii. ¶ Septimus casus est in priuile
 gno/ qui non torq̄tur p̄tra vitricū/ vel econtra:
 vt in. d. l. si. tit. xxx. par. vii. ¶ Octauus casus est
 in liberto cōtra patronū vel eius filios. vt in. d.
 l. si. tit. xxx. par. vii. ¶ Nonus casus est in seruo /
 qui regulariter non torq̄tur contra dominū. vt
 in. l. s. diuus antonius. ff. de questio quod fal
 lit in aliquibus casibus/ de quibus in. l. s. C. de
 q̄stio. t̄ i. l. v. ti. xxx. par. vii. Sed l̄m̄ta omnia
 supradicta in crimine lese maiestatis in duob̄
 capitulis t̄m̄/ q̄n̄ contra principem vel rem pu
 blicam. vt in. l. de minore in pri. ff. de questio. t̄
 in. l. decuriones. C. eo. ti. t̄ i. l. iij. t̄ iij. C. ad. l.
 iulīa maie. Itē l̄m̄ta i crimine hereseos. vt t̄
 glo. in. l. iij. C. ad. l. iulīa maie. De quo vide per
 bar. in. l. ex libero. in prin. ff. d̄ questio. t̄ per gui
 dus in tractatu de tormentis. in. ij. co. t̄ ange. d̄
 aretio in tractatu maleficioz. in glo. fama publi
 ca precedente. in. xix. co. fo. xix. in. iij. co. Nunc
 vero videamus casus / in quibus quis non pōt
 contra se ipsam torq̄ri. t̄ sit primus casus in
 minore. xiiij. annoz qui de iure non pōt torque
 ri. vt in. l. de minore in prin. ff. de questio. t̄ in. l.
 ij. tit. xxx. par. vii. Sed licet non possit torq̄ri/
 poterit t̄m̄ leuiter castigari ad veritatē eruēdā:
 vt tenet bar. in. d. l. de minore/ t̄ idem tenet gan
 dinus in ri. de questio. t̄ tormen. in. ij. co. t̄ ang.
 de aretio in dicto loco t̄ est rex. in. l. vj. tit. xxx.
 par. vii. ¶ Sc̄d̄s casus est in maiore constituto
 in decrepita etate vt in. l. iij. s. ignoscit. ff. ad sile
 nū. t̄ ita tenet Ang. de aretio in. d. loco. t̄ gan
 dinus in titu. de questio. t̄ tormen. in sc̄da col.
 ¶ Tertius casus est in muliere pregnāte: vt in.
 l. pregnantes. ff. de penis t̄ in. l. ij. titu. xxx. par.
 vii. ¶ Quartus casus est d̄ decurionib̄ / t̄ coz

filij. vt in. l. diuus marco. t̄ in. l. decuriones. C. d̄
 questio. t̄ i. l. ij. tit. xxx. par. vii. ¶ Quintus casus
 est in cōsiliarijs principis. vt in. l. ij. tit. xxx. par.
 vii. ¶ Sextus casus est in cōsiliarijs iurisperit
 ciuitatis vel loci. vt in dicta. l. ij. tit. xxx. par. vii.
 ¶ Septimus casus est in doctore. vt t̄ Ang. in
 dicto tractatu maleficio. in pte fama publica p̄
 cedēte. in. xix. co. fo. xix. in. iij. co. Ad q̄d bene
 facit rex. in. l. diuus marco. in prin. C. de q̄stio. t̄
 in. l. ij. tit. xxx. par. vii. ¶ Octauus casus est in ma
 gistro cuiuslibet scientie. vt i. d. l. ij. tit. xxx. par.
 vii. ¶ Nonus casus est in clerico in sacris cō
 stituto. vt tenet Ang. in dicto loco. de quo vide
 p̄ do. in. c. grauis de deposito. t̄ p̄ felinū in. c. ve
 niens el. de testib̄. ¶ Decimus casus est in
 aduocato. vt t̄ bar. in. l. s. C. de aduoca. diuer
 so iudi. ¶ Undecimus casus est in homine fidal
 go. vt in. l. iij. t̄ v. tit. l. iij. ordinatio. rega. de
 quo vide q̄ supra dixi. ¶ Duodecimus casus est
 in milite. vt in. l. milites. C. de questio. t̄ in lege
 secunda titulo. xxx. partita. vii. Sed hodie mili
 tes nostri temporis non gaudēt hoc priuilegio:
 vt tenet ange. in dicto loco. t̄ idem tenet guidus
 in tractatu de tormentis in fine col. de quo vide
 per Alexā. t̄ docto. in lege centurio. in fine col.
 ff. de vulga. t̄ pupi. substi. Qd̄ intellige verum/
 p̄ter q̄s si tales milites sint fidalgū: quia tunc
 licet non gaudeant priuilegio militari/ gaudēt
 tamen priuilegio de quo in dicta lege. iij. t̄ v.
 titulo. ij. libro. iij. ordinatio. rega. vt superi⁹ di
 ctum fuit. ¶ Decimustertius casus est in hono
 rabili t̄ graui persona. vt in lege. xxvj. titulo. s.
 parti. vii. de quo vide per Bartol. in lege. capi
 talium. s. serui celi. ff. de penis. t̄ in lege. viij. tit.
 xxx. partita. vii. t̄ in lege. iij. t̄ in lege. vj. titu.
 xxx. partita. vii. ¶ Decimusquartus casus
 est in furioso/ vel demente. vt tenet Jacobus de
 bello viso in sua practica noua in criminalibus
 folio. lxxxiiij. l. s. co. ¶ Et intellige q̄ predicte
 persone non possunt torq̄ri / etiā precedentib̄
 legitimis inditijs: quia alias. nullum esset
 priuilegium: vt in dictis iuribus. t̄ est rex. in le
 ge. xxvj. titulo. s. partita. vii. intantum / q̄ si iste
 persone de facto torqueantur/ non est standum
 sue confessioni. vt in lege diuus. s. ex quibus. ff.
 de questio. Qd̄ tamen l̄m̄ta in septem casibus:
 de quibus dictum fuit supra in sexta questione
 p̄ncipali huius. l. t̄ materie. ¶ Nonno dubita
 tur q̄ iudicia sunt sufficientia ad torturā. Circa
 q̄d breuiter dic / q̄ relinquatur arbitrio iudicis
 vt tenet Bar. in. l. si. ff. de questio. t̄ Sal in le
 ge si. C. de questio. t̄ gandinus in titulo de que
 stio. in. ij. co. t̄ guidus in tractatu d̄ tormētis. in
 iij. co. t̄ ang. in suo tractatu maleficioz. in glo.
 fama publica p̄cedēte fo. xv. in. iij. co. Sz q̄n̄ re

perit certum iudicium iudex non potest arbitrari
 ut in l. s. ff. de iure libe. ideo nota aliqua iudicia
 certa. ¶ Et primo dictum unus testis d. ipso factu
 deponentis: ut tenet glo. in l. l. ij. C. ad. l. in
 liam maie. et in l. maritus. ff. de questio. et in l. ca
 pite quinto. ff. de adulte. et idem tenet Bar. in
 d. l. ff. de questio. et in l. s. idem conuelio. eo. ti.
 et Salicetus in l. si. C. d. questio. et gandinus in
 titu. de questio. in. vij. co. et Angelus in dicto lo
 co. et est tex. in l. ij. xi. xxx. partita. vij. de quo vide
 de l. ex. in l. styli. Quod tamen intellige verum
 quod talis testis est omni exceptione maior et red
 dat sufficientem rationem sui dicti: alias non p
 predicta iura. et est tex. in d. l. ij. titu. xxx. parti.
 vij. de quo vide per bal. in l. observare. C. quo
 rum appe non recipi. ¶ Secundo confessio rei
 extra iudicium facta. ut tenet glosa. et bar. in l.
 capite quinto. ff. ad. l. iuliam. de adulte. et idem
 et Bar. in l. si. ff. d. questio. et Sal. in l. si. in. fi. co.
 C. de questio. Sed contra hoc est tex. in l. s. diu
 fenerus. ff. de questio. ubi disponitur quod confes
 sio rei sufficit ad plenariam condemnationem.
 Qua propter dicitur quod aut loquimur in confessione
 ne facta sine metu tormentorum et tunc aut lo
 quimur de confessione facta extra iudicium / aut
 de facta in iudicio. In primo casu / quod de confes
 sione facta extra iudicium / dicitur quod talis confes
 sio non est sufficiens ad condemnationem. ut in
 glo. et ibi bar. in l. si confessus. ff. de custo. reorum.
 Sed non sufficit ad condemnationem / tamen sa
 cit sufficiens iudicium ad toruram: ut in glo.
 et bar. in dicta l. capite quinto. et Bar. in d. l. si.
 ff. de questio. et sal. in l. si. C. de questio. Quod est ve
 rum / nisi fiat calore iracundie / per glosa nota
 billem in c. ex literis. de diuortijs. et est tex. in l.
 quicquid calore. ff. de regulis iuris. d. quo vide
 ibi per phi. de quo etiam vide per Fel. in c. ar
 ti clerici. de iudicijs. et per Baso. in l. magistra
 ribus. ff. de iurisdic. omnijs iudi. et per abb.
 in c. olim ex literis in. iij. co. de reser. et per Tho.
 ferrar. in oino in cautela. xxvij. Item limita / quod
 talis confessio est facta errore: nam probato ta
 li errore / non sufficeret error ad toruram: ut in
 sal. in l. ij. in pe. co. de custo. reorum. de quo vide
 cepolam in cautela. lxxij. pro qua conclusione est
 tex. in l. v. titulo. xij. partita. iij. In secundo ca
 su / quando loquimur de confessione facta in iu
 dicio / dicitur quod talis confessio est sufficiens ad con
 demnationem: ut tenet bar. in l. s. in. fi. ff. de custo.
 reorum. et sal. in l. ij. in. ij. co. C. de custo. reo. v. si.
 et gandinus in ti. de questio. et tormen. in. iij. co.
 et guidus in tractatu de tormetis. fo. ij. in. iij. co.
 et ang. in suo tractatu maleficiorum. in parte: sa
 ma publica precedente fo. xx. in. ij. col. pro qua
 conclusione est tex. in l. v. titulo. xij. partita. iij.

de quo vide late Bal. in iij. sal. et do. in l. vna.
 C. de confessis. Quod procedit etiam si talis con
 fessio fiat super processu inualido. ut tenet bar.
 in l. si confessus. ff. de custo. reorum. De quo vi
 de per sal. in l. ij. in. fi. C. de custo. reorum. Quod
 primo limita / quando talis confessio esset facta
 calore iracundie / per ea que supra dixi. Secun
 do limita / quando talis confessio esset facta per
 errorem. ut tenet Sal. in d. l. ij. in. pen. co. C. de
 custo. reorum. et est tex. in l. v. titulo. xij. partita
 iij. de quo vide cepola in cautela. lxxij. et per bal.
 sal. et do. in l. vna. C. de confessis. ¶ Tertio li
 mita / quando talis confessio emanauit a minore:
 ut tenet Ludo. d. Bolognini in addi. ad ang.
 de aretio in dicto tractatu maleficiorum. in par
 te fama publica. fo. xx. in. ij. co. in parte / quod sic
 ad finem de quo vide per bal. et sal. in d. l. vna.
 C. de confessis. et per ang. de aretio in dicto tra
 ctatu. in parte: coparent dicti inquisiti. fo. xliij.
 in. ij. co. ¶ Quarto limita / quando talis confes
 sio esset facta coram iudice incompetenti. ut te
 net bar. in dicta lege. d. ius. ff. de custo. reorum
 de quo vide docto. in dicta l. vna. C. de confes
 sis. de quo vide late. per Fel. in c. qualiter / et quod
 do el. ij. de accusatio. et do. in c. p. s. an. de resti.
 spolia. ¶ Quinto limita / quando talis confes
 sio fieret / non coram iudice. sed coram notario:
 vel si coram iudice / non sedere pro tribunali: quod
 tunc non esset sufficiens. ut tenet glo. et ibi bal.
 et Sal. in l. iubemus. C. de libera. causa. d. quo
 etiam vide glos. et doc. in l. hac consultissima. s.
 fi. C. de testamen. et au isto casu valeat commissio
 iudicis facta tabellioni de recipienda confessio
 ne: vide per Jac. de bello viso in sua practica iu
 diciaria in criminalibus. fo. xxvj. iij. co. et per sal.
 in l. iuris iuran. in. ij. co. ante finem. C. de testi
 bus. de quo vide tex. in lege. xxvj. titu. xvj. par
 titu. iij. ¶ Sexto limita / quando talis confessio
 esset facta cum qualitate siue modificatione: ut
 quod quis fuit confessus se occidisse / sed cum mo
 deramine et ad suam defensionem. De quo vide
 per bar. in l. laurelius. d. idem quetiij. ff. de libe
 ra. leg. et per eundem Bar. in suis questionibus /
 in questio. vij. et bal. et sal. in l. vna. C. de confes
 sis. et alex. in l. s. si quis simplr. in. ij. co. ff. de ver
 bo. obliga. et per Abb. in c. auditis. de prescri
 ptio. et hypo. de marsilibus in singulari. clxxv. et
 ludo. roma. in singulari. xxvij. et thoma ferrar.
 rii / qui plene loquitur in cautela. v. et per Fel. in
 c. significasti. in pe. co. d. homicidio. ¶ Ant lo
 quimur de confessione facta in tormetis / et tunc
 aut confitens perseverauit in sua confessione / aut
 non. In primo casu quando perseverauit ad
 hoc / ut talis confessio perseverata preiudicet co
 sistenti / requiritur primo / quod procedat iudicia

sufficientia/alias nō valet talis confessio. vt est
 rex. z ibi glo. z bar. in. l. j. in prin. ff. de questio. z
 in l. questionis. in prin. co. ti. z idem tenet guidus
 in tractatu de tormen. in. ix. co. z idem t3 Jaco.
 de bello viso in sua practica iudicialia in criminis
 malibus. fo. lxxxiij. in. ij. co. z ange. in suo tracta
 tu malefactorum. in. gl. fama publica precedere
 in. v. co. fo. xvj. in. ij. co. **I**tem autē quod iudicia
 sequentia non confirmant tormen. precedere
 vt tenet glo. z ibi bar. in. l. maritus. ff. de q̄stio.
 z ang. in dicto loco. fo. xix. in. iij. co. ad qd̄ be
 ne facit rex. in. de. appellanti. de appella. d̄ quo
 vide per pau. de ca. in consi. xix. z in consi. xxxj.
 in antiquis. **Q**uod iudicia in vno casu / de quo per
 bar. an. d. l. j. in prin. ff. de q̄stio. **S**ecundo re
 quiritur / q̄ delictum alias probari nō possit. vt
 in. l. edictum. ff. de questio. z idem tenet Jaco.
 d̄ bello viso in dicta practica. fo. lxxxiij. i. ij. col.
 z barba. in addi. ad bar. in. l. prima. in prin. in
 parte. secundo z po. let. ff. de questio. z ang. de
 arerio in dicto fo. xix. in. ij. co. pro q̄ cōclusionē
 est rex. in. l. j. titulo. xxx. partita. vñ. de quo vide
 omnino per Bal. in. l. j. in. fi. C. de iure iurau.
 propter calū. **T**ertio requiritur / q̄ proferat
 tur iudicia de questione habenda / alias non valet
 talis confessio etiam perseuerata: vt in. l. iij.
 z ibi gl. ff. de appella. recipi. z idem tenet bal. in
 l. iij. C. de ep̄s. audient. z Jac. de bello viso i di
 cto fo. lxxxiij. in. iij. co. z Guidus in tractatu de
 tormen. in. viij. co. z Bandinus in ti. de q̄stio. in
 v. co. **I**tem talis sententia proferenda est in pre
 sentia partis. vt t3 Jaco. de bello viso. in dicto
 loco. **I**tem a tali sententia poterit appellari. vt
 in. l. iij. iuncta glo. ff. de appella. recipi. z idem te
 net Bandin⁹ in ti. de questio. in. v. co. z guidus
 in tractatu de tormen. in. viij. co. z Jac. de bello
 viso in dicto loco. z ange. in dicta glo. fama pu
 blica. fo. xix. in. ij. co. **Q**uarto requiritur / q̄
 reus citetur pro habēdis iudicis / alias eius cō
 fessio nō valebit: vt tenet bar. in. l. pe. z fi. ff. d̄ q̄
 stio. z ang. in. d. glo. fo. xv. in. iij. co. **Q**uinto
 requiritur / q̄ detur reo copia iudiciorum: vt te
 net Bar. in. l. iij. in. fi. co. ff. de questio. de quo vi
 de per Bar. in. l. custodias. ff. de publi. iudi.

Sexto requiritur / q̄ reus non torqueatur
 ante litem contestatas / alias eius confessio sibi
 non poterit preiudicare. vt tenet bar. in. l. si quis
 adulterium. ff. ad. l. iulian. de adulte. **S**epti
 mo requiritur / q̄ reus nō torqueatur antea q̄z
 super suis defensionibus audiatur / alias eius
 confessio licet sit perseuerata nō valet. vt in. l.
 vius. s. cognituum. ff. de questio. z ita t3 Jac.
 co. d̄ bello viso in dicta practica fo. lxxxiij. in. s.
 co. z guidus in tractatu de tormen. in. viij. co. z
 Bandinus in ti. d̄ questionē. in. v. co. z Ang. in

dicta glo. fama publica. fol. xvj. in. ij. colūna. in
 fi. z est etiam de mente bar. in. l. fi. in. fi. ff. de q̄
 stio. **O**ctavo requiritur / q̄ iudex per seipsum
 examinet testes / z nō tabellio / etiam de manda
 to iudicis: vt tenet Hippo. de marli. in. l. j. i. prin.
 ff. de questio. pro qua cōclusionē est rex. iuncta
 glo. in aut. apud eloquentissimum. C. de fide in
 fru. z gl. in cle. j. de officio de leg. ad quod bene
 facit rex. in. l. iij. titulo. xxx. par. vñ. de quo vide
 glo. z doc. in. l. hac. consuetissima. s. fi. C. de tes
 itate de quo vide que dixi supra ista. l. in. v. limita
 tione. **N**ono requiritur / q̄ primo constet de
 delicto: vt tenet bar. in. l. ff. de questio. z in
 l. j. que q̄stionem. ff. de questio. z tenet ang.
 in dicta glo. fama publica precedere fo. xv. in. s.
 co. z est etiam in. l. iij. partita. iij. quam lea
 gōna in ovide de quo etiam vide per bal. sal.
 z doc. in. l. s. non notare. C. de feruis fugiti.
Decimo requiritur / q̄ accusator petat reus
 torqueri in. l. final. ff. de questio. z quod iure
 se alias probationes non habere: vt tenet bal.
 z Sal. in. l. j. C. de iure iurau. propter calū.
Endecimo requiritur / q̄ persona / que tor
 quetur / possit de iure torqueri / alias eius cōfē
 sio etiam perseuerata non valet. vt in. l. iij. z
 in. l. diuo marco. C. de questio. z in. lxxvi. tit. s.
 partita. vñ. z idem tenet Jac. de bello viso in di
 cta practica fo. lxxxiij. in. iij. co. **D**uodecimo re
 quiritur / quando minor torquetur / q̄ providea
 tur sibi curator / alias eius confessio non valet.
 vt tenet bal. in. l. clauum. C. de auctori. prestan.
 de quo vide oīno per bal. in. d. j. s. **T**ē sacramē
 ta. in. l. iij. co. de pace iuramen. firmam. in vñibus
 feudorum. z p̄ Ang. in suo tractatu malefactorum
 in glo. comparent dicti inquisiti. fo. xliij. i.
 ij. co. **D**ecimo tertio requiritur / q̄ reus tor
 queatur propter crimen capitale vel propter a
 t̄rocenti iniuriam / vel propter causam crimina
 lem maximam / z non minimam. vt in. l. edictū
 z in. l. diuus. in prin. a contrario sensu. ff. de que
 stio. z ita tenet expresse Jac. de bello viso in di
 cta sua practica. fo. lxxxiij. in. iij. colūna. **D**e
 cimo quarto requiritur / q̄ non excedatur mo
 dus torquendi. vt in. l. s. questionē. z in. l. que
 stio. z in. l. de minore. s. tormenta. ff. de que
 stio. z ita tenet Jaco. in. d. fo. lxxxiij. in. iij. col.
 de quo vide per ang. in dicta glo. fama publica
 precedere. fo. xix. in. iij. co. z Band. in ti. de q̄
 stio. in. ij. co. **D**ecimo quinto requiritur / q̄
 ratificatio siue perseueratio fiat in iudicio co
 ram iudice pro tribunali sedente / alias non va
 let. per tex. notabilem in. l. ij. C. de custo. reorū
 z ita tenet bart. in. l. j. s. diuus seuer⁹. ff. d̄ q̄stio.
 z idē tenet gandinus in ti. de questio. in. vj. co.
 z guidus in tractatu de tormentis. in. ix. colū. z

toritura debet
 imponi propter
 causam criminalem
 maximam

in resolu
 tius. l. 2. in
 presum. glo
 in. l. 30. p. 7

ang. in dicta glosa. fama publica. folio. xx. in. ij. co. 7 glo. in. l. iudem. C. de libera causa. ¶ De cimo sexto requiritur q̄ talis ratificatio nō fiat in continentī post tormenta sed post lapsus temporis arbitrio iudicis determinandi. vt r̄z bar. in dicto. §. diuus seuer. 7 guidus 7 gaudin⁹ in dictis locis. ¶ Modie tñ d̄bet fieri ratificatio post lapsum vnius diei: vt in lege. iij. titulo. xxx. parti. vij. ¶ Qd̄ intellige verū nisi ad huc duraret dolor tormentoꝝ: quia tunc presumitur facta metu tormentoꝝ 7 per consequens non valeret vt tenet cin⁹ in leg. finali. C. de q̄stio. 7 sal. in lege. ij. in. iij. co. C. de custo. reoꝝ. 7 ang. in dicto folio. xx. in. ij. col. ad qd̄ bene facit text. in. l. qd̄ ast. §. si. ff. ad leg. ad iuliam. de adulte. ¶ Et sic cōcurrentibus qualitatibus/ de quibus supra cōfessio in tormentis facta 7 perseverata valet 7 tenet 7 preiudicat consententi vt tenet bar. in leg. j. §. si. ff. de q̄stio. 7 tenet gl. 7 docto. in leg. ij. C. de custo. reoꝝ. 7 est tex. in lege. v. titulo. xij. partita iij. 7 in lege. vij. titu. xxix. partita. vij. 7 in. l. iij. titulo. xxx. parti. vij. ¶ In tantum. q̄ etiam si confitens velit probare cōtrarium scilicet q̄ non ipse sed alius cōmissit delictum quod fuit confessus non audietur. vt est tex. in. lege. v. in fine titulo. xij. par. iij. licet sal. teneat cōtrarium in lege. ij. in. iij. co. C. De custo. reoꝝ. 7 Bādinus in titulo de questio. in. v. co. 7 Guidus in tractatu de tormentis. in. vij. co. 7 Bar. in. leg. j. §. si. ff. de questio. ¶ Hoc tamen limitatur per dictam leges v. 7 per tex. in lege. iij. titulo. xxx. partita. vij. ¶ In secundo casu quādo non perseverauit in confessione metu tormentoꝝ facta dubitatur an possit iterum torqueri. De q̄ vide per Bar. in lege vnius. §. j. ff. de q̄stio. 7 Bal. in lege. obseruare. C. quoz̄ appe. non recipiam. 7 Guidus in tractatu de tormentis in. vij. col. 7 Ang. in dicto folio. xix. 7 tex. in lege. iij. titulo. xxx. partita. vij. ¶ Item quibus victibus possit quis pro vno delicto reperi. 7 torqueri: vide per Ange. in lege. si. ff. de q̄stio. vbi dicit/ q̄ tres vices duntaxat. 7 non plus. De quo vide per Alex. in addi. ad Bar. in lege. §. diuus seuerus. in parte. quero vtrum semel. ff. de q̄stio. 7 tex. in lege. iij. titulo. xxx. partita. vij. vide etiaz per Bal. in lege. obseruare. C. quoz̄um appella. non recipiā. ¶ Sed si non perseverauerit/ vel si in tormentis nunq̄z fuerit confessus delictum/ tunc debet absolui: vt tenet Bar. in lege. si. in principio. ff. de questio. 7 ita tenet etiā Alberic⁹ in lege. editum. ff. de questio. 7 Lepola in cōsilio. xxxij. in pe. co. 7 per Bar. in leg. vnius. §. j. ff. de questio. 7 tenet glosa 7 docto. in lege. ij. C. de custo. reoꝝ. 7 est tex. in lege. v. in principio. titulo. xij. partita. iij. titulo. xxx. partita. vij. Quod est ve-

rum nisi reus primo fuerit confessus delictum ex tra iudicium. vt est glosa valde notabilis in lege capite quinto. ff. ad legem iuliam. de adulterio. ¶ Item limita vt per Bal. in leg. sciant cuncti. C. de probatio. 7 per Hipp. de Marsily s in singulari. cvij. 7 per Sal. in leg. ea quidem. in pe. co. ante finem. C. de acusatio. 7 in lege. si qui. C. ad leg. iuliam de adulterio. ¶ Tertium inditium sufficiens ad torturam est quando quis confite tur de socijs in tormētis. vt notatur per Sal. 7 do. in leg. si. C. de acusa. 7 per Bar. in leg. repeti. §. j. ff. de questio. ¶ Qd̄ intellige verū/ qñ sunt plures confessiones plurium: nā confessio vni⁹ non sufficeret. vt tenet Sal. in dicta leg. si. circa finem. C. de acusatio. ¶ Item intellige/ quando fuerunt a iudice interrogati de socijs alias non vt tenet Sal. in dicta. l. si. in. ij. co. in si. C. de acusa. Sed Bar. in lege. §. diuus. el. final. ff. de questio. in hoc vltimo tenet cōtrariū. ¶ Item intellige/ q̄ fuerunt interrogati in casibus a iure permissis/ de quibus per Sal. 7 doc. in lege. si. C. de accusatio. vt tenet Bar. in leg. repeti. §. j. ff. de questio. Et Sal. in dicta. l. si. ¶ Quartum inditium est confessio duoz̄um vel plurioꝝ seruo rum tormentis facta de ipso facto deponenti⁹ vt tenet Sal. in lege. si. in. j. co. C. de questio. v. nius tamen confessio non sufficeret vt tenet ibi Sal. sed Bar. in. §. §. idē cornelio. ff. de questio. tenet cōtrariū. imo q̄ cōfessio plurium seruo rū non sit sufficiens ad torturā non concurren tibus alijs adinuculis. ¶ Quintū inditium est iuramentum in omnibus casibus/ in quibus fa cit plenā probationes in ciuilib⁹ vt tenet Bar. in lege. si. in fine. ff. de in litem iurā. ¶ Sextum inditium certum est depositio duoz̄ vel plurioꝝ restium dicentium/ vel deponentium de aliquo delicto/ vel facto ab aliquo perpetrato: quem di cunt non vidisse propter obscuritatem noctis: sed cum cognouisse in voce. Nam tales testes non faciunt plenam probationē/ sed faciunt suf ficiens inditium ad torturam. vt tenet Bal. no tabiliter in leg. si non speciali. C. de testamento. Quod multum notat Fas. in lege. non minores circa finem. C. de transactio. ¶ Septimum in ditium est fama publica: vt tenet glosa 7 docto. in lege. in bone fidei. C. de rebus credi. 7 in le ge admouendi. ff. de iure iuran. vbi notatur/ q̄ fama facit semiplenam probationem/ que suffi cit ad torturam: vt tenet glo. 7 docto. in. l. iij. C. ad leg. iuliaz. maie. pro qua conclusione est tex. in lege. ij. titulo. xxx. parti. vij. de qua fama vi de late per Bar. in leg. de minore. §. si. ff. de que stio. 7 per Bal. 7 Sal. 7 docto. in leg. ea quides C. de accusatio. 7 in lege. vna. C. de confessis. ¶ Octauum inditium est/ fuga rei: vt tenet gl.

inteline
Syllabus
respons.
2. n. 15

dicta lege in bone fidei. C. de rebus credi. et in lege admonendi. ff. de iure iuran. de quo vide per bar. in leg. cornelia. ff. ad silentia et per aug. in dicto tractatu in parte fama publica precede te folio. xvj. in liij. co. ¶ Nonum iudicium est in casu specialit scilicet quando reperitur homo mortuus et aliquis fuit visus facere preparamenta ad rixam et erat inimicus et vicinus mortui: ut tenet bar. in lege. si. in secunda co. ff. de questio. ¶ Decimum iudicium est in furto ut si quis erat vicinus eius cui furtum fuit factus et erat persona male opinionis et fame: ut tenet bar. in dicta lege si. ff. de questio. ¶ Undecimum iudicium est si quis post delictum commissum reperitur cum gladio euaginato et sanguinolento in loco in quo delictum fuit perpetratum ut tenet bar. in lege. ij. ff. de furtis de quo vide late per bal. et docto. in l. si. C. de probatio. ¶ Duodecimum iudicium est quando famulus vel serviens aufugit de domo domini et alique res domini non apparent ut tenet glo. in authe. de exhiben. et transmitten. reis. §. si vero etiam in parte factus nota col. la. v. ¶ Item vide alios casus per gaudium in ritu. de prescriptio. et iudicis. et per bar. in lege. de minore. §. plurimum: et in lege si. in. iij. co. ff. de questio. et p. feli. in. c. veniens. cl. §. de testibus. et hipopo. de marisly in singulari. lv. Item que iudicia sunt sufficientia ad condemnationem vide per gaudium in ritu. de prescriptio. et iudicis indubitatis. ¶ Sed circa premissa est magna dubitatio utrum existentibus iudicis contra aliquem iudex teneatur eundem torquere si non vult vel possit hoc dissimulare. Et ange. et pau. de ea. in lege non quicquid. ff. de iudicis. et bal. in l. si. in fine. co. C. de probatio. tenent quod iudex existentibus iudicis poterit reum torquere non tamen compellitur si non vult. Sed certe hec conclusio non videtur mihi vera per tex. in l. quicumque in versiculo sane. C. de servis fugiti. ubi dicitur tex. oportet questionem haberi vel torqueri oportet nam verbis oportet inducit necessitatem ut tenet etiam in lege in bone fidei in. ij. co. in fine. C. de rebus creditis si ergo inducit necessitatem non potest

terit iudex hoc dissimulare. Et ista conclusio tenet bar. et latius alex. in lege. gallus in principio. ff. de libe. et posthu. Sed forte pro concordia potest breviter dici quod aut iudex procedit per viam inquisitionis aut per viam accusationis. In primo casu quando per viam acquisitionis: tunc iudex tenetur reum torquere existentibus legitimis iudicis/ alias tenebitur in sindicatu. et ita tenet bar. in l. si. in. §. col. in medio. ff. de questio. et quod bar. loquatur ibi quando iudex procedit per viam inquisitionis patet clare: quia lex illa loquitur quando proceditur de officio iudicis et bar. tenet quod dixi explanando et declarando illam legem. pro qua conclusione bene facit glossa in c. §. de confessis. lib. vj. et glossa. et ibi bar. in fine in lege. si qua pena. ff. de verbo. signi. et joan. fab. in. §. j. in. iij. col. ad si. insti. de actio. pro qua conclusione est expressa doctrina ange. in dicto suo tractatu. folio. iij. in. §. col. ad quod facit quod notant bar. et docto. in lege. iij. §. hoc autem iudicium. in. §. co. in. sine cum prin. seq. ff. de dano in facto. licet additionator bar. in. c. §. j. iudices in parte cuius interest de pace iura. firman. faciat distinctionem an aliquis sit promotor fiscalis/ et tunc iudex non teneatur alias teneatur. In secundo casu quando procedit per viam accusationis non tenetur iudex reum torquere: nisi hoc expresse petatur per accusatorem: et si per accusatorem petatur tenebitur iudex reum torquere: per glo. notabile in lege quicumque in parte oportet. C. de servis fugiti. et glossa in l. quicumque in parte questionibus. C. ad l. iuliam de adulte. et ita tenet expresse bal. in. c. §. j. iudices in fine co. de pace iura. firman in visibus feudorum. et idem tenet alex. in additio. ad bar. in l. si. in. §. co. in parte. §. si tu ritium. ff. de questio. et idem tenet bar. in lege. iij. §. hoc autem iudicium. in. §. co. ff. de dano in facto. Ista licet sub compendio verborum breviter notaretur quia sunt quotidiana. ¶ In eadem lege ibi: esten presos como si non fuessen. De ista materia vide tex. bar. et docto. in l. §. si. ff. de penis. et latissime per docto. in leg. si quis id quod ff. de iurisdictione. omnium iudicium.

Lex. lxxx.

¶ El marido no pueda acusar de adulterio a vno de los adulteros seyendo viuos: mas que a ambos odultero et adultera los aya de acusar, o a ninguno.

In l. lxxx. ibi: a vno de los adulteros. Per istam legem corrigitur tex. in hoc puncto. in lege. ij. in principio et in lege denunciaste. §. si. ff. ad l. iuliam. de adulterio. et tex. in l. ij. ti. xv. libro. viij. ordinatio. rega. Sed circa materia huius. l. primo dubitatur si vnus ex adulteris sit mortuus possit maritus alium viventem accusare. Ad. l. 80. in mat. H. l. an iudex ex officio possit inquirere si mulierem maritatum fama pre. cadente vide Aben darrum de exequend. mad. c. 26. n. 8. conclus. 4. Utiliter lopezium. l. 2. tit. 17. p. 7. p. tanne gligente. Gomezium. H. n. 20.

re. Et dic quod sic ut in lege miles. §. socer in versiculo adulterij. ff. ad l. iuliam de adulterio et in adulte. co. titu. pro qua conclusione est hic tex. in quantum dicitur: seyendo viuos: a contrario sensu. ¶ Secundo dubitatur quis iudex sit competens ad cognoscendum de crimine adulterij: an iudex secularis vel ecclesiasticus. De quo vide late per

ad circa: i. de
no. gom. hie
72.
x adulterij

2

Materia l. lxxxj.

prepositum in. c. ex parte. in fine. col. de sponsa.
 7 in lege. iij. titulo. xvij. partita. vij. ¶ Tertio
 dubitatur/ quis possit accusare adulteros. Cir-
 ca quod breuiter dic q aut loquimur de iure cō-
 muni aut de iure regni. In primo casu quando
 de iure cōmuni: dic q possunt accusare persone
 posite in leg. quāuis. C. ad. l. iulianā de adulterio.
 7 non alie. Nam ad illas tantum est coarctata
 ista accusatio adulteri scilicet ad patrem/ fratrem
 patrum/ 7 auunculum. Quod est intelligendū
 tam de patre adultere/ quam de patre mariti/ 7
 similiter de alijs cognatis ibi enumeratis vt te-
 net sal. ibi. 7 post predictos nulus alius admit-
 titur ad huiusmodi accusationem vt tenet sal. in
 dicta lege. quāuis. Quod patet clarissime taz
 in principio dicte leg. quāuis qz in versiculo se-
 cundo. vbi loquit per dictionē taxatiuā: nec per
 hoc crimē adulteri desinit esse publicū vt tenet
 bar. in leg. j. ff. de publicis iud. ¶ In secundo
 casu/ quando de iure regni/ dic q tex. in iij. ti-
 tu. xvij. partita. vij. disponit expresse/ q persone
 de quibus in dicta leg. quāuis de quibus supra
 dictum est possunt etiam accusare de huiusmodi
 adulterio. Sed tex. in lege. iij. titulo. vij. lib. iij.
 foro leg. disponit/ q si maritus non vult acusa-
 re adulteros nec cōsentire q alius accuset tunc
 nullus poterit accusare: 7 per illaz legem dicunt
 quidam q hodie non accusat de adulterio/ nisi
 solus maritus. Sed certe ponderando leges il-
 lam aperte disponit contrarium: quia dicit qz si
 maritus non vult accusare/ nec cōsentit q alius
 accuset tūc nullus poterit accusare: alias si ma-
 ritus non cōtradixit/ disponit q alij possunt ac-
 cusare. Quod intellige de personis cōtentis. in
 dicta leg. quāuis 7 in dicta lege. ij. titulo. xvij.
 partita. vij. vbi supra dictū fuit. ¶ Et sic secu-
 dum hoc tene conclusiue/ q si maritus nō vult
 accusare nec consentit q alius accuset tunc nul-
 lus poterit accusare. Sed si maritus expresse cō-
 sentit/ q persone de quibus in dicta lege. quā-
 uis acuset tunc poterit alius qz maritus accu-
 sare. ¶ Ex quo inferitur/ q si maritus est furto-
 sus/ vel mentecaptus poterit vnus de predictis
 personis accusare. 7 ita tenet montanus in dicta
 lege. iij. titulo. vij. libro. iij. foro. l. ¶ Et ides co-
 rit stante marito presente/ tacente/ 7 nō contra-
 dicente per tex. in dicta leg. iij. 7 ita tenet ibi mō-
 talus. ¶ S; si marit⁹ est absens 7 ignorat vxo-
 rem suam adulterium cōmississe nō poterit ali-
 quis accusare donec cōstet an maritus velit ac-
 cusare vel q alius accuset/ vel non. p. tex. in dicta
 lege. iij. foro 7 ita practicatur. ¶ Quarto dubi-
 tatur quis possit occidere adulteros. De q vide
 que dicam in lege. lxxxij. infra eod. ¶ Quinto

dubitatur/ vtrum quis possit intentare acusa-
 tionem de adulterio per procuratorem 7 dic q
 non vt tenet bar. in lege miles. 6. quidam. ff. ad
 l. iulias de adulterio. ¶ Sexto dubitatur/ si ma-
 ritus parcat vni ex adulteris possit alterum ac-
 cusare: 7 dicit q non/ imo parcendo vni censetur
 7 alteri parcere. per istam legem notabilem. ad
 quod benefacit tex. in lege. ij. titu. xv. libro. vij.
 ordinatio. rega. 7 est tex. in lege adulter. 6. ff.
 ad leg. iuliam de adulterijs. ¶ Septimo dubi-
 tatur/ si maritus pepercit vxori sue adulterium
 quod cōmisit vtrum possit eandem accusare de
 adulterio nouiter post dictam reconciliationem
 cōmissum. 7 sal. in lege. qm alexandrinū in fine
 col. C. ad. l. iulias de adulterio. tenet q non. S;
 contrarium tenet prepositus in. c. pleriqz de do-
 natione inter virum 7 vxorem. 7 jo. lupi de pa-
 la. rub. in sua repe. fol. li. in. iij. col. pro qua con-
 clusione est tex. a contrario sensu in lege. vij. ti-
 tu. xvij. partita. vij. de quo vide per salicetū in
 lege. castitati. C. de adulterio. ¶ Octauo dubi-
 tatur/ si vxor viuente marito non fuit de adulte-
 rio accusata/ vtrum possit mortuo marito accusa-
 ri De quo vide tex. 7 docto. in lege. ff. C. ad. l. iu-
 liam de adulterio 7 ange. in suo tractatu malefi-
 cionū. in glo. chemehat adulterato la mia dona.
 in. iij. co. 7 tex. in. l. iij. titulo. xvij. parti. vij.

¶ Nono dubitatur vtrum maritus possit mor-
 tua vxore instituere accusationem adulteri ad
 finem vel quo ad effectum lucrande dotis. De
 quo vide tex. 7 docto. in lege. ff. C. de adulte.

¶ Decimo dubitatur/ si maritus verberauerit
 acriter vxorem propter quod vxor fugit de do-
 mo mariti 7 cōmisit adulterium: vtrum maritus
 possit eandem accusare: de quo vide per Jo. lu-
 pi in dicta rep. fo. x. in. iij. co. ¶ Undecimo du-
 bitatur si vxor alicuius cōmissit adulterium si
 postea maritus ipsam reconciliauerit cum pa-
 tro vel cōuentionem: vt remaneat ipsi marito
 dos/ 7 omnia alia bona an tale pactū vel cōcor-
 dia valeat vide per jo. lupi in dicta repe. fo. xvj.
 in. j. co. 7 vide tex. in. l. si. titu. xiiij. partita. v.

¶ Duodecimo dubitatur/ vtrū liceat marito a-
 licuius mulieris de pudicitia per aliquem atten-
 tate cōgregare gentes 7 dicere vxori q singat
 se prebere aures 7 dare sibi tempus 7 oia alia/
 ad hoc vt veniat ad perpetrandum adulterium/
 7 postea qz venerit an possit illū pcutere. 7 pau-
 de ca. notabiliter in consi. cxcij. in. ij. volu. tenet
 q etiam si maritus illum occidat non parietur
 penam mortis nec penam delicti ordinariā per
 tex. in lege. si quis seruo. C. de furtis. ad quod
 bene facit tex. in lege. si adulterium cum incestu
 6. Imperatores. ff. ad. l. iuliam. de adulterio.

¶ Lex. lxxxj.

accusari
 procurator
 adulterium
 non possit

nota.

¶ Si alguna muger estando con alguno casada, o desposada por palabras de presente en faz de la sancta madre yglesia cometiére adulterio: que aunque se diga z prueue por algunas causas z razones que el dicho matrimonio fue ninguno: ora por ser parientes en consanguinidad, o afinidad dentro de el quarto grado, ora por q qualquiera dellos sea obligado antes a otro matrimonio, o aya hecho voto de castidad de entrar en religion, o por otra cosa alguna, pues ya por ellos no quedo de hazer lo que no deuián, que por esto no se escusen a que el marido pueda acusar de adulterio assi ala muger como al adultero, como si el matrimonio fuesse verdadero: y mandamos que en estos tales que assi hauemos por adulteros y en sus bienes se execute lo contenido en la ley del fuero de las leyes que hablan cerca de los que cometen delicto de adulterio.

Item l. lxxxj. ibi: o desposado por palabras de presente. Nota z amplía. l. nostram q̄ idē est si per verba de futuro / dum tñ non comittatur adulteriū in figura matrimonij. vt est tex. in l. si vxor. §. diuus. ff. ad. l. iulianā. de adulte. licet se cus si in figura matrimonij comittatur. vt in. l. miles. §. q̄rebarur: z ibi gl. ff. ad. l. iū. de adul. In eadē lege ibi: que el dicho matrimonio fue ninguno. scz propter aliqd̄ impedimentū legitimū: non tñ propter defectū cōsensūs: quia tunc non haberet locū dispositio legis nre. vt in. c. ad dis soluedū. z ibi abb. in. n. notabili d̄ desposatio. impube. z per istā. l. corrigitur tex. in. l. si vxor. §. diu. in fine. ff. ad. l. iulianā. de adulte. vbi cōtrariū disponebatur. ¶ In eadē lege ibi: assi a la muger como. Extende dispositionē nre legis / etiā si talis vxor iam sit cñ alio nupta: vt est tex. in. l. nupta. ff. ad. l. iulianā. de adulte. d̄ quo vide tex. in. l. iij. ri. xvij. par. vij. ¶ In eadē lege ibi: y en sus bienes se execute. Nota ex ista. l. q̄ mulier propter adulteriū nō solus perdit bona dotalia sed etiā oīa alia bona: in quantū lex ista loquit̄ generaliter / z ideo gñaliter debet̄ intelligi: vt in. l. de pretio. ff. de publicia. pro qua cōclusionē est tex. clarior in. l. lxxxj. infra prima. z in. l. si. ri. vij. li. iij. foro. l. z in. l. n. ri. xv. li. vij. ordina. rega. z tenet montanū in. l. si. ri. n. lib. iij. foro. l. in parte p̄serda. z idē tenet expresse petr⁹ geraldī in singulari. xlvij. intantū q̄ si mulier vidua mortuo marito comittat stuprū pdit̄ dotē vt tenet pau. de ca. in consi. cxxj. z petrus geraldī in dicto loco. de quo tñ vide q̄ dixi in lege. xliij. supra eo.

¶ Sed predictā cōclusionē q̄ habet q̄ marit⁹ ppter adulteriū lucrā dotē / z alia bona vxoris lūmīta primo / qñ talis vxor adultera haberet filios cōmunes ex eodē matrimonio vel etiā ex alio matrimonio: dñ tñ sint legitimī / q̄ casu maritus nō lucrā dotē nec alia bona: vt in. l. si. ri. vij. li. iij. foro. l. De q̄ vide per jo. lupi de pala. rub. in sua repe. fo. x. in. iij. ca. ¶ Secōdo lūmīta in casu quo pmittens dotē esset stipulatus dotes sibi

reddisolu. ma. quo. casu maritus nō lucrabit̄ dotē vt in. Lex morte. in versiculo. simili quoq; nō C. de pactis cōuē. z t3 glo. z do. in. l. si dotē marit⁹ to. C. de iure doti z bal. in. l. illd̄ C. cōia vtriusq; iudi. De q̄ vide oīno nico. boerū. in additio. ad dñm. in regula. nō debet. in finali additi. d̄ reg. iuris. li. vj. ¶ Tertio lūmīta qñ marit⁹ tenet cōcubinā: qz paria delicta mutua cōpensatione tollunt. vt in. l. viro atq; vxore. ff. soluto ma. z in. c. significasti. de adulte. z ita tenet pau. de ca. in cōfilio. ccccij. in p̄mo volu. in nobis. z phi. deci⁹ in regula semp. ff. de regu. iuris. de q̄ vide per jo. de pala. rube. in sua rep. fo. x. in. iij. co. ¶ Quarto lūmīta / qñ maritus sine causa expulit vxorem d̄ domo sua q̄ postea adulterata est nā tñc marit⁹ nō lucrabitur dotē nec alia bona vt tenet ancha. in p̄si. ccccij. De q̄ vide p̄ jo. lupi in. d. rep. fo. x. in. iij. co. z fo. l. xj. in. iij. co. ¶ Quinto lūmīta / qñ vxor comitteret adulteriū ppter lenociniū marit⁹ / quo casu marit⁹ nō lucraretur dotē nec alia bona vt in. l. iij. §. lenociniū. ff. ad. l. iulianā. d̄ adulte. z in. l. vij. ti. xvij. par. vij. Itē ē notādū q̄ nō solū adultera perdit dotē z alia bona vt dictū est: sed etiā adulter masculus pdit̄ bona sua p̄ tex. in. d. l. ri. vij. li. iij. foro. l. z in. l. iij. ti. xv. li. vij. ordin. reg. Ad tñ lūmīta in casu / quo habeat filios legitimos. p̄ tex. in. d. l. si. d̄ q̄ vide ēt q̄ supra p̄rie dixi. Sz circa p̄missa dubitatur vtrū vxor ppter adulteriū nō solū pdat dotē datā / s; ēt dotē p̄missā. z bal. in. l. si. in. n. co. ante fi. C. de dotis p̄missio. z bar. in cōfilio. cxxij. incipierit statuto ciuitatis euge. dicit̄ q̄ maritus lucrabitur tā dotē datā qz p̄missā si interueniat mora ex pte p̄mittētis in nō soluēdo dotē als nō. z idē tenet ange. z pau. de ca. z roge. vt ibi refert alex. in addi. ad bar. in. l. iubem⁹. §. sane. C. d̄ sacrosā. ecccl. Sed idē bar. in. l. iubem⁹. §. sane t3 contra rīū dicens q̄ siue sit mora / siue nō nuqz marit⁹ lucrabitur dotē p̄missā nōdum traditam. Et idem viderur velle pau. de ca. in lege. si maritus ff. soluto matrimonio. Sed Sal. in lege. cuncte

in. s. co. C. de donatione ante nuptias. et alex. in additio. ad bar. in dicto. §. sane tenent indistincte / quod maritus lucratur rā dotem datā: q̄z promissas: siue interueniat mora / siue nō. et ita etiā tenet matthe. matthesa. in notabili. lxxij. et joā. lupi de pala. rub. in sua repe. fo. x. in. iij. co. §. ha beat alium et quartū. ¶ Et pro ista conclusione est tex. post glo. secundum bal. sibi in lege. mulier. ff. de conditioni. institutio. et pro ista conclusione est tex. iuncta glo. in lege. cum post mortem §. j. versiculo. Sed his de quo. ff. de admini. tuto. et lege. ex morte. C. de pactis conuenientis. in quantum dicit / dederit seu promiserit. et ideo tenet glosa in lege. si donatari. §. si. in parte dñ. taxat. ff. de conditio. in causa data. et glosa prima in dicta lege. mulier. ff. de condi. institu. et pro ista conclusione bene facit textus in lege. §. titulo. viij. libro. iij. foro. l. et in lege. ij. titulo. xv. libro. viij. ordinatio. rega. l. que leges loquuntur generaliter tam in dote data / q̄z promissa / ergo generaliter debent intelligi. vt in lege de

perio. ff. de publicia: ¶ Nec obstat prima opinio Bal. et sequatū. nec secunda opinio Bar: quia ipsi loquuntur in casu diuerso / quando statutum / siue lex diceret / quod maritus lucratur certam partem dotis date. nam ipsi dubitant / si tale statutum debeat extendi ad dotē promissam: quasi dicat / quod si statutus simpliciter loqueretur simpliciter intelligeretur: et sic eorum opinio facit pro / et non contra: et pro nunc transeo cum ista opinione / quam teneatis. ¶ Item dubitatur / vtrum maritus propter adulterium lucratur dotem ante traditionem vxoris ad domum factam / et antea q̄z festiuitas nuptiarum celebratur. Et dic q̄ sic / per tex. in lege secunda. titulo xv. libro. viij. ordinatio. rega. De quo vide per Bar. in leg. nihil. ff. de reorum amota. et latissime per Sal. in leg. cuncte. C. de donatione ante nuptias. et per zachariā in additio. ad Abb. in rubrica. de sponsalibus. in parte / per predicta / cum additione sequente pro qua conclusio ne est hic textus in lege nostra.

¶ Ley. lxxij.

¶ El marido que matare por su propria auctoridad al adultero et ala adultera: aun que los tome in fragranti delicto, et sea justamente hecha la muerte, no gane la dote ni los bienes del que matare: salvo si los matare, o condemnare por auctoridad de nuestra justiciat: que en tal caso mādamos que se guarde la ley del fuero de las leyes que en este caso disponen.

In l. lxxij. in principio ibi: el marido q̄ matare. Circa materiam huius leg. vide textus in l. si ab hostib. §. si. ff. soluto matrimonio. que concordat cum dispositione nostre legis: d qua materia vide ibi per docto. et per bal. in lege hereditas. C. de his quibus vt indignis. vbi loquitur quādo maritus non occidit: sed vulnerauerit vxores. De quo etiā vide jo. lupi de pala. rub. in sua repe. folio. xlvij. in. s. et in. iij. col. cum sequen. ¶ Sed primo dubitatur / quis possit occidere adulteros. Ad quod breuiter dic: quod aut loquimur de iure cōmuni aut de iure regni. In primo casu / quando de iure cōmuni / est dicendum / quod pater poterit occidere adulteros propria auctoritate deprehēsos in adulterio in domo in qua habitat ipse p̄r vel in domo viri adulterū passū / et nō alibi: dñ tñ occidat rā adulterū q̄z adulterā in p̄nēti vt in l. p̄r cū trib. seq. ff. ad. l. iulīa. de adul. vbi etiā disponit / quod poterit occidere quencumqz adulterū etiā nobile. Circa quod nota / quod predictae leges loquuntur in patre habente filiā adulterā in potestate / non tamen in patre non habere filiā in potestate. Sc̄ cū hodie filius vel filia per contractū matrimonij liberetur a patria potestate / vt in l. xvij. supra eo / videtur quod hodie non possit talis pater a

dulteros occidere. Sed contrariū credo verū: vt infra dicā. Item maritus de iure cōmuni poterit occidere propria auctoritate adulterū v̄lē non tamen nobile vt in lege marito. ff. ad. l. iulīaz de adulterio. Item de iure cōmuni nullus alius poterit occidere adulteros propria auctoritate vt notatur per docto. in l. gracus. C. ad. l. iulīam. de adulterio. In secundo casu quādo loquimur de iure regni / quidā dicunt / quod solus maritus poterit adulteros occidere. per tex. in l. iij. titulo. viij. lib. iij. foro leg. ¶ Sed male dicunt: quia nō reperitur lex / que in hoc corrigat ius commune: imo expresse disponitur in lege. xij. titu. xvij. parti. vij. quod pater possit occidere adulteros / id tantum / quod non solum pater / sed etiam frater / et patruus / et auunculus / et alie persone / que possunt adulteros accusare / poterunt etiam occidere. per text. notabilem in leg. per. titu. vij. libro. iij. foro leg. ¶ Per quod pater quod hodie ad hoc non curatur de patria potestate / sed sufficit quod sit pater cum ista facultas detur etiam fratribus et alijs consanguineis: de quibus dictum est per tex. in dicta lege. penulti. Item licet maritus de iure cōmuni non possit occidere adulterum nobile: hodie tamen poterit tā nobile q̄z innobile et in quocūqz loco adulte

vide Anto
Gom. l. 80.
n. 52. et
l. 76. n. 18.

ros inuenerit in fragranti delicto. per tex. in leg. ij. xl. xv. li. viij. ordina. rega. et sic patet qd non solum ius civile in hoc non corrigitur. Imo confirmatur / et extenditur ad patrem matrem / et extenditur in potestate et ad alios consanguineos / de quibus supraproxime dixi. et quantum ad vtrum extenditur ad omnem adulterum tam vtilem quam nobilem / et in quocumq; loco. In tantum qd poterit etiam occidere clericum in adulterio deprehensum: vt notatur in. c. ij. de sententia excommunicata. Item est notandum / qd ille / qui potest adulteros occidere potest etiam eos castrare / vel aliter ad libitum vulnerare. per tex. notabilem. in lege nec ea. ff. ad. l. iuliam. de adulterio. qd est notandum in practica. Et secundo dubitatur / vtrum maritus possit committere aliquid tertio facultate occidendi adulteros et dicitur qd non vt tenet sal. in leg. gracus. in fi. co. C. ad. l. iuliam. de adulterio. de quo in vide per bal. in. c. ij. si quis vero. de pace iura. firman. in vltibus feudorum. et p. auge. de aretio in tractatu. malificioz. in glo. sa. chemerai adulterato launia dona. in. liij. col. et per alex. in lege. si cum dotem. et transgrediamur ff. soluto matrimonio. Quod est verum / nisi talis facultas committatur filiis per patrem. per tex. in leg. gracus. C. ad leg. iuliam. de adulterio. de quo vide ibi per sal. et docto. Tertio dubitatur / si vnus ex adulteris aufugit / vtrum maritus possit occidere alium / qui non aufugit. Et dicitur qd sic. vt est tex. in lege. adulter. in principio. ff. ad leg. iuliam. de adulterio. et in lege. nihil inter-

rest. co. titu. licet contrarium disponat tex. in. l. xciij. in. l. styli. qd de consuetudine non seruetur in practica. Quarto dubitatur vtrum maritus vel etiam alius occidendo adulteros peccet mortaliter. Et dicitur qd sic quia permissio iuris civilis non excusat a peccato. vt tenet glosa in. c. inter hec. xxxij. questione. ij. qd reputat singularare. abb. in. c. interfecisti. de homicidio. et in. leg. vbi pactum. C. de transatio. In eadem lege ibi. no. gane. la. dote. Per istam legem approbatur conclusio matthe. mathesa. in notabili. l. xij. qua vide. Et an maritus lucretur dotem vxoris adulterum committentis in casu / in quo non accusat vxorem de adulterio. Vide per bar. in leg. miles. s. focer. in fine. et ibi per alex. in ad. di. ad bar. ff. ad. l. iuliam. de adulterio. et per alex. in leg. cum mulier. ff. soluto matrimonio. In eadem lege ibi. ni. los. bienes. del. que. marata. Nota ex ista lege / qd tam adultera quam adulter propter adulterium perdit tam dotem / quam omnia alia bona vndecumq; quesita. De quo vide que dixi in lege supraproxima. Item est notandum / qd maritus occidens vxorem propria auctoritate / non succedit ei secundum formam tex. in auth. propterea. C. vnde vir et vxor vt tenet bal. in lege. s. C. vnde vir et vxor. et vide bal. in. l. non sine. in. s. co. C. de bonis et liberis. In eadem lege. ibi. salvo si los. matare. Nota ex ista lege singulariter / qd si maritus occidat adulteros de licencia iudicis / lucretur eorum bona. De quo vide que dixi in lege supra proxima.

Lex. lxxxij.

Quando se prouare que aliquid testigo depono falsamente contra alguna persona, o personas en alguna causa criminal: en la qual si no se aueriguasse su dicho ser falso aquel, o aquellos contra quien depono merecia pena de muerte, o otra pena corporal: que al tal testigo aueriguando se como fue falso. le sea dada la misma pena en su persona et bienes, como se le deuiera dar a aquel, o aquellos contra quien depono seyendo su dicho verdadero: caso que en apuellos contra quien depono no se execute la tal pena pue por el no qdo de dar se la. Lo qual mandamos qd se guarde y execute en todos los delictos de qualquier calidad. que seanty en las otras causas criminales et civiles mandamos que contra los testigos que deponieren falsamente se guarden y executen las leyes de nuestros reynos siue sobre ello disponen.

In. l. lxxxij. in principio. De materia huius leg. vide tex. in lege. s. et in lege. eos. et in leg. si quis legatum. et vtrobiq; per Bar. ff. ad leg. cornelianam. de falsis. et per Bar. in lege. qui bona. s. si quis stipulatus. ff. de danno infestato. et de Auge. de aretio in suo tractatu. malificioz. in glo. falsario. folio. xxx. in. ij. co. in fine et vide tex. et docto. in lege. Nullum. C. de testibus: et tenet in lege. xliij. titu. xvi. partita. in. et tex. in leg. xliij. titu. viij. lib. ij. foro leg. et tex. in lege. ij. titu. xij. li. liij. foro leguz. et text. in lege.

cxv. et in leg. cxxvij. in lege. stall. et text. in leg. ij. titulo. vi. lib. viij. ordina. rega. et in pragmatice huius regni. folio. xxxvi. et fo. lv. et vide per Salic. in lege. s. C. de rebus credi. et per Abb. et docto. in. c. s. de crimine falsi. et de repositum in. c. ex litteris. el secundo in. ij. co. in fine. de spolio. et Bal. in cap. s. in iuria. in fine. de pace iuramento firman. in vltibus feudorum. et practice cam Ferrariam in parte / forma iuramenti testimonium. in versu. et falsitate folio. xxxvij. in. ij. et quam vide.

Handwritten scribble or signature at the bottom left of the page.

Y caso que los dichos Rey y Reyna mis señores padres viendo q̄ tanto cumplia al seruicio de Dios y al bien destos mis reynos y subditos de ellos tenian acordado de mandar publicar las dichas leyes: pero a causa del ausencia del dicho señor Rey mi padre de estos reynos de Castilla, y despues por la dolencia y muerte de la Reyna mi señora madre, que aya sancta gloria, no huuo lugar de se publicar como estaua por ellos acordado. E agora los procuradores de cortes q̄ en esta ciudad de Toro se juntaron a me jurar por reyna y señora de estos reynos me suplicaron que pues tantas vazes por su parte a los dichos Rey y Reyna mis señores les hauia sido suplicado que en esto mandassen proueer, y las dichas leyes estauan con mucha diligencia hechas y ordenadas, y por los dichos Rey y Reyna mis señores vistas y acordadas, de manera que no faltaua sino la publicacion de ellas que considerando quanto prouecho a estos mis reynos de esto vernia, que por les hazer señalada merced, tuuiesse por bien de mandar pregonar las, y guardar las como si por el dicho Rey y Reyna mis señores fueran publicadas, o como la mi merced fuesse.

In leg. final libri. Y en los pleytos y causas que de aqui adelante. Circa materiam huius legis dubitatur/ vtrum leges iste extendantur ad causas preteritas nunc decidendas. De quo vide late per Barto. in lege. Dñmespo

pulos. in. riiij. col. cum sequentibus. ff. de iustitia et iure. et per Cinum et docto. in leg. Reges et constitutiones. De legibus: et per Abb. et doctores in cap. Cognoscentes. de constitutio.

Et per hoc sit finis huic operi impositus ad dei laudem et gloriam. Amen!

Y por que la guarda de estas dichas leyes parece ser muy cumplidera al seruicio de Dios y mio: y ala buena administracion y execucion dela justicia, y al bien y pro comun destos mis reynos y señorios: mando por este quaderno de estas leyes: o por su traslado signado de escriuano publico: al principe don Carlos mi caro y amado hijo: y a los infantes: duques: cōdes: marqueses: perlados: y ricos omes: y maestros delas ordenes: y a los de mi consejo y oydores de las mis audiencias y alcaldes: y otras justicias y oficiales dela mi casa y corte: chancillerias: y a los commendadores: y subcōmendadores: y alcaydes delos castillos y casas fuertes y llanas: y a los mis adelantados y concejos: y personas y justicias: regidores: caualleros y escuderos: oficiales y omes buenos de todas qualesquier ciudades y villas y lugares de los mis reynos y señorios: y a todos mis subditos y naturales de qualquier ley, esta do y condicion que sean a quien lo contenido en las dichas leyes, o qualquier dellas atañe, o atañer puede, o a qualquier de ellas que vean las dichas leyes de suso encorporadas: y cada vna de ellas, y en los pleytos y causas que de aqui adelante de nuevo se mouieren y escomençaren, guarden, y cumplan, y executen, y las hagan guardar, y cumplir, y executar en todo y por todo: segun que en ellas y en cada vna dellas se contiene, como leyes generales destos mis reynos: y los dichos juezes juzguen por ellas: y los vnos ni los otros no vayan, ni passen, ni consientan yz ni pasar contra el tenor y forma de ellas en algun tiempo: ni por alguna manera so pena dela mi merced, y de las penas en las dichas leyes contenidas: y de esto mande dar esta mi carta y quaderno de leyes firmada de el nombre del Rey mi señor, y padre, y administrador, y gouernador de estos mis reynos y señorios: y sellada con el sello de el Rey y Reyna mis señores padre y madre: porque ala sazón no estaua hecho el sello de mis armas: y mando que sean apregonadas publicamente, y en la mi corte: y que dende en adelante se guarden y aleguen por leyes generales de mis reynos: y mando alas dichas mis justicias y a cada vno dellas en sus lugares y jurisdicior

nes que luego las hagan pregonar publicamēte por ante escriuano por las plaças
 7 mercados 7 otros lugares acostumbraados: 7 mando a los del mi consejo que den
 7 libren mis cartas 7 sobre cartas deste quaderno de leyes para las ciudades 7 vi-
 llas 7 lugares de mis reynos y señorios donde vieren que cumple y fuere necessa-
 rio: 7 los vnos ni los otros no hagades ni hagan ende al por alguna manera so pe-
 na dela mi merced, y d diez mil maravedis para la mi camara a cada vno por quiē
 fincare de lo assi hazer 7 cumplir: 7 mando al ome que vos esta mi carta mostrare q̄
 vos emplaze que parezades ante mi en la mi corte del dia que vos emplazare fasta
 quinze dias primeros siguientes. Y mando so la dicha pena a qualquier escriuano
 publico que para esto fuere llamado, que de ende al que vos la mostrare, testimo-
 nio signado con su signo: por que yo sepa en como se cumple mi mandado. Dada en
 la ciudad de Toro a siete dias del mes de março, año del nascimiento d̄ nuestro sal-
 uador Jesu christo de mil 7 quinientos 7 cinco años. Yo el Rey. Yo Gaspar de gr.
 cio secretario de la reyna nuestra señora las hize escriuir por mādado del señor rey
 su padre administrador y gouernador destes sus reynos. Joannes episcopus Cor-
 dubensis, Licentiatus capata, Ferdinandus tello licentiatus, Licentiatus moxica
 Doctor carauajal. Licentiatus de Sanctiago registrada: Cbanciller.

Impresso en Medina del Campo, por Mattheo y Francisco del Cato.
 A costa de Juan de oreno mercader de libros.

M. D. lv.

Alicen. Ruuio

Alicen. do Ruuio

Alicen. do Ruuio
agresiones

Handwritten flourish

contemnendum. Vide quanta sibi cura sit, ne hoc patiaris, vide quo, re argumētis ad modestiam, & ad curā minorum fratrum reuocat. Infantem in medio statuit, & dixit. *Efficiamini vt paruuli: & qui quūque talē suscepit paruulū, me suscipit:* Qui quūque hunc scandalizabit, extrema luet suplicia & ad terrōre molæ, ac submersionis, vā, nimīū miserantis verbum adiecit: & si scandalizantes homines, etiam si loco manuum atque oculorum nobis essent abscindere vsit, Angelorū quoq; qui hos tenues fratres tutantur autoritate vt eos veneremur impellit, ac demū à sua volūtate, ac passione hortatur. Nam cum dicit, *venit filius hominis saluare quod perierat:* passionem & crucem tuam significat, sicut & paulus de fratre scribens, dixit; *Propter quem Christus mortuus est.* Nec iussereūt sibi hec omnia, verū etiam à dignitate Patris ad hoc ipsum inducit, quia nec patri quidē videtur vt vnus istorū paruulorum pereat: Et à communi consuetudine hominum, quia pastor saluis ouibus derelictis, eam quæ errauit diligentius querit: & cum inuenerit, summo opere de illius salute lætatur. Si ergo Deus mirū immodū inuento paruulo gaudet, qua tu audes ratione ea contemnere, atq; conculcare, quæ Deo carissima sunt, cum oportet animā quoque ipsam pro vno istorū tradere pusillorum? Ita in quies, sed abectus & tenus est. Hæc quidē ratione multo dilligentius tibi omnia faciēda sunt, vt eū conserues. Nam & ipse nonaginta nouen relictis ouibus ad errātem descendit, nec potuit illarum multarum salus perditionem vnus obducere atque obfuscare. Lucas autē, in humeris quoq; atulisse ait, & maiorē factam esse lætitiā in vno peccatore asserit, quā in nonaginta-

A ta, & nouem iustis. Ita & quia propter errantē vniuersum de relinquit gregē, & quia magis in hac inuenta lætatus est, magnū studium, multamq; curam eius se habuisse ostēdit: criminationibus enim illis quibus intendit non vult peruerturū ad cælos qui non fuerit sicut paruulus & sub mola, & sub mersione tumorē propteorū hominū de præsit. Nihil sane ita charitati repugnat, sicut superbia & mētis illatio. Quia vero dixit scandala necessaria fore, vigilatiores nos reddidit. Cumque adiecerit: *Væ illi per quem scandala veniunt:* vnumquemq; cauere hortatur, ne culpa sua scandalum accidat. Quod autem præcepit, scandalizantes esse propellēdos salutis iter nobis expeditius faciendum admonet. Quod denique iusserit, nec id simpliciter sed vehemēter atque acriter cū dicat. *Videte ne aliquem istorum contempseritis paruulorum, quia eorum Angeli Patris mei faciem semper aspiciūt,* & quia ego propter eos veni & hæc Patris mei voluntas est ad tuendos cōseruandosque pusillos, diligentiores nos redit. Perspicis, quam ingentia in tutelam tenuium mania erexerit & quantū studium curamq; habeat ne perdantur, tum quia suppremas dicipiētibus eos pœnas statuit, tum quia summam pollicetur mercedem his qui curam eorū suscipiūt, idque tā sua, quā Patris autoritate corroborat. Dominum igitur etiā nos imitemur, & nihil pro fratribus omitteremus, etiā eorū, quæ humilia, viliaq; nimium vedaatur, sed si ad ministratiōne nostra etiam opus fuerit, quanuis tenuis, atque abiectus quidē cui ad ministrandum sic fuerit, quanuis ardua nobis res atque laboris plena esse videatur, quanuis montes præruptaque præcipitia transcunda, omnia hæc pro fratris salute tolerabilia,

Superbia & mentis ellatio charitati repugnant.

Caveat vnus quisq; ne sua culpascandalum veniat.

Matth. 18.

Matth. 18.

Cura fratrum & paruulorum commendatur.

Ad Rom. 14.

Omnia & si
difficilia pro
fratribus su-
stinenda sunt.

terabilia, facillioraque oro videan-
tur: tanto enim studio, tantaque
cura Deus dignam esse animam
ostendit, vt nec filio suo perper-
cerit. Quare obsecro summo ma-
ne cum à domo exieritis hanc vni-
cam intentionem habeatis, & hoc
ante omnia studium, vt è pericu-
lis aliquem liberare possitis. Nec
dico ab hoc corporis periculo so-
lum nam hoc nec periculum qui-
dem vere dici potest sed multo ma-
gis à periculo animæ quod tenta-
tione diabolica hominibus infer-
ri solet. Si mercator, vt rem fami-
liarem amplifcet, terroris plena-
maria nauigat, si opifices, vt rebus
suis quicquam adijciat, duos to-
lerant labores, & nos pariter sa-
luti nostræ salutem proximo-
rum adijciamus, præsertim qui cū
sua contentus negligit alienam,
nec suam quidem consequi potest
in prælio enim ac expedita acie
qui sibi solum consulit miles nec
aliud respicit, quam quomodo pos-
sit fugiendo animam suam serua-
re, is cæteros quosque milites se-
cum ad perniciem trahit quem
admodum è contra, generosus mi-
les cum alios tutari conatur, se
quoque ipsum defendit. Quoniam
igitur bellum quoque nobis indi-
ctum est, & prælium agitur ama-
rissimum & acie instructa iam
pugnamus: sic magno animo, vt
noster iussit imperator ad sangui-
nem & ad necem simus præparati,
vt ad salutem omnium pugnemus,
alios cohortatione, alios auxi-
lio iuuantes. Multi enim in hac
acie fratres perfossi, atque sangui-
nolenti iacent, nec vllus inueni-
tur, qui medicetur, non è vulgò
aliquis non præsbiter, non Pon-
tifex, non amicus non frater, non
alius quispiam: sed omnes ita no-
bis attendimus. ne ipsa quoque no-
stra simul cum alienis corruat. At

A qui non ignoramus magnam inde
ad Deum fidutiam magnam appro-
batione comparari, si quis ob alio-
rum salutem, suã iugiter quæritet.

August. *Quest. Evangelio-
rum, lib. 2. quest. 32.*

OVEM perditã omnes pec-
catores dixit qui per pœni-
tentiam reconcilantur Deo. Quã
humeris suis portat, quia humiliã
do si tales erexit, ideò autem illas
nonagintanouem dixit quas reli-
quit in deserto, quia superbos sig-
nificat, tanquam solitudinem, ge-
rètes in animo, dum solos se vide-
ri volunt, quibus ad perfectionem
vnitas deest. Cum enim quisque
à vera vnitate diuellitur superbia
diuellitur: suæ quippe potestatis
esse cupiēs non sequitur vnũ quod
Deus est. Ideoque & in nonagin-
tanouem ouibus & in nouem dra-
chmis ponit eorum significatione
qui dese præsumentes peccatori-
bus ad salutem redeuntibus se præ-
ponunt: vnum enim deest ad no-
uem vt decem sint, & ad nonagin-
tanouem vt centum sint. Et si per
cæteros numeros hoc consideres,
nam & nongentis nonagintano-
uem vnũ deest vt mille sint, & ad
nouem millia nongētos, nonagin-
tanouem, vnũ deest vt decē millia
sint. Variari ergo per breuitatē &
magnitudinē numeri possunt qui-
bus vnum deest vt perficiantur.

DIpsum vero vnum sine varitate in
se manens cum accesserit perficit,
cui deputat omnes per pœnitentiam
reconciliatos quæ humilitate
obtinetur.

August. *Tract. in Ioan. 45.
de capit. 10.*

ME autem adhuc mouet, &
quid memoueat communi-
co

Superbia di-
uiditur à ve-
ra vnitate.

caelestem Patriam anxie nō anhelant tantoque sibi in rebus licitis usum præbent quanto se perpetrasse illicita nulla meminerunt, & plerunque pigri remanent ad exercendam bonam præcipua quia valde secuti sunt, quod nulla commiserint mala graviora. At contra non nunquam hi qui se aliqua illicita egisse meminerunt ex ipso suo dolore compuncti in ardēscunt ad amorem Dei, & se sequē in magnis virtutibus exercent. Maius ergo de peccatore conuerso quàm de stante iusto gaudium fit in cælo, quia & dux in prælio plus eum militem diligit, qui post fugam reuersus hostem fortiter præmit, quàm illum qui nunquam terga præbuit, & nunquam aliquid fortiter fecit. Sed inter hæc sciendum est, quia sunt plerique iusti in quorum vita tantum est gaudium, vt eis quælibet peccatorum penitentia præponi nullatenus possit. Nam mul- ti & nullorum sibi malorum sunt conscij & tamen in tanti ardoris afflictione se exerunt, ac si peccatis omnibus angustentur, cuncta etiam licita respuunt ad defectum mundi sublimiter accinguntur, lamentis gaudent in cunctis semetipfos humiliant, & sicut nonnulli peccata operum sic ipsi peccata cogitationum deplorant. Hinc ergo colligendum est quantum Deo gaudium faciat quādo humiliter plangit iustus, si facit in cælo gaudium quando hoc quod male gessit per penitentiam damnat in iustus. *Aut que mulier habens drachmas decem si perdidit drachmam vnam, nonne accendit lucernam & evertit domum, & querit diligenter donec inueniat?* Qui signatur per pastorem, ipse & per mulierem, ipse enim Deus, ipse & Dei sapientia. Et quia imago ex pri-

A mitur in drachma, mulier drachmam perdidit, quando homo qui conditus ad imaginem Dei fuerat, peccando, à similitudine sui conditoris recessit, sed accendit mulier lucernam quia sapientia Dei apparuit in humanitate, lucerna quippe lumen in testa est lumen verò in testa, est diuinitas in carne, accensa autem lucerna auertit domum quia mox eius diuinitas per carnem claruit, **B** omnis se nostra consciencia conculsit, domus namque evertitur cum consideratione reatus sui humana consciencia perturbatur. Euerfa vero domo inuenitur drachma, quia dum perturbatur consciencia hominis, reparatur in homine similitudo conditoris. *Et cum inuenit conuocat amicos & vicinas dicens. Congratulamini mihi quia inueni drachmam quam perdideram.* Quæ amicæ vel vicinæ nisi illa potestates sunt caelestes iam superius dictæ? Quæ tanto supernæ sapientia iuxta sunt, quanto ei per gratiam continuæ visionis appropinquant, sed intue dum cur ista mulier decem drachmas habuisse perhibetur Angelorum quippe & hominum naturam ad cognoscendum se Dominus condidit quam dum consistere ad præternitatem voluit, eam procul dubio ad suam similitudinē creauit decem vero drachmas habuit **D** mulier, quia nouem sunt ordines Angelorum, sed vt compleretur electorum numerus, homo decimus creatus est qui à conditore suo nec post culpam perijt, quia hunc æternæ sapientia per carnem miraculis coruscans ex lumine teste reparauit. *Ita dico vobis gaudium erit coram Angelis Dei super vno peccatore penitentiam agente,* penitentia agere, est & perpetrata mala plangere, & plangenda non perpetrare. Nam qui sic

Amicæ mulieris.

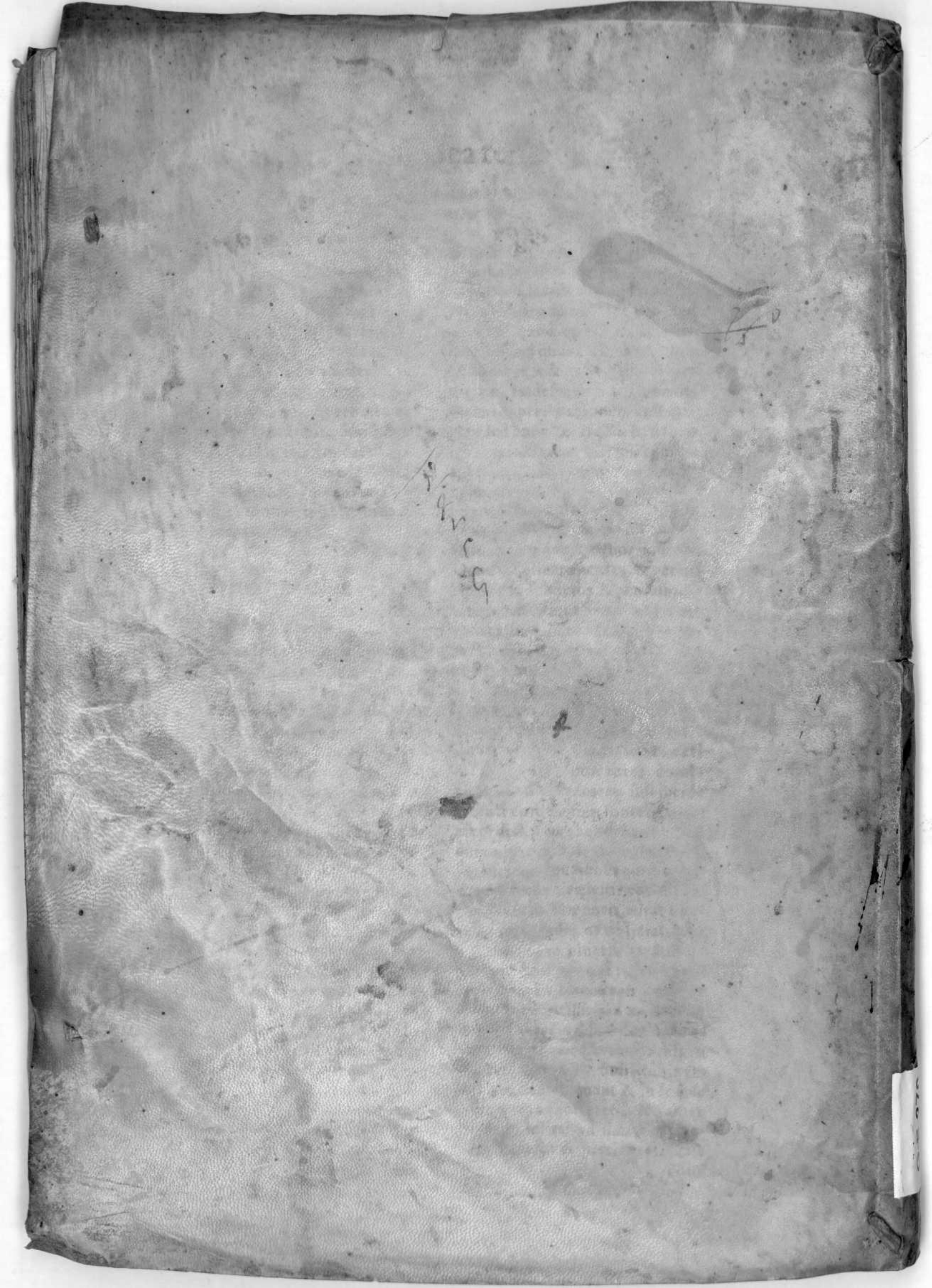
Penitentiam Agere quid sit.

etiam illi qui
sunt in peccatis
etiam illi qui
sunt in peccatis

etiam illi qui
sunt in peccatis
etiam illi qui
sunt in peccatis

Mulierem etiam
Dominus signat.

mino

G-E 370